

MET DANK, DOOR
MIJNOVERHEID
BIJ DE VOEDSELBANK

Gecorrigeerde 2^e versie, augustus 2021
(hoofdstuknummering loopt anders dan de 1^e versie van mei 2021)

Copyright © 2021 Gerard Sangers
Auteur: Gerard Sangers

Druk: Pumbo.nl
Omslag foto: Roelof Rump
Redactie: Tekstbureau Taalgras (Wies Groeneveld)

Maatschappelijk/Participatiewet/Sociaal Domein
ISBN 9789464067729
NUR 740

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

www.tegekvoorwoorden.org
info@tegekvoorwoorden.org

VOORWOORD: TE GEK VOOR WOORDEN...

Dit verhalenboek is geschreven vanuit de praktijk van een ervaringsdeskundige in de bijstand. Ondergetekende – Gerard Sangers, geboren in 1957 – komt na veertig arbeidzame jaren in de bijstand. Een andere wereld. Een wereld van extremen, wantrouwen, regeltjes, voorwaarden, verdienmodellen, beledigingen, sancties... een wereld van ‘te gek voor woorden’. Een wereld waarvan 80-90% van de maatschappij het bestaan niet weet of het bestaan ervan niet wil weten. Het in de bijstand zitten geeft mensen een onbehaaglijk gevoel, ‘de ver-van-mijn-bed-show’. Mensen die in de bijstand zitten leven in schaamte, angst en vaak armoede. Hier praat je niet over.

Ik heb vele pogingen ondernomen om de leefwereld van een bijstandsgerechtigde een gezicht te geven. De plaatselijke politiek door gebruik te maken van het spreekrecht, via de bezwarencommissie van de gemeente, de wethouders, de leidinggevende Sociale Zaken, de rechtbank. De Tweede Kamer met het aanbieden van een petitie, een bezoek aan de minister en door nog enkele acties. Zelfs in een uitzending van *Radar Extra TV* in 2017, *Kans op werk 3%*, waarin de praktijk van ‘te gek voor woorden’ door 1,2 miljoen kijkers is gezien. “Schande, dat dit in Nederland bestaat,” waren de reacties. Maar ook maatschappelijk bevlogen als vrijwilliger Cliëntenraad, Vluchtelingenwerk, pilot Bijstand-Werkt-Samen, Schuldhulpmaatje.

We leven in een wereld met de ‘waan van de dag’. Een vraagstuk/misstand heeft vaak maar een korte houdbaarheidsdatum. Morgen hebben we weer ander nieuws. In de (plaatselijke) politiek is een gezegde: *‘Met grote woorden vechten we elkaar de tent uit, maar daarna doen we een plas, drinken samen een glas en alles bleef zoals het was!’*

In 2015 is de Participatiewet ingevoerd. Van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. De decentralisatie. Buiten de enorme bezuinigingen was de gedachte: de plaatselijke politiek staat dicht bij haar burgers. Theoretisch klopt dit misschien, maar de praktijk is tegenovergesteld. Gevolg: 352 gemeenten, 352 eigen 'wetjes'. De ene gemeente voert een hard beleid, de andere gemeente een beleid met een hart. De gemeenten geven Den Haag de schuld, Den Haag zegt: "Dat is de verantwoordelijkheid van de gemeenten." Intussen staat de burger met zijn rug tegen de muur.

Dit verhalenboek, **Met dank, door *MijnOverheid* bij de voedselbank**, bevestigt de vele, vele theoretische rapporten geschreven door gerenommeerde onderzoeksbureaus zoals Sociaal Cultureel Planbureau, de Nationale Ombudsman, Rekenkamers, vakbonden, en dergelijke. Vernietigende rapporten over re-integratie, werklozenprojecten, armoedebeleid, jeugdzorg, WMO, Sociale Werkplaatsen enz. Alles wat via de Participatiewet op het bureau van gemeenten terecht is gekomen krijgt een vette onvoldoende. Ondanks het feit dat er miljarden in omgaan.

Hoe dat heeft kunnen gebeuren lees je vanuit de leefwereld van een ervaringsdeskundige... te gek voor woorden.

Dit boek is opgedragen aan mijn broer Marcel

(* 16-10-1970/ † 20-04-2019)

April 2021 Gerard Sangers

Inhoudsopgave

DE VERHALEN	BLADZIJDE
1. Komt de boodschap over?.....	7
2. Hoe voelt de bijstand?.....	14
3. Werken & bijstand..... een drama	19
4. De voedselbank	27
5. Een kunstgebit van € 50.000,00	36
6. Wanneer een ambtenaar de gevolgen voor de cliënt niet overziet.....	44
7. Verkeersregelaar, iets voor u?	51
8. Als de linkerhand niet weet wat de rechter doet.....	59
9. De maatschappij zegt tegen vluchtelingen: “werken!!!” Maar in de praktijk zorgt dat voor (financiële) problemen.....	69
10. Ze vallen over een dubbeltje, al kost dat duizenden euro's gemeenschapsgeld	79
11. Naar de rechtbank.....	82
12. Cliëntenraden.....	92
13. Ervaringsdeskundigheid? Wat is dat?	104
14. Pilot bijstand-werkt-samen	119
15. Gratis handjes... daar wordt goud mee verdiend.....	129
16.verdienmodellen	137
17. Fraudebeschuldiging	152
18.eindelijk!.....	179

19. Verboden woorden voor ambtenaren sociale dienst: <i>wij... , helpen... , samen... , ik....</i>	195
20. Wie is er nu gek?... Hoe verzin je het, ambtenaar?.....	200
21. Theoretische onzin!	212
22. Wir haben es gewußt.....	223
23. Onderzoeksrapporten, enquêtes, klanttevredenheid... schone schijn?	231
24. Coronacrisis	237
25. Geld doet geen wonderen, maar zonder is het donderen.....	284

1. KOMT DE BOODSCHAP OVER?

Met grote twijfel schrijf ik mijn verhalen. Verhalen waarin ik zelf de hoofdrolspeler ben. Twijfel uit angst klokkenluider te zijn (en daar loopt het meestal slecht mee af). Aan de andere kant hoop ik écht dat vanuit mijn ervaringsdeskundigheid de manier van denken over bijstandsgerechtigden een ander beeld geeft bij mensen die hier helemaal niets van snappen.

De beleidsmakers, de uitvoerenden, de politiek. Misschien kunnen we het beeld van de labbekakken, bankzitters en profiteurs iets nuanceren. Die zijn er, maar het is een kleine minderheid die zorgt voor een verkeerde beeldvorming.

Ik denk, ik weet, dat 70% van mensen in de bijstand ook hun verhaal hebben. Misschien wel verhalen die nog vele malen triester zijn dan de mijne. Maar de overgrote meerderheid houdt zijn mond, de angst regeert.

Na veertig arbeidzame jaren kom je in de bijstand... een nieuwe onwerkelijke wereld. Wie had dat ooit kunnen bedenken, jij zeker zelf niet.

In 2008 de financiële crisis. Ik was toen verkoper promotie- en relatiegeschenken. Van pen tot aansteker, van paraplu tot en met kristallen vaas. Met uw bedrijfslogo. Met koffers vol handel langs bedrijven, presentaties tussen de houtkrullen van een timmerbedrijf tot de directiekamer van een groot vervoersbedrijf. In de transport begonnen de eerste tekenen van de crisisellende, omzetsdalingen van 10-20-30%. Een directeur vertelde mij: "Dit hebben wij in ons honderdjarig bestaan nog nooit meegemaakt. Minder dozen, betekent minder transport."

In 2011 bijstand aangevraagd, gedeeltelijk, aangevuld met een WW-uitkering.

Het werkloos zijn valt zwaar. Daarbij wordt de psychologische druk extra opgevoerd door de verplichtingen van het UWV, zoals: digitale Werkmap, de verplichte sollicitatiebrieven, de verplichte cursus ‘Succesvol solliciteren voor 50+’ en ga zo maar door.

De gemeente voerde de druk nog verder op. Nog meer plichten, nog meer sollicitaties, ‘verplicht vrijwilligerswerk’ (taalkundig klopt dit volgens mij niet), proefplaatsing, werken met behoud van uitkering, re-integratietrajecten zoals ‘hoe kom ik op tijd uit bed’ (dat deed ik al veertig jaar), sollicitatietrainingen, VCA-cursus¹, enzovoort.

De gemeente had een poortwachter in dienst. Een etter van een vent. Later begreep ik wat zijn taak was: bij de ‘poort’ alle mensen proberen tegen te houden die bijstand hadden aangevraagd. Vaak op het randje van de wet, maar zeker op basis van angst aanjagen. Hoe minder mensen in de bijstand, hoe beter. Maar dat was toen een onrealistische gedachte; de arbeidsmarkt lag op zijn kont, hoge werkloosheid en – zeker voor mij van toepassing – voor mensen van 50+ was de kans op werk vrijwel nihil.

Een nieuwe tijd vraagt om anders denken, dat geldt ook voor mij. In 2012 had ik, geheel op eigen initiatief, drie nulurencontracten bij commerciële bedrijven.

¹ VCA is een veiligheidscertificaat voor mensen die bijvoorbeeld in de bouw werken, industrie, loodgieter, timmerman, schilder, en dergelijke beroepen.

Demonstrateur, het bezoeken van winkels, het herinrichten van presentaties, displays bouwen enz. Leuk werk, maar het is hollen of stilstaan. Van 30-40 uur per week, naar 0 uur.

Werken & bijstand is een financieel drama. Ik zal hier later in een ander hoofdstuk op terug komen. Het gevolg was in ieder geval dat ik er netto op achteruit ging en mede daardoor bij de voedselbank terecht kwam.

Hoe diep kan een mens zakken; van werkloos naar bijstand naar voedselbank.

In die zware periode had ik het idee een poster op mijn raam te hangen met de tekst: MET DANK, DOOR MIJN GEMEENTE BIJ DE VOEDSELBANK! Ik had het maar niet gedaan, het zou mijzelf en mijn kinderen schade kunnen toebrengen.

Nu jaren later gebruik ik het als titel van mijn verhalenboek: MET DANK, DOOR *MIJN OVERHEID* BIJ DE VOEDSELBANK. In jaren van 'te gek voor woorden' en het opnieuw beleven door alles op te schrijven, toch de juiste titel.

Ik heb een aantal levensmotto's. De twee belangrijkste zijn: 'Ze kunnen over me lopen, maar niet heen en weer...' en 'Wie initiatief zaait, zal verandering oogsten'.

Daar komt bij dat ik de karaktertrek heb dat ik niet tegen onrecht kan. Verder heb ik als instelling: 'Verbeter de wereld, begin bij jezelf'. En zodra men mij bepaalde beslissingen niet logisch kan uitleggen, bijt ik mij er als een pitbull in vast.

In 2015 werd ik getroffen door een aantal hartstilstanden. Negen keer achter elkaar, negen keer een engeltje op mijn schouders. Van deze negen keer, is er minimaal één

veroorzaakt door dit verhalenboek. Alhoewel ik dat natuurlijk nooit zou kunnen bewijzen.

In eerste instantie zou ik alles wat ook maar enige stress veroorzaakte proberen te vermijden. Cliëntenraad, Vluchtelingenwerk, bijstandsgerechtigden, enzovoort. Maar ja, dat past niet in de aard van dit beessie.

In de loop der jaren heb ik een heel archief opgebouwd als bewijsmateriaal van deze verhalen. Documenten, bezwaarschriften, gerechtelijke uitspraken, gespreksopnamen, mails, krantenknipsels, enzovoort.

Mochten mijn verhalen ooit openbaar worden, dan zal mijn archiefmateriaal deze verhalen met bewijzen bevestigen.

Als de schade mijn tiende – fatale – hartstilstand wordt, heb ik daar vrede mee. Ik kan en wil het niet loslaten. Deze verhalen zijn ‘te gek voor woorden’. In de hoop dat de maatschappij hier lering uit trekt.

20 april 2019. Het plotselinge overlijden van mijn jongste broer (48) heeft mijn frustratie en verdriet omgezet in boosheid. Een karaktereigenschap die niet bij mij past.

De tekst op mijn broers rouwkaart was *Hij kon het leven maar niet omarmen.*

Ik ben boos op hem. Vrouw en drie kinderen achterlatend. Als enige in ons gezin hoogopgeleid, topbanen gehad, auto van de zaak, groot huis, intelligente kinderen, een hoogopgeleide sociale omgeving en ga zo maar door.

De boosheid blijft voorlopig, het begrijpen gaat steeds beter. Als je niet (zoals ik) de gave hebt de tegenvallers in het leven te verwerken, het een plekje te kunnen geven, dan loopt de

emmer met negativiteit over en zie je geen licht meer aan het eind van de tunnel.

Zijn overlijden heeft zijn gezin, onze familie en mijzelf veel pijn gedaan. Door het schrijven van deze verhalen probeer ik door deze pijn heen te komen. Wanneer het einde van het leven in zicht is (ik hoop dat het nog wel even duurt) stel je jezelf toch de vraag: heeft het zin gehad?

Het is nu acht maanden geleden dat mijn broer...tje (daar had hij altijd een hekel aan, dattje er achter zetten of hem het jongste jochie te noemen) overleed. In de loop der maanden vliegen mijn verhalen uit de pen. Vanuit de archieven onderwerpen en gebeurtenissen een titel gegeven. Het herbeleven, het opschrijven doet steeds minder pijn. Het begint steeds meer een missie te worden, voor mijn gevoel gestuurd door mijn broer Marcel. Er is immers méér tussen hemel en aarde.

Ik ben geen lezer, zeker geen schrijver en toch lukt het mij aardig de verhalen op papier te zetten. De vraag is: zullen mensen die niets met bijstand te maken hebben dit ook gaan begrijpen? Voor 80% van de maatschappij is dit 'de ver-van-mijn-bed-show', slechts 10% mag zich ervaringsdeskundige noemen en eveneens 10% verdient hier zijn (vette) boterham aan.

Die laatste 10% (de *bullshitjobs*) zullen er alles aan doen om dit systeem te handhaven. Dat heb ik in de loop der jaren wel gemerkt!

De waaromvraag bij het uit het leven stappen van broer Marcel krijgt in mijn beleving steeds meer antwoord: jij had gewoon *bullshitjobs*... Taken moeten uitvoeren waar je niet achter stond en het ontbrak je aan macht om zaken te veranderen. In

de huidige maatschappij zijn velen overspannen, met depressies en met een burn-out. Gevolg van wanneer je beleid/regels/opdrachten moet uitvoeren die geheel tegen je geweten indruisen...

16 december 2019. Dit verhaal gaat zo via de mail naar Wies. Wies Groeneveld is een kennis van mij. Zij redigeert mijn verhalen, alle punten en komma's op de juiste plek, zinsverbanden kloppend maken, de spelfouten eruit, enzovoort. Wies was dertig jaar lang bibliothecaris en onderzoeker. Ze moest in de loop der jaren ervaren hoe het is om steeds minder te kunnen horen. Afscheid moeten nemen van je horen lijkt mij vreselijk. Dit rouwproces heeft zij treffend omschreven in haar boek *Een en al oor*. We hebben dezelfde missie: proberen de maatschappij iets uit te leggen vanuit ervaringsdeskundigheid. Ik op het gebied van bijstandsgerechtigden en zij in haar wereld van slechthorenden en doven.

Wies wist nog niet waarom ik deze verhalen ging schrijven. Het overlijden van Marcel. Vanwege haar doofheid, zoals ook bij mijn dove neef, is de communicatie via het geschreven woord. Dat is best lastig. Met iets zeggen, kun je door intonatie, klemtoon en volume je woorden duidelijk maken.

Met schrijven moet je goed weten waar je de punten en komma's zet. Ik ben heel blij met Wies. Het redigeren van deze verhalen is een hele klus en dat als vriendendienst.

We zien wel of deze verhalen ooit openbaar worden. De punten en komma's staan in ieder geval op de juiste plek.

Ik hoop oprecht dat het schrijven van deze verhalen die 'te gek voor woorden' zijn, mensen helpt. Misschien zoiets als: "Als ik dit lees, kan het dus toch erger dan mij is overkomen." Of

beleidsmakers, politici en uitvoerenden toch even achter hun oren krabben met de constatering: “De praktijk is anders dan wij wilden bereiken.”

Gerard Sangers, december 2019

2. HOE VOELT DE BIJSTAND?

Ik begin met een aantal trefwoorden:

Klote, afgeschreven, misbruikt, gevangen, arm, schaamte, schreeuwende in de woestijn, nutteloos, onbegrepen, te gek voor woorden, belazerd....

Dit klinkt natuurlijk vreselijk negatief, terwijl ik positief geboren ben. Ik heb genoeg zwarte sneeuw gezien, waardoor ik heb geleerd om te relativiseren. Naar mijn idee heb ik een goede, eenvoudige jeugd gehad in een groot gezin. Maar... het ontbrak mij vaak aan de factor geluk. Ongevraagd en onbedoeld vaak: “heb ik dát weer?”

Vaak kom je mensen tegen die van de ene mazzel in de andere terechtkomen. Ik niet. Maar ondanks alles: positief blijven, zaken weglachen met een grapje, boeken kunnen sluiten.

Maar nu, met het schrijven van deze verhalen, is mijn positieve denken omgeslagen in negatief denken. En dat past in het geheel niet bij mijn karakter. De meeste van deze gebeurtenissen had ik al afgesloten. Nu met het opnieuw beleven, het opschrijven, doet het pijn. Misschien moet ik wel eerst door die pijn heen om weer positief te kunnen worden.

Dit hoofdstuk heet *Hoe voelt de bijstand?*

Volgens de rapportages zit ik vanaf 2011 tot heden in de bijstand, op het moment van dit schrijven acht jaar.

Deze acht jaar verdeel ik in drie fasen. Van accepteren, naar strijd, naar (hoop ik) berusting.

Het werkloos zijn tast je eigenwaarde enorm aan. Niet alleen financieel, maar ook je sociale netwerk, je collega's, het nuttig voelen. Maar ik was toen (net na de crisis) zeker niet de enige.

Maandelijks kwam het UWV met dramatische werkloosheidscijfers. Zeker in de groep 50+ en ik was 55. Als je merkt dat het reageren op vacatures zinloos is, ga je op zoek naar... minder. Minder loon, minder uren. Na een jaar had ik drie nulurencontracten, tegen het minimumuurloon. Over *Werken & Bijstand* kan ik een boek schrijven, maar ik zal het proberen in een apart hoofdstuk te beperken.

Tussendoor even een leuke anekdote. Ik had een rondgang voor een bepaald biermerk. "Als u vijf trays van dit merk bestelt, krijgt u van mij, ter plekke, een tray gratis." Dus thuis stond mijn hal vol met trays bier. Je kon bijna niet meer binnenkomen. Toen ging de bel. De mentor van school wilde mij over mijn zoon spreken. Het (bekende) pubergedrag van te laat komen, spijbelen, boeken vergeten, niet luisteren, en ga zo maar door. De man gaat weg en later bedacht ik: wat zal hij wel niet van mij denken met al dat bier? Ik heb er maar een mailtje aan gewaagd, dat al dat bier niet bedoeld was voor eigen gebruik, maar voor mijn werk!

Dus in de eerste fase van bijstand, 'acceptatie', was het voor mij werken aangevuld met bijstand, huishouding, twee kinderen en een hond.

In mijn tweede fase, 'strijd', kwam ik erachter dat dat werken van mij alleen maar financiële problemen bracht.

Buiten de belastingtechnische ellende, een garagerekening van € 800,00 die je niet kan betalen van een kilometervergoeding van 19 cent. Daarbovenop kwam een hartstilstand, dus gestopt met werken. Dat wil zeggen, de contracten werden niet verlengd. Niet op basis van gezondheidsredenen, maar puur financieel.

Het gevoel dat je jaren onrecht wordt aangedaan, de bejegening van ambtenaren, de gebeurtenissen onder het kopje 'te gek voor woorden' hebben mijn adrenalinepeil verhoogd. Ik stortte mij op vrijwilligerswerk met een link naar bijstandsgerechtigden: vluchtelingenwerk, voedselbank, Cliëntenraad, bijeenkomsten van bijvoorbeeld LCR (Landelijke Cliëntenraad) enzovoort. Maar vooral mijn 'kindje', het project *Bijstand-Werkt-Samen*. (Dit wordt in een apart hoofdstuk besproken.)

Nu fase drie, 'berusting'. Als je het gevoel krijgt en bevestigd wordt in het trekken aan een dood paard, moet je – hoe moeilijk ook – stoppen. In de loop der jaren kwam ik er steeds meer achter dat het eigenlijk helemaal niet gaat om het belang van de uitkeringsgerechtigde, vluchteling, dus van de cliënt, maar om het verdienmodel. Armoede, schulden, vrijwilligerswerk, re-integratietrajecten, cursussen 'op weg naar werk', stages, proefplaatsingen, budgetcoaches, juridisch advies op basis van '*no cure no pay*', *social return* en meer van dergelijke zaken zijn meestal verdienmodellen, slim in elkaar gezet door bedrijven en organisaties. Dat er geld verdient wordt door mensen te helpen in een moeilijke periode van het leven, daar heb ik helemaal geen moeite mee. Maar dat de basis het euroteken is, daar heb ik veel moeite mee. Pas las ik een verhaal over een schuld van € 40.000,=, maar dat het € 100.000,= heeft gekost om het probleem op te lossen.

Als je hoort van mensen die tien tot vijftien goed betaalde hulpverleners aan de deur krijgen... Of dat de maaltijden in ons plaatselijke ziekenhuis worden rondgebracht door vrijwilligers, terwijl dit vijf jaar geleden een betaalde baan was. Dan gaat het alleen om het geld verdienen. En daar werk ik niet aan mee! Persoonlijk heeft mij dit in een negatieve spiraal gebracht.

Van 'stel niet uit tot morgen, wat vandaag nog kan' naar 'doe ik morgen wel'. Met als gevolg dat de strijkmand een week in de huiskamer staat. Van 'geen zorgen voor morgen' naar 'wanneer ga ik die rekening betalen'. Van 'achter de wolken schijnt altijd de zon' naar 'wanneer komt er licht in de tunnel'. Van 'voor iedere regel geldt een uitzondering' naar 'bezwaarschriften, bezwarencommissie, rechtbank'.

Ik ben altijd een druk baasje geweest. In de tientallen jaren dat ik in de supermarktbranche werkte, waren werkweken van 50-60 uur normaal. Dat was niet erg, want ik vond het werk bijzonder leuk. Ik kan mij voorstellen dat iemand die 30 uur per week achter een lopende band staat vermoeider is dan ik met mijn dubbele aantal werkuren. Na de beschreven fase 1 van werken, bijstand, gezin en huishouding was ik ook druk. In fase 2 werd mijn tijd opgeslokt door het vrijwilligerswerk, vaak ook 's avonds. Nu in fase 3 is het: laat naar bed, laat uit bed... Een dag duurt lang. Zelf heb ik meer moeite met overdag dan de avond. In principe kijk ik overdag geen tv. Nooit gedaan. Ik zou niet zonder tv kunnen, maar het moet niet mijn leven gaan bepalen. Afhankelijk van het weer, vooral de herfst- en winterperiode, vind ik de tijdsindeling moeilijk. In de lente en de zomer pak ik de fiets of maak een lange wandeling. Dan leg ik mezelf een bepaalde dwang op om 5 km te lopen of om 25 km te fietsen.

Dat lukt lang niet altijd, maar het geeft de dag wel een doel. Ik ga mezelf allerlei rare vragen stellen, bijvoorbeeld: wat heeft het voor een zin je iedere dag te scheren? Ik ben alleenstaand, de kinderen zijn de deur uit. Waarom zou ik iedere week stofzuigen? Ik ben opgevoed met de wijze woorden 'geen zin, dan moet je zin maken'. Maar ik betrap mezelf vaak op... 'geen zin, doe ik morgen wel'.

Er zijn dikke rapporten geschreven over werkloosheid, armoede, bijstand in relatie tot gezondheid, stress, levensdoel, maatschappelijke betrokkenheid en dergelijke. Uit ervaring weet ik dat die uitkomsten kloppen. Werkloosheid en financiële problemen vreten energie, verhogen stress en slapeloosheid. Dus gaan ten koste van gezondheid. Mijn uitlaatklep is (nog meer) roken. Dom, dom, dom. Maar het is ook bekend dat mensen in de bijstand, in armoede, door werkloosheid domme dingen doen. Ze eten ongezond, roken, gaan niet naar de sportschool, door de financiële stress is er meer ruzie in het gezin, kinderen worden minder goed opgevoed en doen het vaak minder goed op school. De vicieuze cirkel.

Ik ben op moment die bankzitter, luilak, labbekakker, profiteur. Ik hoop mijn positieve draai weer te vinden, want deze fase bevalt me totaal niet. Ook hoop ik dat dit verhalenboek mensen een ander beeld geeft van mensen in de bijstand, die in armoede leven. Minder oordelen. Ook wanneer mensen in de bijstand roken ('stresstokjes'), huisdieren hebben, vaak overgewicht hebben of zich minder goed verzorgen.

Er zit vaak een triest levensverhaal achter.

3. WERKEN & BIJSTAND..... EEN DRAMA

Laat ik beginnen met een gouwe tip (die niemand zal begrijpen). Heb je een bijstandsuitkering en vind je een baan van 10-15-20 uur? NIET DOEN! Heb je een uitkering en bieden ze je een nulurencontract aan? NIET DOEN! De reden van deze vreemde gouden tip is: de kans is groot dat je er netto op achteruit gaat.

Hoe kan dat nou? Door te gaan werken vergroot je toch de kans om UIT de bijstand te komen? Helaas, het is raar maar waar. Ik spreek vanuit ervaringsdeskundigheid. Ik had geheel op eigen initiatief drie nulurencontracten in 2012. Dus: salaris aangevuld met bijstand. Nu zou je verwachten dat de overheid/gemeente hier heel blij mee zou zijn mijn praktijk bewijst echter het tegendeel. Vooral de gemeentelijke administratie vindt het maar 'lastig'.

In de beginperiode van mijn werken en bijstand had ik de gevolgen nog niet zo in de gaten. Het was ook best ingewikkeld: salarissen, uitkering, kindgebonden budget, kinderbijslag, huurtoeslag, zorgtoeslag en kilometervergoeding. Met al die inkomsten raak je makkelijk het overzicht kwijt. De alarmbellen gingen af omdat steeds vaker mijn bankrekening in het rood kwam te staan. Voordat ik ging werken kwam ik redelijk uit. Maar het was geen vetpot.

Ik zal proberen het zo simpel mogelijk uit te leggen alhoewel het een belastingtechnisch verhaal is. Iedere Nederlander krijgt van de Belastingdienst een loonheffingskorting, simpel gezegd. Over de eerste ongeveer € 4000,00 euro inkomen betaal je geen belasting.

Vandaar dat scholieren vaak netto net zoveel krijgen als ze bruto verdienen. Die loonheffingskorting mag je maar één keer laten toepassen.

Ik had drie werkgevers en een uitkering, dus alleen op mijn uitkering kon ik mijn heffingskorting toepassen. Dat betekent dat je bij die andere werkgevers de hoofdprijs betaalt aan inkomstenbelasting. Dus netto ga je erop achteruit.

De slimmeriken onder ons zullen zeggen: “Ja, maar dan betaal je te veel belasting en die krijg je na het invullen van je belastingopgave weer terug.” Dat is waar, maar dan ben een jaar ‘je werken aan het voorfinancieren’. En dat kan je met je bijstandsinkomen niet. Daarnaast zou de Belastingdienst nog een vordering kunnen hebben openstaan, bijvoorbeeld terugbetalen toeslagen, dan vindt er een verrekening plaats, zodat je de teveel betaalde inkomstenbelasting niet terugkrijgt.

We gaan het in mijn geval nog ingewikkelder maken. Ik heb een IOAW-uitkering (voor 1965 geboren) andere mensen hebben een participatie-uitkering (voorheen WWB). Het grote verschil (belastingtechnisch): IOAW=bruto, WWB=netto.

Dus hoe meer ik werkte, hoe meer ik teveel loonbelasting betaalde, hoe minder ik netto overhield. De gemeente vulde bruto aan en heeft niets te maken met mijn inkomstenbelasting. (Bij een WWB-uitkering moet de gemeente netto aanvullen en de gemeente is verantwoordelijk voor de juiste inkomstenbelastingafdracht). Dit alles kon mijn wel € 200,00 netto per maand minder inkomen geven.

Tot overmaat van ramp paste de gemeente een fictieve rekenmethode toe. Dat betekent dat ze het inkomen van de volgende maand alvast gaan schatten. Dat is een drama, want de ene maand verdien je € 500,00 en de andere € 100,00.

Als ze dan (alvast) € 500,00 van je uitkering aftrekken, kan jij je huur niet betalen!! (Achteraf blijkt dit wettelijk helemaal niet te mogen, dat fictief berekenen).

Omdat ik dit praktijkverhaal (alweer) ‘te gek voor woorden’ vond en nog steeds vind, diende ik een bezwaarschrift in met het verzoek een neutrale accountant de berekeningen te laten controleren. Inmiddels had ik een ordner vol met Excel-bladen, loonspecificaties, berekeningen, enzovoort. Wat ik nog triester vond is dat ik steeds moest ‘zeuren’ om de berekeningen van de gemeente op papier te krijgen. Als je ziet hoe men deze berekeningen maakt, schieten de tranen in je ogen. Anno eenentwintigste eeuw een specificatie handmatig met pen berekend. Niet te controleren.

De bezwarencommissie vond het maar een vreemd verhaal. Waarschijnlijk waren ze dit nog nooit tegengekomen. In het advies van de bezwarencommissie schreef men mijn verzoek om een neutrale account hiernaar te laten kijken, in te willigen. Men nam wel enige afstand in deze discussie, omdat men geen fiscale expertise in huis heeft. De gemeente legde het advies van de bezwarencommissie naast zich neer!!! Met de volgende argumenten: A. omdat zij gebruikmaken van een goedgekeurd programma, waarmee ook de gemeente-accountant akkoord ging. B. Het ontbreekt de gemeente aan fiscale kennis en daarover is de burger zelf verantwoordelijk.

Dus einde discussie? Werken & bijstand en er geld op toeleggen, is anno 2019 nog steeds een probleem. Het is een fiscaal probleem en daarvoor kan je niet bij de gemeente zijn. In 2012-2013-2014 en gedeeltelijk 2015 hebt ik tienduizenden euro's terugverdiend voor de maatschappij, maar er zelf duizenden euro's op toegelegd. (Lees het verhaal *Ze vallen over een dubbeltje...*)

2015 was voor mij een rampenjaar.

De wet IOAW werd fiscaal aangepast, waarmee IOAW-ers en WWB-ers gelijk getrokken werden. Van ruim € 1500,00 bruto naar een krappe € 1200,00 bruto per maand. Om de terugval toch enigszins te compenseren, ging het kindgebonden budget van € 110,00 naar € 355,00. Per saldo toch € 100,00 netto minder per maand. Toen werd in juni mijn zoon 18 jaar. Reken even mee: netto al € 100,00 minder, geen kindgebonden budget van € 355,00 meer en geen kindertoeslag van € 90,00 meer. Van het ene moment op het andere ruim € 500,00 minder inkomen per maand! Daarnaast inleveren als ik 'teveel' werkte... Daarbovenop een aantal hartstilstanden. Financieel werd het onhoudbaar. Ik ben gestopt met werken. Maar dat mag niet volgens de regeltjes. Het stoppen met werken zou gezien kunnen worden als werkweigering, dus zou mijn uitkering in gevaar kunnen komen. Ik heb mijn werkgevers de situatie uitgelegd en gevraagd de contracten niet meer te verlengen. Na mijn revalidatie nog een paar maanden gewerkt... Ja, het is alweer 'te gek voor woorden.'

Mijn praktijkverhaal over werken & bijstand heb ik op diverse manieren geprobeerd op de agenda te krijgen. Van spreekrecht voor mijn gemeenteraad tot en met de discussie op Facebook, van *Radar TV* tot minister Koolmees.

We geven in Nederland miljarden euro's uit aan en voor bijstandsgerechtigden/armoede/schulden, maar zodra iemand zelf het initiatief neemt om uit de problemen te komen gaat het door 'hoe-bestaat-het-regeltjes helemaal fout. De cliënt/patiënt is vaak het slachtoffer, zodra hij/zij het lef heeft de regie in eigen hand te nemen. De gemeente zegt: "Sorry, maar daarvoor moet u in Den Haag zijn."

En Den Haag zegt: “Daarvoor moet u bij de gemeente zijn, zij zijn verantwoordelijk.”

Nou breekt mijn klomp. In Pakhuis De Zwijger was op 25 februari 2021 een ZOOM-uitzending met als onderwerp *Verrekening inkomen met uitkering werkt niet!*

Het stoom liep uit mijn oren. Er is een rapport verschenen, uitgevoerd door Stimulansz, het LCR, UWV, Muzes en ervaringsdeskundigen. Men is geschrokken van de resultaten. Ja, ja er zijn zelfs mensen gestopt met werken! Ruim 60% ervaart financiële problemen én gaat er op achteruit! Nou, nou... wat een ‘uitvinding’... dit probleem is al jaren bekend. Men had zelfs een aantal ervaringsdeskundigen in deze meeting. Bruto € 100,00 per maand meer verdienen én € 2100,00 huurtoeslag terug moeten betalen. Dat wisten wel al, dat heet ‘armoedeval’! De lezer begrijpt: ik was boos. Heel boos. Omdat er nu een gerenommeerd rapport op tafel ligt, komt de waarheid pas op tafel. Werken & Bijstand is een drama... al jaren. Bij mij begon de ellende in 2013, we leven nu in 2021. Ik heb via Facebook en LinkedIn als volgt gereageerd: *“Wat ik zo triest vind en misschien niet wil begrijpen... DIT WISTEN WE ALLANG! Er zijn meters rapporten geschreven over de Participatiewet...”*

Men doet nét of dit helemaal nieuw is. De directie van het UWV, de voorzitter van Divosa, een ambtenaar van een gemeente, de voorzitter van de Landelijke Cliëntenraad... ze waren allemaal zó geschrokken. “Het is juist de bedoeling van de Participatiewet dat mensen, meestal parttime, gaan werken. En nu stelt dit rapport het tegenovergestelde! Werken moet lonen.” Ja, ja... lees het verhaal *Wir haben es gewußt*. Mijn grootste angst is dat men het wél weet, maar het niet hardop zegt, omdat dat het hun baan gaat kosten.

Er zijn zoveel organisaties, gemeenten, bedrijven, onderzoekbureaus, juristen en dergelijke die hun geld verdienen aan de Participatiewet... Ten koste waarvan??

We leven in een zogenaamde 'participatiemaatschappij' en daarin dient de burger zelfredzaam te zijn. Maar zodra de burger zich zelfredzaam opstelt, begeeft hij zich op gevaarlijke gronden. Een paar voorbeelden:

- Stel, je denkt om UIT de bijstand te komen, op termijn, een eigen bedrijfje te starten. Dat kan niet, want een bijstandsgerechtigde mag niet ingeschreven staan bij de Kamer van Koophandel.
- Stel, een suikertante of -oom geeft jou € 10.000,00 om hiermee je schulden te kunnen aflossen. De vraag is: gaat de gemeente dit zien als inkomen of vermogen?
- Stel, je moeder is herstellende van een operatie en je neemt haar voor een halfjaar in huis. De kans is groot dat jij wordt gekort op je uitkering (kostendelersnorm)
- Stel, je gaat spulletjes van jou verkopen op Marktplaats, dat zou weleens gezien kunnen worden als extra inkomen, of zelfs een signaal voor fraude.
- Stel, je hebt een en/of-bankrekening met één van je ouders. Dat is handig als er iets gebeurt. De kans is groot dat men de helft van het saldo ziet als jouw vermogen.
- Stel, jij komt vanuit de WW in de bijstand. Je vrouw heeft een parttime baantje. Al haar inkomsten gaan van de uitkering af, omdat zij dan ook in de bijstand zit. Hoe kan dat? Een gezin heeft als bijstandsnorm het minimumloon. De vrouw verdient met haar parttimebaantje € 500,00 maand. Dit gaat van het gezinsinkomen af.

De kans is groot dat de gemeente de vrouw gaat 'stimuleren' om meer uren te werken of een fulltime baan te zoeken. Buiten haar baantje valt zij ook onder de re-integratie. Als de vrouw geen inkomen heeft, valt zij sowieso onder het bijstandsregime.

- Stel, jij krijgt van iemand wekelijks/maandelijks boodschappen. Dat zou weleens gezien kunnen worden als inkomen in natura. Dus wordt van je uitkering afgehaald.

- Stel, jij bent drie keer per week oppasser voor je kleinkinderen. Het zou kunnen zijn dat men er vanuit gaat dat je hier een vergoeding voor krijgt.

- Stel, je hebt een nieuwe vriend of vriendin die meerdere keren bij jou blijft slapen. De conclusie zou kunnen zijn dat je samenwoont.

- Stel, je kind is ouder dan 21 jaar en heeft een eigen inkomen. Men gaat ervanuit dat je kostgeld ontvangt.

- Stel, je rijdt een auto met een waarde boven de bijstandsnorm. Deze auto heb jij nodig om naar je werk te gaan. De kans is groot dat deze auto bij je vermogen wordt geteld. Dus geen uitkering, eerst verkopen. Maar dan kan ik niet naar mijn werk. "Regels zijn regels."

- Stel, je hebt een verzekeringspolis die ooit gaat uitbetalen, maar dat geen pensioenpolis is. Ga er maar vanuit dat deze wordt gezien als vermogen. (lees het verhaal *Kunstgebit van € 50.000,00*)

- Stel, je hebt altijd zuinigjes geleefd en je hebt een leuke spaarrekening. Deze zou je eerst leeg moeten halen alvorens je in aanmerking komt voor een bijstandsuitkering.

- Stel, je hebt een eigen woning. Keurig de hypotheek afgelost en daardoor heeft je woning een overwaarde. Je bent na 1965 geboren. Dan moet je een hypotheek op je huis nemen en dus je huis opeten.

- Stel, je wint (eindelijk) eens een prijsje in een loterij, van een paar duizend euro. Jammer voor jou, de vreugde is van korte duur.

- Stel, je krijgt een erfenisje, jammer...(óók jaren achteraf kan deze teruggevorderd worden).

De moraal van dit verhaal:

Als uitkeringsgerechtigde zit je vast in het systeem van regeltjes, regeltjes, regeltjes. Ongemerkt en vaak onbewust word je het slachtoffer. Maar ja, iedere Nederlander dient de wet te kennen!

Dus bezint voor ge begint en vooral niet 'logisch' nadenken, want *Mijn Overheid* gaat ervan uit dat u als bijstandsgerechtigde fraudeert. Normaal zeggen we altijd: "iemand is pas schuldig, als de schuld bewezen wordt." Voor een bijstandsgerechtigde is dat het tegenovergestelde: jij moet bewijzen dat je niet fraudeert. Tot die tijd is de kans groot dat je bij vermoeden van fraude al een sanctie hebt gehad en dat misschien je uitkering is stopgezet.

Mijn advies: Voorkom te allen tijde dat er vermoedens van fraude zou kunnen zijn. *Big Brother is watching you...* Ook de mensen bij jou in de straat.

Conclusie: 'Te gek voor woorden!'

4. DE VOEDSELBANK

Toen ik voor de eerste keer naar de voedselbank ging, reed ik er langs en ging weer naar huis. De drempel was te hoog. Een lange rij auto's op het parkeerterrein van de plaatselijke voetbalvereniging. Met de auto? Ja, dit moet wel, want bij ons zit de voedselbank ver weg van de bewoonde wereld, in de polder. Geen openbaar vervoer, met de fiets te ver en hoe krijg je drie bigshopper tassen op je bagagedrager?

De tweede keer alle moed verzameld en ik ook in de rij. Wat mij opviel waren toch wel de dure auto's die daar stonden. "Gij zult niet oordelen."

Later bleek dat deze mensen voor anderen voedselpakketten rondreden. Als je op het uiterste puntje van onze gemeente woont, ben je al gauw 20 autominuten onderweg.

Wat mij ook opviel waren de voedselbankklanten, niet alleen de gekleurde medemens, maar zeker ook Nederlanders, jonge mensen, ouderen. Ik herkende zelfs een paar gezichten. Zij mij ook, maar in het begin zeg je niets tegen elkaar. Je denkt: Jij ook hier? Wat mij pijn doet, is dat er ook kinderen lopen van 5-6-7 jaar. Ik vraag me af hoe klasgenootjes hiermee omgaan met elkaar. "Wij kopen ons eten bij de voedselbank."

Mijn oprechte complimenten aan al die vrijwilligers van de voedselbank. Bij ons zijn dat zestig tot zeventig mannen en vrouwen. Het is een enorme klus en zij zullen er zelf geen gebruik van (mogen) maken.

Ik ben drie jaar klant geweest. De schaamte blijft. Altijd achterom de tassen naar binnen gebracht. Hopend dat je op dat moment niemand tegenkomt.

Als alleenstaande heb je recht op één pakket en dat is veel, veel te veel. Brood, vlees en groenten in overvloed.

De meeste bakkers en supermarkten hier schenken aan de voedselbank. Alles met de uiterste verkoopdatum, dus onverkoopbaar, gaat ter plekke de vriezer in en wordt één keer per week opgehaald. Ik verdeelde mijn pakket altijd in drieën. Voor mezelf, mijn zoon en voor de Syrische burens (natuurlijk zonder varkensvlees).

Ik ben zelf een poosje vrijwilliger geweest bij de voedselbank. Voor wat hoort wat. Officieel mag dat niet. Klanten mogen geen vrijwilliger zijn. Vreemde regel vind ik, maar het zij zo. Nog een rare regel: je hebt drie jaar recht op de voedselbank, of je situatie nu wel of niet verbeterd is. Iemand die al drie jaar in de bijstand zit (en dat zijn er veel) vergaat het steeds minder. Maar ja, regel is regel. Ik was vrijwilliger door mijn supermarktachtergrond, kennis van voedselveiligheid, HACCP², temperatuurcontrole enzovoort. ik ben ermee opgegroeid. Helaas moest ik na een paar maanden stoppen. Mijn rug vond dit werk niet zo'n goed idee. Eén dag voedselbank, drie dagen rugklachten.

Zoals ik net al schreef: mijn complimenten voor de vrijwilligers. Het is natuurlijk belachelijk dat in een zo'n rijk land als Nederland zoiets moet bestaan. We beginnen het al 'normaal' te vinden.

De gemeente, de politiek en de ambtenaren hebben geen idee wat de voedselbank voor mensen betekent. Misschien willen ze dat ook wel niet weten, want zo iets is niet goed voor hun imago.

In één van mijn PowerPointpresentaties voor de gemeente stond een foto met een lange rij auto's. "Weet u waar deze foto gemaakt is?" Niemand wist het.

² HACCP is de hygiëncode voor de horeca.

“Deze foto is gemaakt op donderdagavond bij de voedselbank! Onze voedselbank wil graag een andere locatie. Beter bereikbaar, meer ruimte en niet iedere donderdagavond de tent weer moeten afbreken.”

De politiek steggelt hier nu al ruim twee jaar over. Ik ben bang dat men denkt: niet in het oog en niet in mijn achtertuin.

Even een stukje procedureaanvraag voedselbank. Dat ging toen bij ons via de gemeente. Op basis van drie maanden bankafschriften wordt je besteedbaar bedrag uitgerekend. En dat moet iedere drie maanden. Als je voldoet aan de criteria van de voedselbank, dan kom je in aanmerking.

Hier volgt weer zo’n ‘te-gek-voor-woorden-verhaal’:

Toen ik nog werkte en een auto had (die ik nodig had om te kunnen werken!), kwam het te besteden maandbedrag in de min. Dat betekende dat ik financieel aan het verdrinken was.

“U komt in aanmerking voor de voedselbank, meneer Sangers.” Dat wist ik natuurlijk ook wel.

“Maar wat doet u met deze berekening? U ziet dat het financieel fout gaat met mij.”

“O, nee daar doen we niets mee, ik maak alleen de berekening.”

Dan zak je echt door de grond. Je mag ‘blij’ zijn dat je in aanmerking komt, maar niemand vraagt zich af waar het probleem zit. Dat heet ‘vroegsignalering’ (een ambtelijk woord voor het voorkomen van problemen).

Een andere keer bij de controle werd ik gebeld door een aardige mevrouw.

“Meneer Sangers, volgens mijn berekening komt u nu niet meer in aanmerking voor de voedselbank.” Hoe kan dat nou? Inmiddels was ik wel gestopt met werken en heb geen auto meer, dus de inkomsten waren hoger en de kosten lager.

“Ik heb een overschot van € 1,19 (!!), zou het kunnen zijn dat er inmiddels kosten hoger zijn geworden? Huur, zorg?”

Na een telefoontje bleken mijn zorgkosten met € 4,00 omhoog te gaan. Ik ben nooit blij geweest met een kostenverhoging, behalve deze keer.

Nog zo’n raar verhaal. Via de Bijzondere Bijstand had ik recht op de witgoedregeling. Deze is inmiddels afgeschaft. Ik had een vrieskist aangevraagd, de mijne was inmiddels twintig jaar oud. Keurig een printje van een vrieskist, melding dat ik gebruik maak van de voedselbank en de prijs iets onder de Nibudnorm. Zo’n aanvraag duurt natuurlijk maanden.

Telefoon: “Meneer Sangers, ik heb hier een aanvraag voor een vrieskist, maar dat kan niet.”

“Kan niet??”

“Nee, die staat niet op mijn lijstje. U kunt wel in aanmerking komen voor een koel-vriescombinatie.”

“Mevrouw ik heb geen koelkast nodig, daarbij past zo’n combi niet in mijn keuken en ik heb een vrieskist nodig vanwege de voedselbank.”

“Nee, dat kan niet, of u krijgt een koel-vriescombinatie of u vraagt een lening aan voor de vrieskist.” Ik ben creatief in denken, dus ik vraag aan de leverancier (aangewezen door de gemeente): “Joh, lever mij deze vrieskist en zet de koel-vriescombinatie op de bon!” Daar moest hij even over nadenken. Helaas dat ging dus niet door, de gemeente is zeker een grote klant. Je begrijpt, ik werd steeds pissiger.

Maar crea bea... Mijn dochter heeft van vader een nieuwe koel-vriescombinatie gekregen en vader krijgt van dochter een vrieskist!

Ik heb wel eens het gevoel dat gemeenten en overheid denken dat bijstandsgerechtigden per definitie gelijk zijn aan fraudeurs. Die zullen er heus wel zijn, zoals er ook witteboordencriminelen zijn. Regelmatig wordt er een rechtmatigheidscontrole uitgevoerd. Dat vind ik logisch, maar wel op basis van inkomsten. Ik moest over een bepaalde periode al mijn bankzaken uitprinten en inleveren. Uitprinten? Dat kost een vermogen!

“Kan ik ze niet downloaden en via de mail naar u opsturen?”

Ik kreeg het idee dat ze daar nog nooit van gehoord hadden. Een mailtje van de gemeente: “Uit ons onderzoek is gebleken dat u regelmatig pint bij de plaatselijke benzinepomp. Uit onze gegevens blijkt dat u niet in het bezit bent van een auto, kunt u dit verklaren?”

Het stoom liep uit mijn oren. Moet ik ook al mijn (beperkte) uitgaven verantwoorden? Als reactie stuurde ik een stevige, doch nette mail terug:

“A: Ik maak af en toe gebruik van mijn dochters auto in verband met de voedselbank, vrijwilligerswerk en familiebezoek. B: Ik rook al bijna 50 jaar en de benzinepomp verkoopt ook shag!”

Ik heb gelukkig een dikke huid, maar ik kan mij goed voorstellen dat mensen vaak gillend gek worden van belachelijke regeltjes, arrogantie en het gevoel krijgen dat je onbetrouwbaar bent.

Conclusie: dit is niet goed voor de gezondheid!

Er is een kerstactie 2020 bij radio 538. De dj's waren uitgenodigd in de talkshow van Beau.

De heren legden uit wat de actie inhield en dat ze zelfs een dagje met de voedselbank hadden meegedraaid. Het is december dus we hebben van die feelgoodmomentjes nodig.

Ik zag net een reclame van een merk boxershorts... “Bij aankoop van een onderbroek schenken wij er één aan een dakloze.” Ik vind het prima, maar als je iets dieper nadenkt is het eigenlijk te gek voor woorden: voedselbank en daklozen in Nederland. Eén van de rijkste landen van de wereld!

Beau, de presentator, vroeg het publiek: “Wie van u heeft wel eens gebruik moeten maken van de voedselbank?” Niemand, dus....

Het aantal voedselbankaanvragen stijgt enorm door de coronacrisis. Rotterdam durft zelfs een stijging van 50% te noemen. Er is iets ‘vreemds’ aan de hand in Voedselbankenland. Voor supermarkten is voedselverspilling nú een hot item. In het verleden mocht over dit onderwerp niet gepraat worden, er rustte een taboe op. AH heeft nooit verteld hoe hoog het percentage is wat in de vuilcontainer terecht komt. Nu zeggen ze er alles aan te doen om voedselverspilling tegen te gaan, de oplossing... schenken aan de Voedselbank. Bij de Lidl is het zelfs zo dat je je lege flessen kan schenken aan de voedselbank. Op de flessenautomaat zit daarvoor een speciale knop. In de AH-kerstfolder staat dat er bij aankoop van een kerststol € 1,00 geschonken wordt aan de voedselbank.

Tussendoor. Terwijl ik dit stukje schrijf heb ik *Kassa* aanstaan. Onderwerp: de voedselbank. Er is dus meer tussen hemel en aarde (lees het verhaal *Er is meer tussen hemel en aarde*). Wat ik wilde schrijven werd daar besproken.

Supermarkten hebben iets nieuws ‘uitgevonden’ tegen voedselverspilling. Producten tegen de datum, worden nóg scherper afgeprijsd én apart in een koeling of vriezer gelegd. Dat is leuk voor de klanten, want iedereen is in voor een koopje.

Maar het gevolg is dat de voedselbanken tot wel driekwart minder versproducten ontvangen. De supermarktbranche schreeuwt van de daken dat ze voedselverspilling tegengaat. Alleen is nu de praktijk dat deze producten in het 'verkeerde' winkelwagentje terecht komen. Supermarkten – ik kom zelf uit deze branche – verdienen op moment goudgeld, mede door corona. Dus kunnen ze makkelijk producten tegen de datum schenken in plaats er nog dat laatste kwartje aan te 'verdienen'.

In het interview van het programma *Kassa* met een vertegenwoordiger van de voedselbank zei de slimme interviewer: "Ik heb begrepen dat jullie van de overheid nu eindelijk subsidie gaan krijgen."

"Ja, dat klopt, daar zijn we heel blij mee."

Maar als ik dat geld bereken op het aantal voedselbankklanten, dan kom ik op € 7,00 per persoon per jaar."... Ja, en wat moet je dan zeggen? Je kan niet zeggen: het is veel te weinig, want eindelijk krijg je subsidie. Je kan niet zeggen dat het een druppel is op de gloeiende plaat. Dus je houdt het 'neutraal'... "Iedere bijdrage is bij de voedselbank welkom." Een overheid die de veroorzaker is van het noodzakelijk ontstaan van de voedselbank koopt het af met een bijdrage van € 7,00...!!!!

Ideetje: Er is een gezegde van ene Mark Twain die als volgt luidt: *De man met een nieuw idee is een dwaas, tot het idee een succes blijkt te zijn!* Dus laat ik eens met een dwaas idee komen.

Stel dat we een wet gaan maken dat de supermarktbranche 0,1% van zijn omzet af moet staan aan de voedselbanken. Je zou denken: 0,1% dat zet ook geen zoden aan de dijk. Nu, reken even mee. De totaalomzet van supermarkten is per jaar

40 miljard euro, dus € 40.000.000.000, 00. Dan is 0,1% € 40 miljoen! Die 0,1% is geld, geen goederen.

Er zijn ruim 500 voedselbanken in Nederland en deze helpen wekelijks ongeveer 140.000 mensen. In werkelijkheid worden er veel meer mensen geholpen met voedselhulp door bijvoorbeeld Rode Kruis en kerken, maar daar heb ik geen cijfers van. Met die 40 miljoen kan je per jaar € 300,00 besteden per klant. Dat lijkt weinig, maar veel mensen hebben slechts een leefgeld van € 50,00 per week. Het is maar een idee... dwaas idee?

Mijn dochter was op bezoek, bleef een nachtje slapen. Gezellig. "Pa, ik heb zo een verrassing voor je, ik kan het om 18 uur ophalen." Dat wordt natuurlijk een 'raad eens-spelletje'. Zij heeft een nieuwe app *To Good To Go*.

De techniek staat voor niets. Verschillende supermarkten zijn lid. Het werkt super simpel, je meldt je aan, je betaalt € 4,99 digitaal en je kan een tas boodschappen met producten die tegen de datum zijn, komen ophalen. Ze kwam thuis met een big shopper vol: een heel brood (€ 1,99), vers gebak € 5,99), broodjes (€ 0,99), een maaltijd(€ 4,99) , vleeswaren (€ 3,33), verse vis (€ 3,49). Normale waarde ruim € 20,00. Mijn gevoel was een beetje dubbel. Aan de ene kant was ik er blij mee, aan de andere kant enigszins bezwaard. Na drie jaar voedselbankervaring krijg ik toch het idee dat ik de voedselbank tekort doe. Ik weet niet of ik deze app ga gebruiken. Om in de rij te staan bij de voedselbank gaf al enige schaamte.

Om nu bij de plaatselijke supermarkt een tas op te halen *To Good To Go*, wekt bij mij ook enige schaamte. Ik ben in het dorp een bekend gezicht, omdat ik zelf een supermarkt heb

gehad: *Gerard's Supermarkt*. Ik weet van veel voedselbankgebruikers dat schaamte zwaar weegt. Ik vraag me af of deze gebruik maken van deze app.

Dan blijven de 'koopjeslopers' en de 'goed-voor-het-milieu-activisten' over? De vraag is of zij dit uit financieel oogpunt nodig hebben.

Misschien is die 0,1% verplichte afdracht door supermarkten aan de voedselbank nog niet eens zo'n slecht idee!

5. EEN KUNSTGEBIT VAN € 50.000,00

Misschien een vreemd onderwerp, mijn gebit. Maar helaas is mijn gebit een dramaverhaal.

Ik was rond de 30 toen de problemen met mijn gebit begonnen. Kiezen braken spontaan af, wortelkanaalbehandelingen en dergelijke. Toen nog in mijn 'rijke' leven werden diverse gouden kronen geplaatst. Achthonderd gulden per stuk, nu waarschijnlijk € 800,00.

Ik werd steeds meer waard, met een bek vol gouden tanden. Buiten de normale tandheelkundige behandelingen ging het ruim 20 jaar redelijk goed. Maar toen begon het gesodemieter weer, kronen braken af. Niet meer te plakken, dus trekken.

De oplossing was: een gedeeltelijke prothese. In dit verhaal even de klemtoon leggen op gedeeltelijke. Ik ging ervan uit dat de zorgverzekering dit zou vergoeden. Dat had ik tevoren telefonisch nagevraagd. De gedeeltelijke prothese beviel goed, immers ik had mijn voortanden nog en een aantal eigen kiezen. Na de behandeling, na maanden, lag er een vette tandartsrekening op de mat. Totaal € 2.500,00 eigen bijdrage! Foutje, dacht ik.

"Nee," zei de zorgverzekering, "wij vergoeden 100% voor een gehele prothese en u heeft een gedeeltelijke."

Veel heen-en-weer gesteggel, kleine compensatie voor de miscommunicatie, maar de rekening bleef gehandhaafd. Op basis van de toen geldende criteria Bijzondere Bijstand aangevraagd bij de gemeente. Deze werd afgewezen omdat ik in het bezit was van een lijfrentepolis. Deze moest ik eerst maar verzilveren. Deze polis zou gaan uitbetalen in 2022, dan word ik (hoop ik) 65 jaar. Ik ging er dus vanuit dat deze polis niet te verkopen was.

Dit verhaal stamt uit 2013. Mede door het toedoen van de gemeente, zij hadden bij de verzekeraar (zonder dat ik hier van wist) informatie ingewonnen. Omdat het ging om een lijfrentepolis en niet om een pensioenpolis, kon deze wél verzilverd worden! Om een lang verhaal kort te maken (alleen dit hoofdstuk is al meer dan een ordner vol) het drama...

De gegarandeerde waarde in 2022 was € 56.000,00 de afkoopwaarde in 2013 € 36.000,00 (dus ik had een verlies van € 20.000,00). Daarover moest 52% inkomstenbelasting betaald worden én boeterente (revisie). Netto bleef er voor mij dus maar € 10.000,00 over van de € 56.000,00 in 2022. Een verlies van € 46.000,00!

En toen...

Toen kwam de Belastingdienst. “Op basis van uw inkomen 2013 (dus plus € 36.000,00) moet u de teveel ontvangen huur- en zorgtoeslag ad. € 4.800,00 terugbetalen.” Nu heb ik vanaf 2014 een belastingschuld, dus iedere eventuele teruggave wordt verrekend.

Wanneer de gemeente mij bijvoorbeeld een lening had verstrekt van € 2.500,00 (tandartsrekening), dan had ik die in termijnen kunnen afbetalen én had mij dat ruim een halve ton opgeleverd!

Zo, dat was het verhaal over mijn gebit. Helaas... nog niet. Het vervolg.

Mijn gebit ging verder achteruit. Mede door bovenstaande ervaring had ik de beslissing genomen: alles eruit. Een beslissing op basis van euro's, immers een volledige prothese wordt 100% vergoed. En dat was ook zo.

Geen fijne ingreep, zeker niet als hartpatiënt. Gebruik van bloedverdunners en na mijn hartstilstand een lichte vorm van ziekenhuistrauma overgehouden.

Van iedereen kreeg ik complimenten voor mijn mooie bekkie. Maar van mooi zijn, kan je niet leven.

Wat een drama, dat kunstgebit. Ondanks diverse pogingen van de tandtechnicus en de tubes kleefpasta, bleef het gebit loszitten. Dus er gaan etensresten onder zitten. Ondanks dat je smaakpupillen in je tong zitten, is mijn smaak stukken minder. Je hebt toch een stuk plastic in je gehemelte zitten. Dagelijks moet ik een gewone snee brood in stukjes snijden en bij een bezoek aan McDonalds mes en vork meenemen. Oplossing: implantaten. Dat wil zeggen: in je kaak worden boutjes geplaatst, daaraan wordt een frame bevestigd en dan klik je het gebit vast. Het is allemaal iets makkelijker gezegd dan gedaan. Het is bijna een operatie en duurt maanden.

“We beginnen met het ondergebit en vragen het bij uw zorgverzekering aan voor akkoord,” legde mijn tandarts uit. De zorgverzekering ging akkoord, maar meldde een eigen bijdrage van 25%, omdat mijn tandarts geen contract bleek te hebben bij deze zorgverzekering. Eerlijk gezegd had ik geen idee wat dit grapje ging kosten, daarbij heb ik een (verplichte) gemeentepolis en volgens de gemeentelijke site zou ik nu wel in aanmerking komen voor Bijzondere Bijstand. De implantaten werden geplaatst, alleen het ondergebit, en na vele maanden de rekening... Een eigen bijdrage van € 800,00!

Deze rekening ingediend bij de gemeente in het kader van de aanvraag Bijzondere Bijstand. Ik heb inmiddels wel een betalingsregeling getroffen van € 25,00 per maand. Meer kan ik écht niet missen.

Na maanden ontving ik de volgende reactie van de gemeente:

“Wij hebben uw verzoek afgewezen op basis van de volgende punten:

A: Men zag de noodzaak niet in van deze behandeling

B: Ik moest dit uit eigen middelen kunnen betalen”

Ja, en dan word ik boos.

A: Sinds wanneer heeft een ambtenaar verstand van tandheelkunde?

B: Als je inkomen slechts 70% is van het minimumloon, kan je dit onmogelijk betalen.

Dus: (alweer) een bezwaarschrift ingediend. Ter info: iedereen heeft slechts 6 weken de tijd om in bezwaar te gaan tegen een beslissing.

Van bezwaarschrift naar bezwarencommissie duurt wel even. Met mijn juridisch adviseurs heb ik onze argumenten op papier gezet. Gelukkig werken zij op basis van *no cure no pay*, anders kom je van het ene financiële probleem in het andere. Zo’n verweer is vele pagina’s groot, maar in het kort waren dit onze argumenten:

1. Hoe kan het dat de zorgverzekeraar akkoord gaat met de behandeling en de gemeente zegt: niet noodzakelijk?
2. Hoe kan iemand met een inkomen van slechts 70% van het minimumloon deze rekening zelf betalen?
3. De polis is een gemeentelijke polis waarin bijstandsgerechtigden verplicht zijn deze te nemen.
4. De tekst op de gemeentelijke website geeft duidelijk aan dat deze casus voor Bijzondere Bijstand in aanmerking komt.
5. Stel dat iemand deze rekening betaalt voor een cliënt, dan ziet de gemeente dat als inkomen.

De leden van de bezwarencommissie kennen mij. Of dat een voordeel is, betwijfel ik. De bezwarencommissie geeft een advies, de gemeente mag/kan dit advies naast zich neerleggen. Dat is mij al vaker overkomen. En dan is de rechtbank nog de enige weg te gaan. Dat juridisch getouwtrek vind ik helemaal niks, het duurt ontzettend lang, het is frustrerend en kost de gemeenschap klauwen met geld. Daarbij is de juridische macht – en dus geld – van een gemeente groot.

Conclusie bezwarencommissie: de gemeente werd in het gelijk gesteld. Het is de uitvoering van een verordening die een halfjaar daarvoor was ingegaan. Daarin werden bijna alle vormen van Bijzondere Bijstand ingetrokken (!). Dus ook voor medische kosten, witgoedregeling en dergelijke. (Hoe breng je mensen in de financiële problemen?)

Dat wordt dus rechtbank, dit valt onder mijn verhaal *Naar de rechtbank*. Niet mijn hobby, maar als beslissingen vallen in de categorie ‘niet logisch nadenken’, ben ik een pitbull.

Het trieste van dit verhaal was dat de tekst op de gemeentelijke website een paar dagen daarna werd aangepast en dat alle bijstandsgerechtigden een brief kregen over de veranderingen Bijzondere Bijstand. Dit moest gezien worden als ‘service’, want het had wel degelijk in de krant gestaan. Het kopje: ‘Gemeentelijke berichten’... wat niemand leest.

Naar aanleiding van de afschaffing Bijzondere Bijstand, maakte een mevrouw gebruik van haar vijf minuten spreekrecht voor de gemeenteraad. Zij legde heel duidelijk uit wat de gevolgen hiervan zijn. Na haar pleidooi vroeg de burgemeester: “Wil iemand nog reageren?”

Niemand reageerde.

Zo'n mevrouw wilde een stukje ervaringskundigheid delen met de politiek. Maar daar heeft niemand oren naar...

Mijn kunstgebit blijft dagelijks een probleem, omdat het bovengebit nog implantaten moet krijgen, maar ja dat durf ik voorlopig niet. Dus dan maar de kleefpasta, minder smaak en als er niemand bij is... gebit eruit.

Vandaag, 29 november 2019, kreeg ik een foldertje in de brievenbus: "Uw goud is goud waard." Ik dacht: er liggen nog zes gouden kiezen in de la, dus... Iedere euro is er één en ik kan er verder toch niets mee. De opbrengst viel me tegen, het was € 100,00. Moet je nagaan dat ik toentertijd ongeveer achthonderd gulden per kroon heb betaald. Onderweg naar huis bedacht ik mij: officieel moet ik dit melden. Het zijn volgens de regeltjes extra inkomsten, dus wordt van mijn uitkering afgehaald. Ik had zo'n gemeen momentje: stel ik meld het, dan wordt bijna zeker weten die € 100,00 van mijn uitkering afgehaald. Dan ga ik een bezwaarschrift schrijven. Immers dat goud was al in mijn bezit vóóordat ik in de bijstand terecht kwam. Van bezwaarschrift wordt het bezwarencommissie en misschien wel rechtbank. Toch maar niet. Met dit op te schrijven ben ik mij bewust van waarschijnlijk een frauduleuze handeling... maar, ja, dan gaat de gemeente weer duizenden euro's uitgeven om € 100,00 terug te vorderen... toch maar niet doen... laat ik dit maar zien in algemeen maatschappelijk belang. (Lees het verhaal *Ze vallen over een dubbeltje* maar eens)

Het is inmiddels een jaar geleden dat ik bovenstaand verhaal geschreven heb, ik dacht: *the end of the story* over mijn kunstgebit.

Toch maar even een 'ontdekking' toevoegen. Ik zit al jaar en dag bij dezelfde zorgverzekeraar.

Ik heb nu een gemeentepolis en dan mag je ervan uitgaan dat je goed en goedkoop zit. Bij toeval krijg ik twee polissen tegelijk in de brievenbus. Eén van mij, één van mijn zoon. Ik schrok me een hoedje. Ik betaal per jaar € 600,00 meer dan hij. € 600,00, dat is voor mij een vermogen.

Ik met beide polissen naar de zorgwinkel. “Ik wil een goedkopere polis, ik betaal nu € 166,00 + € 38,50 eigen risicospreiding én € 30,00 aflossing in verband met die eigen bijdrage implantaten. Dat is € 234,50 per maand voor een alleenstaande.

De mevrouw: “Ja, maar u bent wél heel goed verzekerd.”

Ik antwoorde: “Dan maar iets minder goed, maar wel betaalbaar.”

Ik grapte: “Ik denk dat ik niet meer verzekerd hoeft te zijn voor zwangerschap.”

De mevrouw kwam met een gemeentepolis van rond de € 140,00. Dat is toch mooi € 300,00 per jaar. “Ja, daar heeft u gelijk in, ik maak het in orde.”

De polis komt binnen en toch zat het verhaal me niet lekker. De zorgverzekering gebeld en het verhaal uitgelegd. Voor een bijstandsgerechtigde is iedere euro minder meegenomen.

“Vindt u het erg om voortaan uw polis digitaal te krijgen?”

“Nee, alles is digitaal tegenwoordig.”

“Dan heb ik wel een veel goedkopere polis voor u.”

“Het enige wat ik belangrijk vind is dat het plaatselijke ziekenhuis een contract heeft bij jullie en tien fysiobehandelingen per jaar vergoedt.”

In de afgelopen jaren waren dat mijn zorgen. Door het medicijngebruik ben ik mijn eigen risico al kwijt, dus...

“Dan kom ik op een verzekering van € 114,50 per maand”

Dat scheelt dus weer die € 600,00 per jaar!

“U moet wél aan de gemeente om toestemming vragen voor een poliswijziging.”

“Wat zegt u nu?”

“Volgens mij wel bij een gemeentepolis, ik vraag het even voor u na.”

Na even in de wachtstand het verlossende antwoord. “Nee, dat hoeft in november en december niet.”

Gelukkig... Het is natuurlijk belachelijk dat je hier toestemming voor moet vragen. Maar dat zal wel weer één of ander belachelijk regeltje zijn... over de rug van...

De digitale polis is binnen, per januari ben ik € 50,00 per maand goedkoper uit! Dat is voor een bijstandsgerechtigde veel geld.

6. WANNEER EEN AMBTENAAR DE GEVOLGEN VOOR DE CLIËNT NIET OVERZIET.

Terugvordering Bijstand € 5.331,74

Op 10 oktober 2017 ontving ik een vriendelijke uitnodiging voor een gesprek bij een klantmanager van de gemeente. Het onderwerp van gesprek was: *of aan u over de afgelopen periode de juiste uitkering is verstrekt. Of u mogelijk in aanmerking komt voor een andere uitkering of een heffingskorting van de Belastingdienst.* Eindelijk... dacht ik. Niet alleen de plichten, maar ook over de rechten van een bijstandsgerechtigde.

Helaas bleek de praktijk tegen te vallen. Deze meneer was geen medewerker van de gemeente, maar een ingehuurd kracht van een bureau. Zij werken op basis van *no cure-no pay*. Zij onderzoeken voor de gemeente of er uit andere potjes nog geld te halen is. En ja, het UWV bleek bij mij na mijn ziekte een berekeningsfout te hebben gemaakt. Na het ter plekke invullen van de DigiD-code, werden de reeds klaarliggende formulieren ingevuld. "Wilt u hier even tekenen?"

Hij schatte in dat het UWV een rekenfout had gemaakt van ongeveer € 2500,00 netto. "Daar hebt u niets aan, dat komt de gemeente toe." Hij vertelde mij dat dit 'goede handel' is, want het bedrijf waarvoor hij werkt krijgt hierover een behoorlijke provisie. Ik dacht: het zij zo.

Nu wilde ik graag van hem weten over al mijn rechten, zoals individuele inkomenstoeslag, de witgoedregeling enzovoort. Helaas... daar had meneer geen verstand van.

Een beetje ontdaan ging ik weer naar huis.

Eind december, rond de kerst, kreeg ik een telefoontje van deze meneer.

“Meneer Sangers, misschien hebt u het al gezien, maar het UWV heeft een fout gemaakt. Het geld is naar u overgemaakt in plaats van naar de gemeente. Wilt u het zodra u het heeft ontvangen, storten naar de gemeente? In de eerste week van januari neem ik weer contact met u op.

En ja hoor, de volgende dag maakte het UWV aan mij € 3383,62 over. Dit bedrag had ik apart gezet op een spaarrekening, wachtend op het telefoontje van de meneer.

Later bedacht ik mij: Wat zijn hiervan de gevolgen voor toeslagen, Belastingdienst, uitkering en dergelijke zaken??

Het telefoontje in de eerste week van januari kwam niet. Het geld stond op de spaarrekening, een heerlijk gevoel, maar ja, het was niet van mij.

In juli 2018 ontving ik een schrijven van de Belastingdienst of ik € 720,00 teveel ontvangen toeslagen wilde terugbetalen. Dit had ik voldaan vanuit de spaarrekening.

Op 28 mei 2018, vijf maanden na de herberekening van het UWV, ontving ik het verzoek van de gemeente € 5.331,74 terug te betalen aan teveel ontvangen uitkering. Het verschil van € 1.948,12 aan betaalde loonheffing door het UWV betaald aan de Belastingdienst, moest ik zelf maar zien terug te ontvangen. Dus € 1.948,12 en € 720,00 moest ik maar zien te ‘financieren’.

In juni diende ik een bezwaarschrift in. Met als argumenten: bruto terugvorderen, terwijl het bedrag netto is ontvangen en de terug te betalen toeslagen.

De eerder in bezwaar aangedragen punten over de manier van berekeningen van de gemeente in verband met werken & bijstand. En de oncontroleerbare berekeningsmethode van de gemeente.

Ik ontving een uitnodiging voor een gesprek met de bezwarencommissie op maandag 30 juli 2018 20:30 uur. Een week voor de datum van het gesprek werd ik gebeld door een mevrouw van de gemeente in verband met mijn bezwaarschrift. Er was alsnog overleg geweest met de meneer van het bureau en zij waren tot de conclusie gekomen dat de terugvordering toch netto moest zijn en dat de te betalen toeslagen van de vordering afgehaald mochten worden. Ze vroeg of ik per direct naar het gemeentehuis wilde komen voor een mondelinge uitleg. Het was toen half twaalf en deze meneer zou tot twaalf uur aanwezig zijn.

“Dus we hebben vijftien minuten de tijd?” vroeg ik verbaasd.

“Ja, het is niet anders,” zei de mevrouw.

“Nou, zet het maar even op papier.”

“Dus u zet uw afspraak met de bezwarencommissie voort? Aan uw bezwaar is toch tegemoet gekomen?”

Ik antwoorde: “Ik vind het belangrijk dat de praktijk van dit verhaal als voorbeeld voor anderen kan dienen.”

Bij de bezwarencommissie was men enigszins verbaasd. “Als ik dit zo lees, is aan al uw bezwaren tegemoet gekomen.”

Ik zei: “Het is niet de eerste keer dat ik hier ben en voor mij is nu eindelijk het bewijs geleverd dat de manier van berekenen van de gemeente niet klopt. U hebt in een advies eerder aangegeven dat de gemeente haar manier van berekenen moet herzien.”

“Ja, maar meneer Sangers, u weet ook dat de gemeente ons advies naast zich neer heeft gelegd?”

Daarmee is dit onderwerp afgesloten. Ik heb alsnog een aantal voorbeelden van berekeningsspecificatie laten zien. In de praktijk zijn deze specificaties voorzien met pen kladjes, die niet te controleren zijn.

Tot slot stelde ik de vraag: “Stel nu dat mevrouw Jansen dit was overkomen en zij had dit geld naar de gemeente overgemaakt. Dan had mevrouw Jansen nu een groot (financieel) probleem.”

“Helaas meneer Sangers, dat is niet onze taak, dus zullen we dit nooit weten.”

Ik dacht na het betalen van het restant van € 2.663,62 van de ellende af te zijn. Maar helaas...

Ik heb de gemeentelijke administratie gebeld dat ze die bewuste € 5.331,74 die geboekt is in 2017, nu wel van 2018 afhalen. Hiermee kan ik dan waarschijnlijk een deel van de teveel betaalde loonheffing terugvragen bij de aangifte in 2019. Een zeer meedenkende mevrouw van de administratie zou hier persoonlijk op toezien en als controle in haar agenda in december 2018 noteren. Tot mijn grote verbazing was de jaaropgave 2018 niet gecorrigeerd. Weer de administratie gebeld, de mevrouw snapte er helemaal niets van. Zij had persoonlijk opdracht gegeven. Nu, bij het maken van dit verslag op 4 februari 2019, is de jaaropgave 2018 nog steeds niet gecorrigeerd...

Maar we zijn er nog steeds niet.

De Rofjes³ zijn tegenwoordig (gelukkig) digitaal. Tot mijn verbazing had ik een schuld bij de gemeente. Huh??? Later bleek dat de € 720,00 terug te betalen toeslagen, bij de gemeente was geboekt als schuld. Dit is later wel weer gecorrigeerd, maar je zou het maar niet zien...

³ De officiële vertaling van ‘Rofje’ is: ‘rechtmatigheidsonderzoekformulier’. Dit formulier moet iedere maand schriftelijk of digitaal worden opgestuurd.

Maar we zijn er nog steeds niet.

Het wachten is allereerst op de correctie op 2018. Immers, ik moet mijn belastingaangifte doen over een paar maanden. Vorige week kwam er een schrijven van het SHVW binnen. Mijn automatische kwijtschelding is eraf. Reden: een hoger vermogen dan € 1200,00. Dit betekent opnieuw kwijtschelding aanvragen en kijken of het SHVW akkoord gaat met het bewijs dat het 'vermogen' niet mijn vermogen is.

Bij de belastingaangifte 2018 heb ik met mijn adviseur dan maar een negatief inkomen gemeld van de bewuste € 5331,74 (teveel in 2017 door de gemeente). Dit zou natuurlijk leiden tot een teruggave. In juni ontving ik een brief van de Belastingdienst. Mijn aangifte wordt met een jaar uitgesteld...

De volgende dag belde de Belastingdienst. Een aardige mevrouw wilde natuurlijk weten hoe het zat. Via de mail stuurde ik de documenten op ter bevestiging dat de fout gemaakt is door de gemeente. Dezelfde dag belde ze terug. "Meneer Sangers, ik ga uw aangifte en documenten doorsturen naar ons regiokantoor. Ik wil voorkomen dat u het slachtoffer wordt."

Eindelijk iemand die meedenkt. Het slachtoffer ben ik al!

Augustus 2019, brief van de Belastingdienst. "Uw voorlopige teruggave 2018 maken wij binnen een week aan u over." Ik hoopte dat men dit direct zou verrekenen met de vordering uit 2013 van € 4580,00 (ontstaan door de ellende met de verkoop lijfrentepolis). Een week later maakte de Belastingdienst € 3284,00 naar mij over. Een normaal mens zou hier blij mee zijn. Ik niet, want linksom of rechtsom ben ik waarschijnlijk toch weer kwijt. Er ligt nog een belastingaanslag uit 2013. Een raar gevoel. Het is net of je zelf een super heerlijke taart hebt

gebakken, zelf alle ingrediënten hebt betaald, maar je krijgt geen stukje.

Het geld staat op een spaarrekening, wachten tot de definitieve aanslag er is.

Wordt vervolgd. Ik wil niet zeggen dat ik de slimste ben, maar ik vraag me wel af in welke put ik terecht was gekomen als ik naar de gemeente had geluisterd...

Inmiddels is het januari 2021. Zowel van de gemeente als van de Belastingdienst niets meer vernomen van de teruggave aanslag 2019. Dus ook nog geen verrekening met de vordering van 2013. Het geld op de spaarrekening slinkt. Het overgrote deel is ‘verloren’ gegaan, omdat mijn zoon vanaf oktober 2019 t/m december geen enkel inkomen meer had. De rekeningen moesten tóch betaald worden, zorgverzekering, telefoon, boodschappen, enz. Over dit drama heb ik het zeer uitvoerige verhaal *Hechtingsstoornis* geschreven, dat niet in dit boek is opgenomen. Ik heb die periode omschreven als ‘op de rand van de afgrond’. Zonder de spaarrekening hadden wij beiden dakloos kunnen worden. Als de Belastingdienst komt met de eindafrekening 2013-2019 dan moet ik maar een aflossingsregeling zien te treffen. De spaarrekening is leeg.

Op de mat ligt post van de SVHW, zij vorderen voor onze gemeente de lokale belastingen. Vanwege mijn lage inkomen krijg ik normaal kwijtschelding gemeentelijke belasting, dat is toch gauw € 400,00 per jaar. In deze brief staat het volgende:

“De SVHW heeft bij het inlichtingenbureau getoetst of u in 2021 voor geautomatiseerde kwijtschelding in aanmerking komt. Op het moment van de toets voldeed u niet aan de gestelde normen.

Dit kan te maken hebben met:

- Hoogte van uw inkomen

- Hoogte van uw vermogen (zoals een auto met een waarde hoger dan € 2.269,00 en/of een banksaldo van ongeveer € 1.100,00)”

Nu wordt er gevraagd om documenten zoals bankafschriften, autopapieren, belastingaangiften, zorg-/huurtoeslag, terugvordering belasting en dergelijke. Dat is een heel pak papier. O jee, daar gaan we wéér... Het banksaldo is niet van mij, het is gereserveerd voor de Belastingdienst, mijn autootje heeft een waarde van geschat € 1.800,00. Een autootje van 16 jaar oud, verkregen uit een erfenis van mijn tante. Maar ja, ga dat maar eens uitleggen. De kans is groot dat ik niet voor kwijtschelding in aanmerking kom... Dus dit jaar een extra uitgave van ruim € 400,00... Waarvan?

Dit is wat er in de praktijk kan gebeuren WANNEER EEN AMBTENAAR DE GEVOLGEN VOOR DE CLIËNT NIET OVERZIET.

7. VERKEERSREGELAAR, IETS VOOR U?

In de zomer van 2015 moest ik op het matje komen bij de arbeidsmakelaar van de gemeente.

Dhr. R.G.: “U bent door ons geselecteerd voor het project ‘Verkeersregelaar’. U krijgt zo een gesprek met de directeur van dit bedrijf. Binnen een halfuur werd ik aangenomen. Eén dag theorie, één dag praktijkexamen. “Dit is een kans die wij u in samenwerking met de gemeente bieden.”

Ik vind alles prima, net een paar weken cardiotrainingen achter de rug door mijn hartstilstanden, het wachten is nu nog op alle uitslagen. Zou het niet beter zijn die af te wachten? “Nee, dat kon niet, want zo’n theorie-examen kan nooit van invloed zijn op uw gezondheid.”

De eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat ik het beroep verkeersregelaar voor mij totaal niet zie zitten. Ik heb niks met ‘enge’ dingen, zelfs een draaimolen vind ik al niks. Je zou mij ook nooit zien in een achtbaan. De kinderen wel en dan stond vader met maagkrampen beneden.

Maar goed, als bijstandsgerechtigde moet je doen wat je gezegd wordt. Als je ergens niet aan meewerkt wordt dat gezien als weigering en dat levert waarschijnlijk een sanctie op.

Onderweg pikte ik een jongeman op die ook naar deze cursus moest. Qua achtergrond, interesse en opleiding mijn inziens ook niet de potentie om verkeersregelaar te worden. Maar net als ik moest hij. Ik had voor mezelf een plannetje bedacht: als ik nu zak voor dat theorie-examen dan zijn we hier ook weer vanaf. Dat plannetje ging niet door, want volgens de instructeur was het slagingspercentage bijna 100%. Dus moest je wel heel dom zijn om niet te slagen.

Onze arbeidsmakelaar en de directeur van het bedrijf waren met elkaar in gesprek. Kijkend door de ramen ging dat heel gemoedelijk. Die twee kennen elkaar, dacht ik. Ik moest binnenkomen en werd min of meer 'de hemel in geprezen' dat dit voor mij een kans was uit duizenden. Wanneer ik zou slagen werd mij een contract aangeboden van 32 uur per week. Dat was voor dit bedrijf uniek, want ze hadden maar één werknemer met een fulltime contract. De gemeente deed voor mij een behoorlijke duit in het zakje (?). Dus moest ik goed mijn best gaan doen.

Het voelde vreemd. Ze willen van mij af, koste wat het kost.

In de pauze maakte ik een babbeltje met de andere kandidaten, we waren met tien man. Het overgrote deel was er via het UWV. Bij het UWV kon je een voucher van € 1000,00 indienen voor een cursus of opleiding. Dit was heel makkelijk, want de directeur van dit bedrijf regelde de aanvraag, je hoefde alleen maar een handtekening te zetten. Vreemd verhaal. Nog vreemder wordt het als ik vertel dat mijn gemeente voor mij maar liefst € 1815,00 heeft betaald voor dezelfde cursus! Dat is 80% meer! Thuis heb ik het een en ander gegoogeld, de duurste cursus verkeersregelaar die ik tegen kwam was € 700,00.

Voor het theorie-examen was ik geslaagd, zoals iedereen. Ik denk dat de meeste kinderen uit groep 8 voor deze cursus zouden slagen. Tien cursisten x € 1000,00... dat is een leuk verdienmodel voor twee dagen cursus.

De week daarop moesten we praktijkexamen doen. Locatie: een joekel van een rotonde, megadruk, met fietsers, auto's, vrachtwagens.

De stoplichten werden uitgezet en het was de bedoeling dat iedere cursist met de instructeur het verkeer ging regelen.

Ik vertelde net dat ik een draaimolen al eng vind. Alles in mij protesteerde tot en met hartkloppingen aan toe. Doodeng. Ik ben in mijn auto gaan zitten. Het onbeschofte toppunt vond ik, dat ze een uur niet naar mij om hebben gekeken. Ik dacht echt dat ik ter plekke weer een hartstilstand zou krijgen.

Thuisgekomen meteen naar bed. Diezelfde avond stuurde ik de arbeidsmakelaar een pittige mail over de gang van zaken bij dit bedrijf. Geen reactie.

Een paar dagen daarna had ik een afspraak met de arbeidsmakelaar. Excuus, dit had niet mogen gebeuren, hij had inmiddels contact opgenomen met het bedrijf.

Ik zei: "Ik zou het normaal hebben gevonden dat je me de volgende dag even had gebeld." Ik was natuurlijk pislink.

"Maar ik heb je toch gebeld?" Een collega van de arbeidsmakelaar deed er nog een schepje bovenop. "Ja, R. je hebt meneer Sangers gebeld, daar was ik bij."

Onvoorstelbaar, ze houden zelfs elkaars hand boven het hoofd, ook wanneer je moet liegen.

Het verhaal *Verkeersregelaar* kreeg nog een staartje. Men wilde wel eens weten wat mijn arbeidsbeperkingen zijn. Dus moest ik onderzocht worden door een keuringsarts. Ik arbeidsbeperkingen? Ja, zoals iedereen met een zes voor zijn leeftijd, ja, zoals iedereen met hartproblemen, ja, zoals iedereen met een lichte COPD, Ja, zoals iedereen met hoogtevrees. Ik legde aan de keuringsarts het verhaal uit over het traject *Verkeersregelaar*... hij schudde zijn hoofd. "Meneer Sangers, maakt u zich hier maar niet druk om, het enige wat ze willen is een 'rapportje' waarmee ze zichzelf ingedekt hebben." "O, wij wisten niet dat meneer een beperking had!"

“Ik kom jammer genoeg teveel mensen tegen die zich psychisch belasten door de strijd aan te gaan met hun gemeente.”

“Mijn advies, niet doen in het belang van uw gezondheid, je gaat het toch nooit winnen.”

Zo, dat was dus mijn ‘medische’ keuring... de arts heeft me niet aangeraakt!

Van het traject Verkeersregelaar heb ik niets meer gehoord. Drie jaar later moest ik weer op het matje komen bij de arbeidsmakelaar. Ook dat verhaal eindigde weer in één grote leugen.

Met het schrijven van dit verhaal komen de herinneringen weer boven. Slechte herinneringen.

Op een bepaald moment had de gemeente verzonnen dat iedereen een VCA-certificaat moest gaan halen. Uit mijn hoofd in 2014. Ik werd gebeld door de Poortwachter van de gemeente, dhr. K.K., of ik per direct het cursusboek kon komen halen op het gemeentehuis. Dat was op een vrijdag, de cursus zou op dinsdag plaatsvinden en direct daarna examen. Ik was op dat moment in Rotterdam, dus mijn zoon gebeld of hij langs het gemeentehuis wilde gaan om dat boek te halen. Zo gezegd, zo gedaan.

Ik wist helemaal niet wat VCA inhield. Nou, daar kwam ik dus wel achter. VCA is een veiligheidscertificaat voor mensen die bijvoorbeeld in de bouw werken, industrie, loodgieter, timmerman, schilder, en dergelijke beroepen. Het zijn veiligheidsregels, van brandblusser tot steiger, van gevaarlijke stoffen tot klimmateriaal. Mijn achtergrond is detailhandel, daar heb je BHV (bedrijfshulpverlener) nodig, geen VCA.

Maar ja, wat moet, dat moet. Ik heb me dat weekend het rimram geleerd. Iets wat mij totaal niet interesseert. Een dik cursusboek erin stampen.

Op de bewuste dinsdag waren er een vijftiental cursisten, ik kon me geen voorstelling van maken hoe deze mensen waren geselecteerd. Man/vrouw, jong/oud, hele verschillende werkervaring enzovoort. Er was ook een statushouder bij, ik had medelijden met die jongeman. Hij sprak slecht Nederlands, laat staan dat hij goed kan lezen en schrijven. De cursusleider deed eerst een stuk theorie. Uit ervaring wist hij welke vragen er in het examen zouden kunnen worden gesteld, dus sommige onderdelen werden 'gewoon' overgeslagen. In de pauze een babbeltje met elkaar, minstens de helft begreep écht niet waarom ze hier waren. Maar, ja, het moet. Ik merkte wel dat die buitenlandse jongen het slecht had, hij begreep er helemaal niets van. Dit aan de cursusleider gemeld, hij mocht naar huis. De cursusleider begreep ook niet waarom hij was geselecteerd. Het examen verliep naar mijn gevoel redelijk... maar ja, dat zegt niets. De uitslag zou worden opgestuurd. En daar was-ie dan, mijn VCA-certificaat : geslaagd. Nu was ik natuurlijk wel nieuwsgierig naar mijn cijfer. Cursusbedrijf gebeld... Nee, daar mochten ze geen antwoord op geven. Huh...?? "Moet u aan de gemeente vragen." Ik weet niet hoe ik het voor elkaar gekregen heb, maar ik had een acht. Maar tot heden heb ik er helemaal niets aan gehad, in mijn verwoede sollicitatiepogingen is er ook nooit naar gevraagd. Wel BHV, maar die is inmiddels al jaren verlopen...

Nog een slechte herinnering:

Ik had zoals eerder omschreven vanaf 2012 drie nulurencontracten.

Toch moest ik van de poortwachter, dhr. K.K., gaan werken met behoud van uitkering bij een plaatselijke stomerij/bedrijfskleding wasbedrijf.

“Maar ik werk al, ik zit in de Cliëntenraad en nu dus ook dit?” Ja, want dit was een uitgelezen kans op een betaalde fulltimebaan.

Dit bedrijf zocht een commercieel iemand, die nieuwe klanten ging maken. “Dat past precies bij jou.” Maar mijn nulurencontracten gingen wel voor. Dus als ik gepland was bij andere bedrijven moest ik dat voorrang geven. In mijn ‘vrije tijd’ (10-20 uur) naar de wasserette. Wat ik daar heb meegemaakt, daar kan ik een apart boek over schrijven... wat een puinhoop. Er werkten minimaal zes mensen met behoud van uitkering... een hondenbaan. De moderne wasserijen zijn bijna volautomatisch, hier werkten ze nog met de hand! Het enige wat professioneel was, was de mangel (een grote strijkmachine), maar alleen voor tafellakens en beddengoed. De rest, zoals bedrijfskleding, moest met het handje. De eigenaar had volgens mij een ADHD-gehalte, constant werd er gedreigd, dat wanneer men niet doorwerkte of fouten maakte, dit gemeld zou worden aan dhr. K.K. van de gemeente. De sfeer was om te snijden. Maar ik mocht naar buiten... nieuwe klanten zoeken. Dat lukte mij redelijk en in een halfjaar had ik toch enkele tienduizenden euro’s omzet binnen gehaald. Ik werd de hemel in geprezen!

Gesprek met dhr. K.K. van de gemeente: “Wordt het niet eens tijd voor een contract?” Daar was hij het wel mee eens.

Samen in gesprek met de ‘baas’. Toen het gesprek ging over een arbeidsovereenkomst, was ik in één keer niet meer die aardige Gerard. En tot overmaat van ramp ging dhr. K.K. helemaal mee met de werkgever...

Ik kon mij niet aan de indruk onttrekken dat die twee een 'dealtje' met elkaar hadden.

Ik ben er toen mee gestopt... nooit meer wat van gehoord. Alhoewel? Het bedrijf is failliet gegaan... hoe kan dat nou? En gratis personeel én failliet gaan???

Een paar maanden geleden las ik in een nieuwsbrief van een grote organisatie op het gebied van het Sociaal Domein, dat zij een opdracht hadden ontvangen om voor het Ministerie van Sociale Zaken onderzoek te doen naar fraudemogelijkheden door bijstandsgerechtigden. Dan gaan mijn haren recht overeind staan. Bijstandsfraude is de laagste fraude op het beroemde fraudelijstje.

Ik reageerde met de vraag: Gaan jullie ook onderzoek doen naar fraude/oneigenlijk gebruik van loonkostensubsidie, proefplaatsingen bij bevriende bedrijven, *social return*, verplicht vrijwilligerswerk en dergelijke?"

Het antwoord was: "Helaas, dat staat niet in onze opdracht van het Ministerie."

Dit verhaal heeft als titel *Verkeersregelaar, iets voor u?* Ik denk dat het ongeveer een jaar geleden is dat ik dit verhaal geschreven hebt. Dus klaar.

Vandaag kreeg ik weer enige hartkloppingen bij het lezen van de plaatselijke krant. Met veel bombarie wordt verteld dat de gemeente in samenwerking met [...] succesvol twee kandidaten hadden opgeleid tot verkeersregelaar. Dus dit verkeersopleidingsbedrijf verdient al vijf jaar (!!!) aan zijn 'troebele' praktijken. Nu maar hopen dat de gemeente er in die vijf jaar achter is gekomen dat dit wel een erg dure firma is. Net nog even gegoogeld naar de opleidingskosten van de cursus Verkeersregelaar.

Gemiddeld € 500,00, dus waarom die € 1815,00 ooit voor mij is betaald (???) wil ik nog steeds niet begrijpen. Ook blijkt nu dat er niets met mijn ervaringsdeskundigheid is gedaan. Ik heb de neiging om te achterhalen wie die twee geslaagde kandidaten zijn, horen over hun ervaring. Maar zoals ik mij de laatste jaren probeer aan te leren: laat maar...niet goed voor mijn gezondheid.

8. ALS DE LINKERHAND NIET WEET WAT DE RECHTER DOET...

Op 26 september 2018 werd ik uitgenodigd voor een gesprek met een re-integratieconsulent van de gemeente. Een naam die ik niet kende, maar een vriendelijke brief. Helaas mocht het gesprek maar vijftien minuten duren. De mevrouw was vriendelijk, anders dan ik gewend was. Zonder ook maar iets van mijn persoontje te weten, was haar conclusie heel snel gemaakt.

“Ik zie met uw achtergrond en potentie wel mogelijkheden.” Al mijn activiteiten zoals Vluchtelingenwerk, Bijstand-Werkt-Samen, Voedselbank, en dergelijke omschreef ze als ‘leuk’, maar geen ingang tot betaald werk.

“Ik stuur u door naar onze twee arbeidsmakelaars, zij hebben hele goede contacten met het bedrijfsleven.”

“U bedoelt Jan en Siska?” Ja, die ken ik. Met hen had heb ik drie jaar geleden (!)

Binnen twee weken ontving ik een uitnodiging bij de arbeidsmakelaars.

“Hé, Gerard hoe gaat het met jou?”

“Dat is lang geleden,” zei ik enigszins sarcastisch.

Ja, ja, er zijn weer een paar nieuwe en dan wordt de druk weer opgevoerd...

Jan: “Ik heb voor jou wel wat, dat past precies bij jou. Ik heb contact met een vloerenbedrijf in Hellevoetsluis. Verkoop vloeren, dus een commerciële functie. Als jij mij je cv opstuurt dan neem ik contact met ze op.”

Ik maakte de opmerking: “Volgens mij moet mijn cv wel tien keer in jullie systeem staan.”

“Ja, ja, onze systemen werken niet zoals het zou moeten.”

Ik weet dat ik als bijstandsgerechtigde niets te vertellen heb, maar wel onder de voorwaarden dat het niet om parttimewerk gaat en niet technisch is.

Jan en Siska: “Ja, ik heb je op tv gezien over parttime werken en bijstand. Dat is een drama. Nee, het is niet technisch, het gaat om de verkoop en dat kan jij wel.”

Een week daarna ging ik op gesprek in Hellevoetsluis. Het was een goed gesprek, ik kreeg uitleg over diverse soorten vloeren, ondervloeren, plinten, kleuren, lengtes, breedtes et cetera. Het begon mij al een beetje te duizelen, maar dat is een kwestie van opleiden. Het gaat om een functie van 20 uur per week.

“Volgens onze arbeidsmakelaar zou het om een fulltimefunctie gaan.”

“Die meneer Jan van de gemeente, die ken ik helemaal niet, ik heb hem één keer aan de lijn gehad.” We spraken af dat ik een week zou komen proefdraaien, kijken of er van beide kanten een klik is.

Direct na het gesprek nam ik contact op met Jan. “Het gaat om 20 uur per week en klinkt knap technisch, ik kan geen plank recht zagen.”

“Gerard, maak je geen zorgen. We maken met het bedrijf een afspraak dat de gemeente een loonkostensubsidie verstrekt van 12 uur per week gedurende een jaar.” Als ik dat snel uitreken kom ik rond de € 10.000,00 subsidie, terwijl ik zelf tot en met de Hoge Raad in gevecht moest voor 10 cent per zakelijke kilometer! (lees het verhaal *Ze vallen over een dubbeltje*)

De week van de proefperiode verliep jammer genoeg niet zoals ik hoopte. Er was weinig tijd voor uitleg en opleiding. De twee dames die de winkel runden hadden het druk, de baas was vaak weg.

Maar door ogen en oren open te zetten leer je veel. Af en toe meekijken hoe verkochte vloeren in het systeem gezet worden, de inkoop, aflevering, werkbonnen, afspraken, kleur, aantal vierkante meters, ondervloeren enzovoort. Voor een leek heel ingewikkeld. De dames deden veel op de automatische piloot. Ik moest het maar zelf uitvinden. Op de laatste dag van mijn proefperiode kreeg ik een 'schriftelijke overhoring'. Er stonden vragen op het lijstje over zaken die ik echt niet wist en nog nooit had gedaan. De dames zeiden: "Sla die maar over, dat kan je niet weten." Bij de berekening van het aantal vierkante meters vloer voor een woonhuis, kwam ik uit (met zweet op het voorhoofd) op 86 vierkante meter. Het aantal linker en rechter hoekstukken, de ondervloer, strekkende meters plint waren (wonder boven wonder) goed. Alleen het aantal vierkante meters had 86,1 moeten zijn. Conclusie: je mist het technisch inzicht.

Ik nam vriendelijk afscheid. Het was een zware week, zeker de dagelijkse busreis van 2,5 uur heen en weer.

Het resultaat van de proefweek had ik keurig gemeld aan de arbeidsmakelaars.

"Jammer, we geven het door aan je consultant."

Later kom ik toevallig Jan van de gemeente tegen bij *Repair Café*. "Je zult wel gehoord hebben hoe het is gegaan bij dat vloerenbedrijf," zei ik tegen hem.

"Ja, heb ik gehoord. Dacht ik wel, dat is niks voor jou." (!!!)

Op 1 maart 2019 ontving ik weer een uitnodiging voor re-integratie. Alweer een onbekende naam. Maar gelukkig weer een vriendelijke brief. Een gesprek van een uur. De manier van bejegening, het meedenken, het openstaan voor suggesties, openheid, alles verliep anders.

“Dit gesprek loopt wel heel anders dan ik gewend ben,” merkte ik op.

“Ja, dat klopt, dit is ons nieuwe beleid. We hebben een heel nieuwe visie ontwikkeld op basis van vertrouwen, maatwerk, het samendoen.” (Ik was zo enthousiast, dat ik de directeur een positief mailtje heb gestuurd over het nieuwe beleid.) We maakten de afspraak dat ik in gesprek zou gaan met medewerkers Werk & Inkomen. Ook twee nieuwe medewerkers, met ook de visie van het nieuwe beleid.

Op 4 april afspraak bij het werkbedrijf van de gemeente (voorheen heette dat de sociale werkplaats). Jammer dat het daar is, het werkbedrijf heeft een slechte naam bij uitkeringsgerechtigden vanwege het verplicht dozen inpakken, schoonmaakwerk, en dergelijke. Het gesprek verliep weer heel open en eerlijk. Het nieuwe beleid. Naar aanleiding van mijn werkverleden, maar zeker ook mijn vrijwilligerswerk voor Vluchtelingenwerk: integratie in de leefomgeving, het vinden van betaald werk. Onze manier van denken lag op één lijn. “Er is veel vraag naar mensen zoals u, alle gemeenten hebben een probleem met statushouders en het vinden van werk.” “Daar weet ik vanuit mijn ervaringsdeskundigheid alles van. Ik had met ruim dertig statushouders contact. Ik weet nu ook waarom het zo moeilijk is, ik ben vele valkuilen tegengekomen. Met als trieste conclusie dat het vaak niet om de cliënt gaat, maar om het verdienmodel.”

We spraken af dat ik een motivatiebrief zou schrijven. Twee weken daarna kwamen ze met het geweldige voorstel: “Kom bij ons drie maanden proefdraaien, speciaal gericht op statushouders. Geheel vanuit jouw ervaring. Is het niet voor deze gemeente, dan voor een andere gemeente.

Ik ben ervan overtuigd dat er vraag is naar mensen zoals jij.” Ik was heel blij met dit voorstel. Tot aan mijn pensioen nog vijf jaar betaald je passie mogen uitoefenen.

Maar eerst moest er nog overleg plaats vinden met de leidinggevende over hoe, wat, wie, waar. EN juridisch getoetst... Daar schrok ik van. Zodra juristen zich ermee gaan bemoeien, komen er weer honderd beren op de weg...

Een nieuwe medewerkster zou mijn contactpersoon worden. We hadden een heel bijzonder gesprek. Zij komt uit de supermarktbranche, net als ik. Ook maatschappelijk lagen we op één lijn. We hadden een match. Zij enthousiast, ik enthousiast. Inmiddels had de leiding groen licht gegeven voor de drie maanden proefplaatsing. Natuurlijk zou ik er geen euro op vooruit gaan, maar deze kans gaf weer toekomst, na vele jaren van ellende.

De nieuwe medewerkster zou contact met mij opnemen. De eerste week niet, de tweede week niet, de derde week maar eens de telefoon gepakt. “O, sorry Gerard, maar deze mevrouw is weer weg!”

Op 4 juli ontving ik weer een uitnodiging van een nieuwe re-integratiemedewerker.

Ik heb er maar weer een belletje aan gewaagd, voicemail ingesproken. Ik vraag me af of ik word teruggebeld. Op 9 juli, nog geen reactie.

Op 15 juli had ik een afspraak met de nieuwe re-integratiemedewerker. Met het gevoel dat we (alweer) van voren af aan moesten beginnen.

Mijn voor gevoel kwam uit. Deze nieuwe mevrouw, aardig mens, wist helemaal niets over mij te vertellen. Ze was ingehuurd en had geen tijd om dossiers te lezen.

Ik heb haar verteld over de belofte die mij was gedaan als proefplaatsing speciaal voor statushouders. Daarover moest ze navraag doen, wat de stand van zaken was. Binnen twee weken zou ze mij bellen.

De volgende dag werd ik door haar gebeld. “Meneer Sangers, ik heb een vacature gevonden als planner OV bij een taxibedrijf. Als ik naar de profielomschrijving kijk, past dat precies bij u. De vacature werd naar mij doorgestuurd, of ik wilde reageren met mijn cv en motivatie. Ik mocht niet rechtstreeks reageren bij het bedrijf, maar dat moest via de gemeentelijke arbeidsmakelaar. Argument: dat zou de kans van slagen verhogen. Intussen is vanaf het begin van dit verhaal deze arbeidsmakelaar de zevende persoon die mij ‘begeleidt’ en dat in acht maanden. Tot heden zonder resultaat.

Mijn cv en motivatiebrief had ik dezelfde dag nog verstuurd met de opmerking dat het cv nog geüpdatet moest worden. Deze afspraak hadden we gemaakt in mei, omdat de arbeidsdeskundige van mening was dat er nog wel een aantal verbeterpunten te maken waren. Prima. Ik moet er wel bij vermelden dat ik in de loop der jaren er gewend aan begin te raken dat mijn cv anders moet. Dus in de praktijk keurt de ene ‘professional’ de andere ‘professional’ af!

Dezelfde dag krijg ik van de arbeidsmakelaar (die ik niet ken), een mailtje dat zowel mijn cv als motivatie al zijn doorgestuurd was naar de werkgever. (Mijn cv moest eerst toch nog aangepast worden?)

Wordt dus (alweer) vervolgd. Het wordt/is alweer een vreemd verhaal.

Die naam van het taxibedrijf kwam mij bekend voor. Ik zal in mijn archief moeten zoeken wat het verhaal ook alweer was. Maar ik vermoed dat het weer iets te maken heeft met proefplaatsing, loonkostensubsidie...

We zullen zien. Ik begin er natuurlijk wel moedeloos en zeker ook boos van te worden.

Drie dagen daarna kwam er een telefoontje van de gemeente: "Meneer Sangers, met Barbara (wie was dat ook alweer?), ik kreeg net bericht van de arbeidsmakelaar dat u helaas niet wordt uitgenodigd door het taxibedrijf voor een gesprek."

"Dat is jammer, maar waarom niet?"

"Sorry, maar dat begrijp ik ook niet helemaal, u had een goede motivatiebrief geschreven en u staat bij het taxibedrijf bekend als een hele vriendelijke man."

Ik maakte nog het verkeerde grapje: "Dus volgende keer maar iets minder vriendelijk."

Dat kon deze mevrouw volgens mij niet zo waarderen. Zoals ik al schreef, dit taxibedrijf ken ik, daar heb ik drie jaar geleden al eens een gesprek mee gehad. Die mevrouw kreeg wel door dat ik aardig op de hoogte was van nulurencontracten, proefplaatsing, Taxipas, loonkostensubsidie. Daarop werd ik (natuurlijk) afgewezen!

Maar hoe zit het nu met mijn proefplaatsing bij de gemeente? Daar heb ik nog steeds geen antwoord op gekregen. Dit verhaal loopt al vanaf april, we zitten nu bijna in augustus!

Wedden dat die proefplaatsing helemaal niet doorgaat? Meneer Sangers heeft iets teveel ervaring(sdeskundigheid)... en daar houden wij niet van!

Mijn hoop is met mijn verhalenboek de verhalen te kunnen afsluiten. Het liefst natuurlijk 'eind goed, al goed'. Sommige verhalen beginnen een soort *never ending story* te worden. Zoals ook dit verhaal. Inmiddels zijn we weer vier maanden verder... en het is stil, heel stil. Aan alle beloofde 'ik-bel-u-terug-acties' is niet aan voldaan. Waarschijnlijk gaat mijn achtste (ingehuurde) re-integratiecoach weer van voren af aan beginnen.

Maar daar ga ik niet op wachten. Bij ons in de gemeente is een heel groot vakantiepark van *Center Parks*. Zij organiseerden vorige week een horeca-proeverij. Leuk bedacht. Maak kennis met de horeca, wij zijn op zoek naar jou... Oók naar zestigplussers??? Het was een leuke interessante middag. Bier getapt, met drie borden tegelijk gelopen, volle dienbladen gedragen met 'de platte hand' enzovoort.

Een gesprek gehad met de meneer van HR, de situatie uitgelegd dat werken & bijstand financieel in de praktijk een drama is, maar ik wil 'van de bank af'. Ik heb het voorstel gedaan om een maand te komen proefdraaien (gratis, met behoud van uitkering). "Dan weten jullie wie ik ben en ik weet of ik dit werk aan kan en leuk vind.

Dit alles wel onder voorbehoud, want ik moet toestemming vragen aan de gemeente. Maar ja, ik zou niet weten waarom ze nee zouden zeggen."

Als ik dit opschrijf zijn we een week verder... helaas nog geen reactie. Ik zit er een beetje dubbel in. Aan de ene kant wil ik nuttig bezig zijn, aan de andere kant ga ik er financieel heel waarschijnlijk op achteruit. Met een inkomen van 70% van het minimumloon is dat een onmogelijke opgave. Ik zie wel, ik

moet er écht niet aan denken in de winterperiode niets te doen hebben. Vrijwilligerswerk?

Daar heb ik mijn leergeld al mee betaald. Misbruik maken van gratis handjes, terwijl organisaties en bedrijven hangen aan het subsidie-infuus van de gemeenten. We wachten maar weer af. Dit verhaal is voorlopig nog niet ten einde.

Op 5 november kreeg ik een telefoontje van *Center Parks* de meneer van HR. "Allereerst excuus voor de late reactie. U komt heel positief over maar we zijn toch tot de conclusie gekomen om niet met u in zee te gaan."

"Wat is dan de reden?"

Toen werd het gesprek een beetje ingewikkeld. "We zien wel een probleem met vervoer, werk & bijstand is voor u niet motiverend."

"Ja, dat klopt, maar dat zijn mijn problemen. Een auto kan ik misschien regelen en door te werken kom ik in aanmerking voor de zogenaamde Activeringspremie, dus het één kan het andere oplossen." De HR-meneer, enigszins stotterend:

"Maar... het werk is waarschijnlijk te zwaar voor u."

"Daarom wilde ik één maand gratis komen proberen, dan zou ik misschien tot dezelfde conclusie komen."

"Maar, helaas we gaan het toch niet doen. Mocht ik nog iets passend tegenkomen, weet ik u te vinden."

Deze meneer had ook gewoon kunnen zeggen "U bent te oud." Maar ja... dat mag niet, want dat is leeftijdsdiscriminatie.

Maandag 18 november 2019. Vandaag 62 geworden. Diverse felicitaties op Facebook ontvangen, met reacties als "richting pensioen." Een goedbedoeld grapje, maar dat duurt nog vijf jaar. Mocht ik het beleven, ik zal de dag prijzen. Niet uit financieel oogpunt, daar zal ik wel niet veel wijzer van worden. Immers vanaf 2011 (in de bijstand) geen pensioen opgebouwd.

Daarbij was ik vanaf 1996 zelfstandig ondernemer, dus de laatste 25 jaar geen pensioenaanvulling.

Dus dat wordt geen camper, twee maanden Zuid-Frankrijk, overwinteren in Spanje en dergelijke. Alleen al het feit onder het juk van de Sociale Dienst vandaan te zijn, geeft mij nu al een positief vooruitzicht.

Ter info. Vandaag, inmiddels 23 januari 2020 gaat dit verhaal naar Wies om de punten de komma's op de juiste plek te zetten. De stand van zaken betreffende re-integratie: niets meer van gehoord!

9. DE MAATSCHAPPIJ ZEGT TEGEN VLUCHTELINGEN: “WERKEN!!!” MAAR IN DE PRAKTIJK ZORGT DAT VOOR (FINANCIËLE) PROBLEMEN.

Ervaringen van een vluchteling

Ik ben vluchteling. Met gevaar voor eigen leven heb ik mijn vrouw, kinderen, familie, huis en haard achtergelaten, op zoek naar een nieuwe toekomst.

Via vele omwegen kom ik in een dorp. Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, dat kende ik wel, maar van deze gemeente had ik nooit gehoord.

Ik krijg een mooie woning toegewezen. Ik krijg hulp bij de papierwinkel van gemeente en vrijwilligers van Vluchtelingenwerk. In Nederland staat alles op papier en dat zit in een hele grote computer. Ook al ben ik redelijk goed opgeleid, ik krijg te maken met een doolhof van begrippen die ik met Google Translate niet kan vertalen. Huurtoeslag, zorgtoeslag, kindgebonden budget, kinderopvang, DigiD, MijnOverheid, heffingskorting, DUO, en zo zijn er nog wel honderd niet te vertalen woorden.

Gelukkig krijg ik er hulp bij. Ik heb geleerd dat wanneer er één vinkje verkeerd in die hele grote computer in Nederland staat, het systeem meteen op tilt slaat.

Ik krijg een beperkt budget om mijn huisje op te knappen, behangen, schilderen, tweedehands meubels uitzoeken enzovoort. Ik ben blij, want mijn vrouw en kinderen mogen naar hier komen.

Ik ben thuis de enige die een beetje Nederlands spreekt. Dus ben ik de hele dag de vertaler in huis. Mijn kinderen gaan naar school en leren *in no-time* Nederlands. Ze doen het goed, maken vriendjes en gaan op voetbal. Zelf ben ik vrijwilliger bij de voetbalvereniging: gras maaien, kleedkamers schoonmaken, zand kruien. Ik leer de dorpsbewoners kennen: Arie, Joop, Jan. Als ze geen dialect praten kan ik het gesprek volgen. Ik leer van hen, zij leren van mij. Niet alle buitenlanders zijn lui, vreemd en willen niet integreren. Ongemerkt heb ik een voorbeeldfunctie. Vooroordelen verdwijnen.

Ik wil graag een toekomst opbouwen in Nederland. Weg van afhankelijkheid van de gemeente, weg uit de bijstand.

“Je oude beroep uitoefenen, griffier bij de rechtbank in jouw land, gaat je niet lukken in Nederland,” zegt mijn buurman. “Onze wetten en regels zijn totaal anders, daarbij zou je niet honderd procent Nederlands moeten kunnen spreken en schrijven, maar misschien wel honderdvijftig procent. Bovendien, je gaat richting de 40 jaar. Dus wat dan?” “Mijn hobby is koken,” had ik de buurman verteld. Wonder boven wonder lukte het een stageplek te vinden in een restaurant. Dat ging heel goed. Leuke mensen, leuke gasten en veel geleerd. Tussendoor werd ik gevraagd te koken voor grote gezelschappen, vijftig tot tweehonderd man. Zodoende wist iedereen wie ik ben en wat ik kan. Zelfs meerdere malen werd er in de plaatselijke krant over mij geschreven.

Mijn buurman kwam via via in contact met Kees. Kees zocht een kok. Dat was iets makkelijker gezegd dan gedaan, want Nederlanders eten varkensvlees en ik ben moslim. Nederlandse mannen geven vrouwen een hand. Inmiddels had ik wel geleerd dat het niet-geven van een hand in de Nederlandse cultuur wordt gezien als belediging.

Natuurlijk wil ik mensen niet beledigen, daarom geef ik man én vrouw een hand. Ook mijn vrouw heb ik zover gekregen.

Na een paar proefdagen krijg ik een écht arbeidscontract van 38 uur voor zeven maanden bij een prachtig restaurant in dorp, 15 km verderop. De baas blij, ik blij, mijn gezin iets minder, want vader is vaak weg. Maar vrouw en kinderen begrijpen dat ik zo een toekomst opbouw. En als hoofd van het gezin heb ik een voorbeeldfunctie.

In de horeca moet je een HACCP-certificaat hebben. Een wat? HACCP is simpel gezegd de hygiëncode voor de horeca. Ik dacht, dat moet kunnen, een digitale opleiding. Helaas is die alleen in het Nederlands en Engels verkrijgbaar. Zonder hulp van de buurman was het niet gelukt. Bijvoorbeeld de vraag: “Welke van onderstaande stellingen is juist?” Als je dan googelt op het woord ‘stellingen’, kom je uit bij IKEA. Hierdoor raak je gemakkelijk in de war.

Ook wilde ik graag de koksopleiding doen bij het Albeda College. Eén dag per week opleiding, vier of vijf dagen werken. Dat blijkt dus niet te kunnen. Je moet eerst een entree-opleiding doen van drie dagen school en twee dagen stage.” “Maar dan kan ik dus niet werken?” vraag ik.

“Nee, dat kan niet.”

Nederland hangt van diploma's en certificaten aan elkaar, maar tussen theorie en praktijk zit een wereld van verschil. Dus geen koksopleiding, want ik wil werken.

Ik wil werken, weg bij de gemeente

Samen met de buurman heb ik van tevoren een afspraak gemaakt met de gemeente. “Let op dat alles goed gaat!” waarschuwt de buurman. De ambtenaar vond deze opmerking maar vreemd.

En toen ging het fout.

Keurig werd het arbeidscontract naar de gemeente gestuurd. Als reactie kreeg ik niet een leuk briefje met “Gefeliciteerd, wat leuk voor u! Kunnen we u nog ergens mee helpen?” Nee, per direct werd de uitkering niet meer overgemaakt. Dat bleek een foutje te zijn, maar toch.

Ondanks dat er nog geen loon was ontvangen, werd zowel de huur als de CZ-premie niet meer betaald door de gemeente. Mede door het advies van mijn buurman moest ik er zelf achterkomen. Geen briefje met de mededeling “Attentie, per volgende maand moet u zelf uw huur overmaken.”

Bij de eerste loonbetaling bleek er een fout te zijn gemaakt met de heffingskorting. Een fout van de werkgever, maar dit kun je pas volgend jaar herstellen bij de belastingaangifte. Dat betekent wel: netto minder inkomen. Hopen dat de gemeente hier rekening mee houdt...

Volgens de verordening mag iemand die gaat werken vanuit de bijstand 25% behouden met een maximum van € 207,00 gedurende zes maanden. In een telefonisch contact met de gemeente kreeg ik als antwoord: “Nee, want u zit net boven de bijstandsnorm.”

“Maar als u eerst die 25% van het inkomen eraf haalt, zit ik ónder de bijstandsnorm.

Dus... kom ik in aanmerking voor zes keer € 207,00?”

Antwoord: “Nee, helaas zo werkt het bij ons niet.”

De eerste loonbetaling over drie weken heb ik aan de gemeente gemeld. De buurman had gewaarschuwd voor de ‘inlichtingenplicht.’ Dus ook wanneer men er niet om vraagt, moet je alle informatie geven die eventueel betrekking kan hebben op je bijstandsuitkering.

Toen de buurman een keer bij mij was, kwam er een brief van de gemeente. Hij zei: “Ja, ja daar komt-ie, van harte gefeliciteerd met uw baan! Kunnen wij u ergens mee helpen?” Nee... het waren geen felicitaties, maar het was een brief voor mijn werkgever dat hij in aanmerking komt voor 30% loonkostensubsidie! Dat is wel heel beledigend. Ik werk voor het minimumloon, een paar tientjes boven de bijstandsnorm, en krijg geen cent extra, zelfs geen compliment. De werkgever krijgt 30% loonkostensubsidie, dat zijn duizenden euro's!

Ik heb gebeld met de medewerker sociale zaken. Voicemail ingesproken. Tot heden geen telefonische reactie.

9 juli 2019. Tot heden geen telefonische reactie. De enige reactie is dat het vakantiegeld niet is uitgekeerd.

12 juli 2019, weer een brief van de gemeente. “Wij hebben besloten uw recht op bijstand per 1 april 2019 in te trekken. Wij maken er u op attent dat de huur en zorg vanaf 1 april niet meer door de gemeente wordt voldaan.” Drie maanden later!!! “Over uw schuld aan de gemeente van € 5.943.95 wordt u later geïnformeerd.”

Het vreemde is dat de brief is geschreven op 3 mei 2019, een maand later, en verstuurd op 4 juli 2019, wéér twee maanden later.

Verder heb ik geïnformeerd hoe het nu zit met die lening⁴. Daarop is afgelost en na drie jaar wordt toch een deel kwijtgescholden? Maar we moeten wél binnen zes weken in bezwaar, anders ga je automatisch akkoord.

⁴ Statushouders krijgen een lening voor de inrichting van hun huis, aanschaf van fietsen en de eerste overbrugging van toeslagen, huur, eten en drinken.

Op 26 juli heb ik samen met mijn buurman de gemeente gebeld over de terugvordering van € 5.943,95. Hoe zit dat bedrag in elkaar? De gedane aflossingen? De kwijtschelding? Er is geen specificatie, ook niet via het digitale 'Rofje' waar wel de schuld vermeld staat, maar niet gespecificeerd. De mevrouw kwam met een heel ingewikkeld verhaal over de drie onderdelen van de lening. Het ene deel moest wel terugbetaald worden, het andere moest nog berekend worden. Ook de buurman kon het allemaal niet meer volgen. Op de vraag: "Kunt u mij een specificatie sturen?" was het antwoord: "Dat is een andere afdeling." Om eventuele schade te voorkomen heeft de buurman maar een bezwaarschrift geschreven. Dat vind ik helemaal niks. Nederland, de gemeente, heeft mij goed geholpen en nu moet ik boos doen, omdat ik niet de juiste informatie krijg.

Het is 19 augustus 2019 als ik een reactie op het bezwaarschrift krijg. Mét specificatie van de terugvordering. De totale lening blijkt € 7940,21 te zijn. Vreselijk ingewikkeld: eerste maandnorm € 1.333,91, fietsen € 1.120,00 en inrichting woning € 5.486,30. Voor deze laatste geldt kwijtschelding na 36 maanden bij voldoen van de aflossingsverplichting. Inmiddels blijkt er al $27 \times € 73,25$ afgelost te zijn, dus € 1977,75. Dus nog $9 \times € 73,25 = € 659,25$, dus een kwijtschelding van € 2849,30. Van de andere twee leningen moet in totaal nog € 2.453,91 terugbetaald worden. Totaal € 3.113,16, dat is dus de helft van de eerste vordering!

In het bezwaarschrift stond ook het verzoek om 25% vrijstelling⁵ over de afgelopen zes maanden. Dit blijkt een wettelijke regel te zijn voor mensen die gaan werken. Maximum vrijstelling is dan ongeveer € 200,00 per maand, dus € 1.200,00 over zes maanden. Deze vraag was al telefonisch gesteld en het antwoord was: “Nee, u zit nét boven de bijstandsnorm.” Als ik het uitreken, zit ik misschien € 50,00 hoger dan mijn uitkering, dus ik verdien met 40-50-60 uur werken € 50,00. Als ze mij de vrijstelling wél hadden gegeven, had ik daarmee een groot deel van mijn lening kunnen aflossen.

Ik ben blij dat ik werk. Het is hoogseizoen en ik werk op moment zeven dagen per week in een keukentje waar de temperatuur kan oplopen naar 50 graden. Het gaat om de toekomst van mijn gezin, maar als ik dit van tevoren allemaal had geweten, had ik misschien beter ‘op de bank kunnen blijven liggen!’

5 september 2019. Spannend, ik moet een toets doen bij het Albeda College.

Mijn buurman heeft dit voor elkaar gekregen, want het is natuurlijk belachelijk dat, wanneer je werkt, je geen koksopleiding zou kunnen doen. De bedoeling is één dag naar school vier tot vijf dagen werken. Resultaat: GESLAAGD voor de instaptoets! Nu werken én opleiding volgen... Of niet? Volgens de mevrouw van school kan ik alleen op vrijdag naar school.

⁵ Normaal wordt iedere euro die je verdient van de uitkering afgetrokken. Met de vrijstelling mag je gedurende 6 maanden 25% houden, tot een maximum van € 207,00. De hoofdpersoon komt niet in aanmerking omdat hij ongeveer € 50,00 boven de bijstandsnorm zit. Het gevolg daarvan is dat het voor hem financieel gezien geen zin heeft om te werken.

“Op vrijdag? Dan moet ik werken. In de horeca werkt iedereen op vrijdag.”

De buurman gaat er (alweer) achterheen, ik wil werken én de koksopleiding doen! Maar dat kan alleen op maandag of dinsdag. Dan is nog de vraag wat het kost en wie dat gaat betalen?? Ik begin hier toch wel moedeloos van te worden en volgens mij wordt mijn buurman dat ook. Maar hij zegt steeds: *“Keep on smiling ... komt goed!”*

11 september 2019. De buurman komt koffiedrinken en heeft een verrassing. Hij heeft voor ons een week vakantie geregeld met kerst! Niet omdat de buurman zo rijk is, juist niet, maar buurman ‘durft te vragen.’ Onze jongste zoon van 5 jaar is namelijk zwaar geestelijk en lichamelijk gehandicapt. Dat is zeker voor mijn vrouw en ons gezin een zware last. Onze zoon kan niet praten, is niet zindelijk, weet niet wat ja en nee is, enzovoort. Hij gaat naar het speciaal onderwijs en op zaterdag naar de opvang. De buurman had gelezen dat er voor gezinnen met een gehandicapt kind een organisatie bestaat, ‘Bio-vakantie’ in Arnhem. Speciaal aangepast aan gehandicapte kinderen en het gezin. Geweldig. Met kerst gaan we een weekje weg. Mijn zoons en vrouw zijn ontzettend blij. Wij gaan normaal niet op vakantie omdat het duur is en omdat ik moet werken. Dank u wel buurman!

De volgende dag komt de buurman weer koffiedrinken. Hij heeft nieuws over de koksopleiding. Volgens mij is buurman boos op al die regeltjes in Nederland. De school in Rotterdam had gebeld en gezegd: “Het kan niet.” Ik kan niet werken én tegelijk de koksopleiding doen. De buurman zegt altijd: “Als ze nee zeggen, moet je het nog een keer proberen, zeggen ze weer nee, nog een keer.”

De buurman had deze mevrouw gezegd dat hij het belachelijk vindt dat een statushouder die werkt geen opleiding kan volgen. Daar was die mevrouw het eigenlijk wel mee eens. Maar, ja de regeltjes... Ze gaan voor mij proberen of er toch iets mogelijk is. Ik ben heel blij met mijn buurman, als vluchteling begrijp je helemaal niets van al die regeltjes.

Wordt dus weer vervolgd!

O, ja. Buurman werd nog bozer. Er was een brief van de gemeente binnengekomen. Hierin is uitgelegd hoe je werk moet zoeken. Een lijst met tientallen vragen. Ik werk al zes maanden! De gemeente weet na drie jaar nog écht niet wie ik ben...

Weer een brief van de gemeente. Of ik op afspraak wil komen over te praten over mijn re-integratietraject naar werk. Ik had kunnen bellen om de afspraak af te zeggen, want ik werk nu al zeven maanden. Maar ik dacht: als ik gewoon ga, weten ze nu wél wie ik ben én ze hebben misschien in de gaten dat hun dossiers niet kloppen. Samen met mijn vrouw ging ik naar de afspraak. Een vriendelijke jongedame wilde mij uitleggen welk traject ze voor me hadden verzonnen. "Maar ik werk al zeven maanden en heb al zeven maanden geen uitkering meer." De mevrouw schrok: "O, dat wist ik niet."

Na wat vriendelijke woorden en complimenten stonden we na vijf minuten weer buiten. Of het heeft geholpen weet ik niet, maar de ambtenaar kan nu wel een vinkje zetten... Dossier gesloten. Daar zullen ze wel punten mee scoren bij de manager...

Begin november 2019 kreeg ik een mail van de gemeente. Een mevrouw wil graag met mij in gesprek over hoe mijn ervaringen zijn met het vinden van werk met hulp van de gemeente. Hulp van de gemeente?

Samen met de buurman heb ik besproken wat ik moet vertellen. De waarheid? De buurman zegt altijd: "Hou ze te vriend, want ze hebben een hekel aan kritische burgers." Hij weet dat als geen ander. Hij heeft vele jaren geprobeerd de manier van helpen, bejegening, logisch nadenken en dergelijke onder de aandacht te brengen. Zoals hij mij verteld heeft, is hem dat niet in dank afgenomen. In het Nederlands noemen ze dat geloof ik... klokkenluider??? Ik kijk wel hoe het gesprek verloopt. Ik moet wel in mijn achterhoofd houden dat ik de gemeente nodig heb voor onze gehandicapte zoon. "Beter met stroop, dan met azijn," zegt de buurman altijd tegen mij. Als ik vertel dat het mij alleen gelukt is door motivatie en met hulp van de buurman en dat de gemeente niets heeft gedaan en zelfs problemen heeft veroorzaakt, vragen ze natuurlijk: "Hoe heet uw buurman?" Dan is de kans groot dat ze mij ook zien als 'klokkenluider'. De afspraak is over veertien dagen, nog tijd genoeg om hier heel diep over na te denken...

10. ZE VALLEN OVER EEN DUBBELTJE, AL KOST DAT DUIZENDEN EURO'S GEMEENSCHAPSGELD

Zoals eerder in dit verhalenboek verteld, zit ik vanaf 2011 in de bijstand. In 2012, 2013, 2014 en 2015 had ik drie nulurencontracten. Voor mijn werk had ik een auto nodig, ik draaide rond de 20.000 km per jaar aan zakelijke kilometers. Ik reed toen een oude Renault Scenic. Een prima auto voor mijn werk, want ik moest veel materialen meenemen. Nadeel: het verbruik en de wegenbelasting. Mijn werkgevers betaalden 19 cent per kilometer en één bedrijf + 9 cent. We weten allemaal dat autorijden een dure 'hobby' is. Vaak moet je er privégeld op toeleggen, maar meestal is daar ook je salaris naar. Maar ik als bijstandsgerechtigde, met een salaris van 70% van het minimumloon, kan geen geld toeleggen op zakelijke kilometers. Daar werd ik mee geconfronteerd door een vette garagerekening van € 800.00. Via een ANWB-tool – 'Wat kost mijn auto' – kwam uit de berekening dat mijn auto 34 cent per kilometer kost. Dus legde ik 15 cent per kilometer toe om te kunnen werken! $20.000 \times 15 \text{ cent} = € 3000,00!$

Bij de gemeente diende ik een verzoek in voor een vergoeding van 10 cent per zakelijke kilometer, zodat ik kon blijven werken. Na veel heen-en-weer-gedoe en onder de dreiging "Moet ik stoppen met werken?" is het besluit genomen om in 2014 mij 10 cent per kilometer te vergoeden voor iedere zakelijke kilometer. Deze heb ik gedeclareerd en ontvangen. Maar hoe zit het nu met 2012 en 2013? "Nee, meneer Sangers, u moet dit zien uit coulance."

Met dit antwoord was ik het natuurlijk helemaal niet eens. Ik verdien tienduizenden euro's voor de maatschappij door te werken en moet daar zelf geld op toeleggen?

Via een jurist heb ik de zaak ingediend bij de rechtbank.

Inmiddels werkte ik gewoon door. In 2015 declareerde ik de bewuste 10 cent, maar deze werden niet voldaan. Huh???

Argument: deze bijzondere bepaling was alleen geldig voor 2014.

Hallo... ik werk en leg daar geld op toe!

Bij de rechtbank werd ik in het ongelijk gesteld. De gemeente voldeed aan haar eigen verordeningen en er was geen hardheidsclausule opgenomen. Dus geen escape, om door B&W een uitzondering te maken. Mijn advocaat was pislank en tekende gelijk hoger beroep aan. Van de vraag: 'Waarom geen vergoeding in 2012 en 2013?' bleef in het verweer niets over. De vraag die bleef staan was: 'Had meneer Sangers kunnen weten dat hij geen vergoeding zou krijgen in 2015?'.

Een zittingsdatum Hoge Raad duurt wel even. Uit mijn hoofd heeft dit ruim 2 jaar geduurd. Om een heel lang verhaal en een dik dossier kort te houden... ik werd door de Hoge Raad in het gelijk gesteld. De heer Sangers had niet kunnen weten dat de vergoeding alleen in 2014 geldig was.

Van de gemeente kreeg ik een lullig mailtje: "U heeft, volgens onze administratie, over 2015 een tegoed van € 350,00." (Dit lage bedrag klopte, omdat ik in juni 2015 een hartstilstand kreeg en dus niet kon werken.) Mijn advocaat ontving van de gemeente € 3000,00 en ik denk dat de gemeente een veelvoud aan kosten heeft gemaakt in deze zaak. Weer zo'n verhaal 'te gek voor woorden.'

Ik ben gestopt met werken. Dat mag je dus als bijstandsgerechtigde niet, ik heb de bedrijven gevraagd mijn contracten niet meer te verlengen.

Deze 'onthulling' zou voor mij wel eens gevolgen kunnen hebben. Dat zien we wel, er kan altijd nog een verhaal bij.

O, ja bijna vergeten. Ik schreef dat één bedrijf mij 19 cent + 9 cent betaalde voor de zakelijke kilometers. Dat is netjes, maar daar heb je dus niets aan. Die 9 cent wordt gezien als inkomen en wordt dus van de uitkering afgetrokken.

Hoe moeilijk kunnen wij het mensen maken? Buiten dit verhaal over de 10 cent, is werken én bijstand een drama. Ik adviseer mensen altijd: óf in de bijstand óf eruit. Flexcontracten, nulurencontracten en parttime werken geven alleen maar problemen. Iedereen vindt dat een vreemd verhaal, maar niemand verandert er iets aan. Terwijl werken juist de uitgang is van de bijstand. Helaas...

Trouwens, ze zullen het nooit hardop zeggen, de gemeente is wel blij dat ik niet meer werk. Ze vonden het maar een ingewikkeld gedoe met veel gezeur van meneer Sangers.

11. NAAR DE RECHTBANK

Gisteren 11 februari 2020. Rechtszaak dhr. G.J.J. Sangers tegen de gemeente.

Het juridisch iets moeten uitvechten vind ik helemaal niks. Maar ja, het is de enige (moeizame) weg om toch te proberen je gelijk te halen. Maar bedenk: er zit een groot verschil tussen gelijk hebben en gelijk krijgen. Daar ben ik in de loop der jaren wel achter gekomen.

Ik denk dat de meeste bijstandsgerechtigden, misschien wel 90%, deze weg niet durven bewandelen. Veel gemeente leggen barricades op om de weg naar de rechtbank moeilijk te maken (bijna onmogelijk). Maar als vaker omschreven: ik kan niet tegen onlogisch nadenken, beslissingen die ik niet snap, liegen en bedriegen, enzovoort. Veel mensen hebben geen idee in welk juridisch doolhof ze terechtkomen. De juridische afdeling van gemeenten is zeer machtig en ga er maar vanuit dat alles juridisch dichtgetimmerd zit. Het vereist lange adem, lef, juridische (pro deo) hulp en het gaat je sowieso geld kosten.

De weg is lang en frustrerend. De rechtszaak ging over het niet vergoed krijgen van mijn eigen bijdrage vanuit de Bijzondere Bijstand. Even in het kort: uit nood liet ik in april 2018 implantaten plaatsen in mijn ondergebit. Dit met akkoord zorgverzekering die 75% betaald heeft. In december 2018 kreeg ik de rekening: een eigen bijdrage van maar liefst € 800,00. In de oude verordening van de gemeente stond dat ik in aanmerking zou komen in deze casus voor Bijzondere Bijstand. Maar in november 2018 heeft de gemeente de verordening Bijzondere Bijstand aangepast.

Met andere woorden: je moet bijna dood gaan wil je hiervoor nog in aanmerking komen. Gekscherend komt het er nu op

neer dat je eerst Bijzondere Bijstand moet aanvragen alvorens je 112 belt! Iets overdreven, maar toch.

Ik zal proberen uit te leggen hoe het juridische doolhof eruit ziet. Bezint voor ge begint. Vereiste is: sowieso stevig in je schoenen staan en strijdlustig zijn. De juristen van de gemeente behandelen je zonder enige emotie, met maar één doel, namelijk het belang van de gemeente, het imago van de gemeente, het ego van ambtenaren én aan de burger laten zien wie er de baas is. Je begrijpt, je staat met 3-0 achter.

Je ontvangt een schriftelijke beslissing waar je het niet mee eens bent. Standaard staat er in dit schrijven dat je zes weken de tijd hebt om een bezwaarschrift te schrijven. Deze aangetekend versturen of met bewijs van ontvangst. Of je te richten aan de rechtbank. Maar ja, dan heb je een pro deo-advocaat nodig of een advocaat op basis van *no cure no pay*. Het vinden van een pro deo is al lastig, deze verdienen het zout in de pap niet. Een advocaat op basis *no cure no pay* moet voor 70% denken de zaak te winnen, anders wordt het een dure liefhebberij. Zij weten dondersgoed dat juristen van gemeenten niet van gisteren zijn. (lees het verhaal *Ze vallen over een dubbeltje*). Ik had toen het geluk een goeie advocaat te hebben, zij hebben doorgevochten tot de Hoge Raad en... gewonnen!

De kortste en snelste weg is de bezwarencommissie. Maar het kan zijn dat jouw zaak niet in behandeling wordt genomen. Ontvankelijk verklaard. En dan is de enige weg de rechtbank. Maar meestal word ik uitgenodigd voor een hoorzitting. Dan ben je alweer twee maanden verder. Tijdens deze hoorzitting doe jij je zegje en de jurist van de gemeente ook.

Dit uitsluitend op basis van de wettelijke regeltjes. Tip: neem wanneer mogelijk een advocaat mee. Deze wordt dan door de

gemeente betaald wanneer je in het gelijk gesteld wordt. Ga je alleen of zonder jurist, dan krijgt je jurist geen cent. (Over verdienmodellen gesproken!). De bezwarencommissie komt met een advies aan de gemeente. Wanneer de gemeente het niet eens is met dit advies, mag ze dit advies naast zich neerleggen. Dus alsnog naar de rechtbank. In een aantal gevallen werd ik door de bezwarencommissie in het gelijk gesteld... Advies door de gemeente afgewezen. Zeer frustrerend.

Ik had het over het juridische doolhof. Naar mijn overtuiging is dit helemaal niet nodig. Volgens de wet, dient iedere gemeente een onafhankelijke cliëntenondersteuner te hebben. Meestal is dit uitbesteed aan een organisatie. Zoals ik schrijf, het is een wettelijke verplichting, maar vele gemeenten 'zwijgen' over het bestaan hiervan. Het kost natuurlijk geld en men raakt de juridische grip kwijt. Niet hardop zeggen, maar de onafhankelijk cliëntenondersteuner wordt betaald door de gemeente... Wiens brood men eet, diens woord men spreekt?

Ik hoop dat de lezer dit nog een beetje kan volgen, want we zijn er nog lang niet.

Ondanks de deskundige bijdrage van mijn juridisch adviseur kwam uiteindelijk, weer weken later, de bezwarencommissie tot het advies om mijn bezwaar niet gegrond te verklaren. Er blijkt een 'uitspraak Hoge Raad' te bestaan, welke als leidend wordt gezien in deze casus. Vaak worden uitspraken van de Hoge Raad gebruikt om tot een beslissing te komen. Probleem is dat deze uitspraak al vele jaren geleden is gedaan en dat intussen veel veranderd is.

De zorgverzekeraars hebben hun pakket verschaald en de ene gemeente keurt een aanvraag Bijzondere Bijstand wel goed, een andere gemeente weer niet. Vaker geschreven: 352

gemeenten, 352 verschillende regeltjes. Neem daarbij in gedachte dat ik in een gemeente woon waar het standaard antwoord 'nee' is.

Achter dat 'nee' zit een gedachte. Ik heb daar een aantal jaren over moeten doen om het waarom te beantwoorden. Stel, de Sociale Dienst zegt bij de aanvraag van een verzoek honderd keer 'nee'. Men weet dat de overgrote meerderheid van de aanvragers het hierbij laat. Ondanks dat dit 'nee' heel onrechtvaardig voelt. Als van de honderd er misschien vijftig in beroep gaan, heb je toch het overgrote deel 'gewonnen'. Daarbij gaan we het die andere vijftig 'opstandelingen' erg moeilijk maken.

Gisteren dus zitting bij de rechtbank in Rotterdam. Zeker niet mijn hobby, ik ben toch enigszins nerveus. Mijn juridische adviseurs hebben hun huiswerk gemaakt. De gemeente werd vertegenwoordigd door twee dames van de afdeling juridische zaken. Twee ijskonijnen. Daar kunnen de dames ook niets aan doen, zij zijn ook maar gestuurd. Eén van de twee dames ken ik maar al te goed. Diverse keren hebben wij tegenover elkaar gestaan, bij de bezwarencommissie, de rechtbank, de Hoge Raad. Geen enkele empathie, geen inlevingsvermogen, nooit denkend vanuit de burger en ga zo maar door. Het zou mijn baan niet zijn. En dan te bedenken dat deze zelfde mevrouw door de gemeente was aangewezen als ambassadeur van mijn project 'Bijstand-Werkt-Samen' (lees het verhaal *Bijstand-Werkt-Samen*). Achteraf begrijp ik dit wel. Het project mocht niet slagen en dan worden er hele rare methoden gebruikt.

Ook de rechter had haar huiswerk gedaan. Ze stelde beide partijen juridische vragen. Mijn juridische adviseurs hebben een 'dubbele agenda'. Goed bedoeld hoor. Zij willen deze casus landelijk doortrekken. Er is door hen een heel rapport

geschreven, *Tandeloos*. Bedoeld om politici wakker te schudden dat het voor een bijstandsgerechtigde bijna onmogelijk aan het worden is om noodzakelijke tandartskosten te betalen. Simpel gezegd: gezondheid valt onder de ziektekostenverzekering, behalve het gebit. Daarbij zijn bijstandsgerechtigden min of meer verplicht de gemeentepolis te nemen.

De rechter had natuurlijk wel door dat deze casus meer is dan de zaak Sangers. Mijn adviseurs probeerden hier wel duidelijk te maken dat veel gemeenten in dit voorbeeld wél deze onkosten zouden vergoeden én andere gemeenten wél een ziektekostenverzekering hebben die wél een 100% dekking hebben. De rechter haalde zoals ook de bezwarencommissie had gedaan, de uitspraak Hoge Raad erbij. Ons argument is dat deze uitspraak voor nú niet meer geldig is. Ziektepolisen worden uitgekleeft, zorgverzekeraars bieden steeds meer ‘wurgcontracten’ aan en veel gemeenten schaffen het overgrote deel van de Bijzondere Bijstand af. Dus als burger loop je tegen een muur.

Als laatste mocht ik mijn woordje doen. Hardop gezegd in de rechtszaak dat ik dit juridische getouwtrek helemaal niet nodig vind. Het is een kwestie van denken vanuit de klant. En dat is wat mijn gemeente maar niet wil leren.

Mijn pleidooi:

“Geachte edelachtbare,

Mijn gemeente toont geen enkele empathie met de leefwereld van mensen. Het woord ‘maatwerk’ wordt constant misbruikt. Wel in woorden, niet in daden. Het standaardantwoord van mijn gemeente is ‘nee’. Dan volgt het juridisch getouwtrek, waarin je als simpele arme burger machteloos staat. Vaak zijn de procedurekosten hoger dan de kosten van de oplossing.

De gevolgen van het ‘nee’ ondervind ik in deze casus dagelijks. Gisteren bijvoorbeeld had ik een maaltijd met rijst. Dan gaat er één korreltje onder je gebit zitten en dat doet zeer. Een gewone boterham moet ik in acht stukjes snijden en een keertje naar McDonalds betekent...mes en vork meenemen.

Ik begrijp niet dat de gemeente tijdens het ‘spel’ de spelregels mag veranderen. Behandeling begon in april 2018 met toestemming van de zorgverzekering. Volgens de toen geldende regels kwam ik in aanmerking voor Bijzondere Bijstand, zo stond vermeld op de gemeentesite. Per november 2018 wijzigt de gemeente haar verordening Bijzondere Bijstand. In december ontvang ik van mijn zorgverzekering de factuur eigen bijdrage van € 800,00.

Ik begrijp niet dat een ambtenaar op de stoel van de tandarts mag zitten. In de eerste afwijzing staat dat de ambtenaar de behandeling als niet noodzakelijk achtte én dat ik het uit eigen middelen zou moeten kunnen betalen. Voor iemand met een inkomen van slechts 70% van het minimumloon en een leefgeld van € 50,00 is dat onmogelijk.

Het hier aanwezig zijn is bepaald geen hobby van mij. Met dank aan mijn juridische adviseurs probeer ik dit onrecht openbaar te maken. 90% van mensen in de bijstand durft dit niet, omdat zij financieel afhankelijk zijn van diezelfde gemeente, ik ook.

(Onderstaande heb ik achteraf maar niet gezegd, stond wel op mijn spiekbriefje)

De gevolgen? De naam Sangers zal wel weer onder het vergrootglas komen bij Sociale Zaken. Voor iedere stap die ik zet, zal ik mij wel moeten verantwoorden. Maar ik zit hier niet alleen voor mezelf, deze zaak is van toepassing op ruim 500 bijstandsgerechtigden van mijn gemeente.

Uitspraak: binnen zes weken.

Mijn verwachting? Ik denk dat ik de zaak ga verliezen, omdat ik denk dat deze rechter de uitspraak van de Hoge Raad (ook al is deze verouderd) niet naast zich neer legt. Mocht ik wel winnen, is de kans groot dat mijn gemeente in hoger beroep gaat. Persoonlijk zit ik daar niet zo op te wachten... dat gaat minstens een jaar duren, misschien wel twee jaar. Mocht het hoger beroep worden, dan ga ik er wel in mee. Hopend dat er dan een positieve uitspraak komt en daar kunnen alle bijstandsgerechtigden in Nederland wel eens profijt van kunnen hebben.

Zoals zo vaak in mijn verhalenboek gezegd: "Het is weer te gek voor woorden."

April 2020. De rechtszaak verloren. Toch op basis van de uitspraak Hoge Raad, jaren geleden. En ik had een tandarts moeten kiezen die wél een contract heeft met mijn zorgverzekering. Hoger beroep heeft geen zin, dus we laten het hier maar bij.

Alles bij elkaar heeft mij dit ongeveer € 250,00 gekost, hoofdzakelijk besteed aan de kilometervergoeding van mijn adviseurs. Aan de ene kant zonde van het geld en het voelt onrechtvaardig.

Maar deze uitspraak gaat wel naar de Tweede Kamer. Ter ondersteuning van het rapport *Tandeloos*. Hopend dat politici eindelijk door gaan krijgen dat het voor bijstandsgerechtigden onmogelijk begint te worden om extra tandartskosten vergoed te krijgen. In de praktijk tandeloos solliciteren???

Mijn kunstgebit ter waarde van € 50.0000,00! blijft een dagelijks probleem. Implantaten in het bovengebit zouden zeer welkom zijn, misschien in de toekomst als ik de Postcodeloterij of zo iets ga winnen... O, nee dat kan ook niet... dat valt onder extra inkomen en wordt dan van je uitkering afgehaald!

26 augustus 2020 NPO 1, programma *Op1*.

Te gast: meester Frank Visser, wie kent hem niet... de rijdende rechter. Menig burencflict heeft hij 'opgelost': een schutting niet op de erfgrns, een boom die te hoog is, een papegaai die geluidsoverlast geeft, burens die ruzie maken... je kan er honderden verzinnen. Ik schrok wat meester Visser in deze uitzending durfde zeggen.

"Onze overheid heeft zich juridisch beschermd tegen haar eigen burger"...

"Een rechter mag in het bestuursrecht alleen nog maar kijken of aan de juiste procedure/regeltjes is voldaan, hij/zij mag inhoudelijk niet kijken naar de zaak zelf"...

"De burger staat machteloos tegenover de overheid"...

“Kijk, ik ben met pensioen, dus ik kan zeggen wat ik wil, ze kunnen me niet ontslaan” ...

“Vaak zeg ik tegen mensen, u heeft gelijk, het is waanzin, maar juridisch gaat u het niet redden” ...

“De regelgeving is helemaal doorgeschoten, in het belang van de overheid” ...

“Als je je zaak met de gemeente uitvecht tot de Hoge Raad, dan zegt de Hoge Raad: gemeente doe maar opnieuw” ...

“De sociale advocatuur is wegbezuinigd, alleen een paar wereldverbeteraars durven nog” ...

Ik schrok van deze uitspraken, we leven in een rechtsstaat. Toch? Als de burger in conflict met de overheid/gemeente machteloos is, dan is diezelfde overheid almachtig. Dit betekent dat ambtenaren hun gang kunnen gaan. Morgen verzint een ambtenaar om bij alle bijstandsgerechtigden tandenborstels te gaan tellen... Waanzin, maar ja, juridisch zijn ze toch ingedekt.

De basis van ons rechtssysteem is: je bent pas schuldig als je schuldig bevonden wordt. Ook de meest meedogenloze crimineel, moordenaar of verkrachter wordt gestraft als hij/zij schuldig bevonden wordt. Wat ik bizar vind, is dat het voor bijstandsgerechtigden andersom is. Een bijstandsgerechtigde moet zelf bewijzen dat hij geen fraudeur is. Dat is bizar. Voorbeeld: Een gemeente beschuldigt iemand dat hij niet voldaan heeft aan zijn inlichtingenplicht. Uit controle is het vermoeden dat de persoon samenwoont, terwijl hij/zij een alleenstaandenuitkering krijgt.

Via een 'tip' heeft de gemeente de sociaal regisseur er op af gestuurd en deze zijn bij jou tandenborstels gaan tellen, hebben jouw waterverbruik gecontroleerd, hebben een slipje gevonden in de wasmand, enz. De uitkering wordt per direct gestopt en er volgt een terugvordering van duizenden euro's. Stel nu dat diegene die zogenaamd bij jou inwoont, je broer of zus is, die af en toe ook blijft slapen.

Ga er maar vanuit dat het maanden gaat duren om dit 'vermoeden' van fraude, hopend, rechtgezet gaat worden. Inmiddels heb je je huur niet kunnen betalen, zorgverzekering niet, geld geleend voor boodschappen enz. Je komt terecht in een slangenkuil. De gemeente zegt: "Zie je wel dat je andere inkomstenbronnen hebt? Want anders had je uit huis geplaatst geworden, had je bij de voedselbank gelopen, schulphulp aangevraagd enz." Dan moet je naar de rechtbank, hopend dat je een goeie pro deo advocaat kan vinden (dat wordt moeilijk, want zij weten ook dat in het bestuursrecht de overheid almachtig is.) Hoe dit gaat aflopen is niet te overzien. In mijn verhaal *Tips and tricks* staat: 'Voorkom te alle tijden vermoeden van fraude. *Big Brother is watching you*, ook de bewoners van jouw straat.'

Ik bedenk mij nu dat deze verhalen 'te gek voor woorden' juridisch gezien 'normaal' zijn. Het zou best kunnen dat er voor mij wel juridische gevolgen aan vastzitten: beledigen van een ambtenaar in functie, laster, smaad, enz. We zien wel, ik laat me niet meer regeren door angst.

12. CLIËNTENRADEN.....

A pain the ash voor ambtenaren!

Ik ben ruim vijf jaar bestuurslid geweest van onze Cliëntenraad, toen WWB (uitkeringsgerechtigden), later heette het Cliëntenraad Participatiewet. *What's in a name?* Nou, in de praktijk heel veel. Het faciliteren van een Cliëntenraad is voor gemeenten een wettelijke verplichting, artikel 47 van de Participatiewet. Dus: een gemeente is verplicht groepen ervaringsdeskundigen om advies te vragen in beleid en uitvoering. In de praktijk vinden ambtenaren dat helemaal niet 'leuk'. Erg confronterend, wanneer jouw beleid en uitvoering (waar je jaren voor gestudeerd hebt) in de praktijk helemaal niet blijkt te werken. Daarbij sta je als ambtenaar constant onder druk van budgetbeheer, resultaat (het aantal geplaatste vinkjes), politieke standpunten en het uitvoeren van beleid, waar je het in je hart misschien wel helemaal niet eens mee bent. In zat vóór 2015 al in de Cliëntenraad toen per 01-01-2015 de Participatiewet werd ingevoerd. Vele taken gingen van de landelijke overheid naar de gemeenten. De decentralisatie. Werk & Inkomen, jeugdzorg, WMO, verslavingszorg, enz. Meer werk voor gemeente voor (natuurlijk) minder geld. Voor ambtenaren een geheel nieuw terrein. Alle verordeningen die gemaakt moesten worden in verband met de Participatiewet, werden in oktober 2014 in de gemeente aangeboden. Graag even tekenen bij het kruisje, want de wet ging per 01-01-2015 in. Raadsleden hadden écht geen idee waar het over ging, laat staan de gevolgen. Het aantal verordeningen gekoppeld aan de Participatiewet is een dikke ordner vol.

Wij als Cliëntenraad hadden wel een aantal op- en aanmerkingen, maar ja... geen tijd.

‘Verordeningen Participatiewet’ betekent in de praktijk dat 352 gemeenten hun eigen regeltjes gaan verzinnen. Wat een drama, dat kan je nu na vijf jaar Participatiewet wel concluderen. De reden van de decentralisatie was: gemeenten staan dichterbij de burger. Dat klinkt theoretisch correct, maar je hebt linkse en rechtse gemeenten, je hebt sociale en a-sociale gemeenten, je hebt gemeenten die handhaving en fraudebestrijding hoog in het vaandel hebben staan. Je hebt gemeenten die bijstandsgerechtigden zien als mensen met pech in het leven of als labbekakken/bankzitters. Je hebt gemeenten die openstaan voor eigen initiatief en gemeenten die zeggen: “Wij bepalen wat goed voor u is.” Als je per ongeluk in een gemeente woont met de ‘ons-kent-ons-cultuur’, ‘voor-wat-hoort-wat-cultuur’, politieke en zakelijke lijntjes en dergelijke, dan kom je al gauw terecht in de beerputten van verdienmodellen. In het Sociaal Domein gaat vreselijk veel geld om en daar wil eenieder natuurlijk een graantje van meepikken. Of dit in het belang is van cliënt/burger is vaak een tweede.

In een aflevering van het programma *Opstandelingen* (juli 2017, NPO1) deed een plaatselijke visboer een allesomvattende uitspraak. De verslaggeefster zei tegen hem: “Ik ben helemaal in de war, wie moet ik nu geloven? De opstandige burgers of de gemeente?” De visboer antwoorde; “Dat is simpel: of je wordt hier met de mantel der liefde behandeld of je krijgt een dwangbuis aan. Daarbij is het van belang wat je achternaam is.” Dat klinkt ongeloofwaardig, maar kijk de uitzending *Opstandelingen* maar eens terug.

Terug naar de Cliëntenraad. Zoals gezegd, ambtenaren vinden Cliëntenraden maar lastig. En om die lastige lui in de hand te houden, werd de ‘trukendoos’ van de gemeente geopend. Onze Cliëntenraad moest opgeheven worden en opgaan in de

Adviesraad Sociaal Domein. Dat zou veel efficiënter werken, want dan ontstond er één aanspreekpunt voor de gemeente voor alle sociale domeinen. Zoals bijvoorbeeld Jeugdzorg, WMO, Participatie, Werk & Inkomen. Deze adviesraad bestaat uit twaalf leden (vrijwilligers) en de voorzitter is een partijgenoot van de vorige wethouder Sociale Zaken. Dus ons kent ons. Om toch enig grip te krijgen op de situatie en invloed te krijgen binnen de Adviesraad, hebben ik en onze toenmalige voorzitter allebei gesolliciteerd als lid van de Adviesraad. Keurig de sollicitatieprocedure doorlopen en ondanks het gebrek aan voldoende kandidaten werden we beiden afgewezen. Argument: wij hadden te weinig kennis van zaken over het totale sociale domein. Hallo! Van de twaalf leden heeft niemand enige ervaringsdeskundigheid van bijstandsgerechtigden. We konden wel zitting nemen in de 'praatgroep', dat hebben we gedaan, maar dat bleek totaal geen effect te hebben. Misstanden die wij inbrachten kwamen zelden op de agenda. Het enige dat we bereikt hebben is dat de voorzitters van Cliëntenraden, zoals jeugdzorg, WMO, Participatie enz. automatisch lid worden van de Adviesraad. Ook dat heeft enige voeten in aarde gehad, maar tot heden nog steeds een regel. Alhoewel er nog steeds weinig aparte Cliëntenraden actief zijn.

Na heel lang gesteggel (ruim 1 jaar) wisten we ons als Cliëntenraad Participatiewet te handhaven. Onze nieuwe voorzitter nam zitting in de Adviesraad. Zoals gezegd, twee problemen.

De Adviesraad heeft totaal geen ervaringsdeskundigheid op het gebied van Werk & Inkomen/bijstandsgerechtigden én adviezen mochten alleen via de Adviesraad naar de gemeenteraad. Dus de stemverhouding was 1 op 12.

Laat ik het maar netjes zeggen: de onderlinge verhoudingen waren nou niet bepaald om over naar huis te schrijven. Onze gemeente had ons bestaan niet gewaarborgd door artikel 47 van de Participatiewet (zoals bij de meeste gemeenten), maar op basis van artikel 84 van de gemeentewet. Dat betekent dat de gemeente de regie in de hand heeft. Toen een raadslid hierover vragen stelde aan de wethouder, was zijn antwoord: “Wij zien wel waar het schip strandt.”

Het is de gemeente uiteindelijk gelukt om van de Cliëntenraad af te komen. Ook onderling werden verhoudingen op scherp gezet. De keuze werd uiteindelijk óf met de mantel der liefde óf in de dwangbuis. Dat leidt natuurlijk tot frustratie, ruzie, kampenstrijd.

Landelijk loopt het aantal Cliëntenraden, ondanks de wettelijk verplichting, sterk terug. (info: LCR). Ook onze Cliëntenraad bestaat nu al ruim een jaar niet meer en ondanks een oproep van de gemeente zijn er nog geen kandidaten gevonden. Mede door eigen ervaring is mijn verklaring hiervoor, dat mensen moegestreden zijn. Ik zei altijd: “Je kan beter voorzitter zijn van de klaverjas- of biljartvereniging, dan je energie steken in een Cliëntenraad. Het is vaak strijd, frustratie en macht. Immers, ook ik ben financieel afhankelijk van de gemeente. Dus: je zegt niet alles wat je denkt, maar je bedenkt wat je zegt.”

Achteraf, na ordners vol vergaderverslagen, conceptverordeningen, agenda's, bespreekpunten en dergelijke kom ik tot de volgende profielschets voor leden van een Cliëntenraad.

Wie nemen er nu zitting in zo'n raad? 80% van de bijstandsgerechtigden denkt: “Ik hou mijn mond, als je mij maar met rust laat.” Dus de overgrote meerderheid doet niet mee. 10% neemt zitting ‘in eigen belang’, dat kan zijn een

privébelang of het belang van een organisatie. De laatste 10% zijn mensen zoals ik, de fanatiekelingen, de wereldverbeteraars, de positievelingen, de Utopia's et cetera.

En dan na 5 jaar kom je tot de conclusie dat je al die jaren trekt aan een dood paard. Je komt tot de conclusie dat je de strijd toch niet gaat winnen en dat is niet bevorderlijk is voor je gezondheid. Je komt tot de trieste conclusie dat de gemeente zelfs binnen de onafhankelijke Cliëntenraad vriendjes heeft. Over mijn ervaringen als bestuurslid kan ik wel een apart boek schrijven, maar dat zullen we hier maar niet doen. Het is een kunstmatige wereld waarin ik niet thuishoor. Het is net of iemand een hele ingewikkelde formule gaat uitleggen, terwijl de som 1+1 is.

Er zullen landelijk heus wel Cliëntenraden zijn die goed functioneren, maar dat kan alleen als beiden uitgaan van een win-winsituatie. Als gemeenten een Cliëntenraad zien als onmisbare ervaringsdeskundigheid, komt dat het beleid en de uitvoering voor beide partijen ten goede. Helaas bewijst mijn verhalenboek het tegenovergestelde. De strijd tussen theorie en praktijk, tussen de hoog opgeleiden en de laagopgeleiden, tussen arm en rijk.

‘Verbeter de wereld, begin bij jezelf’ is iets gemakkelijker gezegd dan gedaan. Ik hoop dat dit verhalenboek hierin een (kleine) bijdrage mag zijn.

Inmiddels is er al ruim anderhalf jaar geen Cliëntenraad meer in mijn gemeente.

Raadsleden begonnen vragen te stellen, dus B&W moesten nu eindelijk over tot actie. Via via hoorde ik dat ze eindelijk zes mensen gevonden hebben (van de ruim 500 bijstandsgerechtigden!) Een kennis van mij heeft nu ook zitting

in de Cliëntenraad. Ik heb hem gezegd: “Noem mijn naam niet! Ik wil je alle informatie geven, al je vragen beantwoorden, maar men moet niet weten dat het bij mij vandaan komt.” Dit zou schade aanbrengen aan de Cliëntenraad, aan hem en mij.

In een gesprekje onder vier ogen vertelde hij mij over de eerste vergadering. “Ik heb het gevoel dat ik belazerd word. Vragen worden niet beantwoord, of ik krijg foute antwoorden. Het grootste deel van de Cliëntenraadsleden zijn wel érg gemeentegszind, terwijl wij toch een onafhankelijk orgaan dienen te zijn”. Ik vertelde hem een stukje over mijn jarenlange ervaring. Een Cliëntenraad is een wettelijke verplichting, dus men zet een soort ‘toneelstuk’ in elkaar om vooral grip en macht te blijven houden. Zonder Cliëntenraad is het helemaal een drama. Vorige jaar hebben ze zonder pardon de Bijzondere Bijstand afgeschaft. Hoe moeilijk ook, er moet een tegenmacht komen. De gemeente heeft deze leden geselecteerd, nu zou het verstandig zijn om als Cliëntenraad zelf ondersteunende leden binnen te halen, zoals FNV, Vluchtelingenwerk, organisaties die werken aan armoedebestrijding enzovoort. Dat zullen de dames en heren ambtenaren helemaal niet leuk vinden, maar geeft de Cliëntenraad wel meer gewicht. Of mijn kennis het vol gaat houden, vraag ik mij af. Je moet er geen slapeloze nachten aan overhouden. We zullen zien... tot heden wordt het toneelstuk weer uitgevoerd.

5 februari 2020. Ik ben met dochter en (toekomstige) schoonzoon en zijn moeder in Scheveningen. Op uitnodiging van dochter gaan we naar de musical Anastasia. Mijn dochter is musicalgek. We hebben er al vele gezien samen. Die musicalverslaving heb ik veroorzaakt. Haar als tienjarig meisje meegenomen naar de musical Elisabeth (Sissi) voor ons nog steeds de nummer 1.

Ik gun ieder mens zijn vertier, maar vertier kost geld. Als bijstandsgerechtigde denk je automatisch: wat kost dat? Ik sta er verstoeld van dat op een simpele woensdagmiddag terrassen vol zitten, de boulevard is druk terwijl het bepaald geen strandweer is. Ondanks de gratis musical vliegt het geld toch uit de zak. Uitenen, de parkeergarage voor je het weet ben je ruim € 50,00 kwijt. Ik weet: ik leef in een andere wereld, een wereld die al die terrasbezoekers niet zullen begrijpen. Het zij zo.

Dit verhaal gaat over cliëntenraden. Ik dwaal af. Tijdens dit bezoek aan Scheveningen kreeg ik onderstaande mail via de mobiel, die onbewust mijn stemming deed veranderen. Maar daar heeft niemand iets van gemerkt, hoop ik.

Goedemorgen Gerard,

Na een bespreking met de Cliëntenraad en de 'gemeente', is de Cliëntenraad op non-actief gesteld en ben ik uit de Cliëntenraad gestapt. (Tegen een ander lid is een afzettingsprocedure gestart). Zoals te voorspellen lag de uitkomst middels een 'geheim' overleg, gemeente en leden van de raad, van tevoren al vast.

Uiteraard werd dit pas aan het eind van de bespreking gezegd door een lid dat zich toch wel schaamde voor de achterbakse manier waarop men gehandeld heeft. Maar ja het 'moest' van de gemeente die de handen in onschuld wast. Je weet hoe dat gaat. Dus snel m'n biezen gepakt. Zoals later bleek was de bespreking alleen maar om beeldvorming te bevestigen en niet om rationeel de zaken te beredeneren.

Twee eruit en F.M. er weer in. Zo vormt de gemeente een Cliëntenraad die volledig door hen gestuurd wordt, onder het mom van zorgeloos en zonder discussie met elkaar kunnen vergaderen.

Hier zakt echt mijn broek helemaal van af. Erger... ik vind dit 'Trump-achtige' praktijken. Macht, geld, imago.....koste wat het kost over de rug van goedwillende burgers. Het is schandalig!

Aan de ene kant, na jaren zelf Cliëntenraadbestuurslid te zijn geweest, een bevestiging. Die beren die ik zag, bleken toch geen beren te zijn... Aan de andere kant toch de 'buikpijn' van jaren belazerd te zijn.

Gewetensbezwaren. Wat moet ik met alles wat ik weet? Moet ik dit delen met mijn contacten aan de top? Het is weer een paar maanden geleden dat ik bovenstaande mail kreeg. In de krant lees ik dat Cliëntenraad en WSW-raad zijn samengevoegd. Ik weet via via hoe dit op achterbakse manier is gegaan. Geselecteerde leden door de gemeente, geheime overlegjes, er alles aan doen vooral kritische meningen de mond te snoeren, het niet volgen van de regels, zonder blikken of blozen onwaarheden verkondigen, en dit alles met één doel: het in de doofpot houden van misstanden die het imago van de gemeente en ambtenaren zou kunnen beschadigen.

Een 'spel' wat ik al vele jaren ken en tot op de dag van vandaag nog steeds wordt 'gespeeld'. In eerste instantie dacht ik: ze zoeken het maar uit, heb vele jaren hier mijn energie aan verspild. Maar ja, het zat me toch niet lekker. In hoeverre zijn de topambtenaren van deze praktijken op de hoogte?

Het grootste probleem bij ons zijn de machten en krachten die er spelen. Het is een strijd tussen de nieuwe lichting en de

oude garde. Diverse nieuwe mensen gesproken over de 'nieuwe' manier van werken en denken, maar helaas heb ik de meesten ook weer zien vertrekken. Ze kunnen niet op tegen de macht van de oude garde. Dat lijkt mij zeer frustrerend werken, het is een gevecht, waarvan je weet dat je 'm (als nieuweling) gaat verliezen. Ambtenaren die 10-20-30 jaar in dienst zijn kan je niet zomaar aan de kant zetten. Je kan ze hooguit 'verplaatsen', maar met behoud van hun opgebouwde rechten. En dat weten ze!

Via via hoorde ik over het vertrek van het huidige hoofd sociale zaken. Daar was ik héél blij mee. Zij stond bij ons bekend als 'mevrouw nee!' Het nieuwe beleid zou (4 jaar geleden al) moeten zijn 'ja mits', in plaats van het standaard 'nee'. Die boodschap had het oude hoofd sociale zaken nooit begrepen. Mijn belangrijkste vraag was: wie wordt de opvolger? Iemand van de nieuwe instroom, iemand van het nieuwe beleid, een frisse wind door Sociale Zaken? Niet dus!

Eén van mijn motto's is: 'zeg niet alles wat je weet, maar weet wat je zegt.' Probleem is dat ik mijn informatie niet kan delen, zonder dat men kan achterhalen waar deze informatie vandaan komt. Dit zou mensen en mijzelf kunnen beschadigen, met alle persoonlijke gevolgen van dien.

Om toch van mijn hart geen moordkuil te maken waagde ik er een 'neutraal' mailtje aan met de tekst: "Broodje-aap." De vraag is natuurlijk welk verhaal ambtenaren vertellen aan hun leidinggevende over de vraag waarom men er drie jaar over doet om een nieuwe Cliëntenraad in elkaar te zetten. Ik denk te weten wat ze gaan vertellen... een broodje-aapverhaal!

Inmiddels is het januari 2021. Bij toeval kom ik een bericht tegen over de nieuwe Cliëntenraad. De naam is gewijzigd en heet nu Cliëntenraad Participatiewet en WSW. In eerste

instantie dacht ik: bekijk het maar, vijf jaar aan een dood paard lopen trekken... Maar ja, het bloed kruipt... Toch mij maar even verdiept in de website, bestuur, reglement enzovoort. Nou dat is even schrikken! De ambtenaren hebben hun regie weer helemaal in de hand. Nog steeds valt de Cliëntenraad niet onder artikel 47 van de Participatiewet, de gemeente selecteert de leden en de hoofdrol wordt gespeeld door de Adviesraad Sociaal Domein. Zowel de Cliëntenraad, als de Adviesraad is het 'vriendenclubje' van de gemeente en natuurlijk gesubsidieerd door de gemeente.

En wie denk je dat de voorzitter van de Cliëntenraad is?... Ja natuurlijk, die persoon die eerder ontslag genomen had! Het bestuur van deze Cliëntenraad bestaat uit slechts vijf personen, het maximale aantal mag tien zijn. Daarbij is één van de bestuursleden in dienst van de gemeente, wat volgens de reglementen niet mag! Over invloed gesproken... Het is helemaal ernstig wanneer een wethouder hier ook zijn rol in speelde.

Ik heb er vijf jaar over gedaan om door te krijgen dat een Cliëntenraad (wettelijk verplicht) door gemeenten worden gebruikt als 'theekransje'. Mijn contactpersoon had het in vijf maanden al door... *inside information*.

Ik begin inmiddels, door ervaringsdeskundigheid, te leren 'hoe de hazen lopen'. In de eerste week van maart 2021 had ik een ZOOM-meeting via de laptop. Lekker makkelijk, zittend op de bank, luisteren naar de deskundigen. De bijeenkomst was in Pakhuis de Zwijger en georganiseerd door de Landelijke Cliëntenraad. Thema: *Als de overheid faalt*. Men was in gesprek met een vertegenwoordiger van de Cliëntenraad UWV, WRR-onderzoeker, Cliëntenraad Werk & Inkomen Rotterdam en een Tweede-Kamerlid. Over een aantal zaken ben ik ernstig

geschrokken. Het Tweede-Kamerlid vertelde: *“Ik mag als Kamerlid niet in contact komen met ambtenaren van uitvoeringsorganisaties. Ik heb dat altijd van de gekke gevonden. Ambtenaren willen geen informatie verstrekken aan derden, dus ook niet aan Kamerleden. Er heerst een soort cultuur om de minister te beschermen. Op het moment dat ik een hoorzitting wilde over discriminatie, heeft het mij een jaar gekost. De coalitie gaat dat tegenhouden en dan worden genodigden van de lijst afgehaald.”*

Dat is raar... Ik heb altijd geleerd dat dé taak van een Kamerlid is: het controleren van de regering. Maar als je geen informatie mag vragen... hoe kan je dan controleren???

Nog iets schokkends: de mevrouw van de WRR (Wetenschappelijke Raad van Regeringsbeleid) liet een voorbeeld zien vanuit hun onderzoek *Weten is nog geen doen*. Een alleenstaande moeder met twee kinderen en een parttime baantje heeft in het huidige systeem 12 inkomensbronnen, 18 formulieren en 80 betalingen per jaar! *“Hoezo, makkelijker kunnen we het u niet maken?”*

De meneer van de Cliëntenraad Rotterdam: *“Wij hadden een aantal bijeenkomsten georganiseerd met tips over de bijstand, daar kwamen 15-20 mensen op af. En dan hoor je steeds: als je in de bijstand zit moet je je gedeisd houden. Je doet keurig je sollicitatieverplichting en voor de rest hou je je mond. [...] Mensen zijn heel erg timide, heel voorzichtig, ‘bang’ is het goede woord. Van de 40.000 bijstandsgerechtigden in Rotterdam is minder dan een tiende deel vertegenwoordigd. Ik ben langs de politieke partijen geweest, ik ben bij de vakbond geweest met de vraag: hebben jullie mensen die in de cliëntenraad zouden willen? Resultaat: nul komma nul. Bijstandsgerechtigden worden nergens vertegenwoordigd”.*

Ja, ja, dat was schrikken. De angst regeert, zowel op landelijk als op gemeentelijk niveau. Hoe gaan we hier ooit uitkomen? Ik hoop dat mijn verhalenboek hieraan een bijdrage gaat leveren.

13. ERVARINGSDESKUNDIGHEID? WAT IS DAT?

Ervaringsdeskundigheid. Ik las op internet een mooie omschrijving:

Een ervaringsdeskundige is een persoon die door gerijpte en doorleefde ervaring van tegenslag, ziekte, beperking, lotgeval of levensomstandigheid in staat is om de kennis die niet door studie of onderwijs maar door ervaring is opgedaan - zogeheten ervaringsdeskundigheid - te benutten.

Als je dat zo leest, denk je: die mensen hebben we nodig om beleid en uitvoering succesvol te maken. De combinatie tussen theorie en praktijk. Een win-winsituatie.

Op het gebied van bijstandsgerechtigden zie ik mezelf als deskundige. En dat blijkt in mijn geval niet in dank te worden afgenomen. Een ervaringsdeskundige kan heel scherp de lijn trekken tussen theorie en praktijk. Dat vinden de hoogopgeleiden na 6-8 jaar zware studie niet leuk. Vaak zit er een kloof tussen de ervaringsdeskundige (meestal praktisch opgeleid) en de beleidsmakers/uitvoerenden (meestal theoretisch opgeleid). Twee werelden die elkaar niet (willen) begrijpen.

Dit verhalenboek is vanuit mijn ervaring geschreven, vaak met harde taal, omdat ik de logica van beslissingen/antwoorden niet begrijp. Aan de andere kant heb ik wel de overtuiging dat we elkaar hard nodig hebben. Mijns inziens kan het allemaal veel efficiënter, goedkoper en menselijker. Helaas willen de systeemwereld, de politiek, de beleidsmakers en de uitvoerenden daar niet aan.

Een voorbeeld is mijn verhaal met de titel *Als de linkerhand niet weet wat de rechter doet*. Gevolg: frustratie, wantrouwen, niet efficiënt, kostbaar en zonder enig resultaat.

Een poosje terug las ik in een nieuwsbrief van een organisatie op het gebied van de Participatiewet de titel *De nieuwe manier van denken over de Participatiewet*. Deze organisatie probeert met hun visie de manier van denken over en in het Sociaal Domein te veranderen. Ik ga bewust geen naam noemen, want daarmee doe ik deze organisatie tekort. Ik sta geheel achter hun nieuwe manier van denken.

In de nieuwsbrief stonden trainingsdatums vermeld en men kon zich (betaald) aanmelden. De trainer ken ik. Ik stuur hem een mail met de vraag: "Zijn er ook ervaringsdeskundigen aanwezig bij deze training?"

Het antwoord was "nee", maar het leek hem wel een goede gedachte. "Even met mijn leidinggevende overleggen." Deze gaf toestemming onder de voorwaarde dat het niet cynisch mocht zijn, het zijn immers allemaal mensen van goede wil. Daar twijfelde ik écht niet aan. Samen met de trainer heb ik afgesproken om het verhaal van mijn Syrische buurman te vertellen; *De maatschappij zegt tegen vluchtelingen: "Werken!!!"*

We waren aanwezig met tien personen: beleidsmedewerkers, uitvoerenden, leidinggevenden, UWV en twee trainers. Ik was de enige onbetaalde kracht. De belangrijkste les was naar mijn idee de ware boodschap: *Handel in de geest van de wet, niet naar de letter van de wet*.

Na de pauze deed ik mijn verhaal. En toen... was het stil. Een diepe zucht van: "Ja, dat gebeurt... triest verhaal... Dat is het verschil tussen uitvoering van beleid en uw ervaringsdeskundigheid."

Na afloop kreeg ik diverse complimenten. "Uw verhaal blijft bij mij nog wel even hangen."

Samen met de trainer liep ik naar de parkeergarage.

“Wat vond jij ervan?” vroeg ik hem.

“Ja, ja, heel goed, dit laat de praktijk pijnlijk zien.”

Ik zei: “Kees, jij hebt zoveel contacten met organisaties en gemeenten, zorg alsjeblieft voor mij voor een betaalde baan als ervaringsdeskundige.”

Het antwoord: “Ja, graag, maar ik denk niet dat gemeente hiervoor wil betalen.” (!!!)

Een aantal jaren geleden was er binnen onze gemeente een reorganisatie gaande. Leidinggevenden kregen een andere functie, contracten werden niet verlengd, sommigen konden op zoek naar een andere baan. Om de gaten te vullen werden veel externe krachten ingehuurd.

Eindelijk, dacht ik: een nieuwe wind! De opdracht was: *Maak van een naar binnen gerichte organisatie, een naar buiten gekeerde organisatie*. Niet tegen inwoners zeggen: “Wij weten wat goed voor u is,” maar de mensen vragen: “Wat denkt u zelf?” Niet meer de prikklok bepaalt het resultaat, maar resultaat wordt gemeten hoe je vragen/problemen hebt opgelost. De gemeentelijke organisatie is in dienst van de burger en niet andersom.

Het nieuwe beleid werd visueel gemaakt door een poster met een cartoonachtige uitleg. Deze poster hangt in bijna iedere kantoorruimte van de gemeente.

Ik kan mij voorstellen dat dit voor ambtenaren die al 10-20-30 jaar voor onze gemeente werken een cultuurschok moet zijn. Ik was heel, heel blij met de nieuwe manier van denken, het nieuwe beleid. Eindelijk!

Ik had toen een open sollicitatiebrief geschreven naar de hoogste baas van de gemeente. “Neem mij in dienst als

ervaringsdeskundige: het kan efficiënter, goedkoper en menselijker.”

In een gesprek onder vier ogen was het antwoord: “Sorry Gerard, maar ik probeer ze hier te leren fietsen, als ik jou in dienst zou nemen, moeten ze gelijk meedoen met de Tour de France.” Misschien had hij toen wel gelijk. Maar we zijn inmiddels drie jaar verder en ik zie weinig verandering. Ondanks dat een aantal van deze verhalen van dit boek op verschillende bureaus terecht is gekomen.

“Niet alles geloven wat er geschreven staat,” zegt men wel eens (dat geldt echter niet voor dit verhalenboek). Ik kreeg een magazine in de brievenbus van een andere (grote) organisatie op het gebied van het Sociaal Domein. Ja ja, deze uitgave was helemaal gewijd aan... ervaringsdeskundigheid! Goede voorbeelden, indrukwekkende interviews, het onmisbaar zijn van ervaringsdeskundigen enzovoort. Zelfs een interview met een ex-ondernemer: failliet gegaan, in de schuldsanering terechtgekomen. Hij had nu een baan bij deze organisatie om gemeenten en cliënten uitleg te geven over zijn ervaring. Zijn openingszin in een gesprek is: “Ik weet wat u meemaakt, ik spreek uit eigen ervaring.”

Ik dacht: dat is het, dat wil ik ook! Een betaalde baan, mag tegen het minimumloon, als ervaringsdeskundige bijstand/statushouders op zoek naar een financieel onafhankelijke toekomst.

Dat is een heel moeilijke baan, maar ik heb bijvoorbeeld ervaring met het begeleiden van 30 statushouders. Ik weet inmiddels waar de valkuilen zitten.

Ik had deze organisatie een open sollicitatie en een goede motivatiebrief gestuurd. Wanneer mogelijk/noodzakelijk wil ik

zelfs verhuizen. Er kwam een keurige, vriendelijke mail terug. Met de zin: “Helaas hebben wij geen openstaande vacatures.”

Volgens mijn informatie hebben de meeste gemeenten grote problemen met statushouders en betaald werk.

Ervaringsdeskundigheid vinden de meeste organisaties en gemeente héél belangrijk. Alleen niet bij ons op kantoor...

April 2020. Midden in de coronacrisis. Gemeenten hebben er een megataak bijgekregen. Het uitvoeren van alle noodmaatregelen. Diverse financiële regelingen met als doel: behoud van banen en bedrijven. Een megaklus. En dan te bedenken dat de gemeentehuizen gesloten zijn. Alles gaat digitaal en ambtenaren werken vanuit huis. Dus de informatie op de gemeentesite is cruciaal. Ik maak mij ernstig zorgen over hoe ambtenaren daarmee omgaan. Zoals vaker gezegd: er zit een Berlijnse Muur tussen de systeemwereld van ambtenaren en de leefwereld van mensen. De leefwereld van mensen is op dit moment ingestort... bedrijven moesten sluiten, vele mensen zijn ontslagen.

De manier van denken moet 90 graden om. Niet op basis van de regeltjes van de wet, maar werken op basis van de geest van de wet. Een ambtenaar heeft nogal gauw de neiging te zeggen: “U voldoet niet aan de regeltjes.” Maar in een crisis zijn regels niet zwart/wit; ze zijn in alle haast in elkaar gezet, waardoor mensen buiten de boot vallen. Dan is het aan de ambtenaar om te handelen in de geest van de wet.

In eerste instantie had ik wekelijks mailcontact met de topambtenaren van mijn gemeente.

De informatie op de gemeentesite was achterhaald of niet juist, verkeerde linkjes enzovoort.

Gelukkig werd er gebruik gemaakt van mijn op- en aanmerkingen, tips en kritische noot. Mijn bijdrage aan de coronacrisis. Daar was ik blij mee.

Dit hoofdstuk heet *Ervaringsdeskundigheid*. Vorige week werd er bij mij aangebeld. Dat is normaal niet zo vreemd, maar in de coronacrisis wel, want we mogen geen bezoek ontvangen.

Er staat één van de topambtenaren voor de deur. Op de afstand van de beroemde anderhalve meter, met een grote fruitmand op mijn stoep. Bedoeld als ‘dankjewel’ voor mijn bijdrage in deze crisistijd. Ik was emotioneel bewogen. De waardering dat je ervaringsdeskundigheid wordt gewaardeerd en gebruikt. Ik hoop dat we na deze crisis hier veel meer gebruik van gaan maken.

Maar...

Inmiddels duurt de coronacrisis zes maanden en voorlopig zijn wij er nog niet van af (lees het verhaal *Coronacrisis*). Ik ben gestopt met mijn ervaringsdeskundige advies. Ondanks de fruitmand, de positieve reacties op mijn input, het gesprek van drie maanden geleden en dergelijke... er is niets mee gedaan. Zelfs de foute informatie op de website van de gemeente is niet aangepast. Ook mijn pleidooi om de aanvraag Bijstand door corona sneller en simpeler in behandeling te nemen, blijkt in de praktijk geen indruk gemaakt te hebben. De slachtoffers worden doorverwezen naar schuldhulpverlening! Die andere manier van denken blijkt in praktijk onmogelijk te zijn voor ambtenaren.

Vandaag: 2 oktober 2020, lees ik het bericht dat de regering 146 miljoen euro heeft uitgetrokken om mensen die door de coronacrisis financieel zijn getroffen te ondersteunen.

Die 146 miljoen gaat naar de gemeenten... Vanuit mijn praktijkervaring heb ik enige twijfel of dit geld terecht komt waar het voor bedoeld is. Er zullen wel weer een aantal bedrijven en/of organisaties zijn die hierin een verdienmodel zien.

Ik zit in twijfel. Een hoofdstuk uit dit verhalenboek heeft als titel *Er is meer tussen hemel en aarde*. Dat zijn verhalen die 'onverklaarbaar' op mijn pad komen. Het enige antwoord hierop wat ik kan verzinnen is dat ze 'gestuurd' zijn door mijn broer Marcel. Het volgende verhaal hoort daar ook eigenlijk thuis, maar toch maar hier geplaatst... ervaringsdeskundigheid.

Eén van mijn favoriete tv-programma's is *De Beste Zangers*, inmiddels zitten we nu in seizoen twaalf. Ze zijn al tig keer genomineerd voor de Gouden Televizier Ring, maar heeft tot heden niet gewonnen. Muziek streelt het hart en de geest... ik zou niet zonder kunnen. Mijn muziekinteresse is heel ruim: van klassiek, naar pop, van koren naar Hollandse hoempa. Als een muziekstuk of een liedje mij emotioneel ontroert is het naar mijn idee een goed muziekstuk. Dat is de kracht van dit programma, maar ook het achterliggende verhaal van de artiest. Waarom heb je dit toen geschreven? Dat kan zijn het overlijden van iemand, liefdesverdriet, of juist vlinders in de buik, een moment van geluk en dergelijke. Dit seizoen doet ene Wulf mee aan dit programma. Wulf, ik had nog nooit van hem gehoord. Het zal mijn leeftijd wel zijn, maar dan kom je erachter dat die gozer 'wereldberoemd' is. Googel maar eens op zijn naam. Hij heeft tophits geschreven. Optredens voor tienduizenden verzorgd.

In aflevering 7 van 2020 is hij in de hoofdrol. Men gaat terug in de tijd: uit wat voor een nest kom je, hoe was je jeugd, hoe ben je in de muziek terechtgekomen?

Op een bepaald moment gaat het over een traumatische jeugdervaring; Wulf had er duidelijk moeite mee de vraag te beantwoorden.

Zijn jeugdtrauma was de uithuisplaatsing van hun gezin. Je zou zeggen: zo'n onderwerp hoort niet thuis in een muziekprogramma. Iedereen op de bank was ontdaan. Uithuisplaatsing... Zijn vader was onterecht ontslagen en ze konden de huur niet meer betalen. "Ik kan mij nog goed herinneren dat er op een bepaald moment tig mensen bij ons in huis waren: deurwaarder, politie, verhuisbedrijf, en dergelijke," vertelde hij. "Wat mij heel diep raakte was het volgende. We kregen allemaal een uur de tijd om onze spullen te verzamelen die we konden dragen. Wat me bijgebleven is hoe meedogenloos deze mensen onze spullen in een container flikkerden en wij op straat stonden. Mijn ouders wilden per se niet naar de daklozenopvang. We zijn met z'n zessen en mijn ouders wilden, koste wat het kost, het gezin bij elkaar houden. Zo kwamen we terecht bij mijn lieve omaatje. Die woonde in een éénkamerappartementje... dus woonden we daar maanden met zijn zevenen. Aan de periode bij oma heb ik geen slechte herinneringen. Maar wél het moment dat de overheid je zonder pardon op straat gooit. Als me het te druk werd, ging ik op het balkonnetje zitten en luisterde naar mijn HEMA-miniradiootje. Ik luisterde bijna elke dag 'A new day has come' van Céline Dion. Muziek brengt je terug in een tijd, goede herinneringen, slechte herinneringen."

Dit verhaal heeft mij zeer bewogen. Een artiest, een beroemde artiest, waarschijnlijk met een prima inkomen... tóch ervaringsdeskundige met een 'te gek voor woorden'-verhaal. Het mooie vind ik dat dit verhaal door 1,4 miljoen mensen is gehoord, het stond de volgende dag zelfs in de krant.

Zou dan eindelijk onze overheid, de gemeenten, de maatschappij, gebruik gaan maken van ervaringsdeskundigheid...? Want dit kan je niet leren, dat moet je hebben ervaren.

Ik schrijf dit deel van het verhaal *Ervaringsdeskundigheid* met tranen in mijn ogen. Het is 24 december 2020, één dag voor de coronakerst 2020. Een vreemde kerst, maximaal drie personen op bezoek, exclusief het eigen gezin. Terugdenkend aan de kerstdagen bij mijn ouders, zaten we met ruim twintig man aan tafel. Gezellig.

Ik ben lid van diverse nieuwsbrieven van organisaties die zich bezighouden met het Sociaal Domein, dus Participatiewet, dus bijstandsgerechtigden. Grote organisaties waar vele professionals werken en bij aangesloten zijn. Mensen die weten waar het over gaat, zou je denken. Jaarlijks wordt er een kerstdebat georganiseerd voor alle beleidsmakers, uitvoerenden en politici. Zoals gezegd, de professionals. Door corona werd het dit keer geen zaal vol met honderden belangstellende, dit keer was het een ZOOM-verbinding, dus digitaal waren deskundigen aan het woord. Het thema van dit jaar was *Hoe kan Bijstand rechtvaardiger?* Dit thema was bedacht naar aanleiding van hun jaarboek: *Streng maar onrechtvaardig*. De discussie-uitzending duurde ruim twee uur. Beleidsmakers, onderzoekers, academici, boekenschrijvers, klantmanagers, uitvoerenden, en dergelijke. Tijdens de gevoerde discussies dacht ik telkens: *Jullie begrijpen er geen moer van...* Totdat aan het einde de praktijkverhalen door twee ervaringsdeskundigen verteld werd. Twee mensen die helemaal kapot gemaakt zijn door de mensenwaardige manier waarmee zij door de ambtenaren van Werk & Inkomen waren behandeld. Dus de toehoorders van deze verhalen waren juist dé mensen die een bijdrage hadden geleverd aan deze in- en intrieste praktijken.

Zij zijn degenen van dreigementen, sancties, onzinnige verplichte re-integratietrajecten, het niet luisteren, werken met behoud van uitkering, en ga zo maar door.

Een mevrouw vertelde dat zij als hbo-opgeleide tientallen jaren in de administratieve sector had gewerkt. In haar sector is geen baan meer te vinden, omdat haar werk inmiddels door computers is overgenomen. Zij wilde zich graag laten omscholen, op haar niveau met haar competenties. In plaats daarvan kreeg ze de cursus *Hoe moet je solliciteren* en ze mocht stickers plakken in de sociale werkplaats. Een man vertelde dat hij door omstandigheden was terechtgekomen in een kraakpand vanwege een burn-out. In eerste instantie was de medewerker Sociale Dienst meedenkend en liet hem door een arbeidsdeskundige onderzoeken. Conclusie: deze meneer is op moment niet in staat tot reguliere arbeid. Uitkering goedgekeurd. "Dat betekende voor mij eindelijk een stukje rust." Doordat hij het kraakpand moest verlaten, moest de hele aanvraag bijstand opnieuw. Zijn klantmanager was minder meedenkend en hij werd in een re-integratietraject gestopt, ondanks het feit dat hij via een ggz-instelling bezig was te herstellen van zijn burn-out. "Alles wat ik aan eigenwaarde en energie had opgebouwd werd ter plekke kapot gemaakt. Ik zakte zo diep dat vrienden en spoedhulp mij van mijn suïcidale gedachten hebben afgehouden. Dit was eindelijk voor deze klantmanager het sein dat hij fout zat." De man vertelde dit verhaal met horten en stoten, zeer emotioneel en hij kon zijn tranen niet bedwingen. Ik ook niet, werd in mijn ziel geraakt.

De voorzitter van deze meeting moest na dit verhaal ook even slikken. Deze ervaringsdeskundigen werden door iedereen zeer gewaardeerd voor hun openheid en het durven vertellen. Eén van de toehoorders durfde zelfs de opmerking te plaatsen:

“Heel bijzonder dat deze twee mensen zich zo kwetsbaar durven op te stellen, de meeste mensen houden hun mond, omdat ze bang zijn voor een sanctie”. Zoals de lezer inmiddels wel begrepen heeft... van dit soort verhalen zijn er inmiddels al honderden bekend. En tóch doen de professionals nét alsof dit de eerste keer is dat zij dit horen.

Ik wil/kan maar niet begrijpen, dat mensen die meewerken aan deze praktijken, 's nachts nog lekker kunnen slapen. Je werkt als sociaal medewerker en je maakt mensen kapot, omdat.....??? Wij dienen de wet uit te voeren? Ons budget is niet toereikend? Wij productie moeten draaien? Wij het al zo druk hebben? Of hebben wij de training *Sturing op zelfsturing* gevolgd? Lees het verhaal *Verboden woorden voor ambtenaren*. Ik ben ervan overtuigd dat met het (betaald) binnenhalen van ervaringsdeskundigen voor vele beleidsmakers/uitvoerenden en politici de ogen (eindelijk) open gaan.

Ik heb weer beren gezien. Ik begin steeds meer de bevestiging te krijgen dat ervaringsdeskundigheid bewust wordt tegengehouden. In dit verhaal was dit mij al duidelijk, maar toch de twijfel. Dit kan toch niet bewust zijn, dit zijn toch uitzonderingen? Ik lees een artikel met de volgende koptekst *Ervaringsdeskundigheid: hoe komt ervaringskennis tot zijn recht?* Aan het woord is een ervaringsdeskundige in dienst van een grote organisatie in het Sociaal Domein. Een eerlijk verhaal. Hij beschrijft zijn ervaring van iemand die door financiële ellende het traject schuldhulpverlening heeft moeten doorstaan. Niet alleen de procedures, het systeem, maar ook wat het hem als mens heeft gedaan: psychisch, relatie, het gevangen zitten enzovoort. Hij is nu in dienst als ervaringsdeskundige op het gebied van armoedebestrijding, schuldsanering, hulpverlening en dergelijke.

Het is een eerlijk artikel, hij schrijft:

“Bij het duiden van ervaringskennis blijken drempels te bestaan. Hulpverleners zitten soms niet te wachten op je verhaal, ze denken het allemaal al te weten of voelen zich bedreigd in hun rol als hulpverlener. Ook beleidsmedewerkers die al jaren bezig zijn de ‘juiste’ maatregelen in te voeren, zien een ervaringsdeskundige soms als een directe bedreiging van hun functioneren.” Verderop in het artikel schrijft hij: *“De eerste anderhalf jaar heeft dit tot veel moeilijkheden geleid. Eenzaamheid binnen het team, confrontaties en moeizame samenwerking. Iedereen is gelijk, maar het team bevat zeven ‘professionals’ en slechts één ervaringsdeskundige. Hiervan heb ik veel geleerd. Het inzetten van ervaringsdeskundigen kan niet zomaar, de collega’s moeten er klaar voor zijn, de organisatie moet er klaar voor zijn en je moet er zelf klaar voor zijn. Gelukkig stond ik sterk genoeg in mijn schoenen om door deze lastige tijd heen te komen.”*

Ik vond het nogal wat, kritiek op je eigen baas en collega’s. Dit zal hem niet in dank worden afgenomen.

Ervaringsdeskundigheid wordt gezien als bedreiging door de professionals! Voor mij zeer herkenbaar, alleen begrijp ik het niet. Het enige argument wat ik mij kan bedenken is dat professionals als de dood zijn dat ze hun goedbetaalde baan kwijt gaan raken door het inhuren van ervaringsdeskundigen. De *bullshitjobs* worden zichtbaar!

Ik stuurde deze meneer een mailtje:

“Hallo...., We kennen elkaar (nog) niet. Ik ben Gerard Sangers, wonende op....., 63 jaar jong en ervaringsdeskundige Participatiewet Werk en Inkomen. Ik lees nét jouw verhaal in en ik zie veel overeenkomsten tussen jouw en mijn verhaal. De systeemwereld, ambtenaren/professionals, willen onze praktijkverhalen helemaal niet horen.

Laat staan mogen meepraten in uitvoering en beleid. Ik heb dit ervaren als 'trekken aan een dood paard.' Maar ik geef het niet op! Ik ben ervan overtuigd dat beleid en uitvoering, in de ruimste zin (ook in bedrijfsleven/zorg enzovoort), niet zonder ervaringsdeskundigheid kunnen. Ervaringsdeskundigheid delen niet via Cliëntenraden, adviesorganen, belangenorganisaties... nee, onafhankelijk en als betaalde baan.

Wanneer mogelijk, graag een privé telefonische kennismaking, geheel vrijblijvend, met de vraag 'hoe brengen we ervaringsdeskundigheid in de systeemwereld?' Ik heb daar wel ideeën over, maar die kan ik niet delen met de systeemwereld (ze snappen het niet of willen het niet begrijpen.) Graag tot horens,"

Het in- en intrieste is... hij heeft tot heden mij nog niet gebeld! Dat zou betekenen dat het zwijgen wordt opgelegd van ervaringsdeskundigen door de pro's? Is het de angst die regeert? Is baanbehoud belangrijker dan gezamenlijk problemen oplossen? Ik word hier heel verdrietig van.

We zijn ruim een maand verder. Tóch een reactie op mijn mail. We hebben een afspraak, één op één, meeting via Teams. Ik ben heel benieuwd of hij écht zijn ervaringen durft te vertellen als ervaringsdeskundige. Ik ga tevoren niet oordelen, maar ik ben al zoveel 'professionals' tegengekomen die in een vier-ogen-gesprek iets anders vertellen dan voor de Bühne.

Het Teams-gesprek met deze ervaringsdeskundige was een feest der herkenning. Onze manier van denken, onze ervaringen, onze antwoorden, onze oplossingen en dergelijke. Ook hij is een roepende in de woestijn. Maar gelukkig wordt hij wél gehoord door de organisatie waarvoor hij werkt. *"Het zal een hele lange adem worden om de systeemwereld iets te laten begrijpen van de leefwereld van mensen. Ik ga door met dit*

gevecht, ook al weet ik dat dit nog een hele strijd gaat worden." We hebben anderhalf uur met elkaar gesproken. Anderhalf uur van herkenning, van vele 'te-gek-voor-woorden-ervaringen'

Ik heb hem dit verhalenboek toegestuurd, met de vraag: *"Gaan professionals, de politiek, de uitvoerenden, de beleidsmakers onze boodschap ook ooit eens begrijpen?"* Ik ben heel nieuwsgierig naar zijn reactie. Het gesprek gaf mij een goed gevoel... ik ben niet de enige met mijn manier van denken!

Ik zit deze weken, februari/maart 2021, in de ZOOM-meetingen. Voor mij een nieuw fenomeen, maar het werkt als een trein. De ene keer ben je deelnemer, dan moet je zorgen dat je haar goed zit, de andere keer luisteraar. Ik was luisteraar van een meeting van een grote organisatie Sociaal Domein. Besproken werd het proefschrift *Anders kijken: Een zoektocht naar responsiviteit in het Sociaal Domein*. De discussie was onder de professionals onder elkaar. De vraag was: *Hoe kunnen we als professionals het systeem verbeteren?* Een meeting van ruim twee uur met 226 deelnemers. Allemaal hoogopgeleiden die in discussie gingen over alweer een rapport. Ook Pieter Omtzigt was deelnemer met zijn boek *Naar een nieuw sociaal contract*. In mijn vooroordeel het zoveelste rapport, het zoveelste boek over... verandering. Het zoveelste rapport over mensen, niet mét mensen. Mij werd steeds duidelijker hoe dik de muur is tussen de systeemwereld van professionals en de leefwereld van mensen. Via de mail had ik drie vragen gesteld:

1. Wordt de Participatiewet/de decentralisatie, na de toeslagenaffaire, de volgende affaire?
2. Hoe maken we Cliëntenraden, Participatieraden, Adviesraden, organisaties Sociaal Domein, Bezwaren

Commissies, Onafhankelijke Client ondersteuners, minder afhankelijk van subsidies Overheid/Gemeenten? (wiens brood men eet, diens woord men spreekt!)

3. Hoe kunnen we (betaalde) ervaringsdeskundigheid inzetten als brug tussen de systeemwereld en de leefwereld van mensen?

Hierop krijg je (natuurlijk) geen reactie. Tijdens de bijeenkomst had ik een chatbericht gestuurd: *“Hebben jullie zelf in de gaten hoe vaak het woord professional wordt gebruikt en niet één keer het woord ervaringsdeskundige?”* Geen reactie. Ik blijf dus roepende in de woestijn.

14. PILOT BIJSTAND-WERKT-SAMEN

Dit is voor mij misschien wel het moeilijkste onderwerp uit dit verhalenboek om te schrijven. Alles nog vers in het geheugen, het is iets meer dan drie jaar geleden gebeurd.

Aan het project *Bijstand-Werkt-Samen* (hierna ga ik het afkorten met BWS) heb ik drie jaar gewerkt. Ik ben een oplossingsgerichte denker. Te vaak moest ik tot de conclusie komen dat de Berlijnse Muur, dat wil zeggen de systeemwereld en de belevingswereld van mensen, tussen beleid en uitvoering, tussen theorie en praktijk, niet te slechten is. Als je tegenover iemand zit die niet begrijpt (of wil begrijpen) wat je bedoelt, is het moeilijk communiceren.

Het principe van BWS was:

1. Breng bijstandsgerechtigden bij elkaar. Door hun ervaringsdeskundigheid is een half woord genoeg.
2. Geef bijstandsgerechtigden de middelen dat ze elkaar gaan helpen. Tuingereedschap, vervoer, een hamer, enzovoort.
3. Maak één locatie voor alle organisaties/stichtingen/bedrijven die zich bezighouden met mensen in de bijstand. Woningbouw, schuldhulpverlening, formulierenbrigade, voedselbank, juridisch loket en dergelijke.
4. Zorg via BWS voor een korte directe lijn met de gemeente. Is er een probleem of is er iets fout gegaan? Direct oplossen.
5. Bied bijstandsgerechtigden de mogelijkheid om werken/vrijwilligerswerk financieel aantrekkelijk te maken.

Het idee van BWS was vanuit mij ontstaan. Niet alleen zeggen hoe het niet moet, maar hoe het beter zou kunnen. In mijn

ogen een win-win-win-win-win-situatie. Een project geheel afhankelijk van de gemeente. Maar ja, je hebt wel euro's nodig...

We hebben in de loop der jaren een projectplan gemaakt, begrotingen, PowerPointpresentaties, informatie ingewonnen, wat kan politiek/juridisch wel en wat niet, enzovoort. Bij de ambtenaren en de wethouder kwamen we er niet door. Overal zag men beren op de weg, discussie over punten en komma's, en heel veel 'ja maarre...'.

Omdat het via de gangbare weg niet lukte, communiceerden wij rechtstreeks via de politiek. Ook dat ging niet gemakkelijk, maar mijn collega, de heer W.W., laat zich écht door niemand uit het veld slaan. *"Een brutaal mens heeft de halve wereld."* Grote mond, maar een sociaal hart. Waarschijnlijk is dit politiek gezien niet altijd de juiste manier (we vechten elkaar de tent uit, maar we blijven beleefd), maar we kwamen binnen en de boodschap kwam over. Om een lang verhaal kort te maken, BWS werd vertaald in een motie en deze werd unaniem door de Raad aangenomen. Kat in 't bakkie... dachten wij. Maar we moesten voor de uitwerking weer terug naar de wethouder en ambtenaren, die (nooit hardop gezegd) BWS helemaal niet zagen zitten. Maar ja, opdracht van de gemeenteraad! Wij wilden van BWS een stichting maken, met een bestuur, reglement en dergelijke zaken om vooral onafhankelijk te zijn van de gemeente. Dat werd maanden gesteggel zonder resultaat, dit leidde eerder tot irritatie.

Via via kwam ik in contact met een stichting die zich bezig houdt met de Participatiewet en alles wat daarmee samenhangt.

Die laten zich niet met een kluitje in het riet sturen. Via het allerhoogste niveau bij de gemeente werd een consulent van

deze organisatie ingehuurd om de impasse te doorbreken.
Bemiddelaar/mediator. Prima vent, € 140,00 per uur.

Om maar weer een paar boekdelen over te slaan, hadden we na ruim een jaar gesteggel budget, een huurpand in het winkelcentrum, inrichting, computers enzovoort. Maar we waren geen stichting. (Achteraf begrijp ik waarom de gemeente dit altijd tegen gehouden heeft: om toch invloed te kunnen uitoefenen.)

We hadden een groot pand met diverse kantoorruimten, ingericht door *Marktplaats*, gratis kantoormeubelen uit een oud gemeentehuis, een CRM-systeem, gas/licht/water. (Even tussen haakjes: alle contracten stonden wel op mijn naam!) en de pilot zou 18 maanden duren.

We hadden een grote gezellige huiskamer voor ontmoeting en kantoorruimten voor de vier-ogen-gesprekken. Op 1 maart 2018 gingen de deuren open.

Mooie toespraken als: *“Uniek project voor Nederland”*, *“Hiervan kunnen wij als ambtelijke organisatie veel leren”*, *“Het voorbeeld van politieke samenwerking”*, *“Het helpen van mensen in een moeilijke levensfase”*...

En toen ging het fout. De theorie klopte namelijk niet met de praktijk.

1. *Breng mensen bij elkaar...* dan blijkt de drempel voor veel mensen toch te hoog te zijn. Schaamte (we zijn een dorp) en angst blijken voor velen onoverbrugbare factoren te zijn.
2. *Laat mensen in de bijstand elkaar helpen....* De wil was er wel, maar het gereedschap niet. Bijvoorbeeld een bestelbusje voor een verhuizing, gereedschap voor klusjes en dergelijke.

3. *Samenwerking met organisaties...* Alle organisaties die afhankelijk zijn van het subsidie-infuus van de gemeente werkten niet mee. Zij zagen ons als concurrentie.
4. *Zorg voor een korte lijn met de gemeente...* We hadden bedongen dat er een ambassadeur zou zijn tussen BWS en de gemeente. De toegewezen mevrouw was juridisch medewerker, bij de bezwarencommissie/rechtbank was zij degene die tegenover je stond. Niet bepaald iemand die vierkant achter ons project stond. (Ze is trouwens ook maar twee keer geweest, de laatste keer om de sleutels in ontvangst te nemen.)
5. *Bied bijstandsgerechtigden financieel voordeel bij werken/vrijwilligerswerk...* Niet één organisatie die gebruikt maakt van vrijwilligers is met ons het gesprek aangegaan. Waarschijnlijk bang dat de 'gratis handjes' geld zouden gaan kosten.

Na de eerste week van de opening vroeg de gemeente al om namen van mensen die bij ons over de drempel waren geweest. Dat hebben we natuurlijk niet gedaan.

De basis van BWS was en is samenwerking, in de praktijk werd het tegenwerking. Iets wat ik nooit zou kunnen bewijzen, dus het is een vermoeden dat ambtenaren en organisaties opdracht hebben gekregen om vooral geen medewerking te verlenen aan BWS.

Deze vermoedens werden wel steeds vaker bevestigd. Onze inrichting was óf tweedehands *Marktplaats* óf gratis.

Zo kregen wij via het hoofd facilitaire zaken van de gemeente kantoormeubelen uit een voormalig gemeentehuis. Tafels,

bureaus, kasten, stoelen enz. Mooi spul, wel met een laagje stof, maar dat is een kwestie van boenen en poetsen. Geweldig. Dat noemen we samenwerking.

Dat bleek later ook de laatste keer te zijn. Het kwam mij ter ore dat enkele bestelbusjes van de gemeente weg moesten en zijn verkocht aan een opkoper.

Dus vraag ik aan de verantwoordelijke autobehaar: "Mogen wij één zo'n busje overnemen? Dan kunnen we mensen helpen met vervoer voedselbank, verhuizen, tuinonderhoud enzovoort. Daarbij: het busje hoeft maar 18 maanden mee te gaan."

Dat werd weer even heen-en-weer-gedoe. De opkoper vond het onzin dat hij eerst kocht van de gemeente en daarna weer aan ons doorverkocht, waarom niet rechtstreeks?

Weken gingen voorbij en ik hoorde er niets meer van... Totdat nieuwe teamleider Sociale Zaken een bezoekje kwam brengen aan *Bijstand-Werkt-Samen*. Ik word niet gauw boos, maar als ik aan dit bezoek terugdenk. Later wel even een pittig 'besprekingsverslag' gemaakt en opgestuurd.

Deze dame gaf wel even duidelijk aan dat er in haar optiek van samenwerking geen sprake was. Die tafels, stoelen en bureaus hadden we nooit mogen krijgen als het aan haar lag. En dat bestelbusje ging ook niet door! Alle vragen moesten voortaan rechtstreeks naar haar en we mochten geen contact meer opnemen met andere ambtenaren.

Dus ik antwoorde even scherp: "Dus u doet én Sociale Zaken én Facilitaire Zaken én u doet het autobehaar van de gemeente?"

"Wat betreft BWS wél. Jullie hebben een budget en daar zou je het mee moeten doen!"

Welke argumenten we ook op tafel gooiden, op alles was het

antwoord 'nee'. Onze hoop dat deze nieuwe teamleider een verbetering zou zijn met haar voorganger, was snel vervlogen.

Met de opening had een spreker de metafoor gebruikt: "Jullie hebben om het zo maar te zeggen nu je rijbewijs gehaald, nu moeten we nog, gezamenlijk achter het stuur en de route bepalen."

Dat begreep ik wel, de opzet/pilot was nieuw, uniek voor Nederland en dan moet je onderweg nog gaan uitvinden wie, wat, waar, wanneer enz. Later toen ik deze spreker sprak zei ik: "Die metafoor van dat rijbewijs van jou vond ik wel passend, maar je hebt er niet bij verteld dat de ene keer de banden worden doorgeprikt, de andere keer de kabel doorgesneden. Als het zo doorgaat kunnen we niet eens rijden."

Mijn collega begon zich steeds meer vijandig naar de gemeente te gedragen. Dat is, denk ik, niet slim, maar er was wel alle reden toe. Niets, maar ook niets, gaf het gevoel van samenwerking.

Onze bemiddelaar/mediator werd door de teamleider gebeld voor een vier-ogen-gesprek. Daarbij zou de ex-teamleider (die heeft geprobeerd BWS tegen te houden) ook aanwezig zijn.

Dus zou het een zes-ogen-overleg worden. Onze bemiddelaar/mediator vond dit vreemd en wilde eerst weten of de initiatiefnemers hiermee akkoord gingen.

Onze vraag was natuurlijk: "Waarom mogen wij daar niet bij zijn?"

De volgende dag belde de teamleider dat het gesprek niet doorging... ???

Ook de wethouder probeerde nog even zand in de raderen te gooien. Of onze bemiddelaar/mediator bij een gepland overleg een halfuur eerder kon komen voor een vooroverleg.

Later begreep ik dat de wethouder van hem af wilde met de vraag: “Hoe lang is onze overeenkomst nog?”

Ondanks alles waren we vijf keer per week geopend. We hebben diverse mensen kunnen helpen, een praatje, verbonden, geadviseerd. Het liep geen storm, maar door mond-op-mond-reclame probeerden wij mensen over de drempel te helpen. Om de schaamte te overwinnen, misschien de ingang via de achterdeur?

Ik weet dat mijn collega en medeoprichter een moeilijk persoon is om mee te werken. Grof in taalgebruik, maar een sociaal hart. Tot heden ben ik ervan overtuigd dat zijn brutale manier van werken ons zover heeft gebracht. Ik ben veel te vriendelijk, ga het conflict uit de weg. In de loop der jaren moesten we menig conflictje binnen het bestuur van de Cliëntenraad (daar zat hij ook in) sussen. Wij zijn tegenovergesteld van elkaar. Binnen een bestuur is dat werkbaar, maar als je dagelijks met elkaar werkt, roept dat irritatie op. Hij zag alles zakelijk, ik menselijk. Hij dacht zwart-wit, ik ben meer van de grijstinten. Hij zag alles juridisch, ik probeerde eerst te bemiddelen. Hij zag de gemeente als de vijand (had-ie achteraf gezien misschien gelijk in), ik probeerde – ondanks alles – in gesprek te blijven. Wat uiteindelijk de druppel bij mij deed overlopen, waren tegenovergestelde inzichten als het ging over het onderwerp Vluchtelingen/Statushouders. Eerlijk is eerlijk, daar is hij in deze gemeente zeker niet de enige in.

Zo’n 25% van de bijstandsgerechtigden is hier vluchteling, dus vallen ook onder BWS. Voor mij een principekwestie, ondanks het feit dat het misschien het imago van BWS zou kunnen schaden.

In samenspraak met onze adviseur/mediator moest ik tot de conclusie komen om de samenwerking met mijn collega op te zeggen. Met pijn in het hart. Dit om verdere schade aan de pilot BWS te voorkomen, in het belang van onze doelgroep en indirect het imago van de gemeente.

We moesten natuurlijk op het matje komen van de wethouder. Dit was zijn laatste week dat hij nog in functie was; zijn partij deed niet meer mee in de coalitie.

De wethouder ging uit van het standpunt: de gemeente heeft een overeenkomst met beide heren, dus hebben we geen overeenkomst meer. Ter plekke scheurde hij het contract door! Had-ie in zijn laatste week toch zijn zin.

Ik heb nog van alles geprobeerd om het pand en BWS open te houden. Dan maar zonder ons, als de pilot maar doorgaat. Het heeft niet mogen baten. Het pand is drie maanden gesloten gebleven, een enorme imagoschade voor zowel bijstandsgerechtigden als de gemeente. Daarna is het pand (er zat een huurverplichting op) door een ander project weer geopend. Een project speciaal gericht op het verbinden van jongeren. Ik heb deze organisatie en de gemeente klemmend geadviseerd nu wel te komen tot samenwerkingsverbanden. Ook dat blijkt alweer niet gelukt te zijn. Per 31/07/2019 wordt de tent gesloten. In- en intriest.

Ik ben bang dat burgerinitiatieven waarmee de gemeente denkt haar grip te verliezen, gedoemd zijn te mislukken.

Alle pilots, zinnige en onzinnige projecten die wel een link hebben met de gemeente, worden zwaar gesubsidieerd. Lijntjes, 'ons kent ons', 'wiens brood men eet, diens woord men spreekt.'

Door dit alles ben ik bijna in een depressie terechtgekomen. Het vertrouwen in mensen was zoek, mijn eigenwaarde tot het nulpunt gedaald, de waaromvragen werden en worden niet beantwoord. Deze periode heeft bijna een jaar geduurd. Ik had écht geen zin meer om mijn bed uit te komen. Maar zoals zo vaak gezegd en geschreven: 'positief geboren.' Als mensen mij aanspreken in de supermarkt met "Jammer dat BWS niet meer bestaat, je hebt me toen zo goed geholpen," dan gaat mijn hart weer kloppen.

Ik begin een beetje panisch te worden van verdienmodellen, lijntjes, subsidies, behoud van eigen baan, imago, betaalde projectjes, enzovoort. Als ik interesse heb in bepaald vrijwilligerswerk, ga ik eerst op zoek naar het verdienmodel: wat verdient de directeur, wie hebben hier een (goed)betaalde baan aan en antwoorden op vergelijkbare vragen. Misschien is dat niet de juiste manier. Het is misschien de huidige maatschappij, maar ik kan er niet aan wennen. Ik ga niet al mijn energie en gratis handjes laten misbruiken, zodat bestuurders/ondernemers/ambtenaren hierdoor hun eigen zakken kunnen vullen. Vrijwilliger zijn bij een sportvereniging heb ik geen enkele moeite mee, maar vrijwilliger zijn bij een organisatie met een miljoenenomzet... daar heb ik sterk mijn twijfels over.

Het is juni 2020, twee jaar na *Bijstand-Werkt-Samen*. Mijn collega, medeoprichter, staat in de krant. Een halve pagina over hoe mensen klem komen te zitten bij de afdeling WMO en Schuldhulpverlening van de gemeente.

Ik ken hem, dus lees ook tussen de regels door. Een goed verhaal, maar precies zoals ik hem ken; boze brieven naar raadsleden, maakt van zijn hart geen moordkuil en een oproep voor hulp bij eventuele juridische stappen.

Bekent wel dat hij net zoals ik, het toch niet kan loslaten. Alleen de verpakking is tegenovergesteld. Vraag me af of beide methoden enige verandering teweegbrengen. Er zit nu eenmaal een Berlijnse Muur tussen de systeemwereld (ambtenaren) en de leefwereld van mensen. Het enige wat je bereikt is dat misstanden onder de aandacht komen van de plaatselijke politiek. En dan geeft de wethouder Den Haag de schuld en dan zegt Den Haag: "Dan moet u bij uw gemeente zijn." En zo komen we dus geen stap verder. Gemeenten hebben alles (juridisch) zo dichtgetimmerd, dat je daar bijna niet tussenkomt. Ook sociale advocaten niet. Daarbij wordt het voor de sociale advocatuur steeds moeilijker een snee brood te verdienen. Triest. Dit zorgt voor een onevenredige macht tussen overheid en burger. Dan wordt gelijk hebben in de praktijk geen gelijk krijgen.

15. GRATIS HANDJES... DAAR WORDT GOUD MEE VERDIEND

Ik heb het overgrote deel van mijn arbeidzame leven gewerkt in de supermarktbranche. Toen, en dat is in de loop der jaren alleen maar erger geworden, ging het altijd om productiviteit en loonkosten verlagen. In de supermarktbranche zijn de winsten heel krap. De gedachte is: vele kleintjes maken een grote. Tegenwoordig is een supermarkt met minder als een ton omzet per week al bijna niet meer rendabel. Terwijl in mijn beginjaren (1970) mijn baas miljonair is geworden met een omzet van 1,5 ton... in guldens!

Sinds ik gebruik moet maken van de bijstand valt het mij op dat bedrijven en organisaties steeds meer gebruik (misbruik) maken van gratis arbeid. En dat is natuurlijk goud. In de Participatiewet zijn er vele vormen van gratis arbeid: proefplaatsingen, arbeidsoriëntatieplekken, loonkostensubsidies, re-integratieprojecten, snuffelstages, werken met behoud van uitkering en de meest belachelijke: verplicht vrijwilligerswerk. Er is vanuit de bijstandsgerechtigden en vakbonden een enorm verzet tegen deze moderne slavernij. Maar zodra een bedrijf/organisatie goud in handen heeft, zullen ze er alles aan doen om dit te handhaven.

Er is een 'onderwereld' gecreëerd, waarmee managers, directeuren, stichtingbestuurders, ambtenaren/gemeenten en dergelijke hun zakken vullen. Zelfs 'verpakt' als liefdadigheid. Het overgrote deel van maatschappelijke organisaties drijft op de financiële kurk van vrijwilligers. Het werk, het geld wordt verdiend door vrijwilligers, die hier meestal niet eens een (wettelijke) vrijwilligersvergoeding voor krijgen.

Begrijp me niet verkeerd, de Nederlandse maatschappij zakt in elkaar zonder vrijwilligers. Ik las een keer een soort

tegeltjeswijsheid: “vrijwilligers worden niet betaald, niet omdat ze waardeloos zijn, maar onbetaalbaar.” Ik begrijp heel goed dat een groot deel van onze maatschappij niet functioneert zonder vrijwilligers. Denk aan de sportverenigingen, de kerkgemeenschappen, de buurthuizen, voedsel/kledingbanken, dierenasiels, natuurverenigingen, enzovoort. Maar... als ik lees dat de leidinggevenden, de voorzitters, directeuren, managers, ondersteuners en dergelijke vette salarissen mee naar huis nemen, heb ik hierover wel mijn twijfels.

Er zijn organisaties/bedrijven die geen goud verdienen aan gratis handjes, maar platina. Deze vind je vanuit mijn ervaringsdeskundigheid vooral wanneer deze een juiste ingang hebben bij gemeenten/overheid. De praktijk is dan én gratis handjes én subsidie of begeleidingsvergoedingen. In andere hoofdstukken durfde ik al vaker de uitspraak te doen dat armoede, schulden, uitkeringen een miljardenindustrie is geworden. Er wordt goudgeld verdiend.

Ik zag pas een interview met een hoogleraar. Het probleem ‘schulden’ is ongeveer 300 miljoen per jaar, maar we geven 11 miljard uit om het systeem te handhaven. Ik ben van origine ‘kruidenier’ (oftewel supermarktmanager)... Als je deze cijfers zakelijk interpreteert zit er geen enkele logica in. Zeker weten dat het oplossen van schulden (voor 60% veroorzaakt door de overheid) simpel, goedkoper en menselijker opgelost kan worden. Maar ja, dat moet je natuurlijk niet zeggen tegen de mensen die hun brood hiermee verdienen.

Ander praktijkvoorbeeld. Bij de oprichting van *Bijstand-Werkt-Samen* (een apart hoofdstuk in dit verhalenboek) was het uitgangspunt: samenwerking met de plaatselijk

maatschappelijke organisaties én bijstandsgerechtigden die (verplicht) vrijwilligerswerk moesten doen hiervoor de wettelijke vrijwilligersvergoeding te betalen (in 2019: € 1700,00 per jaar) Resultaat: niet één organisatie is op onze uitnodigingen ingegaan. Reden (achteraf): men zag ons als concurrent of organisaties waren bang geld te moeten gaan betalen voor de gratis handjes. Ja, ja, het is weer echt zo'n 'te-gek-voor-woorden-verhaal'.

Al eerder verteld. Toen ik in het ziekenhuis lag werden de maaltijden bezorgd door vrijwilligers, 's morgens, 's middags, 's avonds. Hoezo vrijwilligers? Toen mijn dochter in een ander ziekenhuis lag werd dit werk gedaan door betaalde krachten.

Over ziekenhuis gesproken. Toen ik nog bestuurslid was van de Cliëntenraad hoorden we van de pilot *Digitaliseren patiëntendossiers*. Dit project, speciaal bedoeld voor mensen met een bijstandsuitkering, werd met veel bombarie in de kranten vermeld. De wethouder had voor deze pilot een gespecialiseerd uitzendbureau ingeschakeld om tot de juiste selectie te komen. Ook enkele ambtenaren droegen hun steentje bij om dit project te doen slagen en natuurlijk de projectleider van het ziekenhuis. Iedereen op de foto... behalve de mensen die dit project moesten doen! De Cliëntenraad heeft hierover vragen gesteld, zoals CAO, vergoedingen, pensioenopbouw, arbeidsvoorwaarden en meer van dergelijke zaken. Nooit antwoord op gekregen. Ik heb 'op z'n kruideniers' er even een loonkostenberekening op losgelaten... ik kwam op twee ton.

Goud, want de handjes waren waarschijnlijk gratis!

Ik hoorde een verhaal van een mevrouw die werkte als baliemedewerkster/gastvrouw bij een verzorgingshuis. Zij werkte daar tientallen jaren, kende haar bewoners bij naam, maakte een praatje, wees de weg, gaf advies. Mevrouw werd ontslagen en voor haar functie werden vijf vrijwilligers ingesteld.

Met het schrijven van dit verhaal moet ik uitkijken dat ik me hierover niet teveel opwind. Slecht voor het hart. De meeste verhalen zijn vanuit mijn ervaringen uit het verleden, maar dit verhaal is nog steeds de dagelijkse praktijk. Iedere dag krijgen bijstandsgerechtigden de verplichting vrijwilligerswerk te gaan doen. Het iets terugdoen voor je uitkering vind ik, wanneer je dat kan, juist. Maar... zodra het verplicht is en ook nog bij de 'bevriende' organisaties van de gemeente én er staat niet eens een vergoeding tegenover dan is het... moderne slavernij. Het is helemaal ernstig wanneer er ook nog gedreigd wordt met sancties en het eventueel stopzetten van de uitkering bij het niet luisteren...

Tussen het schrijven door even koffie gezet. Adrenalinepeil laten zakken.

Ik schreef over de platina verdienmodellen. De kringloopwinkels. De basis is van oudsher altijd het voorbeeld van idealisme geweest. En voor een deel nog. Tegen de wegwerpmaatschappij, nog goede spullen voor mensen met een kleine beurs, mensen met meestal een beperking een veilige werkomgeving geven en meestal gingen de opbrengsten naar een goed doel. Tegenwoordig zijn veel kringloopwinkels commerciële bedrijven.

Het gaat niet meer om dat tweedehands bankstel of tweedehands kleding of die leuke snuisterijen. Het verdienmodel is vaak: subsidies.

Als ik sommige jaarstukken lees is de opbrengst niet uit de verkoop van spullen, maar voor 80-90% opbrengst vanuit subsidies. De beeldvorming van de kringloop is voor de maatschappij heel positief. "Ik kan het niet meer gebruiken, dus breng ik het naar de kringloop." Dit met de gedachte dat jouw spulletjes een andere een plezier kunnen doen. Kringloopwinkels kunnen het aanbod van spullen niet aan, dus het meeste gaat de container in. Oké, dan wordt het in ieder geval gerecycled en dat is goed voor het milieu. Dat is waar... maar voor recyclen heb je handjes nodig... gratis handjes. Als je daarbij ook nog een gemeentelijke subsidie krijgt omdat je mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleidt, dan heb je platina. Klinkt (alweer) ontzettend negatief. Mijn neef heeft vele jaren gratis bij een kringloopwinkel gewerkt, zonder enige vergoeding. Toen de woning van mijn zoon leeg moest, was de gehele huisraad bij het grofvuil terecht gekomen, omdat de kringloop het niet wilde hebben.

Er is bijna jaarlijks rond de kerstdagen een documentaire, *De kringloopwinkel*. Geweldig hoe mensen samenkomen, verbinding maken, eenzaamheid tegengaan, sociale cohesie, enzovoort. Dat is de kracht van een echte kringloopwinkel... met alweer een maar: zodra de kringloopwinkel wordt gebruikt (of liever gezegd: misbruikt) als aanlooppunt van een regulier betaalde baan voor mensen met een uitkering, dan is dit liegen. Ik ben diverse mensen tegengekomen die zich met hart en ziel hebben ingezet bij een kringloopwinkel, in de hoop op een betaalde baan. Triest, triest, triest, dat deze mensen zolang ze gratis zijn, de hemel worden in geprezen.

Maar zodra er gepraat wordt over salaris... dan blijkt iemand 'niet in het team te passen', 'niet de juiste skills te hebben' of meer van dergelijke argumenten.

Mensen die kunnen werken, moeten werken. Wat ik helemaal kwalijk vind, bijna crimineel, is dat veel re-integratie projecten zeggen als doel betaald werk te hebben! Maar in de praktijk betwijfel ik dit ten eerste. Alle samenwerkingsverbanden met de sociale dienst van gemeenten zijn geen ingang tot betaald werk. Verzorgingshuizen, buurthuizen, sociale werkplaatsen, kringloopwinkels, maatschappelijke instellingen, Wereldwinkels, en meer van dergelijke organisaties nemen geen mensen in dienst, want zodra ze geld gaan kosten, staan de volgende gratis handjes alweer klaar. Misschien... heel misschien een tijdelijk contract van zeven maanden, zwaar gesubsidieerd, maar daarna wordt er weer afscheid genomen. In een ander verhaal heb ik het over het fenomeen *social return*. Bedrijven hebben bij een aanbesteding de verplichting om vanuit de bijstandskaaartenbak mensen in dienst te nemen. Als je daardoor of de aanbesteding niet krijgt of je eigen mensen moet ontslaan... ????

Mijn haren gaan recht overeind staan als ik de verhalen hoor over misbruik in samenwerking met de gemeente. Via een collega van *Schuldhulpmaatje* kreeg ik het volgende verhaal te horen. Een meneer had een baan aangeboden gekregen via een samenwerkingsverband tussen de gemeente en een uitzendbureau. Deze meneer was hier heel blij mee, eindelijk een lichtpuntje na heel veel ellende. Hij deed het vervoer van arbeidsmigranten voor het uitzendbureau. Zijn pré was dat hij Pools sprak, doordat hij in het verleden met een Poolse getrouwd was.

Door een opstapeling van problemen was meneer diep in de put terecht gekomen. Dit was voor hem dé kans om uit de put te klimmen. 'Natuurlijk' de eerste drie maanden werken met behoud van uitkering.

Hij draaide volgens mijn collega wel zestig uur per week en nooit een klacht over zijn functioneren gehad. Na het einde van de proefplaatsing geen contract! Argument: meneer gebruikt medicijnen... Maar dat was zowel bij de gemeente als bij het uitzendbureau bekend en dat was nooit gezien als belemmering. Meneer is weer helemaal terug naar af. Met alle persoonlijke gevolgen van dien. Het uitzendbureau?... Die hebben heus wel weer een nieuw slachtoffer voor drie maanden gratis arbeid. Het in- en intrieste is dat een gemeente hieraan meewerkt.

Ik wil zeker niet beweren alle wijsheid in pacht te hebben. Zeker niet. Maar zodra, vaak welwillende, mensen worden gebruikt om de zakken te vullen van anderen, maakt mij dat boos en verdrietig. Vaak zeggen mensen tegen mij: "Maak je niet zo druk, zo zit de maatschappij nu eenmaal in elkaar." Ik weet niet wat het is, ik zou me na mijn hartstilstand in 2015 minder druk maken, nu vier jaar later moet ik toegeven dat ik het niet los kan laten. Het is een strijd, een strijd tegen mijn overheid. Het voelt als of je het gevecht aangaat tegen Shell, Amazon, de Belastingdienst, de politieke elite.

Met dit opschrijven weet ik niet eens of anderen dit ooit zullen lezen. Het is nu op mijn 62^e wel mijn doel. Mijn verhalenboek *Met dank, door Mijn Overheid bij de Voedselbank*. Mijn ultieme wens is dat alle 'te-gek-voor-woorden-verhalen' die ik heb moeten ervaren, van mij af heb geschreven, niet voor niets zijn geweest.

Dat al mijn kennis van zaken, mijn computerbestanden, mijn archieven, documenten, bewijsmateriaal, niet gedelete gaan worden. Dus, als u dit verhalenboek nu aan het lezen bent, is mijn levensdoel volbracht. Ik hoop dat de maatschappij hier

zijn lessen uit trekt, voor een menselijker, begripvoller, manier van denken.

16.VERDIENMODELLEN

In de loop der jaren heb ik vaak de vraag gesteld: waarom? We geven jaarlijks miljarden uit aan de werkloosheidsindustrie, de schuldenindustrie, cursussen/trainingen, seminars, wetenschappelijk verantwoorde onderzoeksrapporten, subsidies, enzovoort.

Terwijl we weten, al jaren bewezen, het is geld storten in een bodemloze put. Miljarden. Waarom?

Ik schrijf verhalen vanuit ervaringsdeskundigheid. Niet wetenschappelijk bewezen... alhoewel?

In de loop der jaren kreeg ik steeds meer antwoord op de bovenstaande waaromvraag.

Er zijn vele mensen van goede wil. Zij zetten zich in, meestal vrijwillig, om de wereld een stukje mooier te maken. Mensen die met heel veel energie en passie gratis arbeid verrichten. Vaak zijn deze goede mensen gekoppeld aan een maatschappelijk organisatie. Het verdienmodel is subsidie én onbetaalde vrijwilligers. Directie en managers ontvangen vaak een vet salaris. Ik heb er niets op tegen dat er leidinggevenden zijn die een goede snee brood verdienen, maar dat mag principieel niet over de rug van goede mensen gaan.

Alvorens ik verder ga met dit kritische verhaal het volgende. Voor de duidelijkheid: ik ben voorstander van vrijwilligerswerk, zonder vrijwilligers kan onze maatschappij niet functioneren. Het amateurvoetbal, het buurthuis, de kerken, de volkstuin, Vluchtelingenwerk, collectanten, buurtpreventie, muziek, ouderenzorg, en zo zijn er nog veel meer organisaties te noemen.

Nederland is een verenigingsland... het brengt mensen samen, het verbindt, het lost problemen op, de sterken helpen de zwakkeren, de rijkere helpen de armeren, enzovoort.

Mijn bedoeling was om vanuit de jaarverslagen van grote landelijke, maar ook plaatselijke maatschappelijke organisaties, mijn vraagtekens over financiering, beloning, kosten, samenwerkingsverbanden en dergelijke bloot te leggen. Vraagtekens zoals directiesalarissen van een ton tot 1,5 ton, een huurpand van € 350.000,00 per jaar, het totaal aan ontvangen subsidies en giften van 90 miljoen. Ik was bezig met knip- en plakwerk vanuit deze jaarverslagen. Ik heb alles weer gewist. Ik ben geen registeraccountant en wil geen mensen beschadigen, zeker de gepassioneerde vrijwilligers niet. De lezer moet zelf maar eens de moeite nemen om een jaarverslag te lezen en daar zijn eigen conclusies maar uit trekken. Mijn conclusie is meestal: hoe dikker, hoe professioneler, hoe gelijker een jaarverslag eruit ziet, hoe meer vraagtekens ik tegenkom over kosten en baten.

In mijn verhaal *Pilot Bijstand Werkt Samen* begon ik er achter te komen hoe verdienmodellen werken. Zoals eerder gezegd: de basis is subsidie en gratis handjes. Het doel hoort te zijn: een maatschappelijk probleem oplossen, niet het instandhouden van de eigen organisatie, het bestuur, de directie, de meestal goedbetaalde werknemers.

Ik zou het heel normaal vinden dat iemand met een bijstandsuitkering of die een laag inkomen heeft, minimaal een vergoeding ontvangt voor zijn vrijwilligerswerk. Anno 2019 is dat ongeveer € 1700,00 netto per jaar, belastingvrij voor zowel de ontvanger als de betaler. Dit is toch een win-win-situatie zou je denken?

Toentertijd als voorwaarden gesteld voor organisaties om te komen tot een samenwerking met *Bijstand-Werkt-Samen*. Niet één organisatie wilde tot samenwerking komen. Meneer Gerard, dat kunnen wij niet betalen: 250 vrijwilligers maal € 1700,00 , dat is ruim 4 ton. En dan zei ik: “Als je in plaats van die 250 vrijwilligers 75 man personeel moet betalen, ben je minimaal 2 miljoen kwijt. Dat blijkt in de praktijk een kromme redenering te zijn. Ik vind het helemaal triest als gemeenten zelf meewerken aan deze verdienmodellen; verplicht vrijwilligerswerk.

Vaak lopen er onzichtbare lijntjes tussen organisaties/bedrijven en gemeente/overheid. Gemeenten besteden veel zaken uit of er zijn samenwerkingsverbanden. Bijvoorbeeld huishoudelijke hulp, vluchtelingenwerk, buurthuizen, schuldhelpverlening, armoedebestrijding, re-integratie, opleidingen/cursussen, jeugdzorg, ‘onafhankelijke’ cliëntenondersteuning, onderhoud, werkbegeleiding, enzovoort, enzovoort. Zodra je als organisatie/bedrijf afhankelijk bent van opdrachten van de overheid, dan wordt het doel: overheid/gemeenten te vriend houden. Want zij bepalen je bestaansrecht.

Ik was in gesprek met een ambtenaar over een bepaalde organisatie die een subsidie kreeg van een ton per jaar. In een presentatie begreep ik niet waarvoor zij die subsidie nodig hadden. In mijn ogen ‘gebakken lucht’. Dus ik vroeg: “Hoe krijgen ze het voor elkaar?” Zijn antwoord: “O, de bestuurders staan dicht bij de Raad ...”

Als vrijwilliger werkte ik bij een organisatie (ik noem geen namen) die zeer betrokken was bij mensen in een moeilijke situatie... (laat ik het zo maar noemen). Regelmatig ging ik op huisbezoek om technische probleempjes op te lossen.

Bij een verhuizing had ik gemiddeld een stuk of zeven lichtpunten gemaakt (verhuisfittings), omdat mensen anders 's avonds geen licht hadden in huis. Inclusief de lampen praat je over drie tientjes. Twee maanden later kreeg ik de opdracht om al die fittings weer op te halen... want deze kosten kon de organisatie niet betalen. Ook mijn declaraties van 19 cent per km (waar dus geld bij moet) duurde maanden. Ook waren er vaak discussies met de gemeente die mensen nog verder in de problemen brachten in plaats van problemen op te lossen.

Ik hoorde dat deze organisatie een presentatie ging houden voor de Gemeenteraad. Van tevoren had ik een raadslid ingeseind: "Vraag eens hoe de samenwerking met de gemeente verloopt en of jullie voldoende financiële steun krijgen om je werk goed te doen." Na de presentatie werden de vragen gesteld, mijn broek zakte af... De samenwerking met de gemeente was prima en men was tevreden over de financiële bijdrage.

Ik vroeg aan een collega, die bijna constant in discussie moest met ambtenaren om de meest belachelijke zaken... "Hier snap ik niks van." Zijn antwoord? "Ja, we moeten ze wél te vriend houden..."

Bij het opschrijven van dit verhaal zitten we midden in de corona-ellende. Ik ben vrijwilliger bij een organisatie die mensen helpt met financiële problemen. De voorspellingen over werkloosheid, bijstandsaanvragen en economische crisis zijn dramatisch. Ik heb in een videovergadering mijn zorgen geuit over hoe de gemeente om gaat met mensen in deze crisis. Voor mensen die tussen wal en schip komen, ondanks alle noodmaatregelen, is er helemaal niets geregeld. Ja, de 'normale' procedure aanvraag voor bijstand, maar dat is op dit moment niet de oplossing.

Zorg bijvoorbeeld dat deze mensen binnen vier weken een voorschot krijgen om boodschappen te doen en huur te betalen! In een reactie op mijn kritische opmerking zei een bestuurslid: “Gerard, je hebt wel gelijk, maar onze subsidie komt wel bij diezelfde gemeente vandaan. Dus kunnen we niet té kritisch zijn.” Ik ben van mening dat je dan het voortbestaan van je clubje boven het doel zet. Ik denk dat ik misschien te principieel ben. Vanuit deze vereniging krijg ik al maanden geen aanmeldingen meer... Zou ik te kritisch zijn?

Een jaar daarvoor hadden we bij diezelfde organisatie een infoavond met een bewindvoerder. Een doctorandus. Een hele geschikte vent. Hij legde in Jip-en-Janneke-taal uit hoe zijn vak in elkaar zat en wat hij in de praktijk zoal tegen kwam aan trieste zaken. Buiten hadden we samen een leuk gesprek, hij rookte (gelukkig) ook. Ik vertelde hem over dit verhalenboek: “Mag ik jou een zo’n verhaal opsturen?”

“Ja, prima, lijkt me interessant.”

Ik heb hem de verhalen *Als de linkerhand niet weet wat de rechter doet*, *Pilot Bijstand-Werkt-Samen* en *Wanneer een ambtenaar de gevolgen van de client niet overziet* toegestuurd.

Reactie? Geen...

Toen bedacht ik mij later.....O, jee, zijn verdienmodel zit bij de gemeente! Via de schuldhulpverleningsafdeling krijgt hij zijn klanten. Een bewindvoerder verdient minimaal € 100,00 per dossier, per maand. Als je 200 dossiers per jaar in behandeling hebt is dat $200 \times € 100,00 \times 12 = € 240.000,00$ omzet per jaar... dan moet je gemeenten/maatschappelijke organisaties wél te vriend houden.

Als voorbeeld al eerder genoemd in dit verhalenboek.

Een hele grote organisatie op het gebied van het Sociaal Domein kreeg van het ministerie van Sociale Zaken de volgende opdracht: “Onderzoek welke vormen van fraude er plaatsvinden bij een bijstandsuitkering.”

Ik ken iemand van deze organisatie en vroeg: “Gaan we ook onderzoeken hoe en hoeveel fraude er wordt gepleegd door gemeenten met loonkostensubsidies, proefplaatsingen, gratis personeel voor bevriende bedrijven, zinloze re-integratietrajecten, zinloze cursussen, en vergelijkbare andere zaken?”

Zijn antwoord; “Helaas zit dit niet in onze opdracht, maar ja... onze schoorsteen moet ook roken.” Het is bewezen dat uitkeringsfraude de minst voorkomende fraude is op het fraudelijstje; btw-fraude, faillissementsfraude, belastingfraude en dergelijke zijn vele, vele malen groter.

De verdienmodellen zitten overal. Zelfs bij gerenommeerde organisaties. Ik las een onderzoek, uitgevoerd door een professor, over de re-integratie van statushouders. Via via kwam ik achter zijn gegevens. “Mag ik naar aanleiding van uw rapport een paar verhalen opsturen?”

“Ja, dat is goed, ik ben nieuwsgierig.”

Ik stuurde hem mijn praktijkverhalen over statushouders en alle hobbels en kuilen die re-integratie tegenhouden.

Reactie: “Ik zie veel overeenkomsten met mijn bevindingen zoals in mijn rapport staan.”

Het trieste is dat hij 148 pagina's nodig heeft en ik 10, om tot dezelfde conclusie te komen. Maar ja, rapportjes schrijven levert natuurlijk veel geld op. En dat al die rapporten ergens in een onderste la terechtkomen, interesseert niemand.

Het schrijven van rapporten, het organiseren van bijeenkomsten, seminars voor professionals... het zijn allemaal verdienmodellen en zeker niet in het belang van de burger.

In het begin van dit verhaal had ik het over de jaarverslagen van maatschappelijke organisaties. Dichter bij huis hebben we één grote organisatie die zich bezig houdt met buurthuizen, jongerenwerk, mantelzorg, welzijnsadvies, vrijwilligers enzovoort. Subsidie per jaar: 1 miljoen! Wat ik vreemd vind, is dat het bestuur van deze stichting uit slechts één persoon bestaat. Als ik verder snuffel via LinkedIn schrik ik hoeveel nevenfuncties deze persoon heeft... Ik zal wel weer beren op de weg zien... Deze organisatie heeft haar bestaansrecht door vrijwilligers, ik kan in het super uitgebreide jaarverslag het salaris van de directie niet terugvinden...

Een andere organisatie, een stichting, houdt zich bezig met kringloopwinkels, recycling, duurzaamheid én begeleiden van mensen met een arbeidshandicap en dagbesteding. Maar deze zelfde stichting heeft ook een bierbrouwerij en een manege. De laatste twee zijn bv's. Dus theoretisch zou er gesubsidieerd personeel kunnen werken in commerciële bedrijven?? Tel uit je winst! Én gratis personeel én geld krijgen voor 'begeleiding'. Als ik het jaarverslag lees, helemaal opgepimpt met foto's en mooie verhalen, kom ik niet verder dan tachtig procent van de inkomsten bestaat uit gemeentelijke bijdrage dagbesteding en begeleiding naar werk. De verkoop in de kringloopwinkels is slechts tien procent van de inkomsten. Dan is niet het verdienmodel van de kringloop, toch? Wil ik dieper zoeken kom ik onderin een tekstje tegen: "Een uitgebreid jaarverslag op aanvraag." Als ik dat zou doen, weten ze precies wie er aan het 'neuzen' is...

Ik ondersteun/begeleid mijn bijna dove neef met het vinden van betaald werk. Daar hangt ook alles van verdienmodellen aan elkaar. Vijfentwintig jaar bij een bank gewerkt, ontslagen, drie jaar WW en nu al drie jaar zijn spaarrekening moeten opeten. Inmiddels is hij ruim € 30.000,00 armer en heeft nog steeds geen zicht op betaald werk. Het aantal 'hulpverleners' van de afgelopen vijf jaar kan je niet meer op twee handen tellen. Ik denk dat wij als maatschappij misschien wel een zelfde bedrag hebben besteed aan hulpverlening...

Ik heb een verhaal klaar liggen; *Bezigheidstherapie voor ambtenaren*. Misschien voor mijn 2^e boek? Daarin staat een kleine opsomming van pilots, trainingen, cursussen, projecten, onderzoeken, rapporten enzovoort. Niemand stelt zich de vraag: "Wat heeft het gekost en wat heeft het opgeleverd?" Dat lijkt mij als ex-kruidenier een logische vraag. In de Gemeenteraad werd door een kleine partij de vraag gesteld: "Zet nu eens op één A4tje wie, wat, waar, hoeveel subsidie wij uitgeven en wat is het resultaat." Uit mijn hoofd is de vraag omgezet in een motie en met meerderheid van stemmen aangenomen. We zijn nu ruim een jaar verder... tot heden heb ik er niets meer van gehoord.

Het stoom loopt weer uit mijn oren. Inmiddels is het oktober 2020. Ik lees net een bericht over de fraudebeschuldiging Belastingdienst. Bijna is de onderste steen boven. Het is bewezen, na jaren en jaren, dat mensen doelbewust als fraudeurs werden behandeld door de Belastingdienst. Hele levens zijn kapotgemaakt, zonder dat mensen zich van enig kwaad bewust waren.

Ook de politiek spreekt er schande van, een dik onderzoeksrapport, speciaal een staatssecretaris in dienst genomen om deze misstanden op te lossen en mensen

financieel te helpen om de schade te vergoeden. Alhoewel, deze schade is niet met geld te vergoeden.

Mensen zijn hun huis kwijt geraakt, hun baan, scheidingen, in armoede terecht gekomen... door de overheid. De titel van dit boek is ook hierin van toepassing: *Met dank, door Mijn Overheid bij de Voedselbank!* Mijn hoop is, dat door het schrijven van deze verhalen, ook mijn ervaringsdeskundigheid gebruikt gaat worden en erkend wordt dat het zó niet werkt. Dat burgers door mensen met teveel ego, in eigen belang, hun verdienmodel, behoud van hun baantjes, hun grip kwijt zijn op theorie en praktijk en daardoor met hun rug tegen de muur komen te staan. Wat lees ik net? Het aantal mensen dat onterecht beschuldigd is van fraude schat men op 30.000. Voor de compensatie is 500 miljoen uitgetrokken... Wat is nu de praktijk? Na maanden zijn er nog maar slechts 600 mensen gecompenseerd, de Belastingdienst zelf heeft al 2 miljoen uitgegeven aan extra kosten, gemeenten krijgen 11 miljoen, de grote accountantskantoren – Deloitte 2,6 miljoen, Boston € 563.000,00, CapGemini € 120.000,00 en KPMG €220.000,00 – totaal 3,5 miljoen aan ingehuurde consultants... Ik word hier zo boos om! Dit verhaal heet niet voor niets *Verdienmodellen!*

Als we al deze miljarden nu eens gebruiken om armoede uit Nederland te verbannen. De definitie voor armoede is; geld gebrek! In ons rijke land hebben we geld zat, alleen komt het terecht in de verkeerde zakken.

Broekzak-vestzak. Simpel gezegd... we stoppen het geld van het ene potje in het andere.

Dat is bijna dagelijkse praktijk, zowel bij bedrijven als bij de overheid. Ook gemeenten kunnen daar wat van.

Bij ons is met het invoeren van het Kindpakket de Bijzondere Bijstand afgeschaft. Dat betekent: geen vergoeding kapotte wasmachine, geen vergoeding extra medische kosten, geen vergoeding extra tandartskosten. Het Kindpakket wordt betaald vanuit de zogenaamde Klijsma-gelden. Onze gemeente krijgt per jaar rond de € 170.000,00 uit dit potje. Maar omdat de Bijzondere Bijstand is afgeschaft, is het eigenlijk een sigaar uit eigen doos. Daarnaast waren er al een aantal kind-regelingen. Zoals de aanschaf van een fiets, laptop, sportabonnement en dergelijke. Ik ken de cijfers niet, maar met wat plussen en minnen denk ik dat het een bezuiniging is.

Nu lees ik een bericht in de krant, december 2020: *Kindpakket uitgebreid met Diploma-A-zwemmen*. In eerste instantie denk je nou: dat is prima, ieder kind dient in ons waterrijke landje te kunnen zwemmen. Toch? Maar als ik er een beetje onderzoek naar doe, dan wordt het toch iets minder mooi. Vanuit het sportfonds is er al een budget van € 250,00 voor diploma-A-zwemmen, daarnaast hebben ze het budget voor kinderkleding met € 100,00 per jaar verlaagd. Laat ik het daar nou (eindelijk) eens mee eens zijn. Een budget van € 500,00 voor kleding voor ieder kind... Met drie kinderen onder de 18 jaar, praat je over € 1500,00 per jaar... dat is meer dan mijn maandinkomen! In 'ons' kindpakket zitten op dit moment al 600 deelnemers... dus geven we als kleine gemeente al 9 ton uit aan kleding. Nu gaat er € 100,00 vanaf, dus gaat er € 60.000,00 naar het diplomazwemmen. Ja, ja, en dat komt terecht bij onze financieel noodlijdende zwembaden. Dus kinderen die hun diploma-A al hebben, betalen mee om diploma-zwemmen te financieren. Broekzak-vestzak?

Inmiddels is het alweer februari 2021. Kom net terug van een heerlijke winterwandeling in de polder. Prachtig, maar wel koud. Ik moet weer even een irritatie van mij afschrijven.

Gisteravond een item op het tv-programma *Op1*.

“Onderzoek GroenLinks naar dubbele pet belastingwetenschappers: ‘Ze adviseren over wet, en helpen bedrijven zo min mogelijk belasting te laten betalen’.”

Een normaal mens zou hier geen aandacht aangeven, het kwam ook niet op het journaal. Maar ja, ik ben geen normaal mens. Ik vind het alweer ‘te gek voor woorden’.

Een stukje tekst van de site:

“Volgens Snels heeft 72 procent van de hoogleraren belastingrecht en ondernemingsrecht een nevenfunctie in de advocatuur. Als wetenschapper hebben ze invloed op politieke besluitvorming, omdat ze vaak in ministeriële adviescommissies zitten. Het Kamerlid stelt dat deze commissies door advieskantoren, waar de hoogleraren ook aan verbonden zijn, gebruikt worden om over wetgeving te adviseren die hen goed uitkomt.

‘Er is een probleem voor de universiteiten en de onafhankelijkheid van wetenschappelijk onderzoek. En er is een democratisch probleem, want het zijn hoogleraren die zich bemoeien met wetgeving op het gebied van belastingheffing van grote bedrijven of belastingontwijking. Daar hebben zij een direct financieel belang bij’, zegt Snels.”

Even weer vanuit mijn boerenverstand vertaald. Een hoogleraar die door de maatschappij wordt betaald, die studenten neutraal les dient te geven, heeft als bijbaan legaal ‘belastingonderduiking’.

Het trieste vind ik dat het niet om een incident gaat, maar het wordt gezien als ‘normaal’, immers: 72 procent heeft een zeer

goed betaalde bijbaan. In mijn manier van denken is dat hetzelfde wanneer een hoogleraar strafrecht een parttime baantje heeft bij een criminele organisatie. Toch?

Ik denk wel dat ik weet hoe dit in de praktijk werkt. Alle financiële tegemoetkoming wordt door registeraccountants, consultancybureaus, advocaten en zelfs hoogleraren helemaal tot de laatste druppel uitgeperst. Hier hangt natuurlijk wel een grof prijskaartje aan, die alleen grote bedrijven kunnen betalen. De MKB-ers, de zzp'ers en de flexwerkers moeten maar zien hoe ze door de coronacrisis heenkomen, want 'adviseurs' kunnen zij niet betalen!

Ik begin steeds meer het idee te krijgen dat ik in de wereld van verdienmodellen ben terechtgekomen. Op vele manieren heb ik pogingen gedaan om contacten te leggen in de wereld van het Sociaal Domein/Participatiewet. Inmiddels kom ik steeds vaker tot een onbehagelijke conclusie. Als ik hardop zeg "Participatiewet en Toeslagenwet AFSCHAFFEN!", dan kom ik, onbewust, aan hun verdienmodel. Ik heb contact gezocht met auteurs, onderzoekers, professionals, organisaties en hen een aantal verhalen opgestuurd. Reactie? Geen... Ze willen niets te maken hebben met de harde werkelijkheid. Het zijn vaak de 'prekers' van een nieuwe wereld, van nieuw beleid, van een nieuwe visie... maar als mijn antwoord "afschaffen" is, hebben zij geen baan meer. Dus eigenlijk verkopen ze *bullshit* in eigen belang.

Onderstaand artikel kwam ik tegen in Follow The Money over armoede:

In een recent rapport van de Sociaal Economische Raad over armoede in Nederland werd voorgesteld om een 'armoederegisseur' aan te stellen. Fijn, een armoederegisseur, nog een hulpverlener die kan aanschuiven tijdens het 'netwerkoverleg' met de bewindvoerder, veldregisseur,

jeugdregisseur, wijkregisseur, gezinsregisseur, participatieregisseur, maatschappelijk werkster, consultant jeugd, re-integratieconsulent, verslavingsarts, wijkcoach, gezinscoach, jobcoach en schuldhulpverlener.’ Een prijzig kopje koffie, aldus Frederik. ‘Al die hulpverleners willen mensen blijkbaar ‘zelfredzaam’ maken, zodat hun werk overbodig wordt. Maar dan heb ik een simpele vraag voor u: hoe kan het dat steeds méér mensen bezig zijn zichzelf overbodig te maken?’

Ik denk dat veel mensen geen benul hebben van de functies – goedbetaald – in het Sociaal Domein. Bij de aanvraag van een thuisloze uitkering van een kennis hebben wij maar liefst twaalf ambtenaren gesproken, en al diverse ‘professionals’ bij inschrijving ggz-instelling. Tot op heden zonder een goed eindresultaat...

Hulpverlening is geworden tot een stadion vol met *bullshit jobs*. Het trieste is dat het systeem zichzelf handhaaft. Van wetgeving tot uitvoering, van rapporten schrijven tot enquêtes, van juristen tot bewindvoerders, van re-integratiebureaus tot zorgboerderijen, van geld verdienen naar geld verdienen, van adviesorganisaties naar subsidies, van systeemwereld naar systeemwereld, van zelfredzaamheid naar extreme verplichtingen, van sociale recherche naar inlichtingenplicht... Eenmaal in het systeem, kom je er niet meer uit.

Een tijd terug vroeg ik aan een professional in het Sociaal Domein: “Joh, hoeveel rapporten moeten er nog geschreven worden, dit alles wisten we toch allang?”

Antwoord: “Zolang ze er voor betalen.”

Ik vroeg aan een ambtenaar: “Waarom werken jullie op deze manier? Dit lijkt me niet bepaald efficiënt.”

Antwoord: “Daar hebben we nu eenmaal voor gekozen.”

Ja, daar zakt mijn broek van af... geld in een bodemloze put.

In het Sociaal Domein zijn hele grote organisaties die overheid en gemeenten adviseren. Dit hoofdstuk heet *Verdienmodellen...* Nou, dan schrik ik waar de verdienmodellen zitten. Ik heb me het rimram gezocht naar de jaarrekeningen van deze organisaties. Ik ben geen accountant, maar ik schrik van hetgeen dat ik tóch heb kunnen vinden. Deze organisaties, verenigingen (zonder winstbejag) zijn miljoenen ‘bedrijven’ met heel veel professionals.

Ik ben eens op zoektocht gegaan naar de functies binnen deze advies organisaties... *Projectleider, Inclusie en diversiteit/Senior (communicatie)adviseur en projectleider, Informele zorg en Thuis in de wijk/Projectmedewerker Leefbaarheid en Sociale samenhang, Participeren naar vermogen/Senior onderzoeker Effectiviteit, Wat werkt/Senior onderzoeker, Sociale veiligheid/Senior adviseur, Thuis in de wijk/Senior adviseur, Huiselijk en seksueel geweld/Voorzitter, Raad van Bestuur/Ondersteuningsbureau Financiën en Control/Medewerker Communicatie en Webredactie/Projectleider databank Effectieve sociale interventies/Senior adviseur en onderzoeker Effectiviteit/Projectassistent/Adviseur Onderzoeker en projectmedewerker/Team, Cliëntenparticipatie en democratische vernieuwing/Senior adviseur en onderzoeker Effectiviteit/Projectleider Onderwijs & Arbeid/Functioneel beheerder/ applicatiebeheerder/Medewerker communicatie/Junior onderzoeker/Adviseur participatie/Communicatiemedewerker/Expert/Senior communicatieadviseur/Content manager.....*

Ik ben er maar mee gestopt... Eén organisatie heeft ruim honderd fte (fulltimers). Ik wil niet zeggen dat deze mensen

allemaal onzinnig werk aan het doen zijn. Maar dit rijtje functies is alleen maar voor advies, trainingen, rapportenschrijven, onderzoeken, enzovoort, voor gemeenten en overheid. Dus dit zijn geen 'handjes aan het bed'. Van de jaarrekeningen die ik kon achterhalen, bestaan de inkomsten uit twee delen: subsidie (meestal Overheid) én betaalde projecten. Als ik, de kruidenier, het aantal medewerkers deel door de loonkosten, kom ik uit op zestig- tot negentigduizend euro per persoon. Als ik zie dat er het ene jaar een verlies wordt gedraaid van ruim vier ton en het jaar erop een winst van twee ton... Huh???? Volgens mij het toppunt van verdienmodellen, ten koste van mensen waar het eigenlijk om zou moeten gaan!

17. FRAUDEBESCHULDIGING

Ik volg deze week de enquêtecommissie fraudebeschuldiging kinderopvangtoeslag. Ik denk dat de lezer weet waarover dit gaat. In het kort: vele jaren zijn ouders door de Belastingdienst beschuldigd van fraude, terwijl dat helemaal niet zo was. 96% had een fraudestempel gekregen, zonder dat men wist op welke gronden dit was. De gevolgen waren in- en intrieft. Werkloosheid, armoede, huisuitzetting, scheiding, gezondheidsklachten en dergelijke. Ondanks vele juridische procedures bleken deze ouders het slachtoffer te zijn van hun eigen overheid. Een overheid die bedoeld is om mensen te beschermen, was in deze tragedie een overheid die mensen voor de trein gooide.

Ik ga in mijn verhaal niet dieper in op vragen als: wanneer, hoe, waar, wie, enzovoort. Dat moet de lezer maar even gaan googelen, hele dikke rapporten zijn erover geschreven. Het schaamrood staat op je kaken. Schandalig.

De enquêtecommissie kreeg een 'simpele' opdracht: *Hoe heeft dit kunnen gebeuren?*

Zoals de lezer inmiddels wel door heeft, heb ik een eigen mening. Een mening gevormd door ervaringsdeskundigheid. De fraudebeschuldiging betrof uiteindelijk (waarschijnlijk) 20.000 gezinnen. Ik wil de gevolgen voor betrokkenen niet kleiner maken. Het is in- en intrieft. Maar er zijn ruim 400.000 bestandsgerechtigden die constant onder de loep worden genomen of er geen fraudeurs bij zitten. Die zijn er, maar uit de statistieken blijkt dat bijstandsfraudeurs een hele kleine groep vormen. Die mag je van mij aanpakken als het bewezen is, niet alleen op basis van vermoeden. En dat gebeurt met bijstandsgerechtigden té vaak... het vermoeden van fraude.

In een ander verhaal heb ik geschreven: “De grootste crimineel is pas schuldig als door de rechter bewezen wordt dat hij/zij schuldig is.” Een bijstandsgerechtigde moet zélf bewijzen dat hij niet fraudeert. Ook juridisch heb je vaak geen poot om op te staan. De rechter mag alleen nazien of aan de juiste procedures is voldaan (het Bestuursrecht), er mag geen oordeel geveld worden over de inhoud van de zaak. Lees mijn verhaal *Naar de rechtbank*.

De sociale media, de kranten en de talkshows ‘ontploffen’ momenteel door de gang van zaken. Ook op Facebook stonden ‘meningen’: vaak scheldpartijen, wantrouwen, de politiek was de schuldige, ministers en staatssecretarissen moesten het ontgelden. Ik hou niet van schelden, grof taalgebruik, mensen aan de boom hangen en dergelijke. Onderstaand mijn reactie:

“De fraudebeschuldiging en de gevolgen zijn diep en diep triest. MAAR... als er een enquête gehouden zou worden over de gevolgen van de PARTICIPATIEWET, komen we tot de conclusie dat door deze wet veel meer slachtoffers zijn. De overeenkomsten: de macht van de ambtenaar én totaal geen menselijke maat. S.v.p. het woord ‘maatwerk’ overal schrappen, want dat is theorie en geen praktijk. Zeker niet in de Participatiewet 😊.”

Ik reageer wel vaker op Facebookberichten die over de Participatiewet gaan. Niet om mijn gelijk te krijgen, mijn ego te strelen. Wat ik vreemd vind, is dat dat vaak weinig reacties oproept. Ik denk dat weinig mensen weten hoe het systeem werkt, óf hebben nog nooit gehoord van de Participatiewet, óf het is de ‘ver-van-mijn-bed-show’. Ik hoop met dit verhalenboek de maatschappij te leren wat de praktijk is voor mensen in de bijstand.

Bij het zien van de verhoren – onder ede – moesten ambtenaren, staatssecretarissen, ministers en zelfs de minister-president zich voor de enquêtecommissie verantwoorden. Dé vraag: hoe heeft dit kunnen gebeuren? Mijn antwoord hierop had ik tevoren al klaar. Vanuit mijn ervaringsdeskundigheid heb ik die vraag al zo vaak gesteld: “Hoe verzin je het?” “Waarom?”, “Dit is toch te gek voor woorden?”, enzovoort.

Met mijn analyse ga ik geen vrienden maken. Maar in de loop der jaren kom ik steeds uit bij hetzelfde antwoord: *De ambtenaar is de baas!*

Niet de minister, niet de wethouder, niet de burgemeester. In het verhoor kwam duidelijk naar voren, dat de juiste informatie niet op de juiste bureaus was terechtgekomen. Bewust? Ik denk het wel. Ambtenaar zijn is een vreemd beroep. Bijna een onmogelijk beroep. Er worden vaak negatieve grapjes gemaakt over ambtenaren. Als je kijkt naar het profiel van dé ambtenaar, kom je tegenstrijdigheden tegen. Als je googelt naar de omschrijving *ambtenaar*, dan kom je diverse versies tegen, bij voorbeeld deze:

*Een **ambtenaar** is iemand die op grond van een bijzondere vorm van arbeidsovereenkomst werkzaam is voor een overheid. De rechtspositie van de **ambtenaar** in het zogeheten ambtenarenrecht is echter niet exact dezelfde als die van de in loondienst werkzame werknemer in het reguliere arbeidsrecht.*

Ik kreeg van een zeer gewaardeerd lezer de volgende opmerking op bovenstaande tekst. Bij deze in deze 2^e versie ;

Pag. cursieve deel. Ik wijs je erop dat sinds 1 januari 2020 ambtenaren gewone werknemers zijn met een aantal uitzonderingen maar die zitten niet bij de gemeente. Voor die tijd – dus ook in jouw begintijd van de bijstand – werden

ambtenaren nog eenzijdig benoemd door middel van een bestuurlijke beschikking van het bestuursorgaan college van burgemeester & wethouder. Als er een verschil van inzicht was of de gemeente (lees het college) wilde van de ambtenaar af dan moest men naar de bestuursrechter. En die kon de gemeente gewoon een aanwijzing geven om meneer of mevrouw maar weer terug te nemen als er geen dossier was of het ontslag onvoldoende was onderbouwd.

Gewone werknemers moeten naar de kantonrechter en hebben een (tweezijdig) contract. De werkgever en werknemer hebben beide hun handtekening gezet. De kantonrechter geeft nooit aanwijzing om iemand maar terug te nemen maar kijkt alleen of er sprake is van verwijtbaarheid. Op basis daarvan wordt er een kantonrechtersformule toegepast en volgt een ontslagvergoeding. Deze is overigens gemaximeerd op 75.000 euro. Je zou een korte opmerking dat dit op 1 januari 2020 is veranderd als noot kunnen opnemen bij je oorspronkelijke tekst?

Even tussendoor. Als je googelt op *ambtenaar*, en je gaat naar *afbeeldingen* dan kom je lachwekkende plaatjes tegen. Lachwekkend? Zo denken de meeste mensen over het beroep van ambtenaar.

Ik ga de ambtenaar niet in bescherming nemen. Ik heb genoeg misstanden moeten meemaken, veroorzaakt door ambtenaren. Al vaker geschreven: de meeste ambtenaren zijn het gevoel met de maatschappij kwijt, er zit een Berlijnse Muur tussen de systeemwereld van ambtenaren en de leefwereld van mensen. De vraag is: hoe komt dat?

In mijn analyse moet een ambtenaar een kameleon zijn. Je waait met alle politieke winden mee. De ene keer werk je voor een uiterst rechtse regering of college, een paar jaar later voor een linkse. Soms moet je jaren rechtsaf, de jaren erna linksaf. Jaren geef je uitvoering aan beleid met een hart, jaren daarna

een hard beleid. Dat betekent dat je als ambtenaar geen eigen politieke kleur mag hebben, geen maatschappelijke visie en je mag jouw mening in het openbaar nooit uiten. Immers: je bent in dienst van de overheid en deze dien je te volgen.

Deze spagaat kwam ik ook steeds tegen in het verhoor van de enquêtecommissie. De ene ambtenaar had fraudebestrijding als prioriteit, de andere vond het te ver gaan. Je dient uitvoering te geven aan beleid, waarmee je het in je hart eigenlijk helemaal niet mee eens ben. Dan zou het best wel eens kunnen zijn dat informatie/rapporten/beleidsnota's die jou niet zinnen, 'per ongeluk' in de la blijven liggen.

Stel: mijn mening over vluchtelingen is – tot bepaalde hoogte – ruimhartig. Als ik beleid zou moeten uitvoeren waarin gesteld wordt dat vluchtelingen, zoveel als mogelijk, tegengehouden moeten worden... dan kan ik 's nachts niet meer slapen. Dus, in mijn eigen belang, zou ik nooit ambtenaar kunnen zijn.

Hoe moeilijk het beroep van ambtenaar is, heb ik zelf diverse keren ondervonden. In vier-ogen- gesprekken kreeg ik de volgende opmerkingen:

“Ik vind het schandalig hoe onze gemeente u heeft behandeld.”

“Wij mogen van het management niet over en met u praten.”

“Die poortwachter, dhr. K.K. Wij hebben diverse keren aangegeven dat hij er vreemde praktijken op na hield, maar het management en de wethouder vonden dat hij prima functioneerde.”

“U heeft gelijk, maar dat mogen wij niet hardop zeggen.”

En dan zie ik toch enige wanhoop in de ogen van een ambtenaar. Ze willen wel verandering, maar ze mogen niet. Als je je kop boven het maaiveld uitsteekt, gaat-ie eraf. Bij onze gemeente is het een komen en gaan van inhuurkrachten. Zij hebben wél de ‘nooduitgang’ om te kunnen zeggen: “Tot zo ver en niet verder.”

De andere kant van de medaille: ambtenaar zijn is een bijzonder beroep, met vele voordelen. Je wordt beschermd door de wet, bijvoorbeeld het niet mogen beledigen van een ambtenaar in functie. Als ambtenaar ben je niet verantwoordelijk voor je (financiële) daden en doen, je hebt macht, je ontvangt een goed salaris, je mag meewaaien met alle winden, je hebt geen (openbare) mening, zodra je beslissingen altijd juridisch getoetst zijn zit je goed, je kan altijd een beroep doen op je eed, het is bijna niet mogelijk ontslagen te worden, velen die afhankelijk zijn houden jou wel te vriend, de schuldige is altijd het systeem, het beleid, de wet. Belangrijk is wel dat je je positie op de carrièreladder versterkt.

Als je deze opsomming van ‘voordelen’ afzet tegen het werknemer zijn in het bedrijfsleven, zijn het tegengestelden. Vandaar dat de maatschappij de ambtelijke wereld ook nooit zal begrijpen.

Het lijkt wel of ik solliciteer. Dus niet, want ik voldoe totaal niet aan het profiel van ambtenaar.

Ik heb een vereisten-top-10 gemaakt van competenties/vaardigheden van een ambtenaar. Met dit schrijven zit ik nu in twijfel óf ik ze wel moet opschrijven. Vele ambtenaren zal ik er diep-diep mee beledigen. Dat is niet de bedoeling, maar geeft misschien een antwoord op de gestelde vraag: *hoe heeft dit kunnen gebeuren?*

In een ander verhaal schreef ik: “De wethouder, de minister en de raadsleden gaan, maar de ambtenaar blijft bestaan en houdt zijn baan.”

Ik zit me net het volgende te bedenken. De Amerikaanse verkiezingen zijn achter de rug. Wat een toestand. Maar Joe Biden heeft gewonnen en Donald Trump zou tóch het veld moeten ruimen. Gelukkig! Maar bij de machtswisseling worden er in Washington/het Witte Huis ook 4000 ambtenaren ingeruild voor ambtenaren uit het kamp Biden. Dat vind ik logisch. De ambtenaren die voor Trump hebben gewerkt, zijn totaal andere mensen dan die nu voor Biden gaan werken. Als de 4000 ambtenaren van Trump op hun stoel blijven zitten, zou je misschien 10 jaar nodig hebben om hun mindset te veranderen. Onmogelijk. Naar mijn weten is er in Nederland geen sprake van wisseling in het ambtenarenapparaat bij de uitkomst van verkiezingen. Dat is raar.

Dat is voor mij de verklaring dat in onze gemeente – ondanks een nieuwe wethouder, een andere gemeenteraad en een andere directie – in beleid weinig tot niets verandert. Vele ambtenaren zitten nog op dezelfde stoel als 5-10 jaar geleden.

De bedoelde top-10 ga ik toch niet opschrijven. Ik ga een aantal trefwoorden gebruiken en dan mag de lezer zelf bepalen welke wél of niet passen bij het profiel van een ambtenaar:

Empathie, ego, *bullshit*, mensenmens, juridisch onderlegd, zwart-wit, sociaal, meedenkend, autisme, imago, niet bang, analytisch, commercieel, kosten/baten, verantwoordelijk, geen 9 tot 5-mentaliteit, klantvriendelijk, inlevingsvermogen, eigen visie, kritisch, *open mind*, maatschappelijk betrokken, eerlijk, professional, ervaringsdeskundige, theoretisch opgeleid,

praktisch opgeleid, rechtlijnig, narcistisch, strikt, recht is recht en krom is krom.

Ik denk dat de conclusie van de enquêtecommissie gaat worden: “Niemand is schuldig, iedereen is schuldig.” Het ligt aan het systeem. Het ligt aan de wetgeving. Er was geen empathie. Niemand kon de gevolgen overzien. We weten niet hoe dit te veranderen, het is té ingewikkeld voor burger en ambtenaren. Het leveren van maatwerk is in de praktijk onmogelijk.

Mijn conclusie is simpel: AFSCHAFFEN! Dit geldt zowel voor de Toeslagenwet, als voor de Participatiewet. Geen pleisters plakken, geen regeltjes aanpassen, niet verplaatsen naar een ander departement/afdeling, geen andere functionarissen, geen rapporten schrijven, niet nóg een commissie...

De Toeslagenwet bestaat 15 jaar, een puinhoop. De Participatiewet bestaat 5 jaar, een nog grotere puinhoop... afschaffen! Wat dan wel? ‘Gewoon’... *het basisinkomen!*

Lees het boek *Gratis geld voor iedereen : hoe utopische ideeën de wereld veranderen*, van Rutger Bregman. Het basisinkomen had – wereldwijd – zoveel ellende kunnen voorkomen.

Bij het schrijven van dit verhaal dacht ik: Een goed einde, afschaffen!

Maar af en toe zit ik in twijfel over welk verhaal bij welk onderwerp thuishoort. Ik wil het voor de lezer begrijpelijk houden, hopen dat dat lukt. In mijn boek staat het verhaal *Geld doet geen wonderen, maar zonder is het donderen*. Ik kom het volgende bericht tegen met de koptekst *Zwartsparders wisten Belastingdienst te vinden, maar veel vermogen nog verstoopt*.

Hoort dit verhaal thuis bij *Geld doet geen wonderen* of bij dit verhaal over fraude? Ik zet het dus bij fraude, in dit verhaal échte bewezen fraude!

De Belastingdienst is al jaren op zoek naar verborgen vermogen. En dat vind je niet in een ouwe sok of onder het matras... Dan moet je zoeken in de Belastingparadijzen. Na onderzoek is 12 miljard (12.000.000.000) euro aan verzwegen vermogen gevonden. Dit heeft de schatkist 2,1 miljard, tussen 2002 en 2018, opgeleverd. Applaus voor de Belastingdienst!! Dat is even het tegenovergestelde van het vorige verhaal. Maar... wat mij bevreemdt en mateloos irriteert is hoe deze échte fraudeurs behandeld worden. Je mag verwachten: sancties, straffen, rechtbank, aan de schandpaal, de onderste steen boven, enzovoort.

Nee...??? Deze fraudeurs konden gebruik maken van de *inkeerregeling*. Inkeerregeling? Tekst van de Belastingwebsite:

Inkomsten verzwegen voor de Belastingdienst? Verkregen in Nederland? Of uit het buitenland, zoals uit spaargeld of beleggingen? Per ongeluk, omdat u een foutje maakte? Of met opzet? Dan hebt u waarschijnlijk minder belasting betaald dan zou moeten. Misschien hebt u wel een erfenis gekregen die door de erflater buiten het zicht van de Belastingdienst is gehouden. En die erfenis niet kunnen uitgeven omdat de Belastingdienst dat zal merken, waardoor u met geld of goederen 'in uw maag' zit. Verzwegen inkomen melden? Dat kan soms door alsnog aangifte te doen. En soms door uw aangifte te verbeteren. Of door gebruik te maken van de inkeerregeling.

Ik moest deze tekst even goed op mij laten inwerken. Dus als je écht bewust fraude hebt gepleegd, krijg je geen straf wanneer

je tot 'inkeer' komt. In hetzelfde artikel stond dat er een opvallende stijging van 'gecorrigeerde' belastingaangifte was in 2014. Want toen ging de boete van 0 naar 30%. Dus theoretisch kon men 12 jaar frauderen, zonder straf! Als ik dit vergelijk met het *vermoeden* van fraude in de Toeslagenwet, dan kan mijn boerenverstand er niet meer bij...

Ik ga het nog ongelooflijker maken. Reken even mee. Het gaat om 27.000 deelnemers die gebruik hebben gemaakt van de inkeerregeling. 27.000! Dat zijn meer personen dan in de zogenaamde Toeslagenfraude. Het 12 miljard 'gevonden' vermogen is nog maar een topje van de ijsberg, men denkt dat het totaal verstopte vermogen meer dan 60 miljard is! Dus wordt er voor 10 miljard niet geïnd! Ter vergelijking: als ik het goed gelezen heb, geven wij 3,5 miljard uit aan kinderopvangtoeslag.

Die 27.000 deelnemers hebben 2,1 miljard belasting moeten betalen, dat is € 80.000,= per persoon! Dat is een tarief van 17,5%. Dus € 80.000,= gedeeld door 17,5 maal 100 = € 457.000,= vermogen!

Er stond nóg zo'n opvallende alinea in dit artikel: *"Zo geldt voor 1 procent van de rijkste huishoudens dat het geld minder uit de directe buurlanden komt. Dat is een aanwijzing dat huishoudens met de hoogste vermogens die belasting willen ontduiken, het vermogen verder weg plaatsen en wellicht ook veel geavanceerder constructies gebruiken, zegt het CPB."*

Om alweer Rutger Bregman even na te praten tijdens een bijeenkomst in Davos; *"It's simple, pay your taxes, taxes, taxes!"*

Vandaag, 17 december 2020, wordt het rapport van de Fraudecommissie aangeboden. Met de zeer scherpe alles

omvattende titel *Ongekend onrecht*. De fraudecommissie had alleen als opdracht de vraag *Hoe heeft dit kunnen gebeuren?* De vragen *Wie zijn er schuldig? Welk advies geven we de regering? Wat zijn de individuele gevolgen voor de veroorzakers?* zaten niet in de opdracht. Zoals de voorzitter het omschreef: “We hebben een foto gemaakt, hopen dat alle betrokkenen het rapport lezen en zichzelf de vraag gaan stellen: wat is mijn bijdrage geweest, wat had ik kunnen doen om deze ellende te voorkomen?” Politiek gezien zal dit rapport voor ministers en staatsecretarissen wel eens gevolgen kunnen hebben. In de derde week van januari volgt een debat. Na de presentatie was er op tv een interview met een slachtoffer. Ik werd in mijn ziel geraakt, de tranen kregen de vrije loop.

“U bent beschuldigd van fraude en moest volgens de Belastingdienst € 92.000,= terugbetalen, wat waren voor u de gevolgen?” vroeg de verslaggever. “Ik ben in een burn-out terecht gekomen en zag het niet meer zitten. Het is omdat ik hele lieve ouders heb en lieve kinderen anders had ik dit verhaal aan u niet kunnen vertellen. Er dreigde zelfs huisuitzetting, mijn zoon betaalde van zijn studiefinanciering mijn huur, maar daardoor kon hij zijn studiekosten niet meer betalen... toen kreeg hij deurwaarders aan de deur.”

“Toen de ambtenaren en ministers voor de commissie moesten getuigen, wat was daarop uw reactie?” vroeg de verslaggever. “Ik heb voor de tv staan schreeuwen... jullie liegen, liegen, liegen.” De verslaggever vroeg: “Denkt u dat u binnenkort van alle blaam gezuiverd wordt?”

“Ook al maken ze volgende week het geld over, wat ik niet verwacht, daarmee is de ellende niet voorbij. Het was zo erg dat ik niet meer op straat durfde, de deur niet meer open durfde doen. Het was *nét* of iedereen dacht en soms zei: fraudeur. Hoe kan je dit ooit goed maken?”

Daarna volgende een interview met enkele politici. Wat blijkt. Inmiddels zijn slechts een handjevol mensen gecompenseerd, er worden vele miljoenen uitgegeven aan adviesbureaus, consultancy, gemeenten enzovoort. De Belastingdienst heeft een afdeling opgezet van 500 man om te onderzoeken wie waar recht op heeft. Hier kan ik met mijn boerenverstand alweer niet bij. Die terugvorderingen staan toch op papier? Die terugvordering trek je in en je betaalt terug wat mensen reeds 'afgelost' hebben, daarbij opgeteld het beloofde smartengeld. Natuurlijk hou je een slag om de arm; de teruggave is een voorlopige, de definitieve volgt. Dan hebben de slachtoffers hun geld terug en de Belastingdienst mag er 1,2,3, jaar over doen om tot een definitieve beslissing te komen. Volgens mijn boerenverstand heb je dan geen dure consultancy/juristen nodig, toch? 't Zal wel weer té logisch denken zijn?

Zondag 20 december 2020. We zitten midden in een lockdown. Alles is gesloten, behalve de strikt noodzakelijke winkels, zoals supermarkten en drogisterijen. Ik heb het programma *Buitenhof* op staan, iedere zondag om tien over twaalf. Met als gasten de Tweede-Kamerleden Renske Leijten en Pieter Omtzigt. Ik heb met tranen in de ogen gekeken. Zowel deze Renske als Pieter hebben de ellende van de fraudebeschuldiging op de agenda gezet. De interviewer, Twan Huys, zei: "U heeft voor de poorten van de hel dit dossier weggesleept." "Tegenwerking op het hoogste niveau, zelfs door uw eigen collega's in de Tweede Kamer, zwartgelakte stukken, het tegenhouden van documenten, en ga zo maar door. Deze uitzending was voor mij een bevestiging van dit verhalenboek. "Het klopt dus, wat ik denk." Zij op landelijk niveau, ik op gemeentelijk niveau. Liegen, onwaarheden, zaken verdraaien, 'zoekgeraakte' documenten, juridisch geen poot om op te staan, ambtenaren die elkaar beschermen ... in welke rechtstaat leven we?" Ik ben enorm geschrokken hoe het werkt op dit hoge niveau, alhoewel ik dit eigenlijk wel wist. Aan

de ene kant is dat een openbaring, aan de andere kant schokkend. Het gif van de 'te gek voor woorden'-verhalen zit dus in de aderen van ons bestuur.

Wat ik niet snap, misschien niet wilt begrijpen, is dat ons recht op informatie dagelijks wordt geschonden. Onze rechtstaat is gebaseerd op het controleren van de macht. De Tweede Kamer controleert de regering, de gemeenteraad controleert B&W. De rechters controleren of burgers netjes worden behandeld. Als de macht van de Staat, de macht van Burgemeester en Wethouders niet wordt gecontroleerd, dan ben of word je een bananenrepubliek. We hebben 150 Tweede-Kamerleden gekozen om 17 miljoen mensen te vertegenwoordigen. Dan lijkt het me logisch dat een Kamerlid automatisch toegang heeft tot de informatie die zij wenst.

Als ik dan hoor/lees dat deze twee Kamerleden er ruim twee jaar overgedaan hebben om informatie op tafel te krijgen... dan denk ik: te gek voor woorden" Bij de opening van *Bijstand-Werkt-Samen* zei één raadslid: "Wij, met 29 raadsleden, wisten niet van de praktijkverhalen die Gerard ons in zijn spreekrecht vertelde. Wij stonden om het zo te zeggen, met een mond vol tanden." Die uitspraak is bij mij, na drie jaar, nog steeds blijven hangen. Hoe kan je beleid maken, hoe kan je B&W controleren als je geen informatie krijgt? Als informatie onjuist is? Als informatie wordt tegen gehouden? Als uitkomsten/rapporten worden gemanipuleerd?

In het interview met Renske Leijten en Pieter Omtzigt werden er schokkende uitspraken gedaan:

"1. De hel is voor deze mensen nog steeds niet voorbij. Iedereen die een fraudestempel heeft, heeft ook die stempel bij de gemeente, de woningbouw enzovoort.

2. Het blijkt dat steeds door ambtenaren wordt gevraagd aan de regering of zij wél of niet bepaalde informatie mogen delen met de Kamer.

3. De regering bepaalt welke informatie wij krijgen en welke delen er zwart gelakt worden.

4. Als wij bepaalde stukken eerder ontvangen hadden, was deze ellende nooit gebeurt. Een stuk waar wij al jaren om hebben gevraagd, kregen wij pas vorige week onder ogen... zwart gelakt!

5. Het argument dat bepaalde informatie niet wordt verstrekt, is niet het belang van de Staat, maar het belang van de regering.

6. De commissie moet nog bepalen of er meened is gepleegd. De ambtenaren die onder ede hebben verklaard dat ze er niet van wisten... daar heb ik sterk mijn twijfel over.

7. Is dit Nederland? Het parlement dient de regering te controleren. Het blijkt dat het anders om was. In de ministerraad werd niet besproken hoe de problemen op te lossen, er werd besproken hoe ze Renske en mij moesten aanpakken.

8. Ik ben wel vaker gebeld door ministers en staatssecretarissen ("Hou hier mee op!"), ook collega's vonden ons 'lastig', maar ja, dit heeft bij ons een averechtse werking. Dan gaan we nog meer vragen stellen.

9. Het lek is nog lang niet boven, zelfs de enquêtecommissie werd tegengewerkt. Bepaalde stukken kwamen pas boven water toen de commissie zijn rapport al had geschreven.

10. Gisteren dienden de wij een motie in, om onderzoek te doen naar discriminatie door de Belastingdienst. We werden gebeld door het ministerie van financiën of we de tekst wilde aanpassen. Dus niet! Toen zijn Kamerleden gebeld met het advies tegen de motie te stemmen. Dus niet! De motie is aangenomen!

11. We praten hier over tien jaar onrecht, ouders zitten nog steeds in de problemen. Slechts 1% is gecompenseerd, 99% nog niet. Er is al drie keer zoveel geld uitgegeven aan het organiseren van het schadeherstel dan er aan schade is uitgekeerd. Bizar!

12. Dit zijn geen losse eindjes... het is een gapend gat. Er blijken honderdduizenden mensen op zwarte lijsten te staan. Deze praktijken betreffen niet alleen de kinderopvangtoeslag. Oók bij de huurtoeslag, ook bij kindgebonden budget, ook bij kinderbijslag..."

Ik heb deze uitzending meerdere keren teruggezien. De koude rillingen lopen mij steeds over de rug. Wat zou mij gebeurd zijn als ik op één of andere zwarte lijst zou staan? Ik denk, weet bijna zeker, dat er ergens in het computersysteem van de gemeente wel een kruisje achter mijn naam staat. Zodra ze mijn naam intikken... komt er rook uit?

Ik heb vaker het 'advies' gekregen: "Stop ermee, hier kan je niet tegenop, denk aan je gezondheid... Laat ze de kolere krijgen..." Maar ja, iets in mij kan dit niet stoppen, ik heb het heus wel geprobeerd, maar steeds wordt mijn verhaal bevestigd. Verbeter de wereld...

Nou, het nieuwe jaar begint goed, maar niet heus. Gisteren 6 januari 2021: het ongelofelijke gebeuren in Amerika. Trumpaanhangers vallen het Capitool binnen. Dat is hetzelfde als demonstranten bij ons de Tweede Kamer zouden binnenwandelen. Het is 24 uur, logisch, hét nieuws van de dag. Daarmee valt het andere nieuws bijna in het niet. Zoals het heugelijke nieuws dat de eerste prik tegen het coronavirus is gegeven. Gelukkig, we zitten al negen maanden in de ellende en hierdoor is er licht aan het einde van de tunnel.

Dit verhaal gaat over fraude... en daar stond ook een berichtje van op de NOS-app:

“NOS NIEUWS • BINNENLAND • POLITIEK • VANDAAG, 13:52 • AANGEPAST VANDAAG, 14:03

Geen strafrechtelijk onderzoek naar Belastingdienst in toeslagenaffaire

Het Openbaar Ministerie stelt geen strafrechtelijk onderzoek in naar de rol van de Belastingdienst en zijn ambtenaren in de kinderopvangtoeslagaffaire. Justitie zegt na een ‘zorgvuldige beoordeling van de feiten en omstandigheden’ niet tot een strafrechtelijke verdenking te zijn gekomen. In de kinderopvangtoeslagaffaire zijn veel ouders in de problemen gekomen doordat zij door de Belastingdienst ten onrechte als fraudeur werden behandeld en toeslagen moesten terugbetalen en werden beboet.

Soms liepen de bedragen op tot tienduizenden euro's.

Geen knevelarij

De betrokken staatssecretarissen van Financiën deden vorig jaar mei aangifte tegen de Belastingdienst wegens een vermoeden van knevelarij en beroepsmatige discriminatie. Van knevelarij is sprake als een ambtenaar tegen de regels in geld vordert, ontvangt of niet uitbetaalt omdat dat verschuldigd zou zijn aan ‘enige openbare kas’. Volgens justitie was de kinderopvangtoeslag niet verschuldigd aan een openbare kas, maar aan de ouders. Juridisch gezien is het geen knevelarij als de uitbetaling aan ouders wordt stopgezet vanwege een vermoeden van misbruik of fraude. Bij de terugvordering was het bedrag wél verschuldigd aan een openbare kas, namelijk de Belastingdienst zelf. Maar ook daarbij was knevelarij niet aan de orde, omdat ambtenaren ervan uit mochten gaan dat terugvorderingen binnen de regels pasten. “De hoogste rechter in dit soort zaken (de Afdeling Bestuursrechtspraak van

de Raad van State) heeft de beslissingen van de Belastingdienst hierover jarenlang in stand gelaten”, meldt het OM.

Ook geen beroepsmatige discriminatie

Ook van beroepsmatige discriminatie is volgens het OM geen sprake. Justitie heeft vastgesteld dat de Belastingdienst bij het bestrijden van misbruik en fraude ‘zoekslagen heeft gemaakt’ naar de nationaliteit, maar het OM stelt dat nationaliteit bij de individuele beoordeling van gevallen geen rol heeft gespeeld. Bovendien is de Belastingdienst als onderdeel van de Staat immuun voor strafrechtelijke vervolging, stelt het OM. Datzelfde geldt voor ambtenaren die het beleid uitvoeren. Uit het onderzoek blijkt niet dat ambtenaren uit eigen gewin of belang hebben gehandeld. ‘Het OM realiseert zich dat deze uitkomst voor de getroffen ouders een teleurstelling kan zijn’, schrijft justitie, dat de foutieve behandeling van de ouders wijt aan bestuurlijke en politieke keuzes.

‘Ouders die zelf aangifte hebben gedaan bij het OM zouden via een zogeheten 'artikel 12 Wetboek van Strafvordering-procedure' de rechter kunnen vragen om alsnog tot vervolging over te gaan.’

“Wat we hier zien is dat ambtenaren beleid hebben uitgevoerd dat achteraf gezien onrechtvaardig uitpakte,” licht een OM-woordvoerder toe. “Dat wil niet zeggen dat zij strafrechtelijk moeten worden vervolgd.”

‘Ongekend onrecht’

Vorige maand concludeerde een parlementaire onderzoekscommissie dat veel ouders in de kinderopvangtoeslagaffaire ‘ongekend onrecht’ is aangedaan. Ook zijn de grondbeginselen van de rechtsstaat geschonden.”

Hieronder staat de tekst, die ik eerder al eens geschreven heb:

“De andere kant van de medaille: ambtenaar zijn is een bijzonder beroep, met vele voordelen. Je wordt beschermd door

de wet, bijvoorbeeld het niet mogen beledigen van een ambtenaar in functie. Als ambtenaar ben je niet verantwoordelijk voor je (financiële) daden en doen, je hebt macht, je ontvangt een goed salaris, je mag meewaaien met alle winden, je hebt geen (openbare) mening, zodra je beslissingen altijd juridisch getoetst zijn zit je goed, je kan altijd een beroep doen op je eed, het is bijna niet mogelijk ontslagen te worden, velen die afhankelijk zijn houden jou wel te vriend, de schuldige is altijd het systeem, het beleid, de wet. Belangrijk is wel dat je je positie op de carrièreladder versterkt.”

Wanneer ik mijn eigen tekst terug lees, durf ik te zeggen: ik had gelijk.

De ambtenaar is juridisch helemaal beschermd. Je mag liegen, je mag zaken vergeten zijn, je mag stukken achtergelaten hebben, je mag grove fouten maken, je mag burgers ongekend onrecht aan doen... je bent ambtenaar en je voert uit wat je is opgedragen. Toch? Wat ik mis is eigen verantwoordelijkheid, geweten, empathie, menselijkheid... maar ja, wie ben ik? Ik ben geen ambtenaar.

In mijn verhaal *Eindelijk* staat de volgende tekst:

“ANP

*Een vrouw met een bijstandsuitkering moet van de gemeente Wijdmeren (ten westen van Hilversum) ruim 7000 euro terugbetalen, omdat haar moeder af en toe boodschappen voor haar deed. Dat meldt de website schuldfinfo.nl. De gemeente heeft in de zaak gelijk gekregen van de rechtbank in Utrecht. De anonieme vrouw kreeg sinds eind 2015 een bijstandsuitkering, maar had ook te maken met hoge vaste lasten. Om haar te helpen deed haar moeder volgens een verklaring van de vrouw een keer in de week boodschappen voor hen allebei. **Inlichtingenplicht** De gemeente ontdekte dat*

bij een onderzoek naar aanleiding van een signaal van het Inlichtingenbureau, blijkt uit de uitspraak van de rechtbank uit oktober 2019.”

Nederland ontplofte door dit bericht, kranten, sociale media, zelfs op journaal en er werden Kamervragen over gesteld. Allemaal politici, hulpverleners, ambtenaren, journalisten enz. met boter op hun hoofd... deze praktijken zijn al jaren zo... toevallig **eindelijk** een keer in het nieuws. Mijn verhalenboek staat vol met verhalen die ‘te gek voor woorden’ zijn.

Bij een ander verhaal halen mensen vaak hun schouders op: “Ach, het zij zo, het is legaal, wat zou jij doen? Ja, dat zijn de grote jongens, dat is ongrijpbare macht...”

Ik lees een berichtje over hoe Google gebruik maakt van Nederlandse brievenbusfirma's om belasting te ontduiken. Voor de duidelijkheid... het mag en is dus legaal, maar je hebt er wel een paar slimme jongens voor nodig op de Zuidas. Juristen en registeraccountants.

Brievenbusfirma's is een bekend fenomeen in het ontduiken van belasting. Ik lees: Google heeft van 2012 tot 2019 128 miljard winst via Nederland doorgesluisd naar de Bermudaeilanden. € 128.000.000.000,00! Ter vergelijking: dat is € 7500,00 per Nederlander, uitgaande van 17 miljoen Nederlanders. Dat is gigantisch...we hebben het over één bedrijf. Als deze winst in Amerika was gebeven, had Google 38 miljard belasting moeten betalen, dat is ongeveer 35%. Nu betalen ze... 0,02%! Kijk, dit noem ik nu wél fraude of een ander woord legale fraude, gewetenloos, misbruik van macht, enz. Zet dit eens af tegen het verhaal van een mevrouw die € 7000,00 boodschappen moet terugbetalen. Wie is dan de fraudeur?

Vandaag 7 januari... een brief van de gemeente. Daar krijg je normaal al een hartverzakking van, maar toen ik 'm las dacht ik: Ja, hoor dit kan er ook nog wel bij. Wat een stelletje(begint met een k).

“Uit alle ingeleverde stukken en op basis van de bij ons bekende gegevens is gebleken dat uw zoon, met ingang van 31 oktober 2019 bij u inwoont... Omdat u niet heeft gemeld dat uw zoon bij u inwoont [...].

Terugvorderen *Over de periode 31 oktober 2019 tot en met 30 november 2020 heeft u ten onrechte teveel bijstand ontvangen. Mochten er later alsnog nieuwe gegevens bekend worden over dezelfde periode, zou dit alsnog aanleiding kunnen zijn tot wijziging op recht op uitkering.”*

Nou, eerst mijn adrenaline laten zakken. Een peuk. Gebeld naar de gemeente. De brief is getekend door de teamleider. Maar ja, die naam hoeft je niet te vragen, want: “onze teamleider praat niet met cliënten.” Dus gevraagd naar de behandelaar, mevrouw... “O, die is op moment niet aanwezig, waarschijnlijk lunchpauze.”

“Laat ze mij na 2 uur terug bellen”, vroeg ik. “Zet er maar ‘spoed’ bij.” “Nee, dat kan niet, ik kan wel melden ‘prioriteit hoog’.” “Onze regel is dat er in 2 dagen teruggebeld moet worden.”

Gerard, denk aan je hart, dacht ik. Jas aangetrokken, hond mee, eruit naar buiten. Langs het gemeentehuis. Met de gedachte: ik kan mij best voorstellen dat er mensen zijn die hier met een bulldozer naar binnen willen rijden! Maar we blijven proberen het hoofd koel te houden.

Thuisgekomen, alweer, een verhaal van mij áfschrijven. Hoe komen ze erbij? Anderhalve week geleden nog gesprek gehad,

met de 're-integratiecoach' over een dak/thuislozenuitkering voor mijn zoon, via de mail bevestigd gekregen dat mijn adres een **postadres** is en géén **woonadres**. In de gemeentelijke administratie staat zijn adres als **postadres**. Zoon heeft al vanaf oktober geen inkomen! Als ik een simpele berekening maak, gaan ze ongeveer € 3.000,00 terugvorderen...O jee, dat is netto, dus gaan ze het waarschijnlijk bruto terug vragen. (Lees het verhaal *Wanneer een ambtenaar de gevolgen voor de cliënt niet kent...*)

Gevolg? Huur, zorgverzekering, energie niet meer betalen. Dan komen we 'vanzelf' terecht bij de schuldhulpverlening van de gemeente... "ter voorkoming van huisuitzetting!"

Inmiddels is het 4 uur, de gemeente heeft nog niet teruggebeld! Ik duik maar even mijn bed in.....even in de pauzestand. Een normaal mens wordt hier toch helemaal gek van... Geen wonder dat mensen de gordijnen niet meer open maken, hun post laten liggen en de dag slijten op de bank of in bed.

Ik durf te stellen dat ik ze alle zeven (nog) op een rijtje heb, maar mensen met een depressie, burn-out, psychische problemen, in scheiding, gezondheidsproblemen kunnen dit écht niet aan.

Dit verhaal loopt goed af...maar ik heb op de rand van de financiële afgrond gestaan. Mocht er ooit een 2e boek uitkomen.....dit verhaal is al geschreven!

Op de mat, post van de SVHW, zij vorderen voor onze gemeente de lokale belastingen. Vanwege mijn lage inkomen krijg ik normaal kwijtschelding gemeentelijke belasting, dat is toch gauw € 400,00 per jaar. In deze brief staat: *"De SVHW heeft bij het inlichtingenbureau* getoetst of u in 2021 voor*

geautomatiseerde kwijtschelding in aanmerking komt. Op het moment van de toets voldeed u niet aan de gestelde normen. Dit kan te maken hebben met:

- *Hoogte van uw inkomen*
- *Hoogte van uw vermogen, zoals een auto met een waarde hoger dan €2.269,00 en/of een banksaldo van ongeveer €1.100,00...*

Nu wordt er gevraagd om documenten zoals bankafschriften, autopapieren, belastingaangiften, zorg-/huur toeslag, terugvordering belasting enzovoort. Dat is een heel pak papier. O jee, daar gaan we wéér... Het banksaldo is niet van mij, het is gereserveerd voor de Belastingdienst, mijn autootje heeft een waarde van geschat € 1.800,00 ontvangen vanuit een erfenis van een tante. Maar ja, ga dat maar eens uitleggen. De kans is groot dat ik niet voor kwijtschelding in aanmerking kom... dus dit jaar een extra uitgave van ruim € 400,00... waarvan moet ik dat betalen?

Mijn achterdocht viert weer hoogtij. Hoe kan het ook anders na het lezen van dit verhaal? Onderaan de brief staat de ‘uitleg’ van inlichtingenbureau*: *Het inlichtingenbureau is een organisatie voor gemeenten en andere overheidsorganisaties. Het inlichtingenbureau verzamelt informatie van het UWV, de Belastingdienst en het RDW en voert een toets voor automatische kwijtschelding. Daar boven staat: Wij kunnen geen informatie geven over de inhoud en het moment van de toetsing bij het inlichtingenbureau.*

Mijn achterdocht is: wie heeft het inlichtingenbureau ingelicht? Kan best bij een steekproef gebeurd zijn, of één of ander algoritme, het inmiddels verboden SyRI (Systeem Risico Indicatie) of... een ambtenaar van de gemeente? Hier zal ik

nooit achter komen, maar geeft wel een eng gevoel. *Big Brother is watching you!*

Toeval bestaat niet. Lees mijn verhaal *Er is meer tussen hemel en aarde*. Zonder er naar gevraagd te hebben of gezocht zit er een mail in mijn box van de *Groene Amsterdammer*. De koptekst van dit artikel is:

Ze weten alles van je

Het gaat over het InlichtingenBureau. Nou, dat is even schrikken. Het is een bureau dat data koppelt van UWV, DUO, RDW, DJI enz. Bedoeld om signalen van fraude in kaart te brengen, in het bijzonder gericht op bijstandsfraude. Het systeem is ontwikkeld door ministerie Sociale Zaken, Nederlandse gemeenten, Divosa (vereniging van directeuren Sociale Diensten). Enkele teksten uit dit artikel: *Bij een aantal deskundigen gingen de wenkbrauwen omhoog: wat is dit Inlichtingenbureau?... Waarom kennen we dat niet? Wat voor soort 'signalen' geeft het?.. Heeft u een uitkering en koopt u een Mercedes? Dan gaat hier in dit bureau in Utrecht een 'signaal' af en dat wordt naar uw gemeente gestuurd.*

Ook als u zich inschrijft voor een studie, geld krijgt uit een erfenis, in de gevangenis terecht komt: het Inlichtingenbureau signaleert het en geeft het door... 'Waarom is het een stichting?' zegt bestuurskundige Gerrit Dijkstra wanneer ik hem telefonisch spreek. Dijkstra heeft uitgebreid onderzoek gedaan naar het uitbesteden van overheidstaken aan de private sector... Deze stichting valt ook niet onder de Wet openbaarheid bestuur (Wob). 'Het koppelen van databestanden en zo inlichtingen verwerven, lijkt misschien een neutrale uitvoeringstaak, maar dat is het niet', vervolgt Dijkstra. 'Dat blijkt ook uit de toeslagenaffaire.' Ook SP-Kamerlid Renske Leijten, samen met Pieter Omtzigt (CDA) de

aanjager van het onderzoek naar de affaire met de kinderopvangtoeslagen, maakt zich zorgen over de rechtsbescherming. Zij had eveneens nog nooit van het Inlichtingenbureau gehoord. 'Ik ben het tijdens de hele Parlementaire Onderzoekingscommissie Kinderopvangtoeslag ook niet tegengekomen', zegt ze telefonisch... Tegenwoordig biedt het informatie op de gebieden Werk en Inkomen, Onderwijs, Belastingen en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdzorg.

Onlangs is ook het Informatie Knooppunt Zorgfraude hier ondergebracht... 'Big Data voor fraudebestrijding'. 'Dat is nog niet schimmig of crimineel, maar een gewoon proces dat hoort bij het aanvragen van een voorziening bij de gemeente.'... Als een bijstandsgerechtigde voldoet aan die indicatoren en daarmee een potentieel risico biedt van frauduleus gedrag, dan worden de geanonimiseerde gegevens gekoppeld aan personen. Ze zijn dan nog geen verdachten, maar worden in een hokje geplaatst.'... In veel gemeenten ben je als je je niet houdt aan de inlichtingenplicht direct een fraudeur...

Wij gaan altijd eerst praten en kijken wat er aan de hand is. We gaan nooit op bezoek om tandenborstels te tellen of boodschappen te onderzoeken in keukenkastjes. We gaan aan tafel zitten en een gesprek voeren: hoe gaat het? Wat kunnen we doen? We zijn er om mensen te helpen. We geven ook altijd eerst een waarschuwing.'... Als je als burger van fraude wordt verdacht, en tegenover de overheid komt te staan, moet je wel over je dossier kunnen beschikken. Anders kun je je niet verdedigen. Maar dat wordt steeds moeilijker, mede door de omvang van de projecten die dergelijke signalen zoeken.'... Het zijn vooral uitkeringsgerechtigden die in de digitale spotlights staan. 'Zij worden het meest in de gaten gehouden', zegt Van Eck. Hier zit automatisch ongelijkheid in, benadrukt ze: 'Zij zitten in een systeem, alle controlemechanismen gaan

eenvoudig in hun richting. Niet in die van de mensen die in Wassenaar wonen. En als uitkeringsgerechtigden iets fout doen, dan wordt direct gesproken van fraude; bij mensen die de belasting niet eerlijk invullen van ontwijking.’ Ik maak me er echt grote zorgen over’, zegt ze ernstig. ‘Er gaat veel goed, dan is het een zegen. Dan hoef je als burger niet keer op keer alles door te geven, denk bijvoorbeeld aan de belastingaangifte waar al bijna alles voor je is ingevuld. Maar als het niet goed gaat, dan is het echt vechten tegen de bierkaai.

Dat kan een heel klein foutje zijn.’ Ze weet van mensen die een boete kregen vanwege een verkeersovertreding, maar die was gekoppeld aan een verkeerd BSN-nummer; ze hadden het helemaal niet gedaan. ‘Maar dat moet je als burger bewijzen. Vaak lukt dat niet.

Mijn conclusie: zowel bij de terugvordering in verband met de kostendelersnorm, als geen automatische kwijschelding gemeentelijke belasting, ben ik in één of ander algoritme of fraudesignaal terecht gekomen.

Als ik het artikel *Ze weten alles van je* goed lees, mag ik wel heel blij zijn dat de terugvordering van tafel is en mijn uitkering niet gekort wordt... de meeste mensen lukt dat niet. Ik hoop dat de wereld door begint te krijgen dat er een heksenjacht is op bijstandsfraude. Terwijl bijstandsfraude het minst voorkomt op het fraude-lijstje. Eén keer je inlichtingenplicht vergeten en je bent fraudeur. Laten veel gemeenten het voorbeeld nemen aan Amsterdam: *“Wij gaan altijd eerst praten en kijken wat er aan de hand is!”* Vaak is er niks aan de hand. Bij mij heeft het signaal van fraude mij tot de rand van de afgrond gebracht!

Verkeerd vinkje!

Zoals hierboven al omschreven: aanvraag ingediend voor kwijtschelding gemeentelijke belastingen. Op 15 februari 2021 ontving ik een brief: *“Uw verzoek om kwijtschelding hebben wij ontvangen.”* Op 18 februari 2021 een brief *“Een aantal gegevens ontbreekt daarbij. Wilt u deze gegevens alsnog toesturen?”* Zoals gevraagd, digitaal gedaan. Op 19 februari 2021 weer een brief: *“Uw bezwaarschrift is nog niet toegelicht. Daarom merken wij dit aan als een pro forma bezwaar.”* Nou gaat er iets niet goed, dacht ik. Hoezo pro forma bezwaar? Nou, maar even in de telefoon geklommen.

Een vriendelijke mevrouw aan de lijn. *“Ik heb kwijtschelding aangevraagd en alle documenten digitaal naar u verstuurd.”*
“Ja, dat zie ik in het systeem, alle documenten zijn binnen.”
“Vreemd, O ik zie het al, u heeft een bezwaarschrift ingediend, niet om kwijtschelding gevraagd.”
“O, dus ik heb ergens een verkeerd vinkje gezet,” zei ik.
“In het systeem staat u niet als kwijtschelding.”
“Zou u dat vinkje weg willen halen en daarvoor het vinkje kwijtschelding willen zetten?”

Na even een pauze stand: *“Sorry, meneer maar dat kan ik niet, ik kan geen vinkjes weghalen.”*

Een beetje gefrustreerd zei ik: *“U wilt mij toch niet zeggen dat ik helemaal opnieuw moet beginnen?”* *“Ik zou niet weten hoe dat anders moet, maar wacht u even, ik neem contact op met een collega.”* Terug van de wachtstand: *“Meneer Sangers, het vinkje is weg hoor, mijn collega wist wel hoe dat moet.”*

Ik heb deze mevrouw heel vriendelijk bedankt voor alle moeite en service! Op 22 februari 2021 kreeg ik een brief: *“Wij hebben uw aanvullende gegevens ontvangen.”* Op dezelfde dag nog een brief: *“Wij hebben uw aanvullende gegevens ontvangen, wij proberen binnen zes weken na aanvraag antwoord te geven.”* Op 26 februari 2021 weer een brief: Onderwerp

“Kwijtschelding... wij proberen binnen zes weken van de aanvraag antwoord te geven.”

Zo zie je maar wat er gebeurt als het vinkje op een verkeerd plekje staat! Ik durf best te zeggen dat ik redelijk slim ben, maar wat gebeurt er met mensen die digitaal een verkeerd vinkje hebben gezet én geen idee hebben hoe ze dit moeten oplossen?

18.EINDELIJK!

Het is 29 november 2020. Het was door omstandigheden al een frustrerend dagje... Vanmiddag een gesprek gehad met een re-integratieconsulent over de daklozen-/thuislozenuitkering voor mijn zoon. We zijn hier al een maand over aan het steggelen, het 'van-het-kastje-naar-de-muur-verhaal'... Gek word je ervan.

Ik heb de tv uitgezet, de radio aan, dit verhaal moet ik vandaag schrijven, al wordt het nachtwerk. Onderstaande berichten kwamen ruimschoots in de media voor: kranten, internet en zelfs op de journaals. EINDELIJK, dacht ik. Eindelijk zijn de extreme regels van de Participatiewet in het nieuws. Dit verhaal staat niet op zichzelf, waarschijnlijk kunnen honderden mensen een zelfde verhaal vertellen. Dit hele verhalenboek gaat over 'te gek voor woorden'.

Vrouw met bijstand krijgt boodschappen... 7000 euro teruggevorderd

ANP

"Een vrouw met een bijstandsuitkering moet van de gemeente Wijdmeren (ten westen van Hilversum) ruim 7000 euro terugbetalen, omdat haar moeder af en toe boodschappen voor haar deed. Dat meldt de website schuldingo.nl. De gemeente heeft in de zaak gelijk gekregen van de rechtbank in Utrecht. De anonieme vrouw kreeg sinds eind 2015 een bijstandsuitkering, maar had ook te maken met hoge vaste lasten. Om haar te helpen deed haar moeder volgens een verklaring van de vrouw een keer in de week boodschappen voor hen allebei.

Inlichtingenplicht

De gemeente ontdekte dat bij een onderzoek naar aanleiding van een signaal van het Inlichtingenbureau, blijkt uit de uitspraak van de rechtbank uit oktober 2019. Begin deze maand werd de uitspraak gepubliceerd.

Het Inlichtingenbureau van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid onderzoekt onder meer voor gemeenten of mensen die een uitkering ontvangen daar ook recht op hebben.

De gemeente vindt dat de vrouw de zogeheten inlichtingenplicht heeft geschonden. Dat wil zeggen dat ze had moeten melden dat zij van haar moeder boodschappen ontving. Wijdemeren berekende op basis van de zogeheten Nibudnorm voor dagelijkse boodschappen, dat ze over bijna drie jaar 7039,65 euro moet terugbetalen. De vrouw ging vergeefs bij de gemeente in beroep en stapte vervolgens naar de rechter. De rechtbank verklaarde het beroep ongegrond. Volgens de rechtbank hebben de boodschappen de vrouw een in geld uit te drukken voordeel opgeleverd dat in mindering gebracht had kunnen worden op haar uitkering, als zij had voldaan aan haar inlichtingenplicht.

Ernstige gevolgen

De gemeente is volgens de Participatiewet verplicht om het hele bedrag terug te vorderen. De website schuldingo.nl, die juridische informatie verstrekt voor hulpverleners, zegt daarom dat de uitspraak formeel juridisch klopt, maar zet wel vraagtekens bij de gevolgen. De gevolgen voor de betrokkene zijn volgens de website desastreus. Naast de terugvordering van ruim 7000 euro zal ook een boete zijn opgelegd van waarschijnlijk 50 procent van het teruggevorderde bedrag. Daarmee moet ze ruim 10.000 euro betalen, als straf voor de boodschappen die haar moeder gedurende drie jaar voor haar deed.

Omdat de nadelen van de terugvordering voor de vrouw onevenredig groot zijn in verhouding tot het doel ervan, zou dit in strijd kunnen zijn met de Algemene wet bestuursrecht (3:4 lid 2 Awb). Of de vrouw bij de rechter in hoger beroep is gegaan, is onbekend. Kamerleden reageren verbaasd op de terugvordering. SP-fractievoorzitter Lilian Marijnissen en haar partijgenoot Peter Kwint schrijven in tweets dat de overheid is verdronken in regelzucht. PVV-leider Geert Wilders schrijft op Twitter dat de overheid 'dus helemaal niets' heeft geleerd van de toeslagenaffaire."

Duizenden euro's terugbetalen om gratis boodschappen, hoe kan dat?

Een vrouw met een bijstandsuitkering moet 7000 euro terugbetalen omdat zij af en toe boodschappen kreeg van haar moeder. De anonieme vrouw stapte naar de rechter, maar die gaf de gemeente in kwestie uiteindelijk gelijk. Op sociale media leidde de zaak tot veel onbegrip; medewerkers van de gemeente Wijdereen worden er zelfs uitgescholden. Ook de politieke reacties liegen er niet om. Wat is er gebeurd?

"Ruim 7000 euro terug moeten betalen omdat je boodschappen krijgt van je moeder. Hoe een overheid een monsterlijke machine kan worden die mensen kapot maakt omdat niet het vertrouwen voorop staat maar het wantrouwen. #toeslagenaffaire #participatiewet <https://t.co/3UG68xEXBJ> een dag geleden"

"De vrouw ontvangt sinds 2015 een bijstandsuitkering, blijkt uit stukken van de rechtbank. De hoogte van zo'n uitkering hangt af van iemands leeftijd, maar vooral van iemands woonsituatie.

De uitkering is gekoppeld aan het minimumloon; een alleenstaande krijgt 70 procent van dat bedrag. Om vervolgens te kijken of iemand met een uitkering wel echt recht heeft op het geld, doen gemeentes zelf actief onderzoek. Vaak laten ze dit doen door een instantie, het Inlichtingenbureau. Dat controleert of iemand bijvoorbeeld niet stiekem geld verdient. Wie niet meewerkt aan zo'n onderzoek of verkeerde informatie geeft, kan een straf krijgen. De uitkering kan dan tijdelijk worden verlaagd of zelfs stopgezet.

Samenwonen? Melden!

Daarnaast ben je als uitkeringsgerechtigde verplicht om zelf allerlei informatie door te geven aan de gemeente. Het gaat dan om alle veranderingen die invloed kunnen hebben op de uitkering. Wie gaat samenwonen en daardoor minder eigen kosten maakt, moet dat bijvoorbeeld aangeven, maar ook een erfenis moet worden gemeld. Dit heet inlichtingenplicht. Die inlichtingenplicht speelt een belangrijke rol in de zaak van de vrouw die nu duizenden euro's moet terugbetalen. Zij kreeg een uitkering, maar had tegelijkertijd ook hoge lasten.

Brood, vlees, eieren

Daarom kreeg ze van haar moeder eens per week een tas boodschappen. Het ging volgens haar om twee broden, drie zakken sla, een doos met acht stukjes vlees, twee dozen eieren, wc-papier en koffie, zo valt te lezen in rechtbankdocumenten. De vrouw gaf niet door dat ze de boodschappen kreeg. Daartoe was ze volgens de gemeente en de rechter wel verplicht. De gemeente had dan haar uitkering kunnen bijstellen: de vrouw kreeg via de gratis boodschappen namelijk een structurele bijdrage aan haar levensonderhoud, zo is de redenering. Voor giften gelden vaak strenge regels. Die wisselen overigens per gemeente. Wordt de energierekening af en toe door een

familielid betaald en krijg je een tas boodschappen, dan hoeft je dat in de gemeente Amsterdam pas te melden als je omgerekend voor meer dan 1200 euro per jaar krijgt.

‘Nogmaals naar de zaak kijken’

Terug naar de boodschappen van de vrouw uit Wijdmeren. Volgens de gemeente kreeg zij drie jaar lang structureel te veel bijstand, vanwege de gratis boodschappen. De waarde van die boodschappen komt volgens de Nibud-norm neer op ongeveer 6,41 euro per dag; in totaal dus 7039 euro. Volgens artikel 58 van de Participatiewet moet de gemeente dat geld terugvorderen. Het hoger beroep loopt overigens nog. De gemeente Wijdmeren heeft aan het einde van de avond laten weten de zaak nog een keer onder de loep te nemen. "Wij zullen, naar aanleiding van de ontstane discussie, nogmaals naar deze zaak kijken om te bezien of wij destijds het evenwicht goed hebben weten te bewaren."

Dus in mijn simpele beredenering mag een uitkeringsgerechtigde van de gemeente wél naar de voedselbank, maar mag geen boodschappen in natura ontvangen. We hebben als overheid een hele grote mond over de participatiesamenleving, zelfredzaam zijn, elkaar helpen... En wat is het gevolg? De kans is héél groot dat deze mevrouw deze schuld nooit kan terugbetalen, dus komt ze bij die zelfde gemeente terecht bij schuldhulpverlening, wat klauwen geld kost. Ik heb begrepen dat de ‘inspecteurs’ producten tegenkwamen van Albert Heijn. Conclusie? Dat kan niet, want een uitkeringstrekker koopt niet bij AH. De gemeente Wijdmeren neemt haar beslissing in heroverweging. Dat hadden ze nooit gedaan wanneer dit verhaal niet in het nieuws was gekomen.

Ik weet het niet, maar ik ga ervan uit dat deze mevrouw een jurist heeft die haar heeft bijgestaan; anders was het niet voor de rechter gekomen. Als je binnen zes weken niet in bezwaar gaat, kan je het juridisch schudden. Zoals ook met de fraudeaffaire moeten zelfs rechters zich achter de oren krabben of deze zaak wél in de geest van de wet is. Lees mijn verhaal *Naar de rechtbank*, dan zal je begrijpen waarom deze gemeente in het gelijk is gesteld.

Mijn frustratie werd alleen maar erger toen ik op LinkedIn een reactie op deze zaak las van een 'professional': een dure dame met een titel. Manager innovatie en strategie! Ik ben geneigd naam en paard te noemen, maar het is niet mijn stijl om met pek en veren te gooien. Deze dame is in het Sociaal Domein een zeer gewaardeerd en kundig persoon. Ze heeft zelfs een boek geschreven wat door veel organisaties en gemeenten als voorbeeld wordt gezien in beleid. (Ik heb haar zelfs een aantal van mijn verhalen gestuurd waarop zij nooit heeft gereageerd.) Ik vraag mij ernstig af of deze dame in een andere wereld leeft... een theoretische wereld, een wereld van systeemdenken, maar zeker niet in de wereld waarin mensen leven. Onderstaand haar reactie over deze zaak. Mijn advies: ergert u zich niet, maar verwondert u zich alleen!

“Terugvordering vanwege ontvangen boodschappen

Het kan je bijna niet ontgaan zijn, want de social media staat er bol van. Een mevrouw heeft € 7.000 aan bijstand moeten terug betalen omdat zij boodschappen had gekregen van haar moeder (ECLI:NL:RBMNE:2019:4746). In de social media werd ook met regelmaat mijn naam genoemd met daarachter de hoopvolle vraag: als de omgekeerde toets was toegepast, dan was dit nooit gebeurd, toch? Het antwoord op die vraag geef ik in deze blog.

Wat speelt er?

Mevrouw ontving een bijstandsuitkering sinds december 2015. Uit onderzoek is gebleken dat mevrouw wekelijks een tas boodschappen krijgt van haar moeder, met 2 broden, 3 zakken sla, 8 stukjes vlees, 2 dozen eieren, wc-papier en koffie met een waarde van circa € 20,-. Daarnaast koopt haar moeder alle verzorgingsproducten voor haar. Mevrouw krijgt dit omdat ze haar moeder helpt met van alles. Haar moeder doet al 46 jaar boodschappen voor haar.

Welk effect wil mevrouw bereiken?

Dit is niet uit de informatie die in de uitspraak staat op te maken. Wat we daar wel uit kunnen halen, is dat ze aangeeft dat ze bijna haar hele uitkering kwijt is aan vaste lasten. Uit de uitspraak is niet op te maken wat de reden daarvan is. Zij heeft de boodschappen nodig omdat ze te weinig over houdt om ze zelf te kunnen betalen.

Valt dit onder de grondwaarden?

De bijstand voorziet in een bestaansminimum, niet meer, maar ook niet minder. Of het ontvangen van deze boodschappen, zonder dit te korten op de uitkering, binnen de grondwaarden valt, is moeilijk vast te stellen omdat er informatie ontbreekt. Vast staat dat de bijstand bedoeld is voor de kosten voor wonen (inclusief gas, water en licht), verzekeren (althans, de verplichte verzekeringen), kleding en boodschappen. Mevrouw geeft aan dat zij hier niet mee uit komt, maar we lezen niet terug waarom niet. Zit ze in een schuldsaneringstraject waardoor haar besteedbaar inkomen lager is? Is er een reden dat haar vaste lasten zo hoog zijn? Heeft ze bijvoorbeeld een aangepaste woning, of is er geen goedkopere woning beschikbaar? Of vindt ze deze te dure woning gewoon prettig

en heeft ze het zo opgelost en daarmee een hoger bestedingsniveau dan anderen met een uitkering? En als mevrouw de boodschappen niet van haar moeder had gekregen, was ze dan aangewezen geweest op de Voedselbank? Kortom, om vast te kunnen stellen of dit onder de grondwaarden valt, moeten we weten waarom mevrouw niet rond kon komen van het bedrag dat ze ontving. Daarbij wil ik nog wel opmerken dat in de social media wordt betoogd dat de bijstand te laag is om van rond te komen, dus dat mevrouw bijna niet anders kon. De discussie over de hoogte van de bijstand is een hele belangrijke, maar het is niet aan de individuele consulent om daar iets aan te doen. Die vraag speelt hier dus geen enkele rol en de consulent had dit op geen enkele manier kunnen laten meewegen in haar besluit.

Is het ethisch te verantwoorden?

De vraag is wat er gebeurt als we dit geld terugvorderen, of als we niets doen. De vraag is ook wat de gemeente als leidende principes heeft. Ik kan deze vragen niet beantwoorden, omdat ik die informatie niet heb. Er komen wel een paar vragen bij mij op. Waarom gaat mevrouw niet goedkoper wonen, welke reden zit daarachter? Als ze boodschappen ontvangt voor het helpen van haar moeder, moeten we het dan niet beschouwen als loon in natura? Zeker omdat het niet gaat over incidenteel wat toeschuiven, maar over structureel elke week vrijwel alle behoeftigheden in ruil voor hulp. Om hoeveel hulp gaat het en is de waarde van de boodschappen daar een reëel 'salaris' voor? En als dat het geval is, waarom zouden we dat dan niet terugvorderen? Stel dat ze wekelijks had schoongemaakt bij de burens en daar elke keer € 50,- voor had ontvangen, dan waren de reacties op social media heel anders geweest. Dan hadden de handhavers (die nu volgens de reacties als een Big Brother in de bosjes liggen om al het doen en laten van mensen in de bijstand na te gaan) volgens veel mensen te laat in gegrepen

en niet op zitten letten. Wat ik hiermee wil zeggen, is dat het heel moeilijk is om het goed te doen in de ogen van veel mensen.

Gemeenten gedragen zich óf te veel als Big Brother en controleren te veel, of ze zijn te laks en laten iedereen onder hun neus frauderen. Dit is natuurlijk heel gechargeerd, maar even om aan te geven dat het best een lastige lijn is om over te lopen. Zonder het dossier goed gelezen te hebben, oordelen we dus op basis van een deel van de informatie terwijl de gemeente veel meer informatie heeft. Vanuit privacyoogpunt kunnen zij zich lastig verdedigen, omdat ze die informatie niet kunnen delen. Er kan dus meer spelen dan we nu denken en weten. Voor wat betreft de leidende principes, is de vraag hoe belangrijk de gemeente vindt dat mensen elkaar helpen. Het is natuurlijk goed voor de samenleving dat deze moeder en dochter elkaar helpen. Dat is absoluut een positief punt. Maar dat betekent niet zonder meer dat niet een deel van de bijstand teruggevorderd had mogen worden. En het zegt ook niets over de vraag of een boete opgelegd moet of mag worden. Daarvoor zou ik moeten weten wat er besproken is bij de aanvraag, of toen al duidelijk was dat mevrouw na de huur niet genoeg over had voor de boodschappen. Wat was er toen te zien op haar bankafschriften, wat is er met haar besproken? Wist ze dat ze dit had moeten opgeven, of niet? Heeft ze dit bewust verzwegen, of hier over gelogen? Op basis van de uitspraak kan ik dit niet achterhalen.

Wat zijn de randvoorwaarden?

Ik kan op basis van de informatie niet zeggen of dit als gift kan worden vrijgelaten (bijvoorbeeld omdat dit in de plaats komt van een pakket van de Voedselbank) of dat dit als loon in natura gekort had moeten worden. Ik kan ook niet zeggen of een boete terecht was. Daarvoor staan nog te veel vragen open. Maar als het bestedingsniveau hoger wordt dan met de

bijstand verenigbaar, dan is terugvordering toch aangewezen. Daarbij kan – met in achtneming van de beslagvrije voet – zorgvuldig worden ingevorderd.

Conclusie

De conclusie die ik hieruit haal is dat er te weinig informatie bekend is om een oordeel te hebben over dit besluit. Ik kan met 30% van de informatie geen mening geven over het besluit. Zou ik dat wel doen, dan zou dat uitsluitend berusten op mijn eigen normen en waarden en dat is niet de essentie van maatwerk. Toch is het een heel interessante vraag en wel om de volgende redenen. Het is belangrijk om de discussie aan te gaan of de bijstand voldoende is om alle noodzakelijke kosten van te betalen. Deze discussie is niet voor de individuele consulent, maar voor de politiek. Die vraag wordt weliswaar opgeroepen door deze zaak, maar staat los van dit besluit.

- Er is veel onbegrip over dit besluit van de gemeente, zeker omdat op de websites van gemeenten niet te vinden is dat het ontvangen van boodschappen moet worden gemeld. De wet is ook wel erg ingewikkeld geworden om uit te leggen in een gesprek bij de aanvraag. Misschien zouden we moeten starten met het uitleggen van het doel van de bijstand en van daaruit toelichten wat dat betekent voor de informatie die mensen moeten doorgeven. En dan niet alleen vanuit plichten, maar ook vanuit rechten. Dat zou kunnen helpen bij het begrijpen wat je nu moet melden en waarom.*
- Mensen hechten veel belang aan omzien naar elkaar. Deze vorm van elkaar helpen zouden mensen beloond willen zien en dit voelt als bestraffen. Het is zonder meer positief dat mensen zo naar de samenleving kijken. Laten we dat vooral behouden!"*

Ik mis in deze reactie enig gevoel voor empathie. Enig inlevingsvermogen voor het slachtoffer. Alles wordt juridisch gewikt en gewogen, 'natuurlijk' ligt het niet aan de uitvoerende ambtenaren.

Natuurlijk zijn het weer de regeltjes. Natuurlijk wordt de gemeente door de rechter in het gelijk gesteld. Natuurlijk komt het door Den Haag. Natuurlijk kan je geen mening hebben over een individuele casus. Natuurlijk moet iedereen voldoen aan de inlichtingenplicht. Natuurlijk, die mevrouw had 'gewoon' voedselbank moeten aanvragen. Natuurlijk moeten wij er alles aan doen om fraude tegen te gaan.

Geachte mevrouw, ik kan in één zin mijn reactie geven: Natuurlijk kan je van een bijstandsgerechtigde géén € 7.000,= terugvorderen, omdat zij boodschappen krijgt van haar moeder.

Maar we zijn er nog niet... Ook LinkedIn roept reactie na reactie op... ik ben mij kapot geschrokken. Hoe reageerden de professionals? De klantmanagers, de strategisch beleidsadviseurs, de teammanager fraudebestrijding, bestuursrechter, directeuren Sociaal Domein, afdelingsmanagers, juristen, clustermanagers, en vergelijkbare functionarissen?

Waarschuwing: schrik niet!

Reacties

Nuchter commentaar op deze uitspraak. Goed tegenwicht tegen de hijgerige politici en commentatoren die zich kennelijk heel erg vervelen tijdens de feestdagen.

Ik kan me helemaal vinden in de aanvullende uitleg van mevrouw én ik heb me reeds eerder het boek aangeschaft. Had me vooraf ingeschreven. Als u mij toestaat mevrouw, zou ik nog ietwat willen aanvullen.

M.i. is het ook zeer belangrijk te weten of mevrouw het volledige bedrag aan bijstand moet terugbetalen en of zij momenteel überhaupt nog een bijstandsuitkering ontvangt. Indien zij nog een uitkering ontvangt zou het 'onverschuldigd' bedrag kunnen teruggevorderd worden met een draagbaar aandeel. Is zij gehandicapt? Is zij in staat om te werken? Kan er een integratiecontract opgestart worden? Heeft zij recht op andere uitkeringen, ik denk bv. aan Wajong? Naast de bijstand moet er een parallele hulpverlening opgestart worden tot re-integratie.

Er is ong. 7000 euro teruggevorderd over een periode van ongeveer 3 jaar. Dat betekent dat er ong. 200 euro per maand is teruggevorderd. Dit komt overeen met de Nibudnormen.

Wijze woorden! We kunnen inderdaad lastig een standpunt bepalen met een klein stukje informatie... Wederom een signaal dat de politiek beter na zou kunnen denken over aanpassen van het gedrocht dat ze hebben laten ontstaan, en wat de naam zeker geen eer aan doet...

Het is zo verleidelijk om er iets van te vinden, maar eerst analyseren levert op dat we er te weinig van weten om een gefundeerde reactie te geven.

.....heb je helemaal gelijk in! Knap dat je zo nuchter en objectief blijft 👍 daarmee een voorbeeld voor velen

....., een goede genuanceerde reactie! Voor mij iets teveel langs de toetsing liniaal. Terecht je opmerking dat we te weinig info hebben uit deze casus. Van belang blijft dat we moeten blijven kijken en handelen vanuit de doel van de wetgeving. Werk vinden en financiële zelfredzaamheid staan voorop. Van een aanpak die hierop gericht is ontbreekt ook alle info. Dit soort casussen helpt wel in het 'andere denken', dat zo prima verwoord is in je boek.

Het is een prachtige casus als uitgangspunt om het debat te voeren. Hopelijk vanuit de grote lijnen en niet deze individuele casus. Dat scherpt ons denken!

Heldere analyse en uitleg! Ik heb je boek inmiddels gelezen en gebruik de grondwaarden vaak om verheldering te krijgen. Voor mij werkt dat supergoed. Ik ga dit ook inzetten bij de begeleiding van stagiaires.

Is het niet constructiever om, na constatering van de overtreding, mevrouw de keuze te geven te stoppen met de ontvangst van de boodschappen of te beginnen met korten op de uitkering met kwijtschelding van 7.000 euro en boete. Terugvorderen brengt alleen meer ellende, geen oplossingen.

.....dat zou best een oplossing kunnen zijn, maar op basis van wat er in de uitspraak van de rechtbank staat weet ik niet of het de beste oplossing is. Maar het zou zeker een overweging kunnen zijn.

Ik vraag me af hoe dit, ongeacht de juridische/zakelijke grondslag, rijmt met het gegeven dat er afgelopen jaren van de burgers is gevergd om juist onderling voor elkaar beetje te zorgen? Wat voor boodschap zenden we uit als we mensen als ware achteraf 'straffen' voor het uitdelen van voedsel? Maakt het uit wie dit doet, Voedselbank of je moeder? Door hulp van

haar moeder komt ze juist niet ten laste van voedselbank en kan 1 persoon extra een goed gevulde tas aan boodschappen mee naar huis nemen. Laten we menselijke maat en proportionaliteit niet uit het oog verliezen in wat we doen. Überhaupt moeten we eens goed kijken hoe het kan dat mensen voor lange duur afhankelijk zijn van een voedselbank. De praktische problemen worden de komende tijd nog groter. Van belang is dat we eenieder recht doen.

Dank. Inhoudelijk niets meer aan toe te voegen. Een gebalanceerd stuk in reactie op de vele reacties die te lezen vallen. Komende dagen maar eens met z'n allen eens op kauwen onder het genot van een oliebol. En dan in het nieuwe jaar eens met elkaar bespreken tijdens een vervolg op onze bijeenkomst eerder dit jaar in Arnhem. Je bent meer dan welkom. Fijn jaarwisseling gewenst 🍷 🍷 🍷

Mooie, genuanceerde analyse 👍 *Goed om dit vanuit verschillende perspectieven te belichten. De analyse maakt duidelijk hoe belangrijk het is om de situatie eerst goed in beeld te brengen voordat er een zorgvuldig besluit genomen kan worden (of een gefundeerd oordeel gegeven kan worden).*

Heel prettig deze gebalanceerde nuance. Het is makkelijk (populaire) conclusies te trekken, zeker na de toeslagaffaire. Maar kijk eerst naar het hele plaatje (en wat blijkt, dan mist er informatie om überhaupt dé conclusie te kunnen trekken. Behalve dat we wellicht ook mogen vertrouwen op de rechterlijke macht en dat zij wel al alle beschikbare informatie hadden om tot deze uitspraak te komen). Mooie casus ook voor de afdeling voor de volgende casuïstiekbespreking.

Wat ik hier uithaal is dat betreffende gemeente een beetje heeft laten liggen in hun overweging dat door deze terugvordering en boete weinig toekomstperspectief biedt voor

de klant. Het was goed geweest eerst goed in kaart te brengen wat de situatie is van de klant wat haar tot deze keuzes heeft gebracht.

Mooie genuanceerde blog!

Mooi verwoord en passend om terughoudend te zijn met oordeel als informatie niet volledig is. Ik zie in de TK al vragen gesteld worden die ingrijpen van Rijk vragen. Dat is de minst passende oplossing lijkt me. En ja in plaats van meer regels bedenken zou je serieus moeten overwegen om de bijstand te verhogen als blijkt dat deze structureel te laag is.

Mooie analyse. Ik lees aan het einde dat communicatie zoals vaak veel doet of had kunnen doen. Dan was de vrijgelaten gift wellicht een aardige optie geweest. Feit is dat mw. straks met een hoge schuld in de uitkering terugkomt. Dat lijkt me zinloos. Laten we als gemeenten en andere uitvoerende instanties vooral zorgen dat de kwetsbaren met ons in gesprek gaan over wet WEL kan en mag of mogelijk te maken is. Nu voeren we steeds het gesprek achteraf. Meewerken met onderzoek en het maken van afspraken moet lonen. Een eerlijk kind straf je ook niet voor zijn eerlijkheid.

Dank, je bevestigt mijn gedachten. Je bijdrage brengt evenwicht 🙌 Ben benieuwd hoe de gemeente hier mee verder gaat.

Volgens gemeente geen sprake van een boete. Enige verantwoording, maar ook vraag om ruimte voor heroverweging.

Dit helpt om vanuit de gehele context naar het vraagstuk te kijken en niet vanuit één perspectief of eigen normen en waarden."

Wie zijn deze mensen? Komen die van een andere planeet? Jullie werken toch voor de maatschappij in het **Sociaal** Domein? Het zijn de copy antwoorden die ambtenaren bij de fraude commissie gaven, het is fout, maar het ligt niet aan ons. Dit is toch geen baan om trots op te zijn? Heel, heel, diep in mijn hart heb ik zelfs een beetje medelijden met deze mensen...

Je maakt mij niet wijs dat je dit leuk vindt, maar, ja de wet, de politiek, de manager, de begroting, de cashflow, ...

Inmiddels is het middernacht. Ik heb mijn frustratie weer aan het papier toevertrouwd. Hoe zou het met die mevrouw gaan die € 7.000,= moet terugbetalen? Ik denk, ik verwacht dat er wel één of andere crowdfundingactie wordt opgezet voor haar. Dat zou geweldig zijn, maar ja, zij is zeker niet de enige. Ik hoop dat mijn verhalenboek ook ooit een bijdrage gaat leveren... we moeten écht af van al die 'te gek voor woorden verhalen'.

Welterusten.

19. VERBODEN WOORDEN VOOR AMBTENAREN SOCIALE DIENST: WIJ..., HELPEN..., SAMEN..., IK....

Je gelooft het niet, maar het is écht zo. ‘Wij’, ‘helpen’, ‘samen’ en ‘ik’ zijn woorden die niet meer gebruikt mogen worden in de training *Sturen op Zelfsturing*. Deze cursus is speciaal ontwikkeld voor ambtenaren van de Sociale Dienst en is in 2014 door velen verplicht gevolgd. Het is de nieuwe manier van denken. Uitgangspunt is: geen mededogen tonen, want de klant is zelf verantwoordelijk voor zijn eigen situatie. Ontslag, ziekte, scheiding, financiële problemen... de schuldige is de klant zelf... niet jij als medewerker van Sociale Zaken.

Je haren gaan recht overeind staan als je dit leest, laat staan dat je het hebt doorstaan. Zelf heb ik deze nieuwe manier van denken aan den lijve ondervonden. Gevolg: dit verhalenboek.

Een paar jaar geleden kwam ik onze vorige wethouder tegen. Hij vertelde mij vol trots: “Ja, wij gaan binnenkort drie dagen op training met alle leidinggevenden van Sociale Zaken.” Ik vroeg hem: “Zijn daar ook ervaringsdeskundigen bij, mensen die in de bijstand zitten?”

Hij mompelde iets, in de trant van: “Natuurlijk niet.” Met andere woorden: hij vond het een domme opmerking. Later bedacht ik mij: dat moet de training *Sturen op Zelfsturing* geweest zijn. Alle kwartjes gingen vallen... vandaar dat onmenselijke beleid, vandaar al die tegenwerking, vandaar dat liegen en bedriegen, vandaar geen gebruik willen maken van ervaringsdeskundigen...

Ik las het volgende artikel over *Sturen op Zelfsturing*:

“Medewerkers Sociale Dienst worden gebrainwasht.

Veel uitkeringsgerechtigden worden wanhopig van het hardvochtige beleid gemeentelijke sociale dienst. Mensen die al amper rond kunnen komen krijgen boetes of hun uitkering wordt gekort of geweigerd om de meest futiele reden. Hoe halen ambtenaren het in hun hoofd om hun medemensen zo meedogenloos te behandelen?”

Het antwoord? Doordat men is gehersenspoeld door de trainers van *Sturen op Zelfsturing*. Als je kijkt wie dit heeft ‘uitgevonden’, kom je terecht bij ene Gejo Duinkerken van het *Gilden Netwerk*. Dit is een clubje van zelfstandigen met veel contacten in de ambtenarij. En volgens een krantenartikel hebben ze het druk, heel druk. De cursus duurt drie dagen en kost natuurlijk een paar centen. De schatting is dat 30% van de Sociale Diensten in Nederland deze cursus verplicht moeten volgen.

Ambtenaren moeten de knop omzetten, van helpen naar zelf doen, van begrip naar... het is niet mijn probleem, van menselijk naar onmenselijk, van hart naar hard. Dit lijkt een onmogelijke opgave voor iemand die al jaren bij de Sociale Dienst werkt, lijkt mij. Je gaat ervan uit dat iemand die bij de Sociale Dienst werkt, minimaal een sociaal hart moet hebben. Anders werk je bij *A-Sociale Zaken*!

Maar *Sturen op Zelfsturing* is op een extreme manier doorgevoerd bij diverse gemeenten. Neem als voorbeeld Rotterdam. Notabene een PvdA-wethouder die deze training heeft ingevoerd. De manier om de neuzen één kant op te krijgen is als volgt: er wordt een reorganisatie doorgevoerd én eenieder moet opnieuw solliciteren op zijn eigen functie.

Sta je vierkant achter het nieuwe beleid, mag je blijven, merken we enige tegenstand dan vinden we wel een andere functie. In Rotterdam werden op elke tien medewerkers van de werkteams van werk en inkomen, drie externe krachten ingehuurd: intercedenten van uitzendbureaus die de weg moesten wijzen.

Even voor de beeldvorming:

Je raakt in de crisisperiode 2008-2015 je baan kwijt. Na je WW-periode en een ordner vol sollicitatiebrieven vraag je bijstand aan. Daar staat de Poortwachter van de gemeente. Volgens de training moet het eerste contact met de klant een slechtnieuwsgesprek zijn. Het werkloos zijn is eigen schuld. De Poortwachter zal er alles aan doen om jou de toegang tot bijstand tegen te houden. Dit doen we door te dreigen en de nadruk te leggen op jouw verplichtingen. In de cursus heb je geleerd dat de woorden 'wij', 'helpen', 'samen', 'ik' ten strengste verboden zijn. In geval van werkloosheid moet je, ondanks die ordner sollicitatiebrieven, juist de pijn vergroten. "Wat ben u voor een voorbeeld voor uw kinderen, als u over een jaar nog steeds werkloos bent?" "Wat heeft uw partner aan u?" "Kunt u zichzelf wel in de spiegel aankijken als u opgeeft?"

Op deze manier word je als mens helemaal de grond ingeboord, je eigenwaarde daalt naar het nulpunt, je gaat je afvragen wat het leven nog voor zin heeft...

In een commentaar op het artikel *Verboden woorden voor ambtenaren in Vrij Nederland*, geschreven door Marcel van Engelen, was de reactie van een mevrouw: "*Mede hierdoor heeft mijn man zelfmoord gepleegd!*"

Ik ken vanuit eigen ervaring, maar ook via verhalen die binnen kwamen bij onze Cliëntenraad, de gevolgen van de training *Sturen op Zelfsturing*.

Een meneer die door een ongeval zijn been verbrijzeld had, moest naar de Sociale Werkplaats komen om zijn werkschoenen te passen.

Een mevrouw meldde zich ziek, ze had een ongeluk gehad en daardoor haar arm gebroken. Ze moest zich komen melden bij de ambtenaar, zodat deze kon controleren of de arm wel in het gips zat. Een opmerking van een ambtenaar: "Mevrouw, u ziet er leuk uit, volgens mij heeft u helemaal geen uitkering nodig!" Dreigementen bij het niet luisteren, korting op je uitkering, verplicht de schoonmaak in via het Werkbedrijf van de gemeente.

Het bekende Rotterdamse papierprikken in een schone straat. En zo kunnen we nog wel even doorgaan...

Bij veel Sociale Diensten van gemeenten heerst het regime van de vroegere DDR. Vaak hoor je het verwijt dat mensen het vertrouwen in de politiek kwijt zijn. Dat lijkt me logisch, als je de DDR-terreur hebt moeten doorstaan. Als je mensen zo hard op de ziel trapt, komt het nooit meer goed met 'vertrouwen'. Maar als je afhankelijk bent van je gemeente, bijvoorbeeld voor je uitkering, dan word je bang. Inmiddels is de Cliëntenraad opgeheven, maar in het verleden hebben wij diverse pogingen ondernomen om nieuwe leden binnen te halen. Regelmatig zeiden mensen dan: "Ik zeg helemaal niks meer, als ze mij maar met rust laten." Dus: de angst regeert...

Ik vraag mij regelmatig af: wie zijn die ambtenaren die totaal de menselijke waarden kwijt zijn? Vinden zij het 'leuk' om mensen te schofferen, te dreigen, boetes op te leggen, en nog meer van die ongein?

Zijn het voorgeprogrammeerde robots geworden, die precies doen wat ze op de training *Sturen op Zelfsturing* geleerd hebben?

Het zou mijn baan niet zijn. Misschien maar goed dat al mijn sollicitatiepogingen bij de gemeente zijn afgewezen.

Maar... er moet toch een reden zijn, het waarom van dit nieuwe 'denken'. Ik lees in het artikel van Marcel van Engelen dat er enorm bezuinigd werd op de Sociale Diensten. Het budget ging van 1,8 miljard (!) naar 600 miljoen euro voor het aan het werk helpen van uitkeringsgerechtigden. In eerste instantie is dat nog steeds geen excuus onmenselijk te worden, maar 1/3 overhouden aan budget is een enorme aderlating. Ik ben van oudsher 'kruidenier' en daarover is bekend dat ze alles moeten uitrekenen.

Reken even mee:

€ 600.000.000,00 gedeeld door 352 gemeenten = € 1.700.000,00 per gemeente. Stel, een ambtenaar kost € 50.000,00 per jaar (ambtenaren zijn niet goedkoop), dan kom ik aan 34 ambtenaren per gemeente in Nederland om mensen te helpen aan het werk te komen. Dat waren er dus vóór 2010 drie keer zoveel. Ik heb dit sommetje tig keer opnieuw berekend, maar kom steeds met dezelfde uitkomst. Wie is er hier nu 'gek' aan het worden? 34 ambtenaren om mensen te 'begeleiden' naar het vinden van betaald werk. Stel dat iedere ambtenaar 20 mensen per jaar begeleidt. Dus 20 mensen x 34 ambtenaren x 352 gemeenten = 239.360 bijstandsgerechtigden. Dat is ruim de helft van het aantal bijstandsgerechtigden in Nederland... Resultaat: het aantal bijstandsgerechtigden steeg in de periode 2010-2014 met 11%!

Nogmaals: ik ben blij dat dit mijn baan niet is... ik zou me helemaal doodschamen.

20. WIE IS ER NU GEK?... HOE VERZIN JE HET, AMBTENAAR?

In dit hoofdstuk een stukje ervaringsdeskundigheid onder het motto *Hoe verzin je het?* Vaak denk ik: wie is er nu gek, jullie of ik? Een aantal voorbeelden komt in dit verhalenboek al voor, andere zijn nieuw. Maar als je ze op een rijtje zet, zijn ze allemaal zó demotiverend én vaak belachelijk. Maar ja, een bijstandsrechtigde moet doen wat er gezegd wordt, bij kritiek ligt er waarschijnlijk een sanctie op je te wachten, ben je té kritisch zou je uitkering wel eens gestopt kunnen worden...

1. Een paar jaar geleden had de afdeling Werk & Inkomen een ambtenaar opdracht gegeven om alle vacatures in de regio uit te knippen en in te scannen. Deze werden dan wekelijks verstuurd via de mail naar de uitkeringsgerechtigden. Op zich geen verkeerd idee, maar iedere ontvanger moest reageren op alle vacatures en melden waarom men niet had gereageerd. Deze krantenknipsels waren zeer gevarieerd, van schoonmaakster tot tandartsassistent, van productiemedewerker tot vrachtwagenchauffeur. Wij moesten ons dus verantwoorden het waarom je niet reageerde op tandartsassistent of vrachtwagenchauffeur... Kijk even in mijn cv, competenties en werkervaring! Daarbij werden de mailontvangers genoemd in de cc, in plaats van de bcc. Kon iedereen zien wie in de bijstand zat! Wij als Cliëntenraad hebben hier een stokje voorgestoken. Na een paar maanden nooit meer iets gehoord van de 'knippende ambtenaar'.

2. Eindelijk werden de 'Rofjes' (rechtmatigheidsformulieren) ook digitaal beschikbaar. Daarvoor was het alleen een papieren versie, waarop je maandelijks moest invullen dat je bijvoorbeeld nog steeds Nederlander bent, de Staatsloterij niet had gewonnen, enzovoort. In eerste instantie zou het digitaal aanleveren in een pilot plaatsvinden.

In samenwerking met de Cliëntenraad zouden dan eventuele verbeteringen gedaan worden, alvorens het 'de lucht' in zou gaan. Wij als Cliëntenraad hadden nog wel enige verbeterpunten over de vraagstelling en het inloggen kon zeker voor de digibeten/analfabeten wel iets beter. In de beginfase werd ik gebeld door de gemeente: "Meneer Sangers, wij hebben geen bijlagen ontvangen, klopt dit?"

"Dit klopt niet, de bijlagen zijn wel verstuurd én het systeem zegt 'succesvol verzonden'."

Ik was blij dat ze me even belde. Opnieuw gedaan en alweer kwamen de bijlagen niet binnen. Later bleek dat het een technische fout was, bijlagen bleken in de spam terecht te komen.

Ik zei: "Let nu even op dat mensen die digitaal aan hun verplichting hebben voldaan, niet automatisch een boze brief krijgen of zelfs geen uitkering."

Het kwam er op neer... "Ja, dat zou kunnen gebeuren."

Inmiddels is de pilot al twee jaar actief, zonder enige verbetering. Het kan nog gekker, het is nu zelfs verplicht. De papieren versie werd niet meer geaccepteerd. Maar hoe moeten mensen zonder computer en internet dit dan doen?

Nou die moeten maar naar de bibliotheek, waar een medewerker van de gemeente is... dat zou in de praktijk wel eens een reistijd van een uur kunnen zijn. Daarna kwam er een schrijven dat iedereen die geen wijzigingen heeft ook niets meer hoefde in te vullen. Dat klinkt logisch, maar dat geeft een groot probleem. De inlichtingenplicht. Iedere bijstandsgerechtigde is verplicht, ook ongevraagd, inlichtingen te verstrekken wanneer deze van invloed zouden kunnen zijn op de uitkering. Het maandelijks digitaal inleveren was voor mij – en ik denk voor de meeste gebruikers – een soort geheugensteuntje.

Een lijst met standaardvragen over de afgelopen maand. Stel nu dat iemand een teruggave van de belasting heeft ontvangen en vergeet dit te melden... de kans is groot dat je een sanctie krijgt, want je hebt niet voldaan aan je inlichtingenplicht.

3. De gemeente had weer iets nieuws verzonnen. Er was een samenwerkingsverband met lokale bedrijven ter promotie van ons eiland. Buutengewoon (ik weet niet of ik het goed schrijf). Ja, ja, er kwam een speciale promotiekraam in de Markthal Rotterdam. Twee dames van de gemeente moesten een selectie maken voor kandidaten vanuit de bijstand. Ik was dus ook geselecteerd, maar moest eerst een test ondergaan, alvorens voorgesteld te worden aan de eigenaren. Ik kom uit de supermarktbranche, dus verkoop, presenteren, klantvriendelijkheid en dergelijke zaken zijn dus met de paplepel ingegoten. Ik moest de test 'hoe geef je geld terug' doen! "Dat doe ik mijn halve leven al!" Nee, er was een speciaal computerprogrammatje waarop je deze test moest doen. Oké, wat moet, dat moet. Natuurlijk geslaagd met vlag en wimpel. Mijn eerste 'werkdag' in Rotterdam. Ik weet niet of je de Markthal wel eens gezien hebt in Rotterdam. De promotiekraam was zeer professioneel opgezet en had ook wat gekost. Ondanks de 'gratis handjes' dacht ik: dit kan dit nooit rendabel worden. Daar kopen mensen écht geen streekproducten zoals aardappels, uien, kaas, (verse) vis, enzovoort. Ik zie me daar al met tien kilo aardappels lopen...! Ik merkte wel dat de grootste klant de vuilcontainer was. Ik had mijn bevindingen gemeld bij de arbeidscoach, maar ja, waar bemoeide ik me mee? Twee weken later las ik in de krant dat het project failliet was. De gemeenteraad heeft er wel enige vragen over gesteld, maar uiteindelijk is het in de doofpot terechtgekomen. De kosten? Geen idee, daar wordt niet over gepraat.

4. Iedere bijstandsgerechtigde moet regelmatig zijn bankafschriften overleggen aan de gemeente. Soms één keer per jaar, maar als er vage vermoedens zijn van fraude kan het vaker. Normaal wordt om de bankafschriften van de laatste drie maanden gevraagd. Als er grondig onderzocht wordt kunnen ze bankafschriften van jaren opvragen. Ik moest dat dus ook. Het lijkt mij logisch dat men controleert of er geen extra inkomsten zijn die gemeld hadden moeten worden. Men verzocht mij te verklaren waarom ik regelmatig een pintransactie deed bij de plaatselijke benzinepomp, terwijl er geen auto op mijn naam stond!. Zou het misschien kunnen zijn dat ik mijn pakkie shag haal bij de benzinepomp?!?!?

5. Bij ons is er een aan- en afmeldverplichting. Dit betekent dat wanneer je op vakantie zou gaan, je je persoonlijk moet melden bij de balie van het gemeentehuis. Als je terugkomt, moet je je weer aanmelden. Ja, persoonlijk. Als je getrouwd bent moet je met z'n tweeën komen. Dat zou wel eens een autoritje kunnen zijn van twintig minuten, laat staan als je met de bus moet. Een vreemd systeem, want maandelijks moet je je al melden via het Rofje. Eén regel toevoegen aan dit formulier scheelt mensen geld en zinloze moeite. Op de vraag "Waarom?" krijg je bijna het standaardantwoord: "Daar hebben wij nu eenmaal voor gekozen!"

6. Ik heb gelukkig nog nooit verplicht bij de sociale werkplaats van de gemeente hoeven werken. Ik denk dat ze geen zin hebben in kritische mensen. Veel sociale werkplaatsen noemen ze tegenwoordig 'werkbedrijf'. Dit betekent dat zowel mensen met een arbeidsbeperking (WSW) als mensen met een bijstandsuitkering daar werken. Mensen met een arbeidsbeperking krijgen salaris volgens hun CAO, meestal tien tot twintig procent boven het minimumloon.

Een bijstandsgerechtigde werkt daar met behoud van uitkering, een alleenstaande krijgt zeventig procent van het minimumloon. Het verschil kan dus veertig tot vijftig procent zijn. Dus een alleenstaande bijstandsgerechtigde krijgt € 950,00 ,een alleenstaande WSW-er € 1400,00. Het zijn natuurlijk ook twee verschillende werelden. Maar als je deze twee groepen samen laat werken kan het zijn dat iemand in de productie veel minder ontvangt, terwijl zijn productiviteit misschien wel twee keer zo hoog is. Het excuus is standaard dat bijstandsgerechtigden 'klaargestoomd' moeten worden voor de arbeidsmarkt. "Wij geven begeleiding om het arbeidsritme weer terug te krijgen, het leren omgaan met gezag, op tijd uit bed komen." Iemand die een arbeidzaam leven heeft gehad van tien, twintig of dertig jaar hoef je écht niet te leren wat arbeidsritme is, omgaan met gezag, laat staan op tijd uit bed! Er zijn hele dikke rapporten geschreven dat werkbedrijven bijna geen positieve bijdrage brengen in het vinden van een reguliere baan. Daarbij werkt het vaak demotiverend, want de bejegening en bedreigingen hakken er emotioneel vaak diep in bij bijstandsgerechtigden. In plaats van maatwerk, de menselijke maat, staat het verdienmodel van werkbedrijven bovenaan.

7. In dit verhalenboek heb ik het al meerdere keren gehad over de Participatiewet. Deze wet geeft gemeenten veel beleidsvrijheid. De regels die in jouw gemeente gelden, zouden in de buurgemeente wel eens anders kunnen zijn. Praktijk: 352 gemeenten, 352 verschillende gemeentewetten (verordeningen). Hier een aantal voorbeelden waarvan je denkt: hoe verzin je het. In de Participatiewet staat dat gemeenten tot maximaal € 2400,00 per jaar belastingvrij mogen toekennen ter activering van betaalde arbeid.

Dat zou betekenen dat iemand € 200,00 per maand mag houden als deze bijvoorbeeld een parttime of tijdelijke baan heeft. Dat stimuleert bijstandsgerechtigden om ook meerdere parttimebaantjes te vinden. (*Werken & Bijstand* is een drama: lees het gelijknamige verhaal). Maar omdat in de wet staat het woord maximum, heeft onze gemeente er... schrik niet... € 125,00 per jaar van gemaakt!

We blijven even bij de wet. Een gemeente mag ter bevordering van betaald werken gedurende zes maanden een vrijstelling geven van vijftientig procent van het loon tot een maximum van ongeveer € 200,00 per maand. In het verhaal het voorbeeld van mijn Syrische buurman die € 50,00 meer verdiende dan de bijstandsnorm en niet in aanmerking kwam voor deze vrijlating!

Gemeenten hebben ook af en toe de neiging om het randje van de wet op te zoeken. Volgens de wet is fictief (schatten) berekenen van inkomen en bijstand verboden. In de praktijk betekent dit dat iemand bijvoorbeeld in een bepaalde maand € 500,00 heeft verdiend, je die € 500,00 niet de volgende maand alvast van de uitkering mag afhalen. Vaak weten mensen met nulurencontracten van tevoren niet hoeveel ze gaan verdienen. Het klinkt dus heel logisch dat het verdiende geld eerst binnen moet zijn, alvorens dit van de uitkering af te trekken. Mijn gemeente had hiervoor haar eigen 'methoden'met alle gevolgen (lees het verhaal *De voedselbank*) van dien.

8. In mijn verhalenboek staan twee verhalen: *Clëntenraden* en *Ervaringsdeskundigheid*.

In de wet staat het volgende:

“Artikel 47. Verordening cliëntenparticipatie

De gemeenteraad stelt bij verordening regels over de wijze waarop de personen, bedoeld in artikel 7, eerste lid, of hun vertegenwoordigers worden betrokken bij de uitvoering van deze wet, waarbij in ieder geval wordt geregeld de wijze waarop:

- a. periodiek overleg wordt gevoerd met deze personen of hun vertegenwoordigers;*
- b. deze personen of vertegenwoordigers onderwerpen voor de agenda van dit overleg kunnen aanmelden;*
- c. zij worden voorzien van de voor een adequate deelname aan het overleg benodigde informatie.”*

Dit betekent dat bijstandsgerechtigden zich mogen bemoeien met het beleid en de uitvoering van hun gemeente. En dat vinden veel gemeenten niet leuk. Om die lastige/mondige burgers in de hand te houden heeft onze gemeente verzonnen dat de Cliëntenraad valt onder artikel 84 van de Gemeentewet. Dat betekent dat de Cliëntenraad een commissie is, waarin de gemeente bepaalt wie er zitting in neemt en wie er ontslagen kunnen worden! Zo hou je het als gemeente in eigen hand. Het trieste is dat zelfs in een uitspraak van de Hoge Raad, dit een maas in de wet blijkt te zijn. Dus houden we ons aan de wet... maar het is niet in de geest van de wet.

9. Mijn ex-vrouw is honderd procent afgekeurd en ontvangt een ziektebewijs van het UWV en een stukje aanvullende bijstand van iets meer dan € 200,00. Ze moest op het matje komen bij de re-integratieambtenaar. Hij had een plan-van-aanpak gemaakt, met daarin de sollicitatieplicht. Sollicitatieplicht? Mijn ex is voor honderd procent afgekeurd! Zij kreeg het advies om bij eventuele sollicitatiegesprekken niet te melden dat ze diabetes is, maar ze is vanaf haar zevende jaar al diabetes. De druk waar zij helemaal niet tegen kan werd in

het gesprek opgevoerd. “Wilt u hier het plan-van-aanpak even tekenen?”

Ik hoorde dit verhaal. “Zijn ze helemaal gek geworden...? Ik schrijf een bezwaarschrift, je bent honderd procent afgekeurd, hoezo sollicitatieplicht? Je had ook nooit moeten tekenen.” Maar ik weet dat vaak mensen dusdanig onder druk gezet worden, dat ze tekenen om er maar vanaf te zijn.

Voordat de datum van de zitting van de bezwarencommissie bekend was, kreeg mijn ex-vrouw een uitnodiging voor een gesprek bij de gemeente. Ik ging mee. Volgens mij hadden de dames niet door dat zij mijn ex-vrouw was. In eerste instantie ging het gesprek alleen maar over koetjes en kalfjes. Mijn ex had een zware hartoperatie ondergaan en het verloop kwam uitgebreid aan bod. Ik vroeg na een tijdje: “We zitten hier voor het bezwaarschrift, sollicitatieplicht voor iemand die honderd procent is afgekeurd.”

“Ja, ja, dit is een foutje van een collega van ons. Maar die is inmiddels al weer weg hoor.”

“En nu?” vroeg ik.

“U bent honderd procent afgekeurd, dus scheuren we het plan-van-aanpak door.”

“Daarmee is de zaak opgelost, toch?” Dus allemaal stress en zenuwen voor niks?

De ambtenaar vroeg: “Trekt u het bezwaar weer in?”

Ik zei tegen mijn ex: “Doe maar, dan ben je er vanaf.”

De ambtenaar: “Wilt u hier even tekenen?”

10. Onze gemeente is heel goed in het verzinnen van pilots, projectjes en cursussen waarvan ik denk...hoe verzin je het? Veel van dit soort projecten worden met veel bombarie in de krant aangekondigd en daarna hoor je er niks meer van. Het

trieste is vaak dat bijstandsgerechtigden hieraan verplicht moeten deelnemen. Dit terwijl de vraag “heeft dit voor mij enig nut?” niet gesteld mag worden, want anders werk je niet mee aan je terugkeer naar de arbeidsmarkt. Een paar jaar geleden kregen alle bijstandsgerechtigden informatie over een computercursus. Dat is helemaal niet verkeerd, alleen aan wie stel je die vraag? Het lijkt me sowieso handig als je een selectie maakt op basis van leeftijd. Ik ga ervan uit dat een ieder tot een jaar of vijftig wel gebruik maakt van een computer? Toch? Alhoewel er vele ouderen zijn die écht geen digibeet zijn. Daarbij zou je eerst kunnen kijken wie wel en wie niet mailcontact hebben met de gemeente. Ik ga ervanuit dat iemand die mailcontact heeft, bestanden verstuurt en dergelijke wel weet hoe een computer werkt. Mijn buurmeisje (25) kwam met stoom uit haar oren naar mij toe. “Ze denken zeker dat ik dom ben? Wat een stelletje malloten! Ze denken zeker dat ik nog nooit op school hebt gezeten.” “Ho, ho, even rustig,” zei ik... “Wat is er aan de hand?” Ze liet me een grote envelop zien met gemeentelogo. Hierin zat een enquêteformulier met tientallen vragen over... een computercursus. “Weet je wat ze vragen?” zei ze. Of ik weet wat een muis is, of ik weet hoe je een computer aan moet zetten of ik weet wat internet is of ik weet wat Google is of ik weet hoe je moet mailen...” Ik wilde een grapje maken: “Ik zou overal ‘nee’ op antwoorden.” Toch maar niet gedaan. Ik denk dat de boodschap toch niet overkomt. Maar zo kan een goedbedoeld initiatief eindigen in onoverbrugbaar wantrouwen tussen burger en overheid. Zulke vragen stel je niet aan een 25-jarige.

11. Kranten staan bijna wekelijks vol met berichten over de huizenmarkt. Het tekort aan woningen, in het bijzonder sociale huurwoningen. De enige oplossing zou zijn: bouwen, bouwen, bouwen. Maar ik denk dat met mijn ervaringsdeskundigheid

een probleem wordt vergeten. Mijn dochter stond ingeschreven bij haar moeder. Toen zij 23 jaar zou worden, betekende dat haar moeder de huurtoeslag zou kwijtraken. De praktijk is dat zij (naar volle tevredenheid) op zichzelf is gaan wonen. In de praktijk betekent dit twee woningen en twee keer huurtoeslag! Moeder behield haar toeslag en mijn dochter kreeg huurtoeslag. Volgens mij is dit voor de maatschappij twee keer zo duur.

Ik weet een verhaal van iemand die mantelzorger is van haar ouders. Zij woont bij haar ouders. Maar omdat zij in de bijstand terecht zou komen, heeft zij een sociale woning betrokken. Immers, zij zou gekort worden op haar uitkering (kostendelersnorm) en haar ouders zouden minder huurtoeslag ontvangen. Dus zij heeft een huurwoning, waarin zij niet woont! Hierdoor ontvangt zij volledige huurtoeslag voor haar 'lege' woning, de ouders krijgen volledige huurtoeslag én op de uitkering wordt niet gekort.

Mijn dochter heeft sinds een jaar een relatie. Helemaal *in love*. Als zij haar sociale huurwoning zou opzeggen en bij haar vriend intrekt, is zij al haar rechten kwijt. De relatie kan stuklopen en de wachttijd is in onze gemeente zeven jaar. Dat is al een enorm risico. Maar er speelt meer... Stel dat dochter haar woning opzegt, dat krijgt zij natuurlijk geen huurtoeslag meer. Maar... haar vriend raakt zijn huurtoeslag kwijt! (Gezamenlijk inkomen). Het gaat om bijna € 300,00.

Nu gaan we het nóg eens gekker maken in dit praktijkvoorbeeld. Want de inboedel uit het huis van mijn dochter moet opgeslagen worden, omdat de woning van vriend te klein is. Kosten geschat € 150,00. Dus als dochter haar woning opzegt, buiten het genoemde risico, gaan ze er beide al € 450,00 per maand op achteruit. Nu zit er op beide

woningen een huurtoeslag, dat is dus twee keer € 300,00. Dus het behouden van de woning kost per maand in werkelijkheid € 150,00. Daarmee dek je wél een groot risico af.

Ik zou niet weten hoe je dit moet oplossen. Alhoewel? Het hele toeslagensysteem afschaffen! Ik vraag me wel af hoeveel woningen er in werkelijkheid 'leeg' staan om zowel het risico van het breken van een relatie, als het moeten inleveren van huurtoeslag.

Maar het zou natuurlijk (alweer) te gek voor woorden zijn, wanneer woningen in de praktijk blijken 'leeg' te staan.

Wie is er nu gek?

12. Zo dat was even het rijtje 'hoe-verzin-je-het-regeltjes'. Maar ook mondeling durven ambtenaren veel. De bejegening is vaak mensonterend. De machtsverhouding tussen ambtenaar en uitkeringsgerechtigde is totaal uit balans. Vele voorbeelden gehoord, maar eerlijk is eerlijk, geen bewijs. Ik noem er een paar:

"Hier ben ik de baas, als u niet doet wat ik zeg, heeft dat gevolgen."

"U ziet er goed uit, volgens mij heeft u helemaal geen uitkering nodig."

"Niet luisteren is korting op uw uitkering."

"Geen werk, niet naar school? Dan wordt het toiletten schoonmaken."

"Buiten heeft u keuzevrijheid, hier binnen niet."

"Ik vind u bepaald niet gemotiveerd."

"In de wet staat een reistijd van drie uur per dag, dus zie ik het probleem niet."

"Wij hebben een nieuwe cursus omgaan met geld, lijkt me wel wat voor u."

"U wilt een opleiding volgen...nee, daar hebben we geen geld voor."

“Waarom?... Daar hebben wij nu eenmaal voor gekozen.”

“Kapotte wasmachine?... Helaas, we hebben de Bijzondere Bijstand afgeschaft.”

“U zult toch zelf een oplossing moeten vinden... dat noemen we zelfredzaamheid.”

“U zegt: ‘deze vacature past niet bij mij’, maar ik vind van wel.”

“Bijstand is nu eenmaal het laatste vangnet.”

“Schaamt u zich niet, dat u geen werk heeft?”

“Ik heb een goed bericht voor u, u bent toegelaten tot de voedselbank.”

“Als u het er niet mee eens bent, gaat u toch naar de rechter?”

“U vertelt dat meer mensen dit probleem hebben, nou wij hebben nog nooit een klacht ontvangen.”

“Ik ben uw zesde arbeidscoach, helaas het is niet anders”

“Nou, uw cv mag ook wel eens opgepimpt worden”

“Wij gaan ervan uit dat iemand met een bijstandsuitkering moet sparen voor bijzondere uitgaven.”

“Twee maanden moeten wachten op antwoord? Dan hebben wij ons keurig aan de wet gehouden.”

“U weet dat de goedkoopste artikelen in de supermarkt altijd op de onderste plank staan?”

Enzovoort...

Wie is er nu gek?

21. THEORETISCHE ONZIN!

Zoals vaker in mijn verhalenboek geschreven: er zit een Berlijnse Muur tussen de systeemwereld (ambtenaren/overheid) en de leefwereld van mensen. In het verhaal *Wie is er nu gek?* kom je tot de conclusie: wat een onzin!

In dit verhaal beschrijf ik hoe de theoretische wereld denkt om vanuit de bijstand mensen aan het werk te krijgen. Vele rapporten hebben reeds bewezen dat het resultaat zeer beperkt is en zelfs mensen langer in de bijstand houden. De waaromvraag is voor mij simpel: vanuit de bijstand naar betaald werk is een verdienmodel. Gemeenten, organisaties, bedrijven verdienen hier geld aan en dat is meestal niet in het belang van de bijstandsgerechtigden.

Maar men heeft natuurlijk wel argumenten nodig om de werkloosheidsindustrie in stand te houden. En dat zijn vaak onzinargumenten.

Veel WSW-bedrijven (de Sociale Werkplaatsen) zijn omgebouwd tot commerciële werkbedrijven. Vaak in de vorm van een bv, waarvan gemeenten de aandeelhouders zijn. De gedachte is dat mensen hier 'leren' om het dagritme terug te vinden, om te gaan met gezag, arbeidsethos te vergroten, omgang met collega's, sollicitatievaardigheden, inzicht in eigen competenties, arbeidsvaardigheden, en ga zo maar door. Dat klinkt misschien helemaal geweldig, maar het resultaat is nihil.

Waar gaat het fout in de praktijk?

Allereerst wil ik duidelijk onderscheid maken tussen groepen mensen in de bijstand. Je kan niet iedereen over één kam scheren.

Theoretisch durft men te beweren *maatwerk* te leveren.

Maatwerk is naar mijn mening het meest misbruikte woord bij ambtenaren. Ik verdeel bijstandsgerechtigden in vijf groepen:

- Jongeren zonder werkervaring
- Mensen met 5-10-20 jaar werkervaring
- Mensen met een arbeidsbeperking
- Mensen vanaf 50 jaar tot de pensioengerechtigde leeftijd
- Statushouders/vluchtelingen

Jongeren zonder werkervaring

In principe gaat de re-integratiecoach ervan uit dat jongeren tot 27 jaar ‘gewoon’ een opleiding moeten volgen. De simpele weg, want zo komen ze dan UIT de bijstand en kunnen financieel terecht bij DUO. Vaak zijn deze jongeren niet voor hun lol in de bijstand terechtgekomen: slechte thuissituatie, verslaving, schulden, verkeerde vrienden, heftige pubertijd, dakloosheid en zo meer. Probeer deze jongeren maar eens naar school te krijgen. Ga er maar vanuit dat hun leerkrachten er alles en alles aangedaan hebben om hen binnenboord te houden. Deze jongeren hebben extra begeleiding nodig, een coach die ze bij de hand neemt en niet meer loslaat tot dat ze hun weg weer gevonden hebben. Eén coach, niet een leger hulpverleners! Daar gaat heel veel tijd, geld en energie in zitten, maar voor de maatschappij is dit een investering voor de toekomst. De problemen van vroegtijdige schoolverlaters worden vaak van kwaad tot erger. Het zou de gemeentecoach moeten zijn die voorkomt dat ze in de put terecht komen. Als ze op het randje van het ravijn staan is het de gemeentecoach degene die ze er vandaan trekt.

Wel met als voorwaarde: één regisseur/begeleider. Nogmaals geen leger hulpverleners, dat heeft een averechtse uitwerking.

Mensen met 5-10-20 jaar werkervaring

Iemand mét werkervaring heeft dramatische ervaringen met het werkloos zijn. De UWV-terreur, een financiële tik, gezondheids- en/of psychische problemen, en dergelijke zaken. Het werkloos zijn hakt diep in op de eigenwaarde van een mens. Als je dan verplicht wordt naar een werkbedrijf te gaan van de gemeente, dan krijg je vaak helemaal een negatieve eigenwaarde. Immers je krijgt 'les' in zin: dagritme terug te vinden, omgaan met gezag, arbeidsethos te vergroten, omgang met collega's, sollicitatievaardigheden, inzicht in eigen competenties, arbeidsvaardigheden, enzovoort. Dit heb je allang vanuit je werkervaring geleerd. Daarbij is het in en in deprimerend, wanneer bij een echtpaar, van wie één werkloos is geworden, beiden in principe in de bijstand terechtkomen. Mocht één van beiden een parttime baantje hebben, dan wordt het van de uitkering afgehaald. Als beiden geen werk hebben, moeten ze allebei de re-integratie in. Toen ik nog bestuurslid was van de Cliëntenraad was, kwam ik een mevrouw tegen bij de supermarkt. Met tranen in haar ogen vertelde ze: "Gerard, mijn man is werkloos geworden en moet nu dozen inpakken bij de Sociale Werkplaats. Ik ben altijd gewoon huisvrouw geweest en moet nu verplicht de schoonmaak in. Wij vinden het helemaal niet erg om te werken, maar dit is zo frustrerend, we worden nu beiden onder druk gezet, we worden bedreigd met minder geld, als we niet meewerken."

De grootste onzin vind ik het dagritme terugvinden. Al veertig jaar kwam ik op tijd uit bed. Tuurlijk! Maar nu, zonder enige nuttige bezigheid, duurt een dag erg lang. Vooral in de herfst- en winterperiode. Dus ik ga zeer laat naar bed en kom er zeer

laat uit. Inmiddels heb ik de schaamte hierover overwonnen. Ik ben opgevoegd met 'De morgenstond heeft goud in de mond'. Mocht ik een keer een afspraak hebben, dan ben ik altijd op tijd. Hoezo dagritme terug vinden?

Daarbij is parttime werken, zowel voor de man als de vrouw, financieel bijna onmogelijk. Je gaat er vaak in geld op achteruit. Lees het verhaal *Werken & Bijstand: een drama*.

Mijn gedachte is dat je de regie van het vinden van betaald werk bij deze mensen zélf neer moet leggen. Vanuit ervaring en competenties weten ze zelf dondersgoed waar mogelijkheden liggen. Daarbij is hulp nodig van de re-integratiecoach. Bijvoorbeeld door parttime werken wél financieel aantrekkelijk te maken. De wettelijke activeringspremie of vrijwilligersvergoeding gebruiken. Risico's van tijdelijke en flexcontracten beperken door bijvoorbeeld de bijstand op pauze te zetten. (Nu zijn mensen vaak bang dat ze na een tijdelijk contract de hele procedure opnieuw in moeten.) Maar wat je voor deze groep zeker niet moet doen is: werken met behoud van uitkering, proefplaatsingen, loonkostensubsidies, enzovoort. Zodra je mensen met werkervaring gaat subsidiëren, gaan de werkgevers hier misbruik van maken. Een goede werkgever zoekt goede werknemers, dat is meer waard dan die paar duizend euro subsidie. Het misbruik zit 'm in drie maanden proefplaatsing, een jaartje loonkostensubsidie en daarna is het volgende 'slachtoffer' weer aan de beurt.

Buiten dat dit de maatschappij klauwen met geld kost, is het voor de mensen in kwestie zeer frustrerend, demotiverend en het houdt ze vast in de bijstand. Ook werkt het natuurlijk oneerlijke concurrentie in de hand.

Mensen met een arbeidsbeperking

Vanaf 2015 is er geen instroom meer in de sociale werkplaats voor mensen met een handicap. Het sluiten van de Sociale Werkplaatsen is een grote, grote fout. Met dank aan de Participatiewet! Men ging ervan uit dat deze mensen, met een vette loonkostensubsidie, óók terecht zouden kunnen komen bij het normale bedrijfsleven. Theoretische onzin, dit blijkt in de praktijk niet te werken. Gevolg: heel veel arbeidsgehandicapten zitten thuis op de bank en kunnen geen kant op. Beter is om terug te gaan naar het oude model van de sociale werkplaats, én de miljoenen aan loonkostensubsidie daarin te investeren. Een groot probleem voor gemeenten is dat de sociale werkplaatsen verliesgevend zijn. Dat is logisch, want iemand met een arbeidshandicap is minder productief en heeft meer begeleiding nodig, terwijl ze een volledig salaris ontvangen van minimaal het minimumloon. Dus commercieel gezien zijn het dure krachten. Ik denk dat we dit moeten accepteren. Een sociale werkplaats kan geen commercieel bedrijf zijn. Daarbij is de sociale werkplaats voor deze mensen hét doel om verbinding te maken met de maatschappij: weekritme, nuttig bezig zijn, collega's, samen zijn.

Daarbij is er nog iets onzinnigs aan de hand. Mensen in de bijstand moeten werken met behoud van uitkering bij de sociale werkplaats. Het oneerbiedige dozen inpakken, washandjes vouwen, stickers plakken, en het beruchte papier prikken in een schone straat.

De praktijk is dan dat de productie van iemand vanuit de bijstand waarschijnlijk wel tien keer zo hoog ligt dan dat van de arbeidsgehandicapte, terwijl de bijstandsgerechtigden dertig tot veertig procent minder 'salaris' krijgen. Ik kan het niet uitleggen.

Dit alles wil niet zeggen dat gehandicapten niet thuis horen in het gewone bedrijfsleven. Waarom zou iemand in een rolstoel niet achter de kassa kunnen zitten als caissière of kassier? Iemand achter een bureau als telefonist(e)/administratief medewerker? Toen ik nog supermarktmanager was, zo'n twintig jaar geleden, had ik wel eens met deze gedachte gespeeld. Maar dat was toen zó ingewikkeld, het kassameubel moest aangepast worden, er moest een invalidentoilet komen enzovoort. Nu, twintig jaar later begint deze gedachte praktijk te worden. Maar... ik begrijp dat deze aanpassingen betaald gaan worden door de overheid, maar ga niet strooien met loonkostensubsidies. De capaciteiten van een caissière in een rolstoel zijn dezelfde als die van een caissière die wel kan lopen. Toch?

Mensen vanaf 50 jaar tot de pensioengerechtigde leeftijd

In 2017 heb ik meegewerkt aan het programma *Kans op werk* 3% van *TROS Radar Extra TV* in mei 2017. De arbeidsmarkt voor vijftigplussers is heel moeilijk. Je bent te oud(?). Vooral als de arbeidsmarkt moeilijk is, is het voor deze groep extra moeilijk, bijna onmogelijk. In 2017 was ruim 50% van het aantal vijftigplussers werkloos. Ook in de bijstand is deze groep oververtegenwoordigd. We hebben al jaren discussie over leeftijdsdiscriminatie, dat is fout, maar is wel de realiteit. Zelf ben ik inmiddels een zestigplusser, na honderden sollicitaties heb ik het opgegeven. Zo frustrerend.

De enige (kleine) mogelijkheid om betaald werk te vinden, is je eigen sociale netwerk. Maar dan moet je natuurlijk wel een goed sociaal netwerk hebben. In de beginjaren heb ik diverse netwerkbijeenkomsten bijgewoond. Maar ja, als je dan vraagt aan de gemeente of ze de kosten van netwerken vergoeden

(reiskosten, parkeerkosten e.d.), dan is het antwoord: “Daar hebben we geen geld voor.”

De sollicitant gaat er vanuit dat zijn sollicitatiebrief en zijn motivatie gelezen wordt. Vaak is hierin alle energie, creativiteit en onderzoek in gestopt. Ik heb wel eens gelezen dat een sollicitatiebrief minder dan één minuut de tijd heeft gelezen te worden. Bij grote bedrijven gaan sollicitatiebrieven door een soort scanner. Hierin worden bepaalde kenmerken tevoren ingebracht, zoals opleiding, eigenschappen en heel waarschijnlijk ook je geboortjaar. Dan ga je zonder gezien te worden de papiervernietiger in.

Het toppunt van onzin vind ik dat wanneer bijvoorbeeld een timmerman, een tuinman, een schoonmaakster, een taxichauffeur... naar de sociale werkplaats worden gestuurd om daar dozen in te pakken, stickers te plakken... dan word je écht gekrenkt in je menswaardigheid.

Statushouders/vluchtelingen

Het overgrote deel van de statushouders zit in de bijstand. Een hele moeilijke groep om ‘aan het werk te krijgen’. Omdat deze groep zo moeilijk te plaatsen is, hebben gemeenten de neiging ze voorlopig met ‘rust’ te laten. Vooral in de eerste fase wordt gezegd: “Gaat u eerst maar uw taalopleiding doen.” Deze opleiding duurt drie jaar! Dat zijn drie halve dagen per week, dus blijven er elf halve dagen over! Ik begrijp nog steeds niet waarom taalonderwijs niet ’s avonds is.

Toen ik mijn supermarktmanagersopleiding deed was dat drie jaar avondschoon en overdag werken. Mijn overtuiging is: taal leer je op straat! Ik was vrijwilliger bij Vluchtelingenwerk, ik ben geschrokken van het lage taalniveau van statushouders. Diegene die wél redelijk goed Nederlands spreken, zijn per

definitie de beperkte groep die wél verbinding heeft met de Nederlandse maatschappij. Hierin zou de gemeente vanaf het begin het voortouw in moeten nemen. Maar daar zit gelijk ook het probleem. De taal.

Statushouders zouden bij ieder gesprek met de gemeente een vertaler mee moeten nemen. Een statushouder heeft sowieso een communicatieprobleem, daarbij voelt men zich 'te gast' in Nederland. Ook speelt een belangrijke rol dat zij gewend zijn aan een machtsverhouding tussen overheid en burger. In veel landen kan je maar beter je mond houden en vooral geen eigen mening uiten. Dus als de ambtenaar vraagt: "Hoe gaat het met u?" Dan is het standaardantwoord: "Goed." Men heeft niet door dat je daarmee geen stap verder komt in Nederland.

Nederland is voor statushouders een moeilijk land. Regeltjes, regeltjes, regeltjes. Een professor heeft voor het SCP een rapport geschreven over re-integratie statushouder met de titel *Nederland... regelland*. Het is voor een statushouder onmogelijk om zonder hulp hier doorheen te komen. Daarbij hebben ambtenaren en de Belastingdienst snel de neiging te zeggen: "U dient de wet te kennen." Als een statushouder in de financiële problemen komt door bijvoorbeeld een fout gemaakt te hebben in ons digitale systeem, dan is de gemeente, maar ook Vluchtelingwerk, vaak niet thuis.

Ik ken een verhaal van iemand die bij de vraag "Gebruikt u uw kindertoeslag voor kinderopvang?" per ongeluk 'nee' had ingevuld... Gevolg: een teruggave van duizenden euro's. Probeer dat zonder hulp maar weer eens goed te krijgen.

Mijn 'ideale' oplossing zou zijn: *buddy to buddy*. Iedere statushouder vanaf het begin zijn eigen Nederlandse maatje. De gemeente betaalt de buddy een vrijwilligersvergoeding (wettelijk € 1700,00) per jaar en een bepaald budget voor

‘kennismaking’. Kennismaking met Nederland, ga er samen op uit, een museum, de Tweede Kamer, de Keukenhof, een concert, enzovoort. De buddy is, onder afgesproken voorwaarden, mede verantwoordelijk voor de voortgang van de statushouder. Dit in het belang van de statushouder.

Als de gemeente iets ‘verzint’ wat niet in het belang is van de statushouder, mag hierover discussie gevoerd worden. Dat zorgt voor een win-winsituatie. Maar ik denk dat dit vanuit de gemeenten niet gaat gebeuren.

Ik sprak een poosje terug twee statushouders op een parkeerterrein van de supermarkt. Eén kende ik van ruim twee jaar geleden. Nog steeds in de bijstand, vijf jaar in Nederland. vijfendertig jaar, drie kinderen en wonende in een gehucht, waarvan ik weet dat de dorpsbewoners niet zo blij zijn met ‘buutenlanders’. Hij was loodgieter/verwarmingsmonteur in Syrië. Hoe is het mogelijk... we hebben een tekort aan die soort vakmensen! Ondanks dat het gaat ‘kriebelen’ bij mij, ‘bemoei’ ik me er niet meer mee. Lees het verhaal *De maatschappij zegt tegen vluchtelingen: Werken*. De enige tip die ik hem kon geven was contact op te nemen met een landgenoot van hem, van wie ik wist dat hij inmiddels een baan gevonden had als verwarmingsmonteur. Dat zou hij doen.

Hopen dat het lukt, maar we zijn al ruim vijf jaar te laat en de maatschappij dertig- tot vijftigduizend euro armer.

De andere meneer kende ik niet. Hij stelde zich netjes voor en woont in Rotterdam. Daar werkte hij als pakjesbezorger bij Post.nl. Dus in loondienst bij een werkgever. Hij wilde zzp’er worden. “Denk daar nog maar eens tien keer over na,” zei ik hem. Hij was enigszins verwonderd over mijn reactie. “Maar zzp’ers verdienen meer als werken bij een baas,” antwoordde hij. Ik legde hem uit wat het verschil is. “Nu is jouw baas

verantwoordelijk voor alles, zoals Belastingdienst, als zzp'er ben jij verantwoordelijk. Regeltjes, regeltjes, regeltjes. In Nederland moet je geen ruzie maken, maar zeker geen ruzie met de Belastingdienst... want dat verlies je altijd."

Hij vertelde dat hij in Syrië advocaat was. Hij heeft hemel en aarde bewogen om te gaan studeren voor advocaat in Nederland. Hier word ik zo verdrietig van... laten we nou durven eerlijk te zijn: van Syrische advocaat naar Nederlandse advocaat is een onmogelijke opgave. Mensen hoop geven, terwijl wij tevoren weten dat deze hoop ongegrond is. Er zijn beroepen die voor statushouders bijna onmogelijk zijn. Ik ben hoogopgeleiden tegengekomen zoals griffier bij een rechtbank, bibliothecaris, advocaat, maar ook sommige medische beroepen. Het standaard Nederlands (ABN) is een groot struikelblok, laat staan juridische taal, medische taal. Inmiddels was hij daar ook achter gekomen, een onmogelijke opgave. Dus was hij nu pakjesbezorger. Ik vroeg hem: "Nu moet je kiezen: wil je of nú advocaat in Syrië of pakjesbezorger in Nederland zijn?" Zijn antwoord: "Pakjesbezorger in Nederland."

In dat ene gesprekje op het parkeerterrein had ik toch het gevoel twee statushouders, misschien, de juiste richting opgestuurd te hebben.

De titel van dit verhaal is *Theoretische onzin*. Statushouders die terecht komen bij de sociale werkplaats. Ik ken iemand die al twintig jaar van beroep kapper is, iemand die van beroep stukadoor is, iemand die van beroep fysiotherapeut is... en die moeten verplicht in de groenvoorziening of schoonmaak werken. Het moet toch mogelijk zijn om een Syrische kapper, kapper te laten worden in Nederland? Een Syrische stukadoor, stukadoor in Nederland? Een Syrische loodgieter, loodgieter in

Nederland? En ga zo maar door. Het zal heus geen gemakkelijke weg zijn, maar gevangen zitten in de bijstand lijkt mij zowel voor de statushouder als maatschappelijk ook niet de oplossing.

Daarbij is bekend dat tachtig procent van de statushouders graag aan het werk wil, hun eigen geld wil verdienen en niet profiteren van 'gratis geld'. Maar ja, regeltjes, regeltjes, regeltjes...

Diverse verhalen over vluchtelingen/statushouders heb ik al geschreven. Misschien in mijn 2^e boek. Deze mensen zitten vaak gevangen in theoretische onzin.

Ter afsluiting van dit verhaal *Theoretische onzin*. De lezer merkt misschien wel enige irritatie in dit verhaal. Het zal mijn karakter, ervaringsdeskundigheid, arbeidzaam leven, wel zijn dat ik de logica van onzin niet wil begrijpen. Het enige argument dat overblijft is dat er geld verdiend wordt aan onzin, veel geld. In dit verhalenboek staan vele voorbeelden van onzin.

Zoals eerder geschreven de uitspraak van Koning Willem Alexander: "Niet normaal gaan vinden, wat niet normaal is."

In dit verhalenboek probeer ik diverse praktijkvoorbeelden van onzin duidelijk te maken. De 'te-gek-voor-woorden-verhalen'... De 'hoe-verzin-je-het-verhalen'... De 'hoe-is-het-mogelijk-verhalen'... Maar ook proberen oplossingen aan te dragen. En laten we beginnen met het stoppen van onzin!

22. WIR HABEN ES GEWUßT

Mijn verhalenboek bestaat uitsluitend uit ervaringsdeskundige verhalen. De ervaringsdeskundige ben ik. Dat wil niet zeggen dat mijn verhalen uniek zijn, individueel. Dat is trouwens meestal de standaardreactie van de gemeente bij het Spreekrecht: “Wij kunnen niet ingaan op een individuele casus.” Met andere woorden, uw verhaal is uw verhaal en geldt niet voor anderen. Ik maak altijd het vergelijk met de kapotte lantaarnpaal in de straat, ook al is die ene lantaarnpaal individueel, als deze precies op een gevaarlijke bocht staat en hij doet 't niet, dan is dat toch in algemeen belang?

Maar zoals onderstaande opsomming laat zien is er veel geschreven over de Participatiewet: vele, vele artikelen en vele, vele dikke rapporten. En ze komen allemaal tot dezelfde conclusie: **de Participatiewet is mislukt!** De gedachte dat gemeenten dichter bij haar burgers staan blijkt een averechtse werking te hebben. 352 gemeenten, 352 verschillende regeltjes. De macht van de ambtenaar is onevenredig groot. Het verdienmodel voor gemeenten, organisaties en bedrijven is business geworden. Een miljardenindustrie waarin de armen/zwakkeren het verdienmodel zijn. Alles volgens de Participatiewet, juridisch dichtgetimmerd, omdat de wet gemeenten de ‘vrijheid’ geeft te handelen zoals het haar goed dunk. De ene gemeente ziet bijstandsgerechtigden als kostenpost, losers, bankzitters, labbekakken, en vergelijkbare uitlatingen. Het beleid is hard... lees het verhaal *Verboden woorden voor ambtenaren*. Andere gemeenten zien bijstandsgerechtigden als mensen met pech op het levenspad; werkeloosheid, ziekte, echtscheiding of ‘gewoon’ pech. Zij voeren een beleid met een hart.

Ik vind het onvoorstelbaar dat je als politiek een wet handhaaft waarvan bewezen is dat ze inefficiënt is, vaak onmenselijk, een vermogen kost en waardoor burgers met hun rug tegen de muur komen te staan.

Het is alweer november 2020. Veel van mijn verhalen hebben geen einde. Iedere keer is er weer een gebeurtenis of moment waardoor mijn verhalen nóg ernstiger worden.

Ik stuurde een kennis van mij het volgende artikel: *De Participatiewet of een rechtvaardige bijstand?* Dit artikel was gepubliceerd op de website van Sociale Vraagstukken. Alweer een artikel over de uitwerking van de Participatiewet, het onderdeel Werk & Inkomen. Mijn kennis omschrijft zich als Senior Adviseur Participatiewet. Hij heeft dus verstand van zaken, is een professional. Ik stuur hem een WhatsApp-berichtje met de link van dit artikel met de opmerking: “Hoeveel rapporten moeten er nog geschreven worden?” Zijn antwoord: “Net zolang als ze ervoor betalen.”

Ik weet dat hij het vaker met mijn denken eens is, maar dat is een privémening. Hij zal dit nooit wereldkundig maken. Ik vertaal dit als *bullshit job*. Moeten werken volgens de regeltjes, de visie, de verdienmodellen, waar je het in je hart eigenlijk helemaal niet mee eens ben. Hoeveel ambtenaren, adviseurs, politici, beleidsmedewerkers, managers en uitvoerenden zijn er die moeten werken met de Participatiewet, maar het in hun hart helemaal niet mee eens zijn met deze wet? Tja, het verdient zo goed, en je moet toch ergens je hypotheek van betalen!

De volgende tekst komt uit mijn verhaal
Ervaringsdeskundigheid:

“[...] De man vertelde dit verhaal met horten en stoten, zeer emotioneel en hij kon zijn tranen niet bedwingen. Ik ook niet, werd in mijn ziel geraakt.”

De voorzitter van deze meeting moest na dit verhaal ook even slikken. Deze ervaringsdeskundigen werden door iedereen zeer gewaardeerd voor hun openheid en het durven vertellen. Eén van de toehoorders durfde zelfs de opmerking te plaatsen:

“Heel bijzonder dat deze twee mensen zich zo kwetsbaar durven op te stellen, de meeste mensen houden hun mond, omdat ze bang zijn voor een sanctie”. Zoals de lezer inmiddels wel begrepen heeft... van dit soort verhalen zijn er inmiddels al honderden bekend. En tóch doen de professionals nét alsof dit de eerste keer is dat zij dit horen. Ik wil/kan maar niet begrijpen, dat mensen die meewerken aan deze praktijken, 's nachts nog lekker kunnen slapen. Je werkt als sociaal medewerker en je maakt mensen kapot, omdat...??? Wij dienen de wet uit te voeren? Ons budget is niet toereikend? Wij productie moeten draaien? Wij het al zo druk hebben? Of hebben wij de training *Sturing op zelfsturing* gevolgd?”

Ik ben ervan overtuigd dat met het (betaald) binnenhalen van ervaringsdeskundigen voor vele beleidsmakers/uitvoerenden en politici de ogen (eindelijk) open gaan”.

Het klinkt misschien hard, maar je bent mijn inziens medeplchtig aan deze praktijken! Je weet van misstanden, maar je doet er niets aan. Als jij kijkt naar de definitie ‘medeplchtig’:

Medeplichtige: in het strafrecht, is de persoon die opzettelijk heeft bijgedragen tot het misdrijf, niet-noodzakelijke hulp heeft geboden, onderrichtingen heeft egeven, wapens, werktuigen of andere middelen heeft verschaft, onderdak heeft verleend en/of op voorhand op de hoogte was of redelijkerwijs had moeten zijn van het misdrijf. Hij moet onderscheiden worden

van de mededader. Medeplichtigheid kan strafrechtelijk alleen bestaan aan een misdrijf, niet aan een overtreding.

Dus mijn 'beschuldiging' gaat juridisch gezien niet op. Maar niet alle normen en waarden zijn juridisch te toetsen. Dat hebben we wel gezien in de fraudeaffaire, dit werd zelfs gezien als ondermijning van het staatsrecht. Dus ook al ben je juridisch niet strafbaar... De vraag is: hoe gaan we met elkaar om? Toch?

Onderstaande tekst komt uit *Hechtingsstoornis*. (dit wordt, hoop ik, een nieuw boek.)

"De volgende dag word ik gebeld door Caroline. Ja, ja dat is haar échte naam. 'Meneer Sangers, ik wil graag weten hoe het met u gaat en met uw zoon.' Zij was aanwezig bij de bespreking met de directeur en teamleider. 'Ik ben erg geschrokken wat jullie is overkomen door het toedoen van onze gemeente.' Ik raakte enigszins van slag, dit ben ik niet gewend en er is toch een bepaald wantrouwen ingeslopen in de loop der jaren.

Ik zei tegen haar: 'Ik ben in ieder geval heel blij dat de laatste teamleider is vertrokken, mevrouw nee!' Van wat zij vertelde schrok ik hevig.

'Meneer, Sangers u heeft geen idee wat wij op de afdeling hebben meegemaakt met haar. Ik heb 26 collega's zien gaan en komen. Alles wat fout ging lag aan iedereen, behalve aan haarzelf. Ik was bijna in een burn-out terecht gekomen.' We waren beiden heel blij met het open en eerlijke gesprek. Zij is nu leidinggevende van een bepaald team. 'Ik moet veel puin gaan ruimen, af en toe weet ik niet waar ik moet beginnen.' We hebben afgesproken dat zij mij altijd mag bellen/mailen. 'Als jullie iets veranderen/verzinnen vraag dan eerst aan ervaringsdeskundige hoe dit in de praktijk gaat uitwerken.' Dat zal ze doen, ook haar collega's 'procesregisseurs'. Ik heb

haar mijn verhaal *Verboden woorden voor ambtenaren* doorgestuurd, onder geheimhouding. Misschien gaat ze begrijpen waarom collega's van haar zo werken. Ik ben heel bang dat haar teamleider ook valt onder verboden woorden voor ambtenaren. Haar leidinggevende, via de WhatsApp, een cijfer gegeven voor Carolien. Een 8!"

Deze week heeft mij wel in verwarring gebracht. Conclusie: het klopt dus! Mijn hele verhalenboek is dus de waarheid. Natuurlijk is het waar, maar vaak begreep ik niet het waarom. Nu wordt jaren van ellende bevestigd door de gemeente zélf! Persoonlijke ellende, ellende *Cliëntenraad*, ellende *Bijstand-Werkt-Samen*, ellende Vluchtelingenwerk... en niet alleen voor mij, maar velen met mij. Ik ben blij met deze bevestiging, maar ik snap niet hoe het zover heeft kunnen komen. Sedert vijf jaar hebben we een nieuwe gemeentesecretaris, een nieuwe directeur, een nieuwe wethouder en een nieuwe teamleider. En tóch blijkt dat de 'oude' gewoonten nog steeds de hoofdrol spelen. Dat de nieuwe teamleider precies de verkeerde was, mevrouw nee, mevrouw IK, mevrouw 'geheime overlegjes', wist ik ... maar dat de nieuwe wethouder, de nieuwe gemeentesecretaris, de nieuwe directeur dit hebben laten gebeuren, daar snap ik niks van. Ik heb toch genoeg signalen uitgezonden? Geloofden ze me niet?

Deze verwarring beschadigt mijn vertrouwen in mensen. *Sie haben es gewußt*, zij hebben het geweten. Ruim acht jaar trekken aan een dood paard, wolven in schaapskleren, liegen en bedriegen, geheime overlegjes, smerige trucjes, gewetenloos... Ik weet nog even niet hoe ik hier mee om moet gaan. Het bevestigt mijn gelijk, maar het geeft ook een belazerd gevoel.

De Participatiewet bestaat nu in 2020 vijf jaar. Hoeveel rapporten moeten er nog geschreven worden? Onderstaande

linkjes heb ik in een paar uur verzameld via Google: *artikelen over de participatiewet*. Ik zou er boeken mee kunnen vullen wat je tegen komt met deze zoekopdracht. Onderstaand zijn er maar een paar. Conclusie: de Participatiewet is mislukt! Heel gauw de vuilnisbak in en het geld wat nu besteed wordt aan de verdienmodellen, geven aan de mensen die het écht nodig hebben!

Bijstand is uitgegroeid tot een uitzichtloze hel

Artikel van mei 2020 van Zihni Özdil (geen linkje omdat ik geen abonnee ben van NRC)

Te complex en nauwelijks effectief: de Participatiewet

www.rtlnieuws.nl/nieuws/politiek/artikel/4925781/participatiewet-eenvoudig-eenduidig-faalt-minder-kans-op-werk

Participatiewet is mislukt

<https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nieuws/participatiewet-is-mislukt.11475999.lynkx>

Participatiewet drijft mensen in bijstand tot wanhoop: 'De maatschappij zit niet op ons te wachten'

<https://www.trouw.nl/economie/participatiewet-drijft-mensen-in-bijstand-tot-wanhoop-de-maatschappij-zit-niet-op-ons-te-wachten~bb992297/>

Participatiewet faalt: 'Wie werkt gaat er niet altijd financieel op vooruit'

<https://wnl.tv/2019/11/19/participatiewet-faalt-wie-werkt-gaat-er-niet-altijd-financieel-op-vooruit/>

De Participatiewet is mislukt

<https://joop.bnnvara.nl/opinies/de-participatiewet-is-mislukt>

Participatiewet totaal mislukt.

<https://www.cnv.nl/actueel/nieuws/nieuwsdetail/participatiewet-totaal-mislukt/>

Is de Participatiewet nog te redden?

<https://www.sociaalweb.nl/nieuws/is-de-participatiewet-nog-te-redden-3-experts-reageren>

Jongeren met beperking massaal thuis, inzet gemeenten faalt: 'Achterdochtig en bedreigend'

<https://www.gelderlander.nl/home/jongeren-met-beperking-massaal-thuis-inzet-gemeenten-faalt-achterdochtig-en-bedreigend~ad617972>

Participatiewet heeft averechts effect: minder arbeidsbeperkten met een baan

<https://www.maxvandaag.nl/sessies/themas/geld-werk-recht/participatiewet-heeft-averechts-effect-minder-arbeidsbeperkten-met-een-baan/>

De Participatiewet is een grote rose wolk.

<https://www.wvs.nl/participatiewet-is-een-grote-roze-wolk/>

Participatiewet gedoemd te falen

<https://www.socialevraagstukken.nl/participatiewet-gedoemd-te-falen/>

Participatie wet faalt ook voor 55 + SCP rapport zegt wat al bekend was.

<https://www.indymedia.nl/node/47106>

Eindevaluatie van de Participatiewet SCP

<https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2019/11/19/eindevaluatie-van-de-participatiewet>

SCP: Doelstellingen Participatiewet nauwelijks behaald

<https://www.divosa.nl/nieuws/scp-doelstellingen-participatiewet-nauwelijks-behaald>

Eindevaluatie Participatiewet is meedogenloos: 'Wet maakt amper verschil' <https://www.zorgwelzijn.nl/eindevaluatie-participatiewet-is-meedogenloos-wet-maakt-amper-verschil/>

De vraag is: hoeveel rapporten, boeken en onderzoeken moeten er nog geschreven worden? Is het trieste antwoord: zolang men er voor betaalt?

23. ONDERZOEKSRAPPORTEN, ENQUÊTES, KLANTTEVREDENHEID... SCHONE SCHIJN?

Als Cliëntenraad hadden we meerdere malen de bejegening door ambtenaren naar bijstandsgerechtigden op de agenda gezet. Bewust lange procedures, het niet-reageren op terugbelverzoeken, dreigementen enzovoort. Menigmaal zeiden we: “De angst regeert hier.” De angst iets fout te doen, bijstandsgerechtigden die geen weerwoord durven geven uit angst voor sancties. De ambtenaar is bang om menselijk te zijn, want ‘dat past niet in ons beleid van de zelfredzame maatschappij’. De klant is de veroorzaker van zijn probleem, dus dient deze het zelf ook op te lossen!

De ambtenaren werden het zat. “Jullie zeggen iedere keer ‘de angst regeert’, maar daar is geen bewijs voor, dus is het een aanname.” Oké, dan houden we een enquête en als dan blijkt dat het allemaal wel meevalt, halen we dit punt van de agenda. De afspraak was dat wij, als Cliëntenraad, een neutrale vragenlijst zouden maken en de gemeente ook. Onze voorwaarden waren helder: het moest neutraal (geen gemeentelogo) zijn, geen gemeentelijk retouradres hebben, en vooral anoniem zijn. De afzender mocht niet traceerbaar zijn via ean-code of iets dergelijks. Wij hadden onzes inziens een zo neutraal mogelijke vragenlijst opgesteld. Zoals: hoelang hebt u bijstand, maakt u gebruik van de Voedselbank, bent u op de hoogte van uw plichten, maar ook van uw rechten, redt u het financieel, hoe ervaart u de geboden hulp van de gemeente, zit u in een re-integratietraject en helpt dat u naar een betaalde baan, en dergelijke vragen.

Van de gemeente kregen we geen enkele vraag. Na een paar maanden zeuren kwam eindelijk de aap uit de mouw. “Ja, daar hebben we het intern over gehad, maar we vinden jullie vragen

niet neutraal. We hebben inmiddels drie gerenommeerde enquêtebureaus om een offerte gevraagd.”

Zo, dat was even schrikken. Wij waren enigszins bezorgd over de € 800,00 die onze opzet zou gaan kosten (porto, retouradres, stickers en dergelijke zaken), het gerenommeerde enquêtebureau kwam met een offerte van ‘slechts’ ... € 12.000,00. Wij begonnen het gesteggel over de enquête meer dan zat te worden, dus als jullie zo graag geld willen uitgeven... ga je gang.

De opdracht was zoals net omschreven: op basis van onze vragen, neutraal en anoniem! Eén van de cliëntenraadleden zou zitting nemen in de enquêtecommissie, samen met het bureau en de gemeente. Achteraf dom van ons, want dat was vier tegen één. Gevolg: die man heeft zich behoorlijk onder de tafel laten lullen over wetenschappelijk verantwoord, hbo-theoretisch ‘gelul’ enzovoort. Van onze oorspronkelijke vragenlijst bleef weinig over. De vragenlijst werd definitief vastgesteld en nu moest alles ineens in de hoogste versnelling.

De envelop viel in de brievenbus... en ja hoor: met logo van de gemeente en zelfs met begeleidend schrijven van de wethouder. “Wij zijn dagelijks bezig de kwaliteit van onze dienstverlening te verbeteren, vandaar dit tevredenheidsonderzoek” ... (Bijstandsgerechtigden, ik dus ook, worden enigszins paniekerig van brieven van de gemeente....wat nu weer??)

Het resultaat van dit gerenommeerde onderzoek was een zes(je). De wethouder sprak in zijn woorden naar de raad: “Een zes is een voldoende, ons streven is over twee jaar een zeven te halen.”

Maar waar kwam nu die zes vandaan? Wij hadden een vette onvoldoende verwacht. Dat kwam (en dat weet ik wel zeker),

omdat dit ‘gerenommeerde’ onderzoeksbureau mensen telefonisch had benaderd, omdat de respons (het aantal retour ontvangen formulieren) te laag was om representatief te zijn! “Dus moesten we gaan nabellen.” Hoe kan je nou mensen gaan bellen als ze anoniem zijn? Daarbij beïnvloedt dit natuurlijk wel de antwoorden. Immers, de angst regeert.

En... € 12.000,00 in de klink. Dit rapport kan bij de stapel wetenschappelijk verantwoorde rapporten in de onderste bureaula. De gemeente tevreden, de politiek tevreden en het onderzoeksbureau helemaal tevreden, want ik hoorde dat ze hierna meerdere opdrachten hebben gekregen.

Misschien ben ik wel erg negatief. Maar zodra ik de woorden hoor: neutraal, onderzoekscommissie, transparant, tot de bodem uitgezocht, we leveren maatwerk, dan krijg ik zo’n ongeloofwaardige indruk, zo’n akelig gevoel.

Nog één: de gemeentelijke rekenkamer. Over de neutraliteit van deze organisatie geen discussie, maar hoe ga je om met de uitkomst? Ons ‘gezeur’ over het re-integratiebeleid was ook enkele raadsleden ter ore gekomen. Wat de cliëntenraad allemaal niet durfde beweren, zoiets kon toch niet waar zijn? De rekenkamer kreeg de opdracht hier onderzoek naar te doen. Wat zijn de resultaten van de door de gemeente en ingehuurd bedrijven op het gebied van re-integratie?

Het resultaat? “Daar lusten de honden geen brood van!” Als een bedrijf zo’n rapport op haar bureau krijgt, zou het hele management worden ontslagen. Maar bij de overheid gaat dat anders. De reactie op dit rapport van B&W was: “Alle aanbevelingen worden door ons overgenomen.” (Dat zou een hele reorganisatie betekenen.) Inmiddels heb ik er in de praktijk nog weinig van gemerkt. Het verhaal *Als de linkerhand niet weet wat de rechter doet* spreekt boekdelen.

Het resultaat van het rapport was al slecht, maar als je dan zwart op wit durft te schrijven dat niet één deelnemer van een re-integratietraject is gehoord... En dat in de laatste alinea de teamleider durft te beweren dat de cliëntenraad de aanbevelingen positief heeft ontvangen. Huh??? A. de cliëntenraad heeft dit rapport nooit ontvangen en B. de cliëntenraad was opgeheven!

Het laatste voorbeeld, want ik word hier alleen maar weer bozer van.

Over onze Sociale Werkplaats hoorden we al jaren hele rare verhalen, te triest voor woorden. Eerst even een stukje voorgeschiedenis. Een Sociale Werkplaats was bedoeld voor mensen met een (arbeids)handicap. Aan deze mensen werd een nuttige dagbesteding geboden door hen te laten werken. Mensen van de Sociale Werkplaats (wsw-ers) hadden hun eigen cao en eigen pensioenrechten. Maar dat kostte natuurlijk in de praktijk klauwen met geld. Immers: redelijk betaald en een lage productie. Voor veel gemeenten was het ieder jaar weer een verrassing hoeveel verlies er op de Sociale Werkplaats in de begroting moest worden gereserveerd. Per januari 2015 (invoering Participatiewet) werd er bijna geen arbeidsgehandicapte meer aangenomen voor een plekje in de Sociale Werkplaats.

De gedachte was en is dat het bedrijfsleven en de overheid zelf, 'gewoon' deze mensen in dienst moest nemen. Daartegenover stond een 'vette' loonkostenkorting. De gedachte – iedereen doet mee in onze maatschappij – is goed, maar de praktijk is voor deze mensen vaak een drama. Er zijn hierover vuistdikke rapporten geschreven, dus laat ik het hier maar bij.

De meeste Sociale Werkplaatsen zijn ‘verbouwd’ als leer-werkbedrijf en in de meeste gevallen zijn het bv’s, dus commercieel opgezet. Mensen met een bijstandsuitkering worden verplicht te werken in de Sociale Werkplaats gedurende een bepaalde periode. Dit met behoud van uitkering, dus gratis handjes. (Ik ken mensen die daar ruim een jaar hebben moeten werken.) Dus de werkloze timmerman moet dozen gaan plakken, de thuiszorgmevrouw washandjes vouwen, de bankmedewerker papier prikken, de ex-ondernemer in de schoonmaak, en zo zijn er nog wel meer voorbeelden te bedenken. Er zijn over deze praktijken hele zwartboeken volgeschreven.

Ook bij ons, de Cliëntenraad, kwamen er hele rare verhalen binnen. Een meneer met een verbrijzeld been moest werkschoenen komen passen, een constante dreiging dat niet luisteren betekent: een sanctie, onveilige werkplekken, uren verplicht in de kantine moeten zitten omdat er geen werk was op dat moment, en ga zo maar door. Het gekste van het gekste. Nu ben ik zelf al ruim een jaar uit de Cliëntenraad en heb zelf nog nooit bij de Sociale Werkplaats moeten werken. (Daar kunnen ze geen mondige mensen gebruiken zoals ik).

Ik kreeg toch een soort van mini-enquête in mijn brievenbus, zo’n A4-tje met smileys. Ik dacht... eindelijk, ze gaan aan de mensen zelf vragen hoe ze hun werk ervaren. Nieuw beleid?

Pas kwam ik een echtpaar tegen dat al vele jaren bij de Sociale Dienst werkt. Ik vroeg: “Joh, hoe is het nu afgelopen met die enquête bij jullie?”

De vrouw antwoordde: “Volgens de nieuwsbrief was de uitslag goed, iedereen blijkt tevreden.”

Ik keek haar verbaasd aan.

“Gerard, het is niet normaal wat er bij ons allemaal gebeurt,

het is nog slechter dan het was.”

Maar hoe kan het dan zijn dat de uitslag van de enquête positief was? Ik schrok van haar antwoord. “Gerard, als de leiding zelf de formulieren invult voor mensen die het niet kunnen of niet snappen, dan weet je de antwoorden.” Triest.

Haar man zei: “Ik zal je nog een gek verhaal vertellen. Vorige week kregen we bericht dat iedereen op een bepaalde tijd aanwezig moest zijn voor een belangrijke mededeling. Komen we in de bedrijfskantine, staan er allemaal grote taarten. Wat bleek? Eén van de leidinggevenden was 25 jaar bij de zaak! Iemand die al 25 jaar met harde hand de scepter zwaait. Hij zei: “Ik denk dat als mensen dit tevoren hadden geweten, nog geen 10% was komen opdagen!”

Het is liegen en bedriegen en vooral dreigen.

Van zo’n verhaal doet mijn ziel pijn.

24. CORONACRISIS

Het is vandaag 22 maart 2020. Zondagmorgen 7 uur. Ik kon niet meer slapen, naar beneden, wat drinken, sigaretje. De bedoeling was dat ik weer terug het bed in zou gaan, toch maar niet. De koffiepot aangezet en dit verhaal gaan schrijven.

Op de radio hoor ik het bericht dat het dodenaantal alleen al in Italië al is opgelopen tot bijna vijfduizend. Overleden aan het coronavirus. De wereld staat op z'n kop, de wereld zit op slot. Ik ben niet bang ook het dodelijke virus op te lopen, maar alles is wel eng. Boodschappen doen is eng. Mensen moeten 1,5 meter afstand houden van elkaar, de caissières zitten achter een plexiglas scherm, vele schappen zijn leeg. Op een "Hallo" krijg je een moeizame groet terug, een praatje is er niet meer bij. Dit virus wordt verspreid van mens naar mens door de lucht. Iedereen die ook maar een beetje verkouden is moet binnen blijven. Ik ben neusverkouden. Dat stelt niet veel voor, maar ik durf in het openbaar niet te kuchen of niezen. Daarom vorige week maar twee verjaardagen afgezegd. Eén kuchje en iedereen kijkt je vreemd aan.

Alle horeca is dicht, ook mijn dochter die werkt op een vakantiepark zit nu thuis. Mijn ex-vrouw werkt als vrijwilliger bij een verzorgingshuis voor bejaarden, ook zij zit thuis. Ze valt onder de zogenaamde risicogroep. Ik val ook onder de risicogroep: hartpatiënt, lichte COPD, grijs haar. Volgens de deskundigen vallen de meeste slachtoffers onder de groep vanaf zestig plus. Oké, dat ben ik dus ook.

Niemand, ik dus ook niet, heeft zo'n situatie ooit meegemaakt. Mensen zeggen "Het lijkt wel oorlog," maar een oorlog in vrede.

De vijand is onzichtbaar, de vijand is een dodelijk virus dat je niet kunt zien, proeven, horen. Ieder mens kan deze vijand in zich hebben, zonder het te weten.

Ik zit in een spagaat. Dit verhalenboek gaat over de ellende die je mee kan maken als bijstandsgerechtigde. En nu moet ik in deze situatie bekennen dat ik blij ben met mijn bijstandsuitkering. Negentig graden om.

Ik ben opgevoed met het standaardantwoord van mijn moeder: "Er zijn altijd mensen die het slechter hebben!" Ook wij als kinderen klaagden nog wel eens onder het eten over vaak pietluttige probleempjes. En dan, ja hoor: "Er zijn altijd mensen die het slechter hebben dan jij." Met het ouder worden krijgen dit soort levenslessen steeds meer waarde. De coronacrisis is natuurlijk ook een economische crisis. De wereldhandel ligt stil. Wij als Nederland zijn een exportland. Zeventig procent van wat wij verdienen is handel met het buitenland en het buitenland zit op slot. Gisteravond zag ik het trieste beeld dat honderdduizenden bloemen vernietigd werden: rozen, lelies, tulpen. De hele oogst de container in. Op dit moment niets meer waard. Ze deden een oproep om een extra bosje bloemen in huis te halen of iemand in deze tijd te verrassen met een bloemetje. Maar ja, als wij zeventig procent exporteren, mag iedere Nederlander wel zeven bossen bloemen in huis halen.

Over bloemen gesproken. In een crisissituatie leer je hoe een klein land groot kan zijn. De wereld mag dan stilstaan, maar dat wil niet zeggen dat Nederlanders stil gaan zitten. Het tegendeel is waar. Spontaan kwamen er dagelijks nieuwe creatieve initiatieven vanuit het niets uit de maatschappij.

De grootste angst was natuurlijk over de gezondheid van mensen. Ziekenhuizen lagen vol, ze kwamen intensive-care-

bedden tekort. Spontaan werd er een oproep gedaan om op een bepaalde dag om 7 uur 's avonds op straat te applaudisseren voor alle zorgmedewerkers.

Ook ons koningshuis deed hier aan mee. Een rozenkweker maakte een bloemenhart van maar liefst 2000 rozen in de aankomsthal van een ziekenhuis. Kinderen kleurden met stoepkrijt hartjes op de stoep, studenten boden digitale bijles aan voor scholieren, voor een groot flatgebouw werden (op afstand) fitnessoefeningen gedaan en de mensen deden mee op hun balkons, en nog vele, vele prachtige voorbeelden. Ik ben een emotioneel mens, deze weken kon ik bij al dat medeleven, het samen doen, mijn ogen vaak niet droog houden. Bij mij willen de tranen nog wel eens vloeien bij 'emotv'. Ik heb wat af gejaakt deze week. Niet voor mezelf of uit angst, maar om al die mooie mensen met hun liefde voor elkaar.

Waarom ben ik nu blij met mijn bijstandsuitkering? De regering heeft financiële noodmaatregelen getroffen. Bedrijven kunnen financiële hulp krijgen door goedkope leningen, uitstellen van betalingen, aanvragen van WW voor het personeel enzovoort. De verwachting is dat deze noodmaatregelen de komende drie maanden gaan kosten: € 50.000.000.000,00, ofwel vijftig miljard euro! De gedachte is dat géén bedrijf failliet mag gaan en geen werknemer werkloos. Ondanks dat we één der rijkste landen van de wereld zijn, is dit onvoorstelbaar veel geld. Natuurlijk mag in deze situatie geen bedrijf failliet gaan en mensen niet werkloos, maar... er zijn altijd mensen die buiten de boot vallen.

Flexwerkers, mensen met een nulurencontract, deeltijdwerkers, mensen met een tijdelijk contract... en dat zijn er op moment drie miljoen!!! Dat is de onderkant van de

arbeidsmarkt. Van het ene moment op het andere moment géén inkomen meer. Ga er maar van uit dat deze mensen geen spaarrekening hebben, zij leven van salarisstroom naar salarisstroom. Van baantje naar baantje. Van tijdelijk naar tijdelijk. Wat moeten ze dan?

O, jee... een bijstandsuitkering aanvragen bij de gemeente! In dit verhalenboek staan voldoende dramaverhalen over hoe dit in de praktijk werkt. 'Gelukkig' heb ik al een bijstandsuitkering. Dus iedere maand komt er inkomen binnen. Gelukkig.

Twee weken geleden kreeg ik 'hoog bezoek'. Een appje van een ambtenaar van mijn gemeente. "Hallo Gerard, hoe gaat het met jou? Ik heb morgen een uurtje vrij in mijn agenda, kom je een bakkie doen en even bijpraten?"

Ik antwoorde terug: "Liever niet, voor mij is de drempel van het gemeentehuis in de loop der jaren alleen maar hoger geworden." Zij had er mede voor gezorgd dat mijn project *Bijstand-Werkt-Samen* twee jaar geleden gerealiseerd was, maar door haar eigen medewerkers ook weer afgebroken.

Ze antwoordde terug: "Dan kom ik bij jou op de koffie!"

Eerlijk gezegd vertrouwde ik het voor geen meter. Twee jaar geen persoonlijk contact en nu op de koffie. Mede door mijn verhalen 'te gek voor woorden' zie ik steeds vaker beren op de weg.

Bij mij aan tafel hadden wij een heel eerlijk, open en persoonlijk gesprek. Zij schrok van het plotseling overlijden van mijn jongste broer, vorig jaar. We spraken over dat er meer is tussen hemel en aarde.

Over hoe moeilijk het is om als leidinggevende de cultuur van een gemeentelijke organisatie negentig graden om te krijgen.

“Ik zou graag vaker met de vuist op tafel slaan, maar ja, dan is binnenkort iedereen ziek,” zei ze.

“Ja, ondanks alles en jouw salaris zou ik toch jouw baan niet willen hebben. Ik zou me iedere dag kapot ergeren, als dit mijn personeel is.”

Een normale werkgever heeft het wat dat betreft makkelijker. Als het écht niet gaat, kan je altijd van je personeel afkomen. Van een ambtenaar afkomen is zo makkelijk niet.

Ik was heel blij met dat uurtje bijpraten. De achterdocht was weg, wél naar haar, niet naar haar ambtenaren. Wat ik in het verleden vaker deed, was een persoonlijk mailtje sturen over ‘de verhalen van de werkvloer’. Veel verhalen uit mijn verhalenboek zijn haar bekend. Ik begreep ook dat er wel een paar zijn blijven hangen, verhalen die alleen zij wist.

We spraken af: “Als je weer eens je ei kwijt wil, gewoon doen, ik wil graag weten wat er in de praktijk gebeurt. Ja, ja, ik weet het, anoniem,” zei ze. “Maar nu moet ik mij eerst bezighouden met de coronacrisis.”

Wat we toen beiden niet wisten, was hoe ernstig de situatie twee weken later zou zijn.

Van de week kwam de digitale nieuwsbrief van de gemeente binnen. Natuurlijk óók over de coronacrisis en de financiële maatregelen die overheid en gemeente gaan nemen. Ik schrok me dood. Eén of andere domme ambtenaar had een verkeerde link in de nieuwsbrief gezet. Het kwam er simpel gezegd op neer hoe je als zzp’er/eenmanszaak met je financiën moest omgaan, hoe je je inkomsten en uitgaven in beeld krijgt, dat je moest reserveren voor mindere tijden enz. Mijn broek zakte écht af toen ik dat las.

Ze hadden één of ander linkje geplaatst over een pilot die vorig jaar was verzonnen. Voor zzp’ers en eenmanszaken kwam het

mijns inziens beledigend over. Hoezo je financiën in beeld brengen als je vorige week je tent moest sluiten vanwege regeringsbeleid? In deze crisis zoeken mensen naar het juiste loket: welke regelingen gelden wél en niet voor mij?

Ik heb er toch maar even een mailtje naar de ambtenaar aan gewaagd: “Dit kunnen jullie niet maken, het komt zeer beledigend over voor ondernemers die nu zwaar in de problemen zitten. Willen jullie s.v.p. juiste informatie geven over het gemeenteloket heen?”

Ik had er een linkje bijgevoegd met informatie van de KvK (Kamer van Koophandel), dus informatie van alle loketten waar ondernemers eventueel terecht zouden kunnen.

Binnen een paar uur kreeg ik antwoord op mijn mailtje: “Heel veel dank! Onze info in de nieuwsbrief zal wel goed bedoeld zijn, maar je hebt gelijk het komt totaal verkeerd over.”

Ik was blij dat ik, op mijn manier, ook een kleine bijdrage kon leveren aan deze crisis. Al is het maar een poging de leefwereld van mensen dichterbij de systeemwereld van de overheid (ambtenaren) te brengen. Regelmatig schrijf ik dat daar een Berlijnse Muur tussen zit.

En toen... kwam er via via weer informatie binnen van de gemeente over de spoedmaatregelen die getroffen werden. En alweer schrok ik. De informatie was bedoeld voor zzp'ers en eigenaren van bedrijven. Zij kunnen in aanmerking komen voor een bijstandsuitkering. Niet, zoals dit verhalenboek vaak laat zien, op basis van controle, sancties, wantrouwen. Nee, nu was het negentig graden om.

Ik kreeg het gevoel van ‘nu de geldkraan toch open staat...’ Onvoorstelbaar. Normaal word je bij de aanvraag helemaal uitgekleeft, de poortwachter probeert je tegen te houden, het

overleggen van je hele financiële administratie, belachelijke eisen waaraan je moet voldoen en nu... men hoeft zelfs geen bankafschriften te overleggen én sowieso zouden de eerste drie maanden een financiële gift zijn. Dus gratis geld? Ik snap best dat je in deze crisis regels moet versoepelen, maar zoals ik zwaar tegen bijstandsfraude ben, staan hiermee de deuren naar fraude en misbruik wagenwijd open.

De minister had ook al een oproep gedaan om in deze crisistijd geen misbruik te maken van de regelingen. Het is algemeen bekend dat fraude door bedrijven, zoals btw-fraude, belastingonderduiking, fraude bij faillissement, witteboordenfraude en dergelijke vele malen groter zijn dan bijstandsfraude. Het vreemde is dat bijstandsfraude vaker in de media komt. Ik hoorde op tv een verhaal over een groot detailhandelsbedrijf. De directeuren hadden een vette bonus ontvangen en de aandeelhouders een forse winstuitkering. Totaal ruim een half miljard. Nu met deze crisis kregen de leveranciers een brief met de mededeling dat de betaaltermijn was verlengd van 60 dagen naar 90 dagen! Dergelijke berichten mogen van mij in chocoladeletters op de eerste pagina in de krant. Nog zo'n bericht waar ik mij dood aan erger. Door deze crisis waren de beurzen wereldwijd in elkaar gestort. Een index van min 30%. Dat was nog erger dan de beursval tijdens de bankencrisis in 2008. Nu bleek dat vier Amerikaanse congresleden hun aandelen te voren al verkocht hadden en daarmee een zwaar verlies hadden voorkomen. Dat heet 'handelen uit voorkennis', ik hoop dat ze keihard worden aangepakt en in de gevangenis verdwijnen.

Terug naar de info van de gemeente. Ik kwam nog niets tegen over financiële bijstand voor mensen met een nulurencontract, flexwerkers, mensen met tijdelijke contracten en dergelijke. Zoals eerder omschreven, zij leven van salarisstroom naar

salarisstrook. Hoe moeten zij hun huur betalen, eten en drinken kopen, en dergelijke zaken? Gaan zij weer vallen onder het strenge regime van de aanvraag van bijstand? Je mag blij zijn als je aanvraag binnen acht weken is verwerkt! Dat zou voor velen armoede zijn. Voedselbank? Onverantwoorde schulden? Stress? Voor velen is het een doemscenario. In de bijstand zitten is een heel andere wereld.

Gisteravond had ik er maar eens een waarschuwend mailtje aan gewaagd, naar mijn contactpersoon van de gemeente. “Let op, zoals het er nu staat is het zeer fraudegevoelig en een hele grote groep wordt vergeten.” Ik heb er een aantal bijlagen bij gedaan, zoals de statistieken over fraude, recente berichtgeving over de positie van flexwerkers in deze crisis. Ik heb er nog geen reactie op ontvangen, dat kan ook niet anders, het is weekend. Daarbij zullen ze op moment wel iets anders aan het hoofd hebben, dan de mailtjes van Gerard.

25 maart 2020. Een mailtje van een andere hooggeplaatste ambtenaar. De ambtenaar die bij mij op de koffie kwam blijkt mijn mail toch doorgestuurd te hebben. Anoniem? Eerst voelde ik me een beetje bezwaard, maar de reactie op mijn waarschuwingen maakte veel goed. Mijn valkuil is dat ik mensen niet moet overspoelen met informatie om mijn boodschap te bevestigen, te bewijzen. In een ander hoofdstuk, *Komt de boodschap over?*, was mijn conclusie standaard: “Jullie snappen er geen moer van.” Nu was dat anders, ik heb het idee dat mijn boodschap nu wél overkomt!

Mijn waarschuwingen, tips, ideeën werden op prijs gesteld en in het team besproken. Zou deze crisis dan tóch mensen (ambtenaren) op andere gedachten kunnen brengen? Zou het beleid door deze omstandigheden dan tóch negentig graden om gaan?

Mijn angst was en is dat beleidsmedewerkers en uitvoerenden dezelfde criteria en procedures zouden volgen dan normaal bij de aanvraag voor een bijstandsuitkering. De praktijk is dan dat je mensen onbewust (hoop ik) kleineert, onmogelijke opdrachten meegeeft (10 sollicitaties per week), de nadruk legt op plichten, een extreme focus op fraude, enzovoort. Dat zou naar mijn idee, in deze omstandigheden, dramatisch worden voor mensen die uit nood een uitkering aanvragen.

Mijn mailtje naar de gemeente:

“Het is maar meedenken, hoor. Nu in deze rare omstandigheden graag andere criteria dan de afdeling Participatie gewend is:

- *Geen Poortwachter die mensen probeert weg te houden*
 - *Werken op basis van vertrouwen en niet op wantrouwen*
 - *Simpele procedures om mensen in nood bij te staan.*
 - *Controle achteraf, niet vooraf vragen om stapels documenten*
 - *Snelle afhandeling van eventuele voorschotten*
 - *Het voorlopig achterwege laten van sancties. Als er iets niet klopt eerst een telefoontje alvorens een ‘dreigbrief’ te sturen*
 - *Eventueel aanvraag Voedselbank ook via de gemeente.*
 - *Bedenk: deze mensen komen in een wereld die ze niet kennen*
 - *Empathie. Ik, maar ook jullie, hebben zekerheid van inkomsten, dit is voor deze mensen de grootste stressfactor op moment*
 - *Extra signalen woningbouw bij achterstand huurbetaling*
 - *Zzp’ers krijgen 3 maanden uitkering om niet.*
- Bijstandsaanvragers ook?*

Ik denk dat voor medewerkers Participatie dit alles negentig graden anders denken is. Hoop écht dat dat lukt.

Zie dit niet als beter weten, maar vanuit ervaringsdeskundigheid.

Allemaal succes!

Gerard"

Het antwoord:

"Bedankt Gerard voor de tips. Ik ben het met je eens dat het voor een aantal medewerkers anders werken wordt, maar ik vind dat een andere groep medewerkers van hetzelfde team zich de afgelopen dagen heel erg van de goede kant heeft laten zien. Er is in no time een werkproces opgesteld, de autorisaties zijn geregeld, er is geschakeld met financiën, et cetera. Dat geeft mij hoop voor de toekomst.

Wat ook helpt, is dat er op dit moment een teamleider verantwoordelijk is voor het team die het belang van de klant écht centraal stelt. Hij spreekt zijn medewerkers daar ook op aan en vraagt van hen hetzelfde te doen. Ik ben nauw betrokken, omdat hij nu verantwoordelijk is voor twee teams en ik wil voorkomen dat hij er alleen voor staat. We waren al druk bezig met plannen om te komen tot een meer geïntegreerde aanpak van de uitvoering van de Participatiewet. Daar gaan we ook zeker mee door, maar nu moeten we eerst zorgen dat de mensen die onze hulp en steun nodig hebben in deze onzekere tijd deze ook krijgen!"

Je zult begrijpen dat ik hier blij mee ben. Wel met enige reserve, want ik ken de mensen van beleid en uitvoering. Wat ik in de loop der jaren 'te gek voor woorden' heb meegemaakt, wis je niet zomaar uit.

Inmiddels zijn we weer ruim een week verder. Tussen zeggen en doen blijkt in de praktijk vaak een groot verschil te zitten. Ook in dit verhaal. Misschien wel een beetje gemeen. Vandaag had ik een chatgesprek met de gemeente. In eerste instantie was ik op zoek naar informatie over de financiële

noodmaatregelen die nu van toepassing zijn. Ik kon ik deze info niet vinden, maar tijdens het chatten werd het mij duidelijk. Alle info was bedoeld voor ondernemers en zzp'ers.

Maar hoe zit het met de werknemers die nu buiten de boot vallen en waarvoor geen regeling is vanuit het UWV?

Is deze alleen voor ondernemers of ook voor mensen met nulurencontracten/flexbanen om Bijstand aan te vragen? Ik zet uw chat even door naar het Sociaal Meldpunt, zij kunnen uw vraag beantwoorden, een ogenblik alstublieft. *Oké.*

Dank. Jouw chat is doorgestuurd naar.....Goedemorgen, de zogenaamde TOZO regeling is alleen voor ondernemers/zzp'ers. In principe kunnen werkgevers, ook voor personeel met nulurencontracten of flexwerkers via het UWV bijdrage in personeelskosten aanvragen. Deze regeling heet NOW. *Heb ik gelezen. Maar er worden mensen met tijdelijke contracten/nulurencontracten op dit moment ontslagen. Waar kunnen die terecht?* Als zij 26 weken hebben gewerkt kunnen zij zich melden bij het UWV voor een WW-uitkering. Zo niet, dan kunnen zij telefonisch contact opnemen met het sociaal meldpunt via, optie 1 om een bijstandsuitkering aan te vragen. *Dit valt onder de normale aanvraag bijstand?* Normale aanvragen duren ongeveer acht weken. Daar is geen aparte procedure voor. *Is dit landelijk zo?* Ja, dat is landelijk zo. *Kunnen mensen in deze crisis wel een voorschot krijgen?* Dat wordt per melding bekeken. *Oké. Ik hoop dat hier soepel mee omgegaan wordt. Veel mensen komen hier door in de problemen/schulden.* Daar durf ik geen uitspraken over te doen. Normale procedure wordt gevolgd, en afhankelijk van de situatie wordt gekeken of een voorschot wordt uitgekeerd. *Dank voor de info.* Graag gedaan.

Mailtje gestuurd naar de ambtenaar met de tekst “Hier word ik niet vrolijk van.” Mensen zitten door deze crisis in nood, zijn bang én dan krijg je dit als antwoord!

Wekelijks heb ik nu mailcontact met mijn gemeente. Ik probeer vanuit mijn ervaringsdeskundigheid een brug te slaan tussen de systeemwereld van de ambtenaren en de leefwereld waarin mensen nu zeker in crisistijd leven. Dat is best lastig, ook voor de gemeente. De informatie die op de gemeentewebsite staat is vaak in een paar dagen weer verouderd. Het gevaar is dat mensen door foute informatie denken dat regelgeving voor hen niet van toepassing is met alle gevolgen van dien. Later blijkt dat de regels weer veranderd zijn. Het blijkt heel moeilijk te zijn voor gemeenten om niet zelf de regie in handen te houden, maar uitgaan van informatie van overheid, KvK, Belastingdienst en dergelijke instanties. In dit verhalenboek heb ik eerder geschreven: 352 gemeenten, 352 eigen regeltjes (verordeningen). Dit geeft in de normale praktijk van de uitvoering Participatiewet al grote problemen, dat kunnen we er nu niet bij hebben. Voor vele ambtenaren is het negentig graden om, van wantrouwen naar vertrouwen, van extreme controle naar te goeder trouw, van naar de letter van de wet naar de geest van de wet. Ik probeer door mijn tips, het geven van ideeën, het beklemtonen van maatwerk mijn bijdrage te leveren in deze crisis.

Alle noodmaatregelen zijn binnen drie weken ‘in elkaar geknutseld’ en dat is knap. In normale omstandigheden van het besluitvormingsproces, het vinden van compromissen, zou hier jaren over gesteggeld worden. Misschien is dit achteraf ook wel een les die we kunnen leren. Bij overheid, gezondheidzorg, onderwijs, bedrijfsleven worden zaken nu in een paar weken geregeld, waar we misschien normaal wel vijf tot tien jaar over zouden doen. Met andere woorden: het kan

wel, zonder wetenschappelijke rapporten, onderzoeksbureaus, commissies, adviesorganen, overlegstructuren, alles op basis van wantrouwen, het juridisch dichttimmeren, enzovoort.

Als we het samen doen en de nood is hoog, komen we tot verrassende resultaten.

Maar ondanks alle goede bedoelingen kan ik mij niet aan de indruk onttrekken dat deze noodmaatregelen in de eerste plaats in het belang zijn van hoogopgeleiden, mensen met een vaste baan en goedbetaald werk. Ik vind het heel vreemd dat er bij de aanvraag van financiële hulp aan DGA's (directeur-groootaandeelhouders) en zzp'ers geen vermogenstoets is. Ook wanneer je twee ton op de bank hebt staan, kom je in aanmerking. Werknemers, in het bijzonder flexwerkers en mensen met een nulurencontract, die uit nood een bijstandsuitkering aanvragen, mogen niet boven het vermogen van de bijstand uitkomen. Bedrijven krijgen binnen vier weken het geld op hun rekening, terwijl een aanvraag voor bijstand voor werknemers minimaal acht weken duurt. Daarbij is de aanvraag van bijstand voor een bedrijf een gift van drie maanden, voor een werknemer niet. Nog iets raars. De aanvraag van een WW-uitkering wordt voor negentig procent vergoed tot een maximum van ruim € 9500,00 per werknemer, per maand!

Dat is drie keer zoveel als het normale maximum van de WW. Je mag er toch van uitgaan dat mensen met een topinkomen ergens wel reserves moeten hebben liggen.

Ondanks alles ben ik blij dat ik in Nederland woon. Ik las dat in Amerika er in twee weken tijd tien miljoen werklozen bij gekomen zijn door de coronacrisis. En ze zijn er nog lang niet. De voorspellingen zijn in- en intriest. Het aantal doden, het aantal besmettingen, het aantal daklozen en een werkloosheid

vele malen hoger dan in de crisisjaren dertig. En dat voor het rijkste land van de wereld. Dus laten wij maar niet klagen.

Mijn verhalenboek – als het ooit uitgebracht wordt – zal voorlopig op de plank blijven liggen. De wereld heeft nu wel andere zaken aan zijn hoofd. De situatie is zeer ernstig en de gevolgen kunnen we nog niet overzien. Het klinkt misschien raar in deze situatie, maar ik hoop dat ondanks alle doden en ellende we een les gaan trekken voor de toekomst. Het blijkt nu dat we wél erg veel uit China halen, omdat het daar goedkoper is. De coronacrisis is in China begonnen. Fabrieken dicht, wat betekent dat wij zonder hele belangrijke producten zitten. We hebben bijvoorbeeld op dit moment een zwaar tekort aan beschermingsmiddelen voor onze zorgsector. Bijvoorbeeld mondkapjes. Als blijkt dat hiervan tachtig procent in China wordt geproduceerd, dan kunnen we daar wel een les uit trekken. Dan maar iets duurder! Ook las ik dat er onvoldoende capaciteit is om coronatests uit te voeren. Dan lees je tussen de regels door en dan blijkt dat één bedrijf (Roche) in Nederland een marktaandeel heeft van tachtig procent voor deze apparatuur en hulpmiddelen. Dan heb je een alleenrecht. Dat is economisch onverantwoord. Maar ook blijkt dat door de sluiting van fabrieken in China de luchtkwaliteit enorm is verbeterd.

Zo'n 800.000 mensen sterven jaarlijks door slechte luchtkwaliteit. Onze landbouw en veeteelt is voor zeventig procent afhankelijk van het buitenland. Nu deze afzet stilstaat, donderen alle prijzen in elkaar.

Ik probeer altijd de logica ergens van te vinden. Als iets mij uitgelegd kan worden met mijn boerenverstand. Prima. Wat is de logica van het volgende krantenbericht? Eerste kwartaal 2020 ABN-AMRO een verlies van 395 miljoen door de

coronacrisis. Als je verder leest in dit krantenartikel, dan is dit verlies is veroorzaakt door... TWEE KLANTEN! Wat lees ik nú?

Eén klant uit Amerika was goed voor een verlies van 183 miljoen en de tweede uit Singapore 225 miljoen! Daar kan ik met mijn boerenverstand niet bij. ABN-AMRO heeft miljoenen klanten, een omzet van 9.093 miljoen in 2019 én bijna achttienduizend werknemers. Hoe kan je zo afhankelijk zijn als concern van twee klanten? In deze crisis hadden ze met dit zelfde geld ruim 1000 MKB-ers kunnen ondersteunen als bank. In 2008 werd de economische crisis veroorzaakt door de banken. Nu zeggen banken: "Dit keer zijn wij niet de veroorzakers, maar de oplossing..." Mag ik met mijn boerenverstand daar ernstig mijn twijfels over hebben?

Het is nu ruim twee maanden coronacrisis. Heel langzaam worden de regels versoepeld. De basisscholen mogen op halve kracht weer open, we gaan voorlopig proberen te leven in een anderhalvemetersamenleving. Dat is lastig, want zeker met mooi weer wil iedereen naar buiten. De angst is dat daardoor een tweede besmettingsgolf ontstaat, met alle gevolgen van dien. De ziekenhuizen hebben de eerste uitbraak maar nét aangekund, men is zeer bezorgd of dat met een tweede uitbraak ook weer gaat lukken.

In deze twee maanden de hoge ambtenaren diverse mails gestuurd met tips en mijn manier van denken. In de krant stond een bericht *Aanvraag Bijstand met 50% gestegen*. Voor deze mensen is er maar één nooduitgang, de gemeenten. In het plaatselijke krantje stond een gemeentebericht *Door Corona in de financiële problemen? Neem contact op met de stichting Formulierenbrigade, de stichting Schuldhulpmaatje, het project Omgaan met geld...* Dan loopt het stoom weer uit mijn oren... Nee! Dan zijn mensen te laat! Dan komen mensen

in de problemen die jullie hadden kunnen voorkomen! Nergens stond hoe mensen (liefst versneld) een bijstandsuitkering konden aanvragen.

Hieraan maar weer een mailtje gewaagd; voorkomen is beter dan schulden, armoede, voedselbank, enzovoort. De reactie was naar mijn gevoel redelijk positief. Mijn gedachte is om mensen die door corona in de financiële problemen zijn gekomen, toch anders te behandelen dan 'normaal'. De vraag is natuurlijk wanneer?

Ik hoop door mijn bemoeienis 'van achter de coulissen' mijn bijdrage te leveren. Al zijn er maar een paar mensen door geholpen. Het bevestigt voor mij (helaas) weer wel, dat de afstand tussen de systeemwereld (overheid/ambtenaren) ver weg staat van de leefwereld van mensen in nood.

Nu, bij het opschrijven van dit verhaal, zijn we inmiddels alweer ruim vier maanden verder. Het spreekwoord zegt: *Ambtelijke molens draaien langzaam.*

De laatste maand ben ik gestopt met mijn op- en aanmerkingen te sturen. Het is vandaag 27 juli, als je dan het volgende op de gemeentelijke website leest: *"U kunt sinds 1 juni 2020 geen aanvraag voor de Tozo1-regeling meer indienen."* Hallo, we zijn bijna twee maanden verder en u geeft oude informatie. Nooit van deleten gehoord? (Er zitten grote verschillen tussen de TOZO-1 en TOZO-2- regeling). Ook kan ik nog steeds niets vinden over een versnelde procedure aanvraag bijstand in verband met de coronacrisis. Ik begin weer sterk het idee te krijgen dat de afdeling Financiën en de afdeling Juridische zaken overal de rem op zetten. Wat de gevolgen hiervan zijn voor mensen die al met de rug tegen de muur staan... daar hebben ze geen idee van en ze zullen er dus

ook niet wakker van liggen. De slachtoffers die volgende maand hun huur niet kunnen betalen wél!

Inmiddels is het alweer september. Regels zijn versoepeld, scholen weer open, maar de angst op een tweede coronagolf blijft. Testen, testen, testen is het devies... Bij klachten en tien dagen in quarantaine. Gelukkig heb ik geen klachten, hou mij aan de 1,5 meter, ontsmet het winkelwagentje en ga zo maar door. Ik merk wel dat steeds meer mensen 'soepeler' zijn, vooral de jongeren. Logisch, zij hebben zich maanden opgesloten gevoeld. Geen examenfeestjes, geen discotheken, geen festivals, geen bierfeesten en andere evenementen.

De cijfers over de economie zijn dramatisch, zeker als het gaat om werkloosheid en forse stijging van het aantal bijstandsgerechtigden. Waar ik mij mateloos aan erger zijn de enorme verschillen tussen de werklozen die een beroep moeten doen op de bijstand én de zzp'ers/DGA's die een beroep doen op de bijstand. De mensen die door flexcontracten, tijdelijke contracten, nulurencontracten in de bijstand terecht komen, vallen onder de strenge regels van de Participatiewet. Voorbeelden genoeg in dit verhalenboek.

De zzp'ers/DGA's krijgen een veel 'softere' behandeling en dat vind ik onrechtvaardig.

TOZO (tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers) TOZO-1, -2 en vanaf 1 oktober TOZO- 3. In TOZO-1 werd helemaal niet gekeken naar het inkomen van de partner. Al verdiende die een vet salaris. Bij de flexwerker wordt wél gekeken naar het inkomen van de partner. In TOZO-2 was er géén vermogenstoets. Al had je twee ton op de bank staan. De flexwerker mag (alleenstaand) niet meer dan € 6000,00 of gehuwd niet meer dan € 12.000,00 vermogen hebben. Dit is inclusief auto, woning, polissen en dergelijke. In

TOZO 3 mag er een vermogen zijn van ruim € 46.000,00 én eigen woning én waardepapieren worden niet mee geteld. Bij de flexwerker wél.

Het is helemaal vreemd als je bedenkt dat zzp'ers/DGA's tot een winst van € 28.000,00 nooit een cent inkomstenbelasting hebben betaald. Dit komt door allerlei gunstige regelingen voor zelfstandigen, belastingaftrek en opstartpremies. De 'gewone' werknemer, flexwerker, maar ook de bijstandsgerechtigden betalen wél inkomstenbelasting. Van mijn schamele jaarinkomen van bruto € 15.000,00 per jaar betaal ik ruim € 3.000,00 belasting. Een zzp'er met een dubbel inkomen... nul!

Het kan zijn dat ik 'de wereld' niet meer kan volgen. Ouderdomsverschijnselen? De wereld staat in brand. Miljoenen mensen verliezen hun baan, miljoenen kunnen hun rekeningen niet meer betalen, miljoenen dreigen in armoede terecht te komen. En dan lees je in de krant... *Miljardairs door corona nóg rijker!* Ook in Nederland zijn de miljardairs er negen miljard op vooruitgegaan. Hoe kan dat nou? Dat doen wij voor een deel zelf. Wij, consumenten. Door de coronacrisis zijn mensen massaal via internet gaan bestellen.

De plaatselijke middenstand staat op omvallen, van de winkelstraten zal nog maar weinig overblijven. En wie profiteert? Meneer Jeff Bezos, de rijkste man van de wereld, eigenaar van Amazon. Vermogen 156 miljard! Maar ook onze eigen Bol.com, eigenaar Ahold.

We zijn in deze crisis massaal gaan videovergaderen, online onderwijs, thuiswerken... wie verdient hier goud aan? Facebook, Microsoft, Apple, Google... Ook las ik dat in het bijzonder de aandelen van de farmaceutische industrie de pan uit rijzen. Fabrikanten zijn op zoek naar de juiste medicijnen en

hét vaccin tegen het coronavirus. Ook daar wordt natuurlijk goud mee verdiend. Ethisch onverantwoordelijk, maar ja alles draait om geld. Ikke, ikke, ikke en de rest kan stikken. Ik ben ervan overtuigd dat de wereld dit niet langer pikt. Maar hoelang gaat dit duren?

Ik hoop niet te lang, want de gevolgen zijn niet te overzien: armoede, honger, emigratie, onrust, oorlog, en ga zo maar door. En de oplossing lijkt mij simpel: voor bedrijven wereldwijd, maar ook in Nederland, mag het marktaandeel van één bedrijf niet té hoog zijn, want dan krijg je monopolisten en die hebben dan de macht om concurrenten te weren. Oók wordt het (eindelijk) tijd dat multinationals écht belasting gaan betalen. Allerlei fiscale constructies, waar grote accountantskantoren goud mee verdienen, uitbannen. En misschien de belangrijkste vraag die gesteld moet worden aan (grote) bedrijven: wat draagt u bij aan de (plaatselijke) economie, de werkgelegenheid, het milieu, het welzijn van uw werknemers, in hoeverre draagt u bij aan onze infrastructuur... en dergelijke? We wachten af, ik denk niet dat ik dit nog ga meemaken. Maar hoop doet leven, toch?

Vandaag, 8 oktober 2020. Al vaker gezegd: het ontbreekt aan logica. Ik kreeg een bericht onder ogen, ga niet zeggen waarvandaan, dat de aanvragen van de TOZO-regeling, in onze gemeente, was gedaald van zevenhonderd... naar zeven!!! TOZO-1 zevenhonderd aanvragen, TOZO-2 zeven aanvragen. Conclusie? Het valt in onze gemeente best wel mee met de corona-ellende. Ook zag men geen stijging in het aantal bijstandsaanvragen én de aanvragen Voedselbank vielen ook wel mee. Nou breekt mijn klomp. Dus of die 693 aanvragers hebben fraude gepleegd, of de informatie op de gemeentewebsite klopte niet, of één of andere poortwachter is mensen gaan tegenhouden. Als ik ambtenaar zou zijn, gingen alle alarmbellen rinkelen. Toch? Met z'n allen een belronde

gaan doen en mensen/bedrijven gaan vragen: “Kunnen wij u misschien ergens mee helpen.” Maar ja, dat zal wel iets te veel logica zijn. Of zijn we over de rug van mensen de gemeentekas aan het spekken? Immers, de geldkraan staat toch open.

Tegeltjeswijsheid: *“Erger u zich niet, maar verwonder u alleen!”*

Wijze woorden, maar helaas niet aan mij besteed. Ik kan het niet laten me groen en geel te ergeren. Mijn laatste vrijwilligersbaantje ook maar opgezegd. Helaas. Hoe kan ik mensen met financiële problemen helpen als een gemeente niet meewerkt? Versnelde procedure aanvraag bijstand door de coronacrisis...Antwoord: “Gaan we niet doen.” Een bestuurslid gesproken over de reden van mijn vertrek. Antwoord: “Je hebt gelijk, maar ja, we hebben al jouw suggesties met de wethouder besproken, maar die wil niet.” Ik moet voorzichtig zijn met mijn mening: “zeg niet alles wat je denkt, maar bedenk wat je zegt.” Dat vind ik moeilijk, maar ik wil mensen die het zó goed bedoelen niet beschadigen. Ze doen hun vrijwilligerswerk met hart en ziel, zonder door te hebben dat ze ‘gebruikt’ worden. Het bevreemdt mij dat het vaak hoogopgeleiden zijn, tot en met ex-bankdirecteuren.

Het zou kunnen zijn dat mijn logisch denken van een andere wereld is.

Inmiddels zitten we alweer einde november 2020. Ruim acht maanden in de coronacrisis, acht maanden de TOZO-regelingen. Af en toe heb ik wel eens het rare idee, dat een onzichtbare hand bepaalde stukken/documenten op mijn bureau legt. Het kan ook zijn dat ik ga lijden aan tunnelvisie, fakenieuws of complottheorieën. Er zijn Kamervragen gesteld aan de staatssecretaris over de TOZO. Je kan het controleren: referentienummer 2020-0000151539, datum 24 november 2020. De vraag is: hoe hebben gemeenten de identiteit van de aanvrager gecontroleerd? De TOZO is gebaseerd op de

Bijstandswet. Volgens de regels van de Participatiewet (artikel 17, derde lid) *dient het college de identiteit van de aanvrager aan de hand van een geldig identiteitsbewijs, zoals paspoort of identiteitskaart te controleren*. Nu blijkt dat veel gemeenten alles digitaal hebben gedaan, dus alleen via de DigiD-code. Ik zie alweer (fraude)beren op de weg.

Een criminele ‘boekhouder’ kan via de DigiD van zijn klanten dus een TOZO-uitkering aanvragen??? Nu schrijft de staatssecretaris als antwoord: ... *“Ik heb daarom besloten deze onrechtmatigheid, voor zover die zich voordoet ten aanzien van Tozo-1, -2, -3 tot en met maart 2021, verstrekte uitkeringen en leningen, op basis van de hardheidsclausule in TOZO toch te vergoeden. Voor toekomstige TOZO-4 (april 2021) worden gemeenten wel gevraagd, hiermee te voldoen aan de Participatiewet.”* Dus... stel dat er fraude is gepleegd via de DigiD, gaan we dit over een jaar pas controleren????

Ik vind het niet te geloven hoe makkelijk de overheid met regels omgaat ten aanzien van de TOZO-regelingen voor bedrijven, zzp-ers, DGA's en hoe extreem streng een gewone burger een Bijstandsuitkering moet aanvragen. Huh??? Zie ik beren op de weg?

Wat is de les uit deze crisis?

Door de coronacrisis wordt (eindelijk) duidelijk welke beroepen écht belangrijk zijn om een maatschappij draaiende te houden: zorgmedewerkers, vuilnismannen, onderwijzers, schoonmakers en dergelijke beroepen. Vaak slecht betaald. Ook krijgen we het bewijs op tafel dat zzp'ers, flexwerkers en mensen met een nulurencontract in een uiterst kwetsbare positie zitten. De hele culturele sector zit nu op slot: bioscopen, theaters, concertgebouwen en dergelijke. Ongeveer zeventig procent van de werknemers is flexwerker!

Dit zijn maar een paar voorbeelden. Hieruit zouden we toch lering moeten trekken. Ook hoop ik dat we nu richting het basisinkomen gaan denken. Daarmee zouden flexwerkers, mensen met een nulurencontract, mensen met tijdelijke baantjes en dergelijke niet meer zo kwetsbaar zijn.

Het zal het verschil tussen arm en rijk verkleinen. Wég met al die regelgeving op basis van wantrouwen, want ik hoop écht dat deze crisis laat zien dat *'de meeste mensen deugen'*!

Hoe we deze crisis gaan terugbetalen? Als we nu eerlijk zijn, bestaat onze arbeidsmarkt voor twintig tot dertig procent uit goedbetaalde *bullshit jobs*: de bedrijven in de werklozenindustrie, mensen die de schuldenindustrie in stand houden, controleurs op jacht naar bijstandsfraude, rapportenschrijvers van wie hun rapport toch ergens in een onderste la terecht komt, het aantal juristen bij de overheid kan halveren, de megakantoren aan de Goudkust die niets anders doen dan belasting ontduiken... al die organisaties en bedrijven die hangen aan het subsidie-infuus van gemeenten, provinciale en rijksoverheid en zo kunnen we er nog wel een aantal noemen. Dat zijn alvast vele, vele miljarden, om de crisis mee terug te kunnen betalen.

Inmiddels zitten we in december 2020. Op het radionieuws het bericht *60% van bedrijven moet over de eerste periode de NOW subsidie terugbetalen*. Het is natuurlijk zo'n berichtje van dertig seconden, maar het bleef wel in mijn hoofd hangen. In de volgende nieuwsuitzending was het bericht alweer weg. Dan maar de NOS-app op mijn telefoon. Ik had verwacht dat dit bericht bovenaan zou staan... niet dus. Natuurlijk stond Thierry Baudet van Forum van Democratie weer bovenaan. Dit 'nieuws' beheerst de media al ruim een week. Ik snap er helemaal niks van. Ik snap ook niet wat mensen zien in deze partij en deze partijleider. Het zal wel aan mij liggen. Ik vind het

helemaal vreemd dat het in iedere talkshow dagelijks over Thierry Baudet gaat. Intriges, ruzie, geld, mensen die elkaar de tent uitvechten, en ga zo maar door.

Volgens mij was hét nieuws van de afgelopen week de enquêtecommissie Fraudebeschuldiging.

Lees mijn verhaal *Fraudebeschuldiging*. Tienduizenden mensen zijn onterecht beschuldigd van fraude door de Belastingdienst... In die periode niet één talkshow kwam er een slachtoffer aan het woord.

Even terug naar het nieuwsbericht *60% van de bedrijven moet, over de eerste periode, de NOW subsidie terugbetalen*. Ik heb écht moeten zoeken om dit bericht te achterhalen. Volgens de minister heeft 60% van de bedrijven niet voldaan aan de criteria om deze subsidie te ontvangen. Of de omzet was minder gedaald dan gedacht, óf men had tóch personeel ontslagen. In mijn verhaal over de gemeentelijke TOZO regelingen durfde ik te stellen: de geldkraan staat open! In mijn denken riekt dit naar misbruik in een crisistijd. Er worden miljarden uitgegeven om bedrijven te redden van faillissement. Dat is goed, maar het is zeker niet de bedoeling dat er bedrijven zijn die willen profiteren over de rug van de maatschappij. Onethisch!... Maar in het bericht stond ook dat het UWV coulant met terugvordering zou omgaan, immers het geld was al uitbetaald. Deze ondernemers krijgen een jaar de tijd om terug te betalen... Dit kan ik met mijn boerenverstand niet begrijpen. Hoezo coulant? De Zuidas en 'gerenommeerde' accountantskantoren zijn natuurlijk heel druk geweest om zoveel mogelijk geld binnen te harken. Daar hebben ze klauwen geld mee verdiend.

Wedden dat dit weer een juridische strijd gaat worden, waaraan advocaten weer veel geld mee kunnen verdienen? En Jan met de korte achternaam, die tóch ontslagen is ondanks

deze subsidie, kan een bijstandsuitkering aanvragen... Die kan het zich niet permitteren een advocaat in de arm te nemen.

Ik heb het boek *De Meeste Mensen Deugen* van Rutger Bregman gelezen. Ik ben ervan overtuigd dat de meeste mensen deugen... maar met dit soort voorbeelden van het tegenovergestelde begin ik toch af en toe te twijfelen.

Gisteravond, 13 december 2020. Minister president Mark Rutte zette, met een indrukwekkend betoog, ons land in volledige lockdown. De coronacijfers zijn zo dramatisch dat er geen andere keuze meer is. Zelfs de feestdagen worden ongekend anders. We zijn in oorlog met een onzichtbare vijand. Het gaat weer stil worden op straat... het is niet anders. Ik ben blij dat ik niet in de politiek zit... Wat een hondenbaan, want je doet het nooit goed. Alle winkels gaan dicht, behalve de hoogstnoodzakelijke, zoals supermarkten, drogisterijen, de bakker, slager enz. Het is een drama voor restaurants, theaters, pretparken, dierentuinen, bars, toeristen industrie, sportscholen, vliegtuigmaatschappijen en ga zo maar verder.

Ik leef mee met al die ondernemers en mensen die werken in deze branches. Of je gaat failliet, of je raakt je baan kwijt. Maar... wat ik nu ga schrijven zullen veel mensen waarschijnlijk niet gaan waarderen. Mijn 'maar' is voor de mensen in armoede. Ik leef met ze mee. Iedere avond zit er wel een getroffen branche aan tafel bij een talkshow. Triest als je je levenswerk kapot ziet gaan door corona, maar er zijn ruim een miljoen mensen die allang vóór corona geen gebruik konden maken van genoemde branches. Ik ga nooit uiteten, hooguit twee keer per jaar naar McDonalds, ik ga nooit naar een kroeg, ik ga nooit op vakantie, ik ga nooit naar een pretpark/dierentuin, ik ga niet naar de sportschool, ik ga zelden tot nooit naar een theater/concert (was dat maar waar...), kledingboetiekjes zijn voor veel mensen de Kledingbank, meubelboulevards de Kringloopwinkel. Dit schrijf

ik niet om medelijden te krijgen of uit frustratie (alhoewel). Het is dé realiteit... de kloof tussen arm en rijk(er).

Er is een spreekwoord; *Wat je niet hebt kan je ook niet missen*. Maar... (alweer een maar) armen missen wel erg veel.

Ik kreeg vandaag, 18 december 2020, de digitale nieuwsbrief van mijn gemeente via de mail binnen. Daar ben ik dus op geabonneerd. Je wil tóch een beetje, op afstand, op de hoogte blijven. Ja, ja,... ik zie weer 'beren'. In dit verhaal vertelde ik over de TOZO-regelingen. TOZO-1, TOZO-2 en nu TOZO-3... ingangsdatum 1 oktober 2020. Dit is de eerste keer dat er melding wordt gemaakt van TOZO-3 in de algemene media. In de plaatselijke krant heb er niets over gelezen of ik moet er overheen gelezen hebben. Dus we zijn nu anderhalve maand verder met het verstrekken van informatie. Bewust? Het bevestigt misschien wel waarom het aantal aanvragen TOZO-2 is gedaald van zevenhonderd naar zeven. Maar... zie ik misschien weer 'beren op de weg'?

We zitten alweer in de week van kerst. Het land in lockdown. Het is een onwerkelijke kerstweek: winkelstraten leeg, lange rijen om de supermarkt in te mogen, ondanks de kerstbomen, de lichtjes, de kerstliedjes op de achtergrond, nee het heeft een bepaalde leegte. Het geeft een beetje dat gevoel van 'eenzame kerst', een hit van wijlen André Hazes. Ik mag helemaal niet klagen, er komt licht in de tunnel. Vanaf de eerste week van januari start het vaccinatieprogramma, ouderen in verpleeghuizen eerst, zorgmedewerkers, ziekenhuispersoneel... het zal nog wel een tijd duren alvorens ik aan de beurt ben, alhoewel ruim 60+, hartpatiënt, lichte COPD. Ik heb totaal geen angst voor het vaccin. Als er geen vaccins zouden bestaan, gaan er veel meer mensen dood aan de griep, mazelen, de bof, rode hond, polio, enz.

Dus vaker gezegd; ik ben positief geboren, maar sommige verhalen/regels/antwoorden irriteren mij mateloos. In dit

verhaal sprak ik al over de TOZO-1, -2 en -3-regelingen ter ondersteuning van zzp'ers en DGA's.

Mijn misschien harde conclusie dat de geldkraan openstaat, wordt steeds meer bevestigd. In maart-mei zijn er landelijk bijna 400.000 TOZO-1 aanvragen ontvangen, in juni-augustus iets meer dan 100.000 TOZO-2 en in oktober rond de 80.000 TOZO-3 aanvragen. Dus aan TOZO-1 is 1.8 miljard uitgekeerd, aan TOZO-2 540 miljoen en aan TOZO-3= 360 miljoen. Ra, ra, hoe kan dat? Het aantal aanvragen is met maar liefst tachtig procent gedaald! Mijn verklaring: TOZO-1 is een gift, géén vermogenstoets en inkomen partner telde niet mee... én dán is gratis geld wél heel makkelijk binnen te halen. Nogmaals: een bijstandsgerechtigde valt onder de strenge regels van de Participatiewet, de TOZO-regelingen hebben als basis de regels van de bijstandswet... maar dan véél soepeler, al had je twee ton op de bank staan. Dit geld is ook bijna niet terug te vorderen, want TOZO-1 was een gift... en een gegeven paard...

Dit alles staat wel in schril contrast met de aanvraag van een dak/thuislozenuitkering voor mijn zoon. Hij moet hemel en aarde bewegen om bij het juiste loket terecht te komen. Ik betaal op moment zijn zorgverzekering en overige vaste lasten, waardoor ik zelf in de financiële problemen kom. Het is zo krom hoe makkelijk ondernemers worden geholpen in deze crisis en hoe bijna onmogelijk het is voor simpele burgers/werknemers om je huur, zorgkosten e.d. te kunnen betalen.

NIEUW!!! De Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)

Het kabinet creëert de TONK-regeling voor huishoudens die door omstandigheden in ernstige financiële problemen dreigen te komen. Hierbij valt te denken aan de volgende situaties:

- Huishoudens die nog wel inkomen uit werk hebben, maar tegelijkertijd met een dusdanige terugval in inkomsten geconfronteerd worden dat zij noodzakelijke kosten niet meer kunnen voldoen. Dit kunnen zelfstandigen zijn die veel van hun opdrachten zien verdwijnen, maar ook flexwerkers die plotseling minder worden opgeroepen en ook werkenden die kortdurend vanwege quarantaine inkomsten mislopen.
- Huishoudens die terugvallen op een uitkering en daardoor dusdanig achteruitgaan in inkomsten dat zij noodzakelijke kosten niet meer kunnen voldoen. Dit kunnen werkenden zijn, zoals artiesten en sekswerkers, die moeten terugvallen op het sociaal minimum.
- Huishoudens waar een of beide partners geen inkomen uit werk meer heeft en ook geen recht op een uitkering. Daardoor kunnen zij een dusdanige terugval in inkomsten ervaren dat zij noodzakelijke kosten niet meer kunnen voldoen. Zelfstandigen kunnen bijvoorbeeld hun opdrachten ineens zien teruglopen of maken vanwege de partnertoets of het urencriterium geen aanspraak op de TOZO.

Als je onder bovengenoemde situaties valt, dreig je tussen wal en schip te vallen, omdat je veelal geen gebruik kunt maken van bestaande steunmaatregelen. Vandaar dat het Rijk en de gemeenten de TONK-regeling hebben gecreëerd. De verwachting is dat 1 februari 2021 de uitwerking met gemeenten van de TONK gereed is.

Voor deze tijdelijke ondersteuning wordt het bestaande instrument van de bijzondere bijstand gebruikt. Bijzondere bijstand kan door gemeenten in individuele gevallen verstrekt worden als het door bijzondere omstandigheden niet meer mogelijk is om de noodzakelijke kosten te betalen. Gemeenten voeren de bijzondere bijstand uit en hebben daarbij eigen beleidsruimte. Een deel van de hierboven genoemde

huishoudens is nu niet in beeld bij gemeenten, of komt op dit moment niet in aanmerking voor ondersteuning door gemeentelijke beleidsregels die toegang en gebruik van de bijzondere bijstand beperken. De betrokkenen zijn vaak ook niet bekend met de ondersteuningsmogelijkheden die gemeenten hebben.

Het kabinet onderzoekt hoe de gemeentelijke beleidsregels waar nodig tijdelijk verruimd kunnen worden. De inzet is tevens om bij de aanvraag voor TONK aandacht te besteden aan eventuele armoede- en schuldenproblematiek, zodat gemeenten hierin preventief op kunnen treden en via omscholings- en reïntegratiemoeilijkheden de arbeidsmarktpositie van aanvragers kunnen verbeteren.

Ik begin een beetje cynisch te worden van dit soort berichten. Mijn eerste spontane uitbarsting was: EEN JAAR TE LAAT!!!

Bijzondere bijstand? Die hebben gemeenten tóch afgeschaft? Dat er mensen tussen wal en schip zouden terecht komen, dat wist mijn boerenverstand allang. Gemeenten gaan dit oplossen? Alweer een verdienmodel voor ambtenaren, consultancy, accountants, hulpverleners, arbeidsmakelaars, coaches, re-integratie bureaus, arbeidsbureaus, psychiaters, schuldhulp verlening, bewindvoerders, deurwaarders en vergelijkbare functionarissen...?

Trouwens, vóór corona leefden sowieso 400.000 bijstandsgerechtigden op het sociaal minimum. Vóór corona waren er al tienduizenden die er ernstig op achteruit gingen door WW of bijstand. Vóór corona waren er al werkende armen, dak- en thuislozen.

Tjonge jonge jonge... hoe verzin je het? Het is in mijn denken alweer de bevestiging dat de systeemwereld (overheid-ambtenaren) totaal geen gevoel heeft van de leefwereld van mensen. Als ik bijzondere bijstand had gehad, was ik nooit bij

de Voedselbank terecht gekomen! Niet omdat ik de wijsheid in pacht heb, maar deze TONK-regeling was niet nodig geweest als je mensen direct had geholpen in maart 2020. In het bijzonder de nulurencontracters, flexwerkers, de werkende armen. Nu komen er alweer miljoenen terecht in de verkeerde portemonnees.

De lezer zal intussen wel begrijpen dat het schrijven van deze verhalen voor mij ‘van je afschrijven’ is. Misschien een idee voor anderen... schrijf het van je af. Of iemand het ooit gaat lezen is niet meer het doel, ik ben er steeds meer van overtuigd dat het verhaal toevertrouwen aan het papier voor mij therapeutisch werkt. Je bent het kwijt, weer een hoofdstuk dat je kan afsluiten.

Tijdens dit schrijven hoorde ik de brievenbus. Zoals iedereen nieuwgierig, al is het maar een kerstkaart. O, jee... een dikke envelop met het logo van de gemeente. Zoals veel bijstandsgerechtigden word je een beetje panisch van enveloppen van de gemeente... wat nú weer? Maar het viel mee, in de envelop zaten vier mondkapjes. Een begeleidend schrijven over de coronaregels en de gebruiksinstructies. Een ‘normaal’ mens zou denken: wat leuk!

Een bijstandsgerechtigde heeft eerder de neiging te denken: ze denken zeker dat ik dom ben. Of: Wat heeft dit wel niet gekost?

De mondkapjesplicht is vanaf 1 december... het is vandaag 23 december. Nu is het net of ik op iedere slak zout leg, maar dit is mijn inziens alleen maar voor het imago. “Kijk eens hoe meedenkend wij zijn... alle bijstandsgerechtigden gratis mondkapjes.” Het is misschien leuk voor de beeldvorming, het zal ook wel in de krant komen te staan. Het leidt echter af van de werkelijkheid. Maar als mensen de volgende huur niet meer kunnen betalen, maak je dat natuurlijk nooit goed met het sturen van vier mondkapjes. Of ben ik nu érg zwart-wit? Nu ik

toch even mijn boosheid aan het spuien ben: mijn zoon ziet de mondkapjes van de gemeente. “Zo, die zijn van mooie kwaliteit. Hoe kom je daar nu aan?” Ik antwoord: “Van de gemeente, alleen voor mensen in de bijstand.” Mijn zoon vraagt: “Mag ik ze hebben, jij hebt er toch genoeg.” Ik had een doosje wegwerp liggen en mijn dochter had er ook een stuk of tien gemaakt. “Ja, is goed, neem maar mee?” Hij zet er één op: “Deze sluiten wel goed af.” Na enkele minuten: “Nou, ik weet niet wie dit verzonnen heeft... ik stik erin.” Ik hoop niet dat iedereen deze ervaring heeft, anders liggen er binnenkort een paar duizend mondkapjes in de container.

Tweede Kerstdag 2020. Het restant gourmetten van gisteren in de koekenpan gedaan. Heerlijk. Bij toeval staat het Jeugdjournaal aan. Nieuwsitem: *Door Corona is de vraag naar pony's enorm gestegen*. In het item kwam een tiener in beeld die van haar ouders een pony had gekregen. “Ik ben er heel blij mee, kan ik lekker naar buiten, knuffelen, borstelen en mee rijden.” Ik heb altijd begrepen dat een paarden-hobby erg duur is. Ook in mijn NOS-app werd dit ‘nieuws’ vermeld.

Door corona was de vraag naar paarden met vijftientig procent gestegen! Een beetje pony kost tussen de twee- en vijfduizend euro, maar dan ben je er nog niet. Een moeder vertelde: “ja, de kosten? Dat kan wel oplopen tot een paar honderd euro per maand. Stalling, voer, dierenarts enzovoort.”

In datzelfde Jeugdjournaal: *Door de lockdown is het erg rustig op de vakantieparken*. Maar er is toch nog dertig tot veertig procent geboekt. Kinderen die daar waren, omschreven het als ‘saai’, want al het leuke is dicht: het zwembad, de bowlingbaan, de automatenhal, de restaurants enzovoort. Wat ik niet snap is dat ouders honderden euro's uitgeven voor een ander dak boven het hoofd. En waarschijnlijk oervervelende kinderen die liever naar huis willen.

Het trieste vind ik dat kinderen dit misschien 'normaal' gaan vinden: een pony, op vakantie en dergelijke. Terwijl er honderdduizenden kinderen blij zijn met nieuwe kleren, een laptop, een goeie fiets, of zelfs... vanavond een gezonde maaltijd. Elders in dit boek al omschreven, de uitspraak van onze koning: *"Niet normaal gaan vinden, wat niet normaal is!"*

De lezer zal wel begrijpen dat ik steeds meer achterdochtig ben geworden. Sowieso bevestigen mijn verhalen *Verdienmodellen* en *Gratis handjes* deze achterdocht. Ik ben geabonneerd op diverse (gratis) nieuwsbrieven, van maatschappelijke organisaties, vrijwilligersorganisaties, maar ook van de overheid. Ik kwam via via terecht op een bijlage van de overheid. Uitbetaling TOZO-bedragen per gemeente, een lijst met 352 gemeenten, helaas niet op alfabetische volgorde, maar op gemeentenummering. Het was even zoeken, maar uiteindelijk kwam ik mijn gemeente tegen. Totaal bevoorschot € 9.800.047,00... Tien miljoen? Ik hoop écht dat ik het fout zie/bereken, maar ik weet dat er in TOZO-1 ruim zevenhonderd aanvragen waren.

Dus $700 \times (\text{maximaal}) \text{ € } 1500,00 \times 3 \text{ maanden} = \text{€ } 3.150.000,00$ dus drie miljoen... Ik hoorde dat er voor TOZO-2 slechts tientallen aanvragen zijn... Ik ga er vanuit dat gemeenten hun TOZO-ontvangsten en uitgaven moeten verantwoorden. Maar als het tijdelijk gebruikt wordt om gaten te vullen in de gemeentelijke begroting is de kans groot dat er volgend jaar een enorm begrotingstekort is. Dus bezuinigen op het Sociaal Domein en gemeentelijke belastingen omhoog? Ik hoop écht dat ik er helemaal naast zit, maar mijn verhaal *Verkeersregelaar* laat zien dat sommige 'dingetjes' gewoon niet kloppen.

Nog zo iets raars... Gemeenten krijgen van de overheid per aanvraag TOZO € 450,00. Ga er eens vanuit dat een

gemiddelde ambtenaar € 50,00 per uur kost, dat zou betekenen dat je negen uur over één aanvraag mag doen, dus ruim een werkdag. Met al die simpele voorwaarden lijkt mij dat wel erg veel tijd. Dus mijn gemeente heeft 700 x € 450,00 ontvangen voor de administratieve" behandeling, dat is ruim 3 ton!... Het lijkt mij erg goed betaald, toch?

Misschien begin ik een beetje panisch te worden. Misschien achterdochtig. Berichten die te maken hebben met de verdienmodellen in de coronacrisis komen bij mij extra binnen. Dat komt natuurlijk omdat dit hele boek gaat over misstanden, verdienmodellen, enzovoort.

Ik lees het volgende in een bericht: *"Recordhoeveelheid spaargeld erbij in coronajaar: 42 miljard euro"*. Daar kan ik met mijn simpele kruideniersverstand niet bij... We zitten in een crisis en het vermogen van mensen stijgt? In 2019 werd er voor 21 miljard gespaard en in 2018 'slechts' 10 miljard.

In dit artikel stond: *"In totaal hadden Nederlandse huishoudens eind 2020 ruim 487 miljard euro op hun betaal- en spaarrekeningen staan. Om een beetje een idee te geven: er zijn in Nederland zo'n 8 miljoen huishoudens. Dus als dat bedrag gelijk verdeeld zou zijn over alle huishoudens, dan gaat het om ruim 60.000 euro dat per huishouden op de bank staat. En dat bedrag is dan in een jaar tijd ruim 5000 euro gegroeid."*

Sorry, maar ik heb geen € 60.000,00 op de bank staan, zoals vele Nederlanders niet: 1/3 van de 20-45 jarigen heeft slecht € 3.000,00 op de bank staan. Inmiddels heeft de overheid al ruim 50 miljard uitgegeven aan ondersteuningsmaatregelen corona. Dan zegt mijn boerenverstand: een groot deel is dus op spaarrekeningen terechtgekomen? Of maak ik een denkfout? Bedenk daarbij dat we het hier alleen hebben over banksaldo's, niet over woningbezit, aandelen,

pensioenpolissen enzovoort. Als ik iets verder googel over banksaldo's, wie, wat, waar, kom je tot dezelfde conclusie: het vermogen is oneerlijk verdeeld! Het spaargeld vanaf € 25.000,00 en hoger zit bij slechts twintig procent van de bevolking, daarin zijn de zestigplussers (dus ik eigenlijk ook) oververtegenwoordigd. Nog zoiets raars: in 1995 was het gemiddelde spaargeld ongeveer € 15.000,00, in 2017 ruim € 40.000,00 ... In 2008-2012 zaten we toch in een financiële crisis? Nog een paar cijfertjes: in 2017 was de gemiddelde hypotheekschuld in de leeftijd van 25-45 jaar ongeveer twee ton, vanaf 65 jaar gaat dat schuld naar onder de ton. Maar... de overwaarde voor 25-45 jaar was in 2017 € 15.000,00 de overwaarde voor 65+ is ruim anderhalve ton! Zoals vaker gezegd en geschreven: de rijken worden rijker... Dat geldt niet alleen voor directeuren, CEO's, oud geld, ondernemers, maar ook voor de gewone man/vrouw met een goede opleiding, een goed arbeidsverleden, een goed pensioen en een eigen huis.

Als we de coronacrisis moeten terugbetalen, hoop ik wel dat de rekening terecht komt bij diegenen die het ook kunnen betalen, niet bij de jongeren, niet bij de 25-45-ers, niet bij gezinnen die nog geen € 3.000,00 op de bank hebben staan. Mijn generatie heeft het meest geprofiteerd van de welvaart afgelopen decennia... Nu we in de zwaarste crisis sinds de Tweede Wereldoorlog zitten, zou het verkeerd zijn de rekening uit te stellen naar de toekomst. En ach, als je bedenkt dat alleen al het saldo van de bankrekeningen 487 miljard is en daarvan vragen we tien procent terug... dan is de rekening voor het grootste gedeelte betaald en kunnen we weer verder met 'normaal' leven.

Nog even een irritatie van mij afschrijven. Het CBS kwam met de volgende conclusie: *"Bijna de helft van de bedrijven met twee of meer personen in dienst maakte in 2020 gebruik van een steunmaatregel van de overheid. De meeste bedrijven*

deden een aanvraag voor loonsteun, daarna volgden een tegemoetkoming voor vaste lasten en uitstel van betalingen. In totaal deed 48 procent van de bedrijven een steunverzoek.” In dat zelfde bericht staat ook: *“Zelfstandige ondernemers zijn niet in deze berekeningen meegenomen. Zij konden aanspraak maken op de TOZO-regeling.”* De lezer zal begrijpen dat ik juist nieuwsgierig ben naar de cijfers van de TOZO-regelingen, uitgevoerd door gemeenten. Bevestiging van mijn stelling: de geldkraan staat open? Ik vraag me af of de échte cijfers ooit naar boven komen, immers: 352 gemeenten met 352 eigen regeltjes en beleid.

Vandaag, Valentijnsdag 14 februari 2021. Op het nieuws: *Verkoop bloemen via Fleurop dit jaar met 50% gestegen, gemiddelde besteding €47,00.* Het is weer zo'n eenmalig dertigsecondenberichtje dat je nergens meer kan terugvinden.

Door corona en de vrieskou is het logisch dat de onlineverkoop is gestegen, maar een gemiddeld bedrag van € 47,00? Het zal wel een andere leefwereld zijn, er zijn honderdduizenden mensen die een leefgeld hebben van € 50,00 per week. De afstand tussen arm en rijk... er zijn maar weinig mensen die zich hierover druk maken. Ik wél!

Inmiddels is het alweer februari 2021. We zitten in een bijna volledige lockdown, de angst is een derde coronagolf. Ondanks dat er nu vaccinatie is, is de voorspelling dat het tot september gaat duren voor we weer teruggaan naar 'normaal'.

Er ligt een brief van de Rabobank voor mijn zoon. Onderwerp: *“U staat te lang rood”*. Dat klopt, hij staat vaak maximaal rood. Of hij zijn banksaldo gedurende 24 uur positief wil maken. Dit systeem ken ik: één keer per drie maanden moet je banksaldo positief staan. Zijn bankrekening staat niet voor niets zwaar

rood. Dus iedere drie maanden maakte ik mijn uitkering voor 24 uur naar zoon over. Dit doe ik al jaren. Het is 'gewoon' een computersysteem/ algoritme die deze controle uitvoert. Maar nu in coronatijd vraag ik mij af hoeveel mensen er maximaal rood staan. In het bijzonder de nulurencontracters en de flexwerkers. Geen inkomen, dus ze staan rood. De banken hadden uit coulance de drie maanden termijn verlengd naar zes maanden. Maar ja, de coronacrisis duurt nu al ruim negen maanden. De banken zeggen in de coronacrisis dé oplossing te zijn. Met deze brief trek ik dat nu in twijfel. Hoe kan iemand zonder inkomen en zonder hulp van ouders of gemeente zijn banksaldo positief krijgen?

Zo komen mensen, vooral jongeren, die al zwaar in de problemen zitten, nog dieper in het financiële moeras. Zodra de banken het kredietlimiet opheffen, komen mensen 'vanzelf' in de schulden.

Half februari 2021. Op verzoek van een ambtenaar ga ik tóch vooral mijn ideeën/tips met hun delen. Daar was ik een paar maanden geleden mee gestopt, omdat er naar mijn idee geen gebruik van werd gemaakt. Verkeerde informatie op de website, verkeerde linkjes, vaak veel te laat. Mijn gedachte is: ook al help ik er maar tien mensen mee, dan is het mijn moeite waard. Als je mij vraagt om mijn mening/tips... dan kan je ze krijgen.

Over twee weken gaat de TONK-regeling in. Ik moest heel goed zoeken op de gemeentesite om de regeling te vinden. Daarbij staat er een grove fout in de tekst: *"De regeling TONK biedt een tegemoetkoming voor noodzakelijke kosten voor ondernemers, die door de coronacrisis te maken krijgen met terugval in inkomen."* Die tekst klopt niet, want ook particulieren komen in aanmerking voor de TONK-regeling! We

hebben de TOZO-1-2-3 die is bedoeld voor ondernemers, TONK is bedoeld voor ondernemers én werknemers (bijvoorbeeld nulurencontracters en flexwerkers). Dus... zoals al geschreven: een jaar te laat! Deze info heb ik doorgestuurd naar de gemeente met een link van een E-formulier TONK van een gerenommeerd instituut. Dus simpel en juridisch verantwoord. Ook in de mail de juiste link van de KvK (Kamer van Koophandel), daarop staan alle coronaregelingen die van toepassing kunnen zijn. Zo simpel... toch? Inmiddels diverse complimentjes ontvangen, men gaat ermee aan het werk. Aan de ene kant streelt dat mijn ego, aan de andere kant denk ik: waarom kunnen jullie dat zélf niet verzinnen?

Tientallen goedbetaalde, hoogopgeleide ambtenaren en dan moet ik, 'labberkakker' onbetaald de juiste weg wijzen? Nou, het zij zo, maar wel vreemd...

Nu ik toch weer ideeën en tips aan het delen ben... de gemeente heeft een begrotingstekort van 2,5 miljoen euro. Als tip meegegeven: ga eens onderzoek houden naar de 'zorgcowboys', jeugdzorg, WMO, re-integratie, maatschappelijk werk enz. Dit in plaats van 'tandenborstels tellen' door de sociale recherche! Daar zit de échte fraude. *Follow the Money* is nu al ruim een jaar onderzoek aan het doen waar de vier miljard aan besteed worden en waarom gemeenten zeggen twee miljard tekort te komen. Dan blijkt dat vele, veelal kleine, 'zorgverleners' wel erg hoge winsten maken en zichzelf, via onduidelijke constructies, hoge salarissen en winstuitkeringen uitbetalen. Ja, ja het verdienmodel zit overal, meestal over de rug van de zwakkeren. Hopen dat ze door mijn bijdrage niet gaan bezuinigen op het Sociaal Domein... de bodem van de put is al in zicht.

Economisch gezien is corona een drama. Veel bedrijven staan op de rand van de afgrond. Het is vandaag 1 maart 2021... één jaar corona-ellende. Maar voor een aantal bedrijven zijn dit juist 'de gouden tijden', in het bijzonder voor de supermarkten. De horeca zit dicht, dus een groot deel van deze omzet komt in de kassaladen van de supermarkt. Er gaan stemmen op dat de 'profiteurs' van de coronacrisis extra coronabelasting te laten betalen. Daar heb ik persoonlijk een beetje moeite mee: zij hebben hier niet om gevraagd, en hoe meer winst je maakt, hoe meer belasting je al betaalt. (tenminste: daar ga ik nog even vanuit!) Maar... ik kom zelf uit de supermarktbranche. Normaal is in januari/februari de jaarlijks terugkerende 'prijzenoorlog'.

Het valt me op dat het nu wat minder agressief is met de aanbiedingen. Het bekende "Hamsteren!" van Albert Heijn ben ik nog niet tegengekomen. Waarom zou je gooien met korting als je het tegen een hogere prijs tóch wel verkoopt.

Maar wat ik helemaal ernstig vond was het volgende bericht: *"Albert Heijn legt leveranciers een boete op als zij door corona minder goederen leveren dan de keten besteld heeft, schrijft Het Financieele Dagblad (FD). Volgens de krant, die de nieuwe leveringsvoorwaarden heeft ingezien, heeft de supermarktketen epidemieën en pandemieën uitgesloten van overmacht. Ook zouden overheidsmaatregelen zoals een avondklok niet als excuus dienen. AH kan al een boete opleggen als een leverancier 98 procent of minder van de bestelde hoeveelheid levert, of als 1 procent van de producten niet leverbaar is. De boete kan oplopen tot 80 procent van de waarde van de order."*

Van dit soort berichten gaan mijn haren recht overeind staan. Er is maar één woord voor: machtsmisbruik! Even met mijn

kruideniersverstand. Een leverancier van groenteconserven levert een vrachtwagen vol met potten doperwten, sperziebonen, bruine bonen, enzovoort. De waarde van deze vracht is € 100.000,= Bij deze order zitten geen worteltjes, die wél besteld zijn. Dus theoretisch zou de boete € 80.000,= zijn! Er is vaker geschreven over de macht van het grootwinkelbedrijf. Boeren die qua prijs niet normaal kunnen produceren, broodbakkers die een brood moeten leveren onder de € 1,00, fabrikanten die grof geld moeten betalen om een plekje in het schap te krijgen, grof geld moeten betalen voor een afbeelding op de folder, enzovoort.

Er is veel veranderd in supermarkkland in vergelijking met mijn tijd, twintig jaar geleden. Er zijn nog slechts vijf grote spelers op de markt van maar liefst 45 miljard per jaar. De kleinere ondernemers en fabrikanten kunnen hier niet tegenop. Of de consument daar van profiteert, vraag ik mij af. Ik denk eerder de aandeelhouders...

Ik las net: *“Voor het hele jaar denkt Ahold Delhaize nu dat de winst per aandeel tussen de 25 en 30 procent zal stijgen.”* De lezer mag zelf zijn conclusie hieruit trekken.

15 maart 2021. Zoals eerder in dit boek beschreven: de afstand tussen de maatschappij en de leefwereld van mensen in de bijstand is enorm. Ik hoop dat door corona deze twee werelden dichter bij elkaar komen. De TOZO-regelingen hebben als basis de Bijstandsregels/Participatiewet. Maar dan véél eenvoudiger, minder voorwaarden, makkelijker toegankelijk. Vanaf het begin was de grootste klacht van veel TOZO-ontvangers dat de uitkering zo laag is. Nou... kom dan in de werkelijke wereld van bijstandsgerechtigden! Dat de uitkering té laag is ondervinden honderdduizenden al vele, vele jaren. Daarbij, zoals eerder gezegd, de meeste zzp'ers hebben

hier nooit voor betaald! Dus jullie krijgen geld uit de pot, waarin je zelf nooit iets aan hebt bij gedragen.

Ik kom het volgende bericht tegen: *“Partners van zelfstandigen betalen door coronasteun extra belasting.”*

Mijn conclusie: dat is logisch! In het artikel doet een echtpaar hun beklag dat de TOZO-uitkering wordt opgeteld bij het inkomen van de echtgenote. Dus moet zij nu meer inkomstenbelasting betalen. Er wordt natuurlijk schande over gesproken.

Boekhouders, belastingadviseurs en belangenbehartigers van zzp'ers krijgen er veel ongeruste telefoontjes over. "Het was toch een uitkering voor de zelfstandige?", zegt Peter van den Bunder van de Kunstenbond. "Erg gek dat het nu ineens bij het inkomen van je partner wordt opgeteld."

Nogmaals: logisch! Welkom in de wereld van de Bijstand/Participatiewet. Het inkomen van de echtgenoot wordt altijd meegerekend in de bijstand. Daarbij hebben jullie nog mazzel, want normaal wordt het inkomen van de echtgenoot direct van de uitkering afgehaald. Stel: de man komt in de bijstand en de vrouw heeft een bijbaantje van € 500,00 per maand. Rekensommetje: Bijstand € 1600,00 netto minus de € 500,00 van mevrouw is € 1100,00. Ik begrijp uit het voorbeeld van dit bericht dat ‘slechts’ de helft van het inkomen van de partner wordt meegenomen door de Belastingdienst.

“De man van Natasja - haar echte naam is bij de redactie bekend - is zelfstandig kok. Hij kreeg die maximale uitkering. In de belastingaangifte wordt nu de helft daarvan toegekend aan Natasja: 2517 euro bruto. Over dat bedrag moet ze nu 833 euro belasting betalen. Zoals het spelletje door het kabinet

verkocht is bij de aankondiging van de steun, zo werkt het dus niet helemaal. Dat blijkt nu."

Niemand heeft gevraagd om de corona-ellende, maar misschien is het wel goed dat duizenden mensen, tijdelijk, het moeten doen op bijstandsniveau. Dat klinkt misschien hard, maar dit is wel *the real world*... Ik begrijp de slapeloze nachten, het niet kunnen betalen van rekeningen, misschien de auto moeten verkopen, zelfs je huis, naar de voedselbank, geen nieuwe kleding, niet op vakantie, enzovoort... maar dat geldt al jaren als je in de bijstand zit.

Daarbij, hoop ik, dat het voor de meeste TOZO-gebruikers maar tijdelijk is. De meeste mensen IN de bijstand, komen er niet meer UIT.

Nog zo'n bericht waarvan ik denk: hoe kan dit?

"77.000 ondernemers vragen nieuwe NOW-loonsteun aan. Daarmee ligt het aantal aanvragen iets onder de vorige periode, die liep van oktober tot en met december. Toen werden er 81.000 aanvragen ingediend. In de eerste periode kwamen er meer dan 140.000 aanvragen binnen."

In de NOW-loonsteun zitten maar twee simpele regeltjes: ten eerste moet de omzet met meer dan 20% gedaald zijn én ten tweede mag de loonkostenpost niet gedaald zijn (want dan heb je tóch personeel ontslagen).

Op mijn vraag: hoe kan dit? Hoe kunnen er eerst 140.000 bedrijven een aanvraag indienen, en een paar maanden daarna iets meer dan de helft, namelijk 77.000? De corona-ellende duurt al meer dan een jaar... zou het kunnen zijn dat teveel bedrijven geld hebben ontvangen?

In datzelfde artikel staat: *"Meer dan 20.000 bedrijven hebben inmiddels bericht gehad dat ze te veel hebben ontvangen en*

dat ze moeten terugbetalen. Vanaf vandaag start UWV met het berekenen voor de tweede periode NOW, die liep van juni tot en met september. Ook voor de eerste periode moeten er nog tienduizenden berekeningen worden gemaakt en dus gaan nog meer ondernemers bericht krijgen dat ze moeten betalen.” Hier wordt natuurlijk schande over gesproken, niet omdat bedrijven teveel geld hebben ontvangen, nee, omdat ze moeten terugbetalen.

De branchevereniging voor winkeliers, INretail, vindt dat UWV bij het maken van die eindafrekeningen te veel de regels volgt. "Het is enorm triest dat er voor uitzonderingsgevallen geen maatwerk geboden wordt", zegt een woordvoerder.

Ik wil best mee met de bezwaren. Maar maatwerk leveren voor 140.000 bedrijven is bijna onmogelijk. Daarbij ga ik er vanuit dat de aanvragen NOW zijn gedaan door accountants, registeraccounts, boekhouders, fiscale adviseurs, de Zuidas, enz. Die zijn niet van gisteren en weten dondersgoed hoe regeltjes en wetgeving in elkaar zitten. Vaak onder het motto ‘we zien wel waar het schip strandt.’ Dit alles gaat ‘natuurlijk’ een juridisch gevecht worden, een gevecht van jaren. Intussen zijn er waarschijnlijk miljarden uitbetaald aan bedrijven, die er achteraf, geen recht op hadden. Zet dit eens tegenover de mensen die uit nood een bijstandsuitkering moesten/moeten aanvragen...

18 maart 2021. Ja, hoor... eindelijk staat de TONK aanvraag op de gemeentewebsite. En ja hoor, niet alleen voor zzp'ers/DGA's. Zoals eerder geschreven, de ingangsdatum was 1 februari, verplaatst naar 1 maart en vanaf 17 maart staat het op de site. Zoals beloofd zou ik mijn op- en aanmerkingen delen met de ambtenaren van mijn gemeente. Ze kennen me, ik wil nog wel eens kritisch zijn. Nou, daar gaan we:

“Opmerkingen:

- Helaas, moeilijk vindbaar op de homepage. TONK zit in de banner, je moet 'm bij toeval voorbij zien komen.
- Persoonlijk vind ik het best ingewikkeld in elkaar zitten, veel tekst en voorwaarden. Ik heb me niet via DigiD aangemeld, dus weet niet of het dan duidelijker wordt.
- Kan TONK aanvragen alleen via DigiD? Niet via een te downloaden formulier? (zie bijlage). Bij de aanvraag TOZO zijn veel gemeenten de fout ingegaan om alleen aanvragen via DigiD goed te keuren, zonder ID kaart of paspoort. (Iedere 'criminele' boekhouder kon dit doen voor meerdere klanten, daarbij was TOZO-1 een gift... dus dat geld zien we nooit meer terug). Niet iedereen is digitaal onderlegd.
- Ik kon geen link vinden van TONK bij aanvraag Bijzondere Bijstand.
- Op een site zag ik een handige rekentool. Misschien te gebruiken. Maar deze kan eenvoudiger en rekencellen beveiligd. Zie bijlage.
- Vermogen: Onze gemeente: u heeft een **éénpersoonshuishouden** en middelen tot (maximaal) € 31.340 per jaar of een **meerpersoonshuishouden** en middelen tot (maximaal) € 62.680 per jaar.

Bijvoorbeeld de volgende gemeente: We spreken over onvoldoende geldmiddelen als een alleenstaande minder dan € 6.295,00 aan geldmiddelen heeft of gehuwden en samenwonenden minder dan € 12.590,00.

Vreemd... iemand die ruim € 60.000,00 aan vermogen heeft, kan toch zijn kosten betalen? Zowel de TOZO als de TONK zijn gebaseerd op de Participatiewet/Bijstand.

- Ik hoop dat de TONK info ook in de krant komt en dat alle betrokkenen zijn geïnformeerd."

Zo dat was weer even een kritische noot.

Ben ik nu zo 'slim'... of is het bewust? Bewust de rechten van burgers ingewikkeld en moeilijk vindbaar maken? Het is natuurlijk wettelijk verplicht, maar gemeenten willen plichten nog wel eens onderstrepen, maar zijn bang dat rechten geld gaan kosten. Maar oké, dat is mijn gedachtekrinkel.

Op de mail werd de volgende dag al gereageerd:

"Goedemorgen Gerard,

De tips en aandachtspunten heb ik doorgespeeld naar de betrokken collega's.

Ons college heeft besloten om ook mensen met een bepaald vermogen in de gelegenheid te stellen gebruik te maken van de TONK, dit is een beleidsvrijheid die de gemeente heeft. De afweging die gemaakt is, is dat ook voor mensen met een vermogen kan gelden dat zij door de crisis geconfronteerd worden met noodzakelijke kosten die zij door een ernstige terugval in het inkomen niet langer vanuit hun inkomen kunnen betalen. De afweging of zij dit dan eerst vanuit hun eigen vermogen moeten betalen, is een politieke keuze. Ambtelijk hebben wij de voor- en nadelen van diverse varianten geschetst. Gemeenten gaan hier verschillend mee om. Met vriendelijke groet,"

In eerste instantie dacht ik... laat maar. Maar het zat me niet lekker, wat een vreemd argument om het vastgestelde vermogen nu in eens met vijf keer te verhogen. *"Dat ook met mensen met vermogen..."*

Zoals de lezer weet, is het schrijven van deze verhalen voor mij het therapeutische ‘van mij afschrijven’. Dus toch maar gereageerd:

“Goedemorgen,

Ik zat even in twijfel om te reageren op onderstaande. B&W heeft besloten en jullie dienen uit te voeren. Wie ben ik om de professionals tegen te spreken?

Maar toch. Zoals in mijn opmerkingen gezegd: zowel de TOZO als TONK is gebaseerd op de Participatiewet.

Wat mij irriteert is hoe ‘makkelijk’ zelfstandigen/DGA’s aanspraak kunnen maken op regelingen en hoe moeilijk het is voor de werknemers met flexcontracten en/of nulurencontracten, die alleen nog maar de ‘nooduitgang’ van Bijstand hebben. Dit wél onder de strikte/strengere regels van de Participatiewet. Werd in TOZO-1 het inkomen van de partner niet meegeteld, waren de eerste drie maanden een gift, terwijl dit voor een aanvraag Bijstand wél meetelde. Oké, dat heeft Den Haag besloten.

Nu, met de TONK, heeft de gemeente beleidsvrijheid. Maar zoals jullie zelf in de krant zetten: de TONK is gebaseerd op artikel 35 van de Participatiewet.

*Onverminderd paragraaf 2.2, heeft de alleenstaande of het gezin recht op bijzondere bijstand voor zover de alleenstaande of het gezin **niet beschikt over de middelen om te voorzien in de uit bijzondere omstandigheden voortvloeiende noodzakelijke kosten van het bestaan***

en deze kosten naar het oordeel van het college niet kunnen worden voldaan uit de bijstandsnorm, de langdurigheidstoeslag, het vermogen en het inkomen voor zover dit meer bedraagt dan de bijstandsnorm, waarbij artikel 31, tweede lid, en artikel 34, tweede lid, niet van toepassing zijn. Het college bepaalt het begin en de duur van de periode waarover het vermogen en het inkomen in aanmerking wordt genomen.

Gedane zaken nemen geen keer. Ik ben geen jurist. Ik verwacht ook geen reactie op deze mail. Maar misschien is het verstandig om na te gaan, waar het advies om het vermogen met vijf keer te verhogen ten opzicht van de bijstandsnorm vandaan gekomen is. Wie hebben dat bedacht? Alweer is mijn conclusie: de afstand tussen de systeemwereld en de leefwereld van mensen. Toch?

Mijn grootste zorg. Ná corona gaan we de rekening opmaken. En dan blijkt dat er door TOZO/TONK een begrotingstekort is. Dus gaan we bezuinigen op het Sociaal Domein. Dit terwijl het geld in verkeerde portemonnees is terecht gekomen.

Ik hoop dat jullie mijn kritische noot niet kwalijk nemen. Maar helaas worden mijn opmerkingen en waarschuwingen steeds meer bevestigd in de media... een roepende in de woestijn.

Al met al, een fijn weekend.”

Ik had geen reactie verwacht, maar... binnen een uur:

“Zou zo maar kunnen dat je weer gelijk krijgt of hebt Gerard! Jij ook goed weekend!

Met vriendelijke groet,”

Ja, wat moet je daar nu mee? Ik krijg gelijk, maar er verandert niets in het systeem, de manier van denken. Beken verhaal, dat zit niet alleen bij de overheid, maar ook bij bedrijfsleven en organisaties. Toevallig had ik in die week een ZOOM-meeting met als thema: Ze luisteren niet ...

Een deelnemer deed haar verhaal: *“Mijn vak is, al 23 jaar, gedetineerden te begeleiden naar de maatschappij. Als het dan meer dan twee maanden duurt om een uitkering aan te vragen, is het toch logisch dat mensen terugvallen in de criminaliteit? Er wordt niet naar de werkvloer geluisterd. Bijna iedere vijf jaar komt er wel weer nieuw beleid, pilots, instructies, omdat men ‘problemen’ heeft ontdekt. Ja, ja, problemen waarvoor wij, de werkvloer, al vijf jaar geleden hadden gewaarschuwd! De oplossing? Al die managers, ‘hoogopgeleiden’, eerst minimaal een jaar mee laten draaien op de werkvloer, alvorens ze achter hun bureau mogen gaan zitten. De meeste van mijn collega’s geven de strijd op... laat maar, het helpt toch niet. Dan hebben ze aan mij een verkeerde, alhoewel ik ook niet alles zeg, wat ik denk... ik wil mijn baan niet kwijt.”*

Ik heb al zo vaak gezegd; het kan simpeler, efficiënter, goedkoper en menselijker. Maar ja, **ze luisteren niet!**

30 maart 2021. In de plaatselijke krant een artikel met de koptekst: **Gemeente keerde via TOZO vorig jaar 3,3 miljoen euro uit aan ondernemers.**

In mijn berekening kwam ik uit op € 3.150.000,00. Nou, dan zit ik er toch niet ver naast. TOZO-1: 781 aanvragen, TOZO-2: 93 aanvragen, TOZO-3: 140 aanvragen. Ik blijf het vreemd vinden en vraag me af waar die 3,3 miljoen terecht gekomen is. Toch steeds meer de bevestiging: in de verkeerde portemonnee?

Deze 3,3 miljoen is bijna vijftig procent van wat onze gemeente begroot aan bijstandsuitkeringen van de ruim 500 mensen hier die moeten leven van het sociaal minimum, dus grotendeels in armoede. Maar ja, wat moet ik met deze 'wetenschap'?

25. GELD DOET GEEN WONDEREN, MAAR ZONDER IS HET DONDEREN.

Geld is in onze maatschappij de op één na belangrijkste factor in het leven. Gezondheid staat natuurlijk op nummer één. Er zijn veel mensen, zeker bijstandsgerechtigden, met én gezondheidsproblemen én geldproblemen. En dan is leven in onze 'rijke' maatschappij zwaar, een last, doelloos.

Zelf mag ik over mijn gezondheid niet klagen. Er staat inmiddels een zes voor mijn leeftijd, een hartstilstand overleefd, de botten en spieren willen wel eens protesteren. Met andere woorden: ik ben geen 21 meer.

Na een arbeidzaam leven met goed en minder goed betaalde banen word je werkloos. 70% van je laatst verdiende loon. Dat kunnen maandelijks vele honderden euro's zijn. Ik ken mensen die gehalveerd zijn in inkomen (WW kent een maximale uitkering). Bij mij viel het mee, omdat mijn laatste baan, verkoop promotie- en relatiegeschenken, als basis het minimumloon had, aangevuld met provisie op de verkoopcijfers. Ik hoor en las veel verhalen over mensen die financieel aan het verdrinken waren, het was de crisistijd. Mijn 'geluk' was gewend te zijn aan een laag inkomen en gelukkig heb ik een huurhuis. In die tijd hadden veel mensen met een koophuis écht een probleem.

Om het voor een leek simpel te houden: er zijn twee soorten bijstand. Einde WW voor mensen die vóór 1965 geboren zijn en voor mensen die na 1965 geboren zijn. Het grote verschil is dat iemand die voor 1965 geboren is zijn vermogen, zoals huis, spaarrekening, lijfrentepolis en dergelijke mag behouden. Dit is de IOAW.

Dat hangt natuurlijk ook weer van honderd regels aan elkaar, dat is een kwestie van googelen. In een nog te publiceren ander verhaal vertel ik over iemand, geboren in 1968, dus na 1965... een drama. Spaarrekening leeghalen, huis opeten én in de toekomst leven van een erfenis. 25 jaar werken, ontslagen én 20 jaar geen enkel recht op een uitkering.

Het was niet breed, maar salaris aangevuld met bijstand, huursubsidie, kindgebonden budget, kinderbijslag en zorgtoeslag was te doen.

Totdat... per 01-01-2015 de regering het verschil tussen de IOAW (ik dus) en de toen geldende WWB-uitkeringen gelijk gingen trekken. Het is te technisch om dat hier uit te leggen, maar mijn inkomen ging van het ene moment op het andere met ruim € 300,00 bruto naar beneden. Om deze achteruitgang enigszins te compenseren, werd het kindgebonden budget verhoogd van € 110,00 naar € 355,00 per mnd. Per saldo toch netto in de min, maar oké (?).

Vervolgens:

Zes maanden later wordt mijn thuiswonende zoon 18 jaar. Dat betekent geen kindgebonden budget meer, geen kinderbijslag meer en netto in januari al ingeleverd. Dus € -355,00 € -90,00 € -100,00. Van het ene op het andere moment lever ik ruim € 500,00 inkomen per maand in! Dit praktijkvoorbeeld heb ik besproken, zowel ambtelijk als politiek. En dan is het antwoord...: "Daarvoor moet u in Den Haag zijn."

Ik weet dat vooral mensen met thuiswonende kinderen van 18+ het financieel heel zwaar hebben. En mocht het kind een eigen inkomen hebben, word je of aangepakt met je toeslagen of je valt onder de kostendelersnorm. (Dit ga ik hier niet

uitleggen, google maar even op het woord 'kostendelersnorm'.)

Ik heb eens een proefberekening gemaakt van een gezin met kinderen onder de 18 jaar. Dan schrik je in financiële zin. Voorbeeld: vader en moeder en twee kinderen. Brutoloon € 20.000,- per jaar (minimumloon). *Kindgebonden budget* per jaar € 2200,- *kinderbijslag* per jaar € 2336,- per jaar en als één van beide ouders werkt *arbeidskorting* ongeveer € 2500,- per jaar. Dat betekent bijna € 600,00 netto verschil per maand tussen gezinnen met kinderen onder de 18 en gezinnen met kinderen boven de 18 jaar. Natuurlijk kunnen kinderen van 18+ studiefinanciering (vanaf het cursusjaar 2015/2016 werd de basisbeurs omgezet in een studielening) aanvragen, maar voor thuiswonenden is dat niet veel. Daarbij bouwen ze een studieschuld op. Mijn dochter heeft nu vanaf haar zesentwintigste een studieschuld van ruim € 25.000,-... lekkere start voor je toekomst!!! Daarbij is het niet ieder kind gegeven te gaan studeren.

Zou dat misschien een verklaring kunnen zijn op de vraag waarom er zoveel dakloze jongeren zijn? Het wordt ouders financieel onmogelijk gemaakt om kinderen van 18+ te onderhouden. Dan laat ik de kostendelersnorm nog even buiten beschouwing. Het mag natuurlijk nooit de verklaring zijn om ze de deur te wijzen. Maar als verhoudingen al niet zo geweldig zijn, zou dat wel eens de druppel kunnen zijn.

Met de volgende uitspraken ga ik geen vrienden maken. Steeds vaker wordt kinderarmoede hoog op de agenda gezet. Natuurlijk is dat zeer ernstig, maar ik snap niet waar dit vandaan komt. Armoede is geldgebrek, toch? Ik ben 'Schuldhulpmaatje', ik probeer mensen met schulden de juiste weg te wijzen. Liefst heb ik dat ze de regie zelf nemen, maar

Nederland... regelland... is voor veel mensen vreselijk ingewikkeld. Er was een hulpvraag bij mij terechtgekomen van een jonge alleenstaande vrouw met een zoontje van zes jaar. Ze was het totale overzicht kwijt van inkomsten en uitgaven en had daardoor behoorlijke achterstanden met betalen van huur, zorg, belastingen enzovoort. Jaren van ellende volgden elkaar op: diverse verhuizingen, scheiding en schulden. Een slimme intelligente dame. Ik hoefde haar niet uit te leggen hoe het digitale tijdperk werkt zoals: telebankieren, MijnOverheid, DigiD, UWV, Toeslagen, belastingaangifte. Zij weet waar 'Abraham de mosterd haalt.' Gelukkig. Het grootste probleem was dat ze haar baan had opgezegd om een betere moeder voor haar zoontje te zijn. Gevolg: van € 2800,00 netto naar € 1200,00 netto inkomen per maand. Dat is natuurlijk een dramatische terugval. Maar zoals ze zelf zei: "Mijn oude baan was niet vol te houden. Nachtdiensten, weekenddiensten, 's nachts om twee uur thuis en zoon moest om half negen op school zijn, vaak overdag slapen, maar om drie uur zoon uit school halen. Hollen vliegen en rennen." Ze is heel blij met haar nieuwe minder betaalde baan. De stress is weg. In zo'n eerste kennismaking zetten we eerst de inkomsten en uitgaven op een rijtje én natuurlijk de schulden.

Als alleenstaande moeder met een kind onder de 18 jaar, kom je met een laag inkomen voor veel maximale toeslagen in aanmerking: huurtoeslag € 270,00, zorgtoeslag € 104,00, kindgebonden budget € 365, kinderbijslag € 74,00, alimentatie € 175,00. Dat is bijna € 1000,00 per maand!

Dus haar inkomen is bijna € 2200,00 per maand. Als ik dit zet naast mijn inkomen als alleenstaande zit ik € 900,00 lager per maand.

Toen we alles op een rijtje hadden, kwamen we tot de conclusie dat zij een aflossingscapaciteit had van € 500,00 per maand. In een jaar kan ze van de schulden af zijn. Het is haar gegund, genoeg zwarte sneeuw gezien de laatste jaren.

In het begin van dit verhaal had ik het over kinderen in armoede. En dat snap ik niet als ik kijk naar het financiële plaatje tot 18 jaar. Na 18 jaar stort de hele financiële wereld in elkaar. Niet alleen betreffende toeslagen, maar ook voor speciale regelingen zoals Kindpakket, Sportfonds, schoolspullen, laptop... allemaal TOT 18 jaar.

Zelf heb ik door de enorme financiële terugval drie jaar gebruik moeten maken van de voedselbank. Je hebt er niet om gevraagd, maar krijgt het in de schoot geworpen.

Financieel is het er nu niet beter op geworden. Na drie jaar heb ik geen recht meer op de voedselbank. Ik probeer met moeite te leven van € 50,00 per week. Dat is all-inn: eten/drinken, kleding, hond(je), roken(!), kapper enzovoort. Alle variabele kosten. Een bijna onmogelijke opgave. Alhoewel, ik weet dat er gezinnen zijn die wekelijks moeten rondkomen van € 75/€ 100,00.

Als je arm bent denk je constant in euro's. Dat maakt onzeker en bang. Een onvoorziene uitgave kan wel eens je nachtrust kosten, een kapotte wasmachine een nachtmerrie. Wetenschappelijk is bewezen dat geldproblemen stress veroorzaken en stress leidt tot gezondheidsklachten.

Zoals net gezegd, ik denk in euro's. Wat ik 's avonds eet, wordt bepaald door de afprijsticker van min 50% korting op versproducten die tegen de datum lopen. Minimaal drie keer per week brood, met of zonder gebakken eitje.

Je sociale leven gaat bepaald worden door de vraag ‘wat kost het?’ Wat je vooral jezelf moet leren is dat de maatschappij, maar ook je familie, dit niet begrijpt. Je kan ze het ook niet kwalijk nemen. Het is een andere wereld... de ‘ver-van-mijn-bedshow.’

Vorig jaar zomer was ik met mijn dochter en schoonzus een dagje uit. Het uit eten werd betaald door dochter en na afloop gezellig aan de haven een drankje. Ik een pilsje, de dames een Raketje. Raketje? Dat bleek een modern mixdrankje te zijn. Mijn schoonzus zei “Ik betaal,” en gaf mij € 20,00 mee om af te rekenen. De ober gaf mij € 1,00 terug. Ik dacht, die maakt een fout. Maar eerst maar aan dochter gevraagd wat zo’n modern drankje eigenlijk kost. “Ik denk rond de € 7,50.” (!!!) Iedere keer als ik bij ons langs het haventje rijd en de terrassen zitten vol, denk ik: waar doen ze het van?

Een arm iemand leeft in een onwerkelijke wereld. Dagelijks word je geconfronteerd met de bevestiging hoe arm je bent. Reclames van auto met een maandelijkse leaseprijs van ‘slechts’ € 200,00/€ 300,00 (dat is dan natuurlijk exclusief benzine).

Het Zwitserlevengevoel. Die mooie vakantie filmpjes naar tropische eilanden. Die house-style-programma’s, terwijl jij op je versleten bank zit.

Ik heb altijd de behoefte om die perfecte wereld van de reclame te confronteren met de andere kant van Nederland. Er zijn maar liefst anderhalf miljoen armen in Nederland.

Het Zwitserlevengevoel, met een zwerver in de hoofdrol. Die tandpastareclame met die stralende witte lach, iemand met een slecht gebit. Die exclusieve kookprogramma’s, met als achtergrond de voedselbank. Die mooie leasebak, met

daarnaast iemand die met pijn en moeite zijn oude tweedehandsje aan de praat probeert te houden. Zo kan ik er nog wel honderd verzinnen. Misschien een ideetje voor SIRE?

Het gat tussen rijk en arm wordt volgens mij alleen maar groter. En dan bedoel ik het financiële gat, want ieder huisje heeft zijn kruisje. Het grote verschil tussen rijk en arm is volgens mij het beeld. De rijken showen met hun rijkdom, terwijl de arme zich schaamt voor zijn armoede.

Het zou deze twee werelden verbinden wanneer mensen eens een kijkje nemen in elkaars wereld. Met name mensen in welstand zich in de wereld van arme mensen laten verplaatsen. Een ambtenaar van de sociale dienst eens een paar maanden op een leefgeld van € 50,00. Een beleidsmedewerker een poosje mee laten draaien in een gezin met bijstand. Een uitvoerend ambtenaar eens een paar maanden dozen laten inpakken met behoud van uitkering bij de sociale werkplaats of papier laten prikken als tegenprestatie. De wethouder ook eens drie maanden de schoonmaak in met behoud van uitkering.

Ik denk dat deze twee werelden veel van elkaar kunnen leren. *Undercover Boss*, maar dan op ambtelijk niveau.

Van de week had ik zo'n confronterend momentje. De koffie was op... ik ben een koffiedrinker. 's Morgens, 's middag en 's avond een bakkie. Maar koffie is duur, ruim € 3,00 per pak. Mijn laatste aankoop koffie was twee pakken voor € 5,00 én dan neem ik wel een voorraadje van tien pakken. Een paar maanden daarvoor was er zelfs een aanbieding 1+1 gratis. Maar deze week geen aanbieding van koffie. Bij het openen van het laatste pak dacht ik: het moet toch niet gekker worden, geen koffie durven kopen. Toch maar twee pakken gehaald tegen de normale prijs. Ik zonder koffie gaat écht té ver.

Geld doet geen wonderen... alhoewel? Februari 2021. We zitten midden in de coronacrisis, de derde golf is op komst. Vijftig procent van de werkenden is, door alle crisisregelingen, op moment 'in dienst' van de overheid. In- en intrieste verhalen van bedrijven die op het randje van de afgrond staan, ontslagen, Zzp'ers die geen opdrachten binnen krijgen, flexwerkers die als eerste hun baan kwijt zijn enz. Het ene dramaverhaal na het andere. De onzekerheid voor de toekomst zorgt voor spanning, slapeloze nachten, depressie, schulden en zelfs misschien wel uithuisplaatsing. Ik heb de tv aan staan. Het gaat over de Stichting *MAX maakt mogelijk*. Ik ben een Omroep-MAX-fan, zit in de doelgroep, ze hebben ook maatschappelijke betrokkenheid. Ze laten beelden zien van oude versleten mensen in Oost-Europa: Moldavië, Albanië, Litouwen, Hongarije, Oekraïne, en andere landen. De afstand Nederland-Moldavië is nog geen 2000 kilometer. Ofwel 24 uur rijden.

Van de site: "Veel duizenden ouderen in Oost-Europa kunnen zich niet weren tegen de meedogenloze kou. Met dramatische gevolgen zoals bevriezing van ledematen of ouderen die zelfs overlijden. Met hun schamele pensioen van € 25,00 tot € 50,00 per maand en hun huizen die niet meer zijn dan tochtige krotten, kunnen ze nauwelijks overleven en zijn ze niet weerbaar tegen de barre omstandigheden waaronder zij leven. De vorst en sneeuw houden in sommige landen zelfs aan tot april. MAX Maakt Mogelijk wil daarom kolen, hout en voedselpakketten uitdelen.

Als ik die beelden zie, denk ik: waar hebben wij het over in Nederland? Af en toe moeten we ook kunnen relativeren... het kan altijd nog veel en véél slechter!

26. ER IS MEER TUSSEN HEMEL EN AARDE

Het is vandaag 9 juli 2020. Wat er zo bijzonder is aan deze dag weet ik niet. Maar ik heb weer de drang te schrijven. Dus alweer te vroeg uit bed. Het schrijven stond de laatste tijd op een laag pitje. Dacht dat ik alle waargebeurde verhalen wel zo'n beetje opgeschreven had. Zoals ik in mijn voorwoord geschreven heb, is mijn overleden broer Marcel de aanleiding geweest van dit verhalenboek. Nu alweer ruim een jaar geleden uit het leven gestapt, slechts 48 jaar geworden.

Mijn verhalen zijn niet in de volgorde geschreven zoals ze nu in dit boek staan. Ik heb ze geschreven naar aanleiding van onderwerpen vanuit mijn archief. Wies heeft inmiddels dertig verhalen geredigeerd, nog een kleine tien te gaan. Ik stuur haar om de zoveel tijd drie verhalen en die krijg ik dan 'opgeschoond' weer terug. Het streelt mijn ego dat het overgrote deel van het verhaal zo blijft als ik het geschreven heb. Vanaf het begin kreeg ik van haar de complimenten over de stijl van schrijven, zij controleert alleen op taal-/typefouten, juiste alinea's, enzovoort. Ik voel mij vereerd.

Inmiddels diverse pogingen ondernomen om sommige verhalen te delen met gerenommeerde, neutrale organisaties zoals het Sociaal Cultureel Planbureau, de Nationale Ombudsman, TROS Radar TV, journalisten die een artikel hadden geschreven over de Bijstand/Participatiewet, Landelijke Cliëntenraad, en dergelijke. Helaas zonder resultaat, soms een summiere reactie, vaak geen reactie. Mijn dilemma is dat ik weg wil blijven van de politiek, links en rechts denkend, organisaties die van de Participatiewet hun verdienmodel gemaakt hebben. Dat zijn er heel veel. Zoals eerder omschreven: een miljardenindustrie.

Er zijn in mijn criteria van denken maar twee onafhankelijke, neutrale organisaties over: *De Correspondent*, met in de hoofdrol Rutger Bregman, en *Follow the Money*. Zij hebben als doel de maatschappij te veranderen, de wereld een stukje mooier te maken, misstanden aan de kaak te stellen. Ik ben groot fan van de visie van Rutger Bregman, heb zijn boeken *Gratis geld voor iedereen* en *De meeste mensen deugen* gelezen. Zoals in mijn intro geschreven heb, ik ben geen lezer... het boek *De meeste mensen deugen* telt ruim 500 pagina's. Dan blijf ik hangen bij pagina 200. Via de tv, YouTube, Facebook en dergelijke weet ik waar het over gaat en sta helemaal achter het denken, de visie van Rutger. Ik ben vorige jaar zelfs naar zijn optreden geweest in Tivoli Utrecht. Hem ontmoet, bij het signeren van de boeken, persoonlijk mijn verhaal *Don't shoot the Messenger* (niet in dit boek opgenomen) in printversie aan hem gegeven. Via mail, via *De Correspondent*, via Messenger pogingen ondernomen in contact met hem te komen. Inmiddels is hij wereldberoemd: Amerika, England, Duitsland, Davos ("*taxes, taxes, taxes*"). Ik begrijp wel dat je dan niet zit te wachten op ene meneer Gerard Sangers. Aan de andere kant sluit mijn verhalenboek geheel aan bij zijn gedachtegoed. Hij vanuit de historie/wetenschap, ik vanuit ervaringsdeskundigheid. We zien wel hoever we (binnen) komen of niet. Het toeval wil dat we allebei Utrechters zijn en allebei hebben meegewerkt aan het TROS- programma *Radar Extra TV Kans op werk 3%*, dat in mei 2017 is uitgezonden.

De titel van dit verhaal is *Er is meer tussen hemel en aarde*. De drang om dit verhaal op te schrijven is voor mij tot op heden onverklaarbaar, maar er zijn in het afgelopen jaar meer onverklaarbare momenten geweest. Onverklaarbare momenten die ik koppel aan broer Marcel.

Ik ben van huis uit katholiek opgevoed. Met kerken, het ware geloof, religie heb ik weinig meer. Maar ik geloof wel dat we een doel hebben op deze aarde en dat we ooit ter verantwoording worden geroepen. Laten we het maar 'de hemel' noemen. In mijn visioen staat aan de hemelpoort Petrus, maar ook God, Jezus, Allah, Mohammed... het blijkt één dezelfde 'persoon' te zijn. Er wordt maar één vraag gesteld: "Was jouw leven op aarde van enige nut voor anderen?" Gelukkig kan ik deze vraag met "ja" beantwoorden.

Nu, met het opschrijven van dit verhaal, bedenk ik mij dat het misschien wel een lang verhaal gaat worden. Er zijn in het afgelopen jaar momenten geweest die ik niet kan verklaren. Vorige week nog.

De gedelete mail

Ik had een paar weken geleden een mail geschreven. Niet verstuurd, dus deze was in 'Concepten' blijven staan. Deze mail was in eerste instantie bedoeld voor mijn gemeente, waarin ik bekend maakte dat ik dit boek aan het schrijven ben. Ik zat zwaar in twijfel of ik dit moest vertellen. Ik maak er geen vrienden mee bij de gemeente. Zoals gezegd, de mail niet verstuurd. Toen werd ik door de gemeente gebeld... het hoogste niveau! "Gerard, wij willen met jou graag onze nieuwe ideeën over Participatiewet delen. Wij zien jou als informant en horen graag jouw mening."

Afspraak gemaakt, heel goed gesprek. Eindelijk gaan ze het anders doen. De verandering is naar mijn mening wel een verbetering, maar het is misschien net 50% van wat er veranderd zou moeten worden.

Daarbij weet ik dat de ‘wolven in schaapskleren’ (lees de verhalen *Pilot Bijstand-Werkt-Samen* en *Cliëntenraden*) er alles aan gaan doen om de veranderingen tegen te werken. Dat heb ik de loop der jaren vaker meegemaakt. Het gesprek gaat nog een vervolg krijgen, maar dat kan nog maanden duren. De originele mail gedelete, zij weten dus nog niet van dit verhalenboek. Misschien kan het helpen om nog meer druk te zetten achter de veranderingen.

Eerste en Tweede Kerstdag 2019

Kerst 2019. De eerste kerst zonder broer Marcel, zijn kinderen zonder vader, zijn vrouw zonder haar man. Met een deel van de familie afgesproken bij het gezin van Marcel Eerste Kerstdag te vieren. Het was gezellig, soms emotioneel, leuk, de naam Marcel werd niet verzwegen. Aan het einde van de avond bleven mijn zoon en ik nog even hangen. We kwamen al gauw in een interessante discussie over opleiding, geld, maatschappij en vooral... over *bullshit jobs*. Niet hardop gezegd, maar ik zie een link tussen zijn overlijden en zijn opleiding en banen. Over *bullshit jobs* waren ze het niet helemaal eens. Opleiding, geld is wel heel belangrijk. De oudste zoon heeft hbo, de tweede vwo en dochter zit op het vwo... zover ben ik nooit gekomen. De tweede zoon gaat, ondanks zijn vwo, naar het conservatorium, hij wil gitarist worden. “Dan word ik hoogopgeleide straatmuzikant”, grapte hij. “Jongen, volg je hart, als het niet lukt heb je het in ieder geval geprobeerd”, zei ik.

De volgende dag deed ik laat in de middag mijn dagelijkse rondje met de hond. Onderweg kom ik een jongeman tegen, die ik niet kende. Met het voorbij lopen vroeg ik: “Leuke kerstdagen gehad?”

Hij keek verrast dat hij aangesproken werd door een vreemde grijze man met een hondje.

“Ja, meneer een heel bijzondere kerst dit jaar.”

“Vertel!”

Hij vertelde dat hij kerst had gevierd bij zijn oude oma in het verzorgingshuis. “Zij is alleen, ik ben alleen, dat was heel mooi.” Hij stak een sigaret op, bood er mij één aan. Roken schept toch een band... Verder vertelde hij dat hij in een depressie was terecht gekomen: relatie verbroken, huis moeten verkopen, baan kwijt. Hij was maatschappelijk werker geweest... “Meneer, ik wil graag mensen helpen, maar werd helemaal gek van beleid, protocollen en regeltjes.”

Ik vertelde over broer Marcel en waarschuwde hem welke dramatische gevolgen een depressie kan hebben.

“Meneer, ik ben gelukkig op tijd gestopt, ik zie zoveel mensen met een burn-out of in een depressie.” Ik heb er vrede mee zoals het nu met me gaat, geen groot huis, geen grote auto, geen geld. De prijs van een *bullshit job* is mij te hoog.”

“Verstandig van jou,” zei ik. “Je bent jong, nog een heel leven te gaan, doe iets wat bij je past.” Inmiddels waren mijn voeten bevroren, we namen afscheid. Hij was naar mijn gevoel best blij met het gesprek met een vreemde, ik ook. Deze jongeman ben ik nooit meer tegengekomen.

De boodschap door muziek

Top 1000-... top-2000-... In de week na kerst tot aan nieuwjaar heeft iedere zender wel zijn top-.... In deze week had ik Radio 5 aan staan, terwijl deze zender er bij mij nooit op staat. Dat is bij mij normaal Classic-NL. Nummer 96: *He ain't heavy, he is my brother* van The Hollies. Op de crematie van mijn broer is dat nummer, op mijn verzoek, gedraaid. In een uitvoering van Neil Diamond, mijn idool. Nummer 95: *Haar naam is mooi* van Henk Westbroek. Henk Westbroek is de favoriete artiest van mijn schoonzus.

Ik appte haar dit toeval en toen appte ze terug. “Ik zit in de auto met mijn dochter en zij was aan het klooien met de radio. Een oude discohit. Marcel’s favoriete muziek.”

“Ik zal ‘m wat harder zetten pa,” zei mijn dochter. Op dat moment komen we in een file terecht. Op het bestelbusje naast mij stond de naam... Marcel!

Omdat ik steeds vaker ‘toevalligheden’ tegenkwam, heb ik ze op een briefje geschreven. Dit briefje ligt onder de foto van Marcel.

Verwelkte bloemen

19 april is de sterfdag van mijn zus Adwina, ruim tien jaar geleden. 20 april is de sterfdag van broer Marcel, een jaar geleden. Er stond bij mij een grote bos tulpen op de salontafel. Prachtige kleur, ze gingen allemaal mooi open. Op de 19e waren ze ineens een stuk minder mooi, op de 20e was het één verlepte boel. Kan toeval zijn, maar het voelde anders.

Normen en waarden.

Op een mooie dag in mei wandelde ik met het hondje in het natuurgebied bij ons in de buurt. Deze wandeling is ruim 5 kilometer, dus halverwege even (rook)pauze. Aan de overkant van het water gaat een man zitten met een hengel. Toen ik weg liep vroeg ik hem: “Is er nog wat te vangen hier?” (ik heb totaal geen verstand van vissen).

“Nou, het is meer het hoofd even leegmaken,” zei hij.

“Mag ik vragen wat u voor werk doet?” vroeg ik.

Toen kwam het volgende, toch wel trieste verhaal. Hij was ouderenzorgmanager bij ons op het eiland. “Wel een vreemde mentaliteit hier, zei hij. Zelf ben ik ook ‘overkanter’, zoals ze dat hier noemen. Ik woon hier al ruim 20 jaar, maar er écht bij horen is het niet.

Dat geldt waarschijnlijk ook voor Friezen, Groningers, Limburgers.” Hij vertelde verder: “Ik ben goed in mijn werk, ken de regelgeving en het gaat mij altijd om het belang van de ouderen. Ik heb hier drie jaar gewerkt, maar kan niet wennen aan de mentaliteit. Zoals bekend in de zorg komen we handen tekort, dus had ik twee prima meiden aangenomen, maar... met hoofddoekje. Ieder jaar heb ik met het bestuur een functioneringsgesprek en tot heden geen enkele negatieve toon gehoord over mijn functioneren. Toen ik die meisjes had aangenomen, moest ik bij het bestuur komen. Of ik wilde zorgen dat die meisjes voortaan zonder hoofddoek zouden werken en beter dat ze zich zouden bekeren tot Christen in plaats van Moslim. ‘Dan denk ik, in welke wereld leven jullie?’ Of iemand nu zwart of wit, grijs of geel is, interesseert me niet, als ze maar goed zijn in hun werk.

Ik heb het bestuur dit ‘verzoek’ geweigerd... en toen functioneerde ik tóch niet meer zo goed. We hebben afscheid genomen. Inmiddels heb ik weer werk gevonden, wat betekent dat ik nu een dubbel salaris heb. Dit grapje kost deze organisatie ruim € 70.000,00, maar dat interesseert ze niet. Het gaat om hun principe, maar ja die druist in tegen mijn geweten.”

Ik vertelde hem dat ik vrijwilliger ben geweest bij Vluchtelingenwerk. Daar ken ik ook een paar voorbeelden van, waarvan je denkt: dit verzin je toch niet? We namen afscheid en ik ging verder met mijn rondje. Nadenkend: is dit nu toeval dat ik in gesprek ga, met een vreemde man, met dit verhaal? Of is het misschien een bevestiging voor iets wat ik al wist? Sommige zaken veranderen je niet. Lijntje van boven?

Follow the Money

Zoals ik eerder schreef, heb ik diverse pogingen ondernomen om mijn verhalenboek onder de aandacht te krijgen. Maar dat lukte voor geen meter. Daar word je wel moedeloos van. Roepende in de woestijn. Toch blijft de drang dat deze verhalen openbaar moeten worden. Maar hoe? In mijn mailbox kwam een nieuwsbrief binnen van *Follow the Money*. Ik had al menige poging gedaan om bijvoorbeeld onderzoeksjournalisten warm te krijgen, maar zonder enig effect. Mijn verhaal in deze mails blijven bijna hetzelfde, kleine wijzigingen en natuurlijk de naam van de ontvanger. Alweer had ik een mail klaar staan, die ik niet durfde te verzenden. Misschien een vorm van moedeloosheid? Een paar dagen later bedacht ik mij: ik ben vergeten deze mail uit te printen voor in mijn archief. In plaats van printen, druk ik op verzenden!...

Twee dagen daarna kreeg ik een reactie. De medewerker reageerde positief op de mail. Hij zou het doorsturen naar één van hun journalisten... Wel met enig voorbehoud wanneer er gereageerd zou worden... er wordt vaak een beroep gedaan op *Follow the Money* om zaken die vallen onder het kopje 'te gek voor woorden' te gaan onderzoeken. We wachten af. Maar is dit toeval?

Little House on the Prairie

Als tijdverdrijf heb ik een behoorlijke verzameling dvd's, waarvan één plank vol met ja, ja ... *Little House on the Prairie*. Ruim 200 afleveringen. Jeugdherinneringen. Inmiddels is het alweer ruim veertig jaar geleden dat deze werd uitgezonden op tv. Een hit, half Nederland volgde de familie Ingalls. Het mooie is dat de verhalen die zich daarin afspelen, je nu nog steeds kan kopiëren naar deze tijd.

Armoede en rijkdom, recht en onrecht, romantiek, humor, liefdesverdriet, natuurrampen, intriges, gezinsharmonie, discriminatie, enzovoort. Alles speelt zich af rond 1900 op het ruige platteland van Amerika.

De ene week kijk ik tien afleveringen, de andere week niks en af en toe liggen ze maanden in de kast. Zoals hierboven al omschreven begon ik mijn twijfels te krijgen over dit boek, moedeloosheid, geen reacties op mails enzovoort. Ik zette aflevering 125 op. In het kort gaat het verhaal over opa die op bezoek komt bij zijn dochter en kleinkinderen. Plotseling overlijdt zijn vrouw, haar moeder, hun oma. Opa ziet het leven zonder zijn vrouw niet meer zitten en komt, zoals we nu zouden zeggen, in een depressie. Een kleinzoon vraagt aan opa: "Opa, vertel eens over vroeger?" Opa is een goede verteller, zeker in grappige verhalen. Hij besluit de verhalen op te schrijven. Zonder dat hij het weet worden deze verhalen opgestuurd naar een uitgever.

Deze reageert enthousiast en wil er een boek van maken, maar... het is wel de bedoeling dat de familie Ingalls een vette aanbataling doet. Opa weet dat van zijn verhalen een boek gemaakt gaat worden. Hij is trots op zijn schrijfkunst en zal dus als schrijver ooit sterven. Wat hij niet weet is dat zijn dochter en schoonzoon hier vet voor moeten betalen. Om opa niet teleur te stellen worden alle dollars bij elkaar geschraapt om toch het boek te laten drukken.

Mijn boodschap in dit verhaal? Krijg ik hiermee misschien de boodschap mijn verhalenboek zelf, in eigen beheer, te moeten laten maken? Hoe? Ik zou het niet weten.

Kost natuurlijk klauwen geld, hoe krijg je distributie, hoe doe je de marketing enzovoort. Ondanks de boodschap, toch maar niet. We wachten wel op de volgende 'boodschap' van boven'... Hoe, wat, waar, wanneer? Ik zou het niet weten.

Bevestiging van je gelijk

Buiten deze voorbeelden om, gebeuren er bijna maandelijks gebeurtenissen, waarvan ik denk, waar komt dit nu weer vandaan. In de week dat ik dit schrijf, de eerste week van juli 2020, kom ik onderweg vier statushouders/vluchtelingen los van elkaar tegen tijdens mijn wandelingetjes. Ik doe al ruim twee jaar geen vluchtelingenwerk meer. Toch kom ik in de gesprekjes steeds maar weer de bevestiging tegen van dit verhalenboek. Goede mensen die door een verkeerde afslag of een niet meewerkende ambtenaar of vastlopen in onze regelgeving met hun rug tegen de muur staan. En dan voel ik mij aan de ene kant hopeloos, omdat het niet in mijn macht ligt om hulp te bieden, aan de andere kant wordt mijn verhalenboek steeds bevestigd door hun verhalen.

Depressie

Toen mijn kinderen nog klein waren, was het bij mij een komen en gaan van spelende vriendjes en vriendinnetjes. Ook de kinderen van de overkant van de straat, dat waren er vijf. De leeftijden varieerde van vijf tot veertien jaar.

Het overgrote verschil in opvoeding was bepaald door het 'kerkje' waar ons wiegje had gestaan. Een verschil van dag en nacht. Ik ben van katholieke komaf, zij streng gereformeerd. Mijn kinderen speelden op zondag buiten, hun kinderen moesten op zondag binnen blijven. Ik had een tv en computer, zij hadden wel een tv, maar onder strikte kijkvoorwaarden.

Regelmatig belde de buurvrouw: “Mijn kinderen zitten zeker weer bij jou?”

Dat klopte, meestal drie keer per week. Buiten de grote verschillen tussen onze geloofsovertuiging, konden we goed met elkaar omgaan. Menige verjaardag over en weer met elkaar gevierd. Wel had ik met de buurvrouw de afspraak: in mijn huis gelden mijn regels, in jouw huis jouw regels. Ik weet dat ze daar altijd veel moeite mee heeft gehad en waarschijnlijk nog. Het is een prima mens, sociaal, staat voor iedereen klaar, maar het moet wél volgens haar interpretatie van de Bijbel gaan. Daarin zijn we dus tegenovergesteld van elkaar.

Als ik het verschil in religie in tweeën zou moeten delen dan heb je de ‘godvrezenden’ en de ‘godlievenden’. Ik ben blij dat ik katholiek opgevoed ben. Ondanks dat ik niet meer praktiserend ben, is het katholiek zijn meer gebaseerd op liefde dan op angst. Daarbij wel de opmerking dat ik het geheel niet eens ben met sommige zaken uit de leer van een eeuwen oude kerk. Misbruik, onvoorstelbare rijkdom, homo’s, celibaat, verhouding man-vrouw, en dergelijke zaken.

Als je als godvrezend bent opgevoed, je constant gewaarschuwd wordt over de dag des oordeels, dat de mens slecht is, hel en verdoemenis, dan komen veel mensen vaak met zichzelf in conflict. Ik heb een keer een bruiloft mee gemaakt in de ‘strengere’ kerk, ik kreeg het gevoel dat het een begrafenis was. Gij zult uw man volgen, jij dit, jij dat, een donderpreek waarvan ik zelfs een beetje bang werd. Bestaat dit nog in deze tijd?

Van de vijf kinderen van de burens tegenover is er volgens mij nog één die praktiserend met het geloof van thuis bezig. De

anderen zijn hun eigen weg gevolgd, tot groot verdriet van hun moeder.

Er is meer tussen hemel en aarde, maar niemand weet voor de volle honderd procent de échte waarheid. Tegen mijn overtuigende moslimbuurman heeft wel eens gezegd; "Als jij hier geboren zou zijn, was jij nu gereformeerd of katholiek, zou ik in Syrië geboren zijn, waarschijnlijk moslim."

In de loop der jaren is het contact met de 'overkant' verwaterd. Mijn kinderen zijn het huis uit, hun kinderen zijn het huis uit. Ieder heeft zijn eigen leven. Natuurlijk komen we elkaar af en toe tegen: "Hoe gaat het?" "Goed." Onze band is de goede jeugdherinneringen aan elkaar, bevestigd door tig familiedvd's.

De oudste zoon, laten we hem maar Kees noemen, kwam vorig jaar weer intensief in beeld. Een halfjaar na het overlijden van broer Marcel. Het eerste contact kwam door het leeg komen van de woning van mijn zoon. Een drama. Kees, 30 jaar oud, woonde na enige omzwervingen weer bij zijn ouders. Mede door mijn bemoeienis kreeg hij, in plaats van de woning van mijn zoon, een prachtig appartement toegewezen.

Samen met Kees zijn we de woning gaan inrichten, van bankstel tot eettafel, van lamp tot bestek, allemaal gekocht bij de plaatselijke kringloopwinkels. In diezelfde periode had Kees zich ziek gemeld bij zijn werk. Het boterde al jaren niet tussen hem en zijn twee bazen. Het probleem van Kees is, denk ik, hij geeft zijn grenzen niet aan en heeft een heel laag zelfbeeld. Het hervatten van zijn werkzaamheden werd door zijn bazen, op een minder prettige manier, onder druk gezet. Gevolg: een burn-out. Op mijn advies is er een advocaat bijgehaald. De gevolgen voor hem zouden dramatisch kunnen worden. Geen loon betekende zijn woning weer opzeggen. Werk hervatten

wanneer je afgebrand bent? De advocaat heeft dit gelukkig kunnen voorkomen.

Het ging steeds slechter met Kees. De burn-out werd een depressie. De eerste keer ben ik meegegaan met hem naar de psychiater. Het gesprek verliep best goed en met hulp van antidepressiva zou hij de weg terug weer moeten vinden. Ik heb diverse pogingen ondernomen om hem uit die negatieve spiraal te krijgen: samen wandelen, samen fietsen, gesprekken, ik heb zelfs mijn hometrainer in zijn huiskamer gezet. Opdracht: 'dagelijks een tandje erbij.' Ik begon steeds meer het idee te krijgen dat alle initiatieven bij mij vandaan moesten komen.

Het is nu weken geleden dat we contact gehad hadden. Af en toe een appje "Hoe gaat het"? Ik maak mij ernstig zorgen om hem. Het is ontzettend moeilijk om grip te krijgen op iemand in een depressie. Dat heb ik moeten ondervinden bij broer Marcel. De laatste twee maanden hadden we dagelijks app-contact toen hij was opgenomen... het heeft niet mogen baten.

Hoe dit verhaal gaat aflopen weet ik gelukkig niet. Hoop doet leven. In dit verhaal klinkt dit wel erg confronterend. Ik merk wel dat iemand in een depressie de neiging heeft zijn levenslot te leggen in de handen van de psychiaters en antidepressiva. Terwijl, ondanks alle hulp, je het toch tachtig procent zelf moet doen om het licht in de tunnel weer te vinden. Ik hoop dat de hulpverleners hem de juiste weg wijzen. Einde van de maand ga ik met hem mee naar de bedrijfsarts. Met het beëindigen van dit verhaal stuur ik hem zo een appje: "Hoe gaat-ie?"

Mijn waaromvraag in dit verhaal is: waarom ik? Kees heeft twee broers, twee zussen, ouders, een paar vrienden. Zou het kunnen zijn dat Marcel mij 'gestuurd' heeft?

Ná corona?

‘Verbeter de wereld, begin bij jezelf’, zegt het spreekwoord. Maar ja, hoe? Op tv zag ik in één of andere talkshow het verhaal van het Breakout Management Team (BMT). Tegenhanger van het bekende OMT. Geleerde koppen die verandering willen in de maatschappij. Ná corona. De vraag is: wat hebben wij geleerd van de coronacrisis en wat moet er aan verbeteringen worden ingevoerd ná corona? Er zijn vele zaken die voor verbetering vatbaar zijn: het verschil tussen arm en rijk, de zwakke positie van zzp’ers en flexwerkers, ons huidige zorgsysteem, onze afhankelijkheid van China en ga zo maar verder. Ik heb er maar eens een mailtje aan gewaagd over mijn ervaringsdeskundigheid op het gebied van bijstandsgerechtigden en Participatiewet en de verdienmodellen die hieraan gekoppeld zijn. Laten we ná corona in plaats van wantrouwen naar vertrouwen gaan in het Sociaal Domein.

Ik kreeg een reactie terug van Anke Siegers. Zij heeft een boek geschreven met de titel *De Nieuwe Route*. Ik kreeg haar boek opgestuurd met de opdracht: “Beste Gerard, Succes met je missie.” Dit boek vertelt precies waar het fout gaat in het Sociaal Domein. Een visie die ik helemaal deel. Maar het boek geeft ook pijnlijk weer hoe moeilijk het is de wereld te verbeteren. We komen beiden eigenlijk tot de zelfde conclusies: het niet serieus nemen van ervaringsdeskundigheid, zaken willen regelen vóór mensen, niet mét mensen, de verdienmodellen, het behoud van eigen baan, het niet durven ingaan tegen systemen en protocollen, geen risico durven nemen, verantwoordelijkheid op het bureau van een ander leggen, het imago is belangrijker dan resultaat, het zich verschuilen achter wettelijke regeltjes, alles juridisch willen dichttimmeren, wantrouwen in plaats van vertrouwen.

Maar ja, ondanks dat er meer is tussen hemel en aarde... wat kan je er mee?

The Legacy.

Aflevering 174 van *Little House on the Prairie*.

Vorige week tante Adrie begraven, samen met de familie. Een mooi afscheid, ondanks de beperkingen door corona. Ik heb een week in haar huis door gebracht, ter ondersteuning van de familie.

Weer thuisgekomen moest ik mijn draai weer zien te vinden. Terug naar de oude gewoonten, het alleen zijn, het gebrek aan energie iets te gaan doen. Dit is ná BWS (lees het verhaal *Pilot Bijstand-Werkt-Samen*) en nu in de coronacrisis is dit alleen maar erger geworden. Afleiding is het kijken naar de dvd's *Little House on the prairie*. Zoals eerder geschreven: er staan ruim 200 afleveringen op de plank.

Ik heb er deze zomer ruim 50 bekeken. Dom, dat kan je beter in de wintertijd doen. Verslaving? Ook in aflevering 174 zat voor mij weer een boodschap. *Legacy* is vertaald als erfenis, mooier woord is nalatenschap.

Het verhaal gaat als volgt: In een gesprek vraagt een oudere man zich af: "Wat laat ik na als ik er niet meer ben? weten ze over 10-20-50 jaar nog van mijn bestaan?" Deze man gaat dood en de hoofdrol speler Charles Ingalls (Michael Landon) kan die vraag niet uit zijn hoofd krijgen. "Wat laat ik na?" Het is natuurlijk zo'n tranentrekker, met zoals meestal een happy-end en een boodschap.

Nalatenschap wordt vaak vertaald als erfenis en erfenis wordt vertaald als geld. Mijn tante Adrie heeft vooral goede jeugdherinneringen nagelaten en daar kan je geen geld tegenoverzetten.

Mijn nalatenschap is, hoop ik, iets positief betekend te hebben voor mijn kinderen, de familie, de mensen die ik heb mogen ontmoeten. Nu met het opschrijven van dit verhaal, augustus 2020, hoop ik dat dit verhalenboek over 10-20-50 jaar door iemand gelezen wordt en denkt: Gelukkig hebben we iets van deze verhalen geleerd!

Econoom Thomas Piketty

Gisteravond, 24 augustus 2020, had ik weer zo'n 'toevallig' moment. Ik was verder gaan schrijven met een verhaal. Hierin noem ik de naam Thomas Piketty over zijn visie hoe je arm en rijk in de wereld zou kunnen verkleinen. In het kort komt het hier op neer: geef iedere burger op zijn eenentwintigste jaar een startkapitaal die ze na eigen inzicht kunnen besteden voor hun toekomst. Dus niet meer afhankelijk zijn van het nestje waarin je geboren bent of eventuele erfenissen.

's Avonds kijk ik tv en men meldt dat er morgen een documentaire wordt uitgezonden over... Thomas Piketty! Is dit toeval of is er meer tussen hemel en aarde? Alweer een 'seintje' van broer Marcel dat misschien oplossingen toch zitten in mijn verhalenboek?

Eng

Ik begin steeds meer de overtuiging te krijgen dat ik door het delen van mijn verhalen mensen in verlegenheid breng, hun verdienmodellen aantast, of dat het misschien iemand zijn baan zou kunnen kosten, of té confronterend, of ook niet de oplossing weten hoe het anders zou moeten. Er zijn momenten dat ik er de brui aan wil geven. “Zoek het allemaal maar lekker zelf uit.” Vorige week, we zitten inmiddels in september, zei ik in gedachte: “Nou Marcel, kom maar weer eens met een boodschap.” Diezelfde dag krijg ik een Facebookherinnering. Je weet wel meestal een foto/gebeurtenis van enkele jaren geleden. Ik vind het trouwens ook wel een beetje eng dat je hele geschiedenis in de cloud wordt opgeslagen, zonder dat je er zelf bij kunt. Ik kreeg een herinnering uit 2015. Het kerst-verlanglijstje uit 2015, dat is bijna vijf jaar geleden. We hebben kerst 2015 gevierd met een mannetje of twintig. Zelf eten meenemen en lootjes trekken voor de cadeautjes. Via Facebook kreeg ik het verlanglijstje van Marcel... waarom specifiek van Marcel? Eng.

Wat is normaal?

Zoals vaker, denk ik, boodschappen door te krijgen via een tv-uitzending, een bepaalde uitspraak, één zinnetje, toevallige ontmoetingen, én via mijn favoriete serie *Little House on the Prairie*.

Inmiddels beland bij aflevering 188: *The Wild Boy*.

“Niet normaal gaan vinden wat niet normaal is!” Eén zinnetje uit de toespraak van de koning op 4 mei 2020. De vraag is: wat is wél normaal en wat niet? Ik vind de verhalen uit mijn boek niet normaal.

Het verhaal uit de serie bestaat uit twee afleveringen, natuurlijk weer een tranentrekker (ik hield het niet droog). Het verhaal gaat over een jongetje dat wordt misbruikt, opgesloten in een kooi, ziet er uit als een beest. Hij dient als circusattractie voor het volk. “Komt dat zien, komt dat zien: *The Wild Boy!*” De jongen ziet er wild uit, lange haren, smerig, maakt gromgeluiden, en lijkt agressief. Zijn ‘voogd’ verergert dit door met stokken langs de tralies te slaan. Het publiek is nieuwsgierig en vindt hem angstaanjagend.

Om een heel lang verhaal kort te houden (twee delen van een uur): de jongen ontsnapt. Hij komt via een omweg terecht bij mister Edwards. Een brombeer met een gouden hart. Hij stopt de jongen in bad, knipt zijn haren en geeft hem fatsoenlijk te eten. Wat blijkt? De jongen kan niet praten, hij is stom.

Er groeit een band op tussen *the Wild Boy* en mister Edwards. Ze houden van elkaar zoals vader en zoon. De jongen leert gebarentaal, gaat naar school en wordt opgenomen in het stadje Walnut Grove.

Om het verhaal maar weer in te korten: De ‘eigenaar’ van de jongen heeft een rechtszaak aangespannen. Hij wil de jongen terug, omdat hij op papier heeft staan dat hij de wettelijke voogd is. Al met al gaat hem dat niet lukken, maar de rechter beslist dat de jongen naar een gesticht moet, omdat hij niet normaal is.

Natuurlijk krijgt ook dit verhaal een happy end. Mr. Edwards houdt een vurig pleidooi over wat normaal lijkt, maar niet normaal is (naar mijn mening één van de beste scènes van alle ruim 200 afleveringen). De boodschap? Vinden beleidsmakers, uitvoerders, politici mijn verhalenboek... normaal?

Opdracht

Zou alles voor niets geweest zijn? Dat is de vraag die ik mij al een tijd stel. Ik ben nu ruim een jaar verder met het schrijven van de verhalen en of dit ooit een boek gaat worden... ik acht de kans steeds kleiner. Ik had een kennis een aantal verhalen opgestuurd, in eerste instantie bleef de reactie uit. Na een reminder kreeg ik het volgende antwoord: *“Ik vraag me af hoe je dit in de markt moet zetten. Ben bang dat instanties je kritiek en scherpe beschouwingen niet gaan waarderen. Ik ga de komende week nog eens heel goed nadenken...”* Dat is misschien een harde conclusie, maar zit waarschijnlijk wel heel dicht bij de waarheid. Men wil deze verhalen ‘gewoon’ niet horen. Zelfbescherming, schaamte, de harde praktijk, imago, de bevestiging dat je een *bullshit job* hebt. Hoe zou ik zelf gereageerd hebben als ik aan de andere kant van het bureau gezeten had? Mond houden en gewoon doorgaan?

Mijn kantoor(tje) ligt vol met archiefmateriaal dat dient als bewijs voor alle verhalen. Stapels documenten geordend naar de onderwerpen van dit boek. Er ligt van ruim tien jaar ‘te gek voor woorden’-stukken. Als ik morgen mijn tiende fatale hartaanval krijg, gaat alles de container in. Dan is alles voor niets geweest. De drang blijft dat deze verhalen openbaar moeten. Maar ja, ik weet nog steeds niet hoe.

Voor mijn eigen gemoedsrust ben ik gisteren, 16-09-2020, mijn OPDRACHT na mijn dood, gaan schrijven. Klinkt misschien zwaar, maar ik wil alles goed achterlaten en mijn kinderen niet belasten. Een aantal verhalen kennen ze, maar lang niet alles. Het was mijn wereld, niet de hunne. Ik heb hen altijd willen beschermen door niet geheel het juiste verhaal te vertellen en hoe dat voelde. Positief geboren en dat wil ik tot het einde uitdragen.

Ook is het mijn ultieme wens dat er lering wordt getrokken uit ervaringsdeskundigheid. Ook al wil men deze niet horen. Gisteren heb ik mijn opdracht op papier gezet. Niet in een testament, het is een verzoek. Daarbij kan je niet iets in een testament zetten terwijl het nog niet bestaat. Mijn verhalenboek dus. Het liefst zou ik mijn hele archief overdragen... aan wie? Het moet een neutrale partij zijn, zonder binding met overheid, gemeente, politiek, lijnen in het Sociaal Domein, verdienmodellen in de Participatiewet, enzovoort. Dan blijft er weinig over. In mijn beleving zijn er maar twee partijen aan wie ik het durf over te dragen: *De Correspondent* (Rutger Bregman) en *Follow the Money*.

De OPDRACHT staat in het klad op papier. Geschreven, zoals vele verhalen, op een bankje in de polder. De titel van dit verhaal: er is meer tussen hemel en aarde. Vandaag kreeg ik een mailtje:

"Beste Gerard Sangers,

Hartelijk dank voor uw reactie! Fijn dat u uw gedachten deelt met ons.

Wij zullen ons zeker verdiepen in het ons-kent-ons-gehalte van de jeugdzorgsector in Nederland. Daarbij zien wij ook op meer terreinen in de zorg soortgelijke problemen - zie ons dossier over zorgcowboys en een recent artikel over omzetplafonds in de ggz. Wij dachten: laten we met het moeilijkste terrein (jeugdzorg) beginnen, dan hebben we dat maar gehad.

We letten zeker ook op misstanden in andere zorgsectoren. Mocht u weet hebben van een misstand, dan weet u ons hopelijk te vinden!

Vriendelijke groet,

Margot Smolenaars

Eindredacteur"

Eindredacteur van... *Follow the Money...!!!*

Ik heb haar mail beantwoord en in de bijlage het titelblad en de achterpagina van mijn verhalenboek bijgevoegd. Hopen dat ze reageert... dan zou het kunnen zijn dat mijn archief tóch niet in de container terecht komt.

Om gek van te worden.

Ik weet niet of ik het volgende moet zien als 'boodschap van boven'. De 'te-gek-voor woorden- gebeurtenissen' stapelen zich weer op. De vechtlust om tegen onverklaarbare beslissingen in te gaan neemt sterk af, maar ja...

Mijn zoon wordt door het UWV uit de ziektewet geknikkerd. Volgens het UWV, omdat hij arbeidsgeschikt is, de werkelijkheid is dat hij op een ggz-wachtlijst staat om in behandeling te gaan. Om alweer een lang verhaal kort te maken: advocaat ingeschakeld die gespecialiseerd is in de misstanden bij het UWV. Op woensdag via de website van dit advocatenkantoor contact gezocht, op zondag de informatie verstuurd, op maandag juridische bijstand aangevraagd bij het Juridisch Loket... op maandagmiddag akkoord! Op dinsdag akkoord advocaat om de zaak in behandeling te nemen. Ondanks dat dit waarschijnlijk maanden gaat duren is de aanvraagprocedure ongekend snel. In dezelfde week stuur ik een mailtje naar de ggz-instelling. Zij hadden gemeld dat de aanvraag voorlopig niet in behandeling kon worden genomen, omdat het budget van de zorgverzekering op was. Dus: wachtlijsten!

Omdat mijn zoon eerder opgenomen is geweest, kwam ik tot de helderheid van geest: misschien zijn een aantal procedures/onderzoeken niet meer nodig? Dit zou de intake simpeler maken en misschien is hij daardoor eerder aan de beurt. In deze mail een aantal bestanden meegestuurd zoals onderzoeksrapporten, inschrijfformulieren, uitslagen, conclusies enzovoort (ik heb ordners vol in de loop der jaren). Wat denk je wat... een uur na het versturen van de mail, wordt mijn zoon gebeld door de ggz-instelling voor het maken van een afspraak... over twee weken. Hulp van boven?

Alweer te gek voor woorden.

Ondanks op momenten moedeloos te worden, alweer een bevestiging dat mijn verhalen verteld MOETEN worden. Diverse verhalen gedeeld met organisatie, instanties, personen... iedereen 'schrikt'... ze spreken er schande van, maar durven daarna niet meer te reageren.

Mijn enige verklaring hiervoor is dat men zelf onderdeel is van het systeem. Het is hun verdienmodel. Of door gebruik te maken van subsidies, gratis vrijwilligers, opdrachten krijgen, enz. De goedverdienende *bullshit jobs*. Ik heb nog maar één vrijwilligersbaantje: mensen helpen die in de schulden zitten. Ik weet dat deze organisatie ook afhankelijk is van gemeentelijke subsidies en gebruikmaakt van goedbedoelde vrijwilligers. Lees het verhaal *Coronacrisis*. Bij toeval krijg ik een vergaderverslag over de coronacrisis met de gemeente/de wethouder. Als ik dit lees dan is het alweer te gek voor woorden. Het hangt van onwaarheden aan elkaar en logisch denken ontbreekt. In het kort de conclusie van de gemeente: de economische schade door corona valt in onze gemeente erg mee!

Geen explosie aanvraag bijstand, geen extra aanvragen voedselbank én het aantal aanvragen TOZO (tijdelijke

overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers) is drastisch gedaald. Hoe kan dat nou, de hele wereld staat in brand, behalve hier??? Het onverklaarbare is... waarom krijg ik dit te lezen???

De gouden tip?

Al ruim een jaar probeer ik binnen te komen met mijn verhalen bij *De Correspondent*. Hét onafhankelijke journalisten platform, niet gekoppeld aan politiek, links/rechts, overheid, adverteerders enz. Rutger Bregman, van de boeken; *Utopia voor Realisten* (wat gaat over het basisinkomen) én *De meeste mensen deugen* (gaat over een ander mensbeeld, dan ons de afgelopen eeuwen is aangeleerd). Ik ben groot fan van Rutger, maar ondanks diverse pogingen kom ik niet in contact.

Tot eergisteren... 17 november 2020.

“Beste Gerard,

Mijn collega stuurde mij je boek door. Ik heb het met veel belangstelling gelezen. Het onderwerp en de persoonlijke betrokkenheid passen zeer bij De Correspondent. Het lijkt mij ook belangrijk dat meer mensen hierover weten. Hoe het voelt om in de bijstand te zitten, en wat je daar allemaal meemaakt.

Maar het is helaas geen boek dat bij De Correspondent uitgegeven kan worden. Wij publiceren boeken van journalisten, niet direct van ervaringsdeskundigen. Graag raad ik je aan andere uitgeverijen te benaderen. Bijvoorbeeld uitgeverij Prometheus, of uitgeverij Pluim.

Helaas past het boek niet in ons fonds. Graag wens ik je succes bij het vinden van een geschikte uitgever.

Hartelijke groet,

Andreas Jonkers Planning, redactie en pr

De Correspondent Uitgevers

+31 (0)6 36427471

decorrespondent.nl/boeken"

En mijn verhalen worden positief ontvangen, én twee geadviseerde uitgeverijen. En dat te bedenken dat er 1500 uitgevers zijn in Nederland! Vandaag ben ik jarig, 63 jaar. Ik heb deze twee uitgevers mijn manuscripten gestuurd. Misschien tóch een verjaardagscadeautje van boven? Marcel?

De voedselbank....het vervolg.

Het is naar mijn gevoel weer een tijdje geleden een boodschap van 'boven' te hebben ontvangen. Intussen toch maar weer het één en ander bijgeschreven. Zoals ook het verhaal *De Voedselbank* Tijdens het schrijven de tv aan staan, het programma Kassa. Ze hadden een item over... de voedselbank! Het gekke, misschien wel enge was dat hetgeen ze zouden gaan bespreken, precies hetzelfde was als het verhaal wat ik op dat moment had geschreven. Een bevestiging van 'boven' dat het klopt wat ik schrijf?

Eindelijk!

De boodschappen van 'boven' kunnen af en toe best eng zijn... dit kan geen toeval zijn. Op 29 december schrijf ik tot in het nachtelijk uur mijn verhaal met de titel *Eindelijk*. Het gaat over een mevrouw die € 7000,00 moest terugbetalen aan haar gemeente, omdat ze wekelijks boodschappen kreeg van haar moeder. De wereld stond op zijn kop over dit onrecht, zelfs de

journals besteedden hier aandacht aan. Mijn titel gekozen, omdat **eindelijk** een misstand uit de Participatiewet op het journal komt. Er zijn honderden misstanden bekend. De volgende dag staat er een reactie op dit verhaal, terugvordering € 7000,00, door Rutger Bregman. Zijn reactie komt erop neer dat hij meldt dat dit verhaal helemaal niet zo bijzonder is, jaren en jaren worden mensen in de bijstand misbruikt door belachelijke regelgeving. De titel van zijn commentaar was **Eindelijk!** Dus dezelfde titel die ik had gegeven aan mijn verhaal. Ik reageerde en vroeg Bregman nu eindelijk eens contact met mij op te nemen (wat hij tot heden nog nooit gedaan heeft). “Ik heb nog 49 verhalen klaar staan.” Wie gaat ze publiceren? Jij, *de Correspondent*?... geen reactie... Tot heden.

Een uur daarna krijg ik een Messenger-bericht van onze wethouder Sociale Zaken. Of ik interesse zou hebben in een nieuw initiatief van de gemeente? Opvang jongeren met problemen. Vreemd... het is drie jaar geleden dat wij elkaar gesproken hebben! Waarom neemt hij nu op eens contact met mij op? We hebben elkaar telefonisch gesproken, ruim een uur. Het ging over de misstanden, de Berlijnse Muur tussen de ambtenaren en de leefwereld van mensen, het frustrerende gesprek van gisteren tussen re-integratie coach en mijn zoon, enzovoort.

Tegen het project heb ik ‘nee’ gezegd, anders kom ik weer terecht in de onmogelijke weg van ambtenaren, organisaties, verdienmodellen, en dergelijke. “Als ik dit zou doen, kan ik ’s nachts niet meer slapen.” De vraag waarom hij mij belde bleef bij mij hangen. Ik zie dit als waarschuwing van ‘boven’... zou hij gelezen hebben dat ik nog 49 verhalen heb liggen? Hij weet dondersgoed dat dit voor het imago van de gemeente niet

goed zou zijn. *Big Brother is watching you...* dus moet ik voorzichtig zijn met wat ik op Facebook zet!

Het einde in zicht?

10 januari 2021. Gisteren de wethouder, directeur en gemeente secretaris een verhaal uit dit boek gestuurd. Als noodkreet, omdat de gemeente een terugvordering eist in verband met mijn thuiswonende zoon... die dus helemaal niet bij mij woont. Hierop volgende een 'geschrokken' reactie en erkenning van de gemeentesecretaris. "Hoe is het mogelijk dat het zo mis gaat in onze organisatie?"

Het is zondagmorgen. Eén van mijn verhalen terug, 23 bladzijden. Ik lees: ... *Tijdens het opschrijven van dit vervolghet verhaal gebeurde er iets onheilspellend. Op de radio werd het pianoconcert no.5 opus 73 van Beethoven gedraaid. Dit muziekstuk staat meestal nummer 1 in de Classic top-1000. Een muziekstuk wat ik opgeschreven heb voor mijn crematie. Dan lopen de rillingen over je lijf.* Op het moment dat ik dit lees, wordt dit stuk op de radio gedraaid. Boodschap... je moet opschieten met je verhalenboek? Ik ben er nog, anders had ik dit niet kunnen opschrijven. Mijn grootste angst is dat mijn laatste levensdoel, het uitbrengen van mijn boek, niet gaat lukken en dat alles in de papiercontainer terecht komt.

Mijn woorden door een ander uitgesproken?

20 januari 2021. Niet schrikken het is 3:00 uur, wanneer ik dit schrijf. Een paar heftige maanden achter de rug door de ellende bij de aanvraag thuislozenuitkering voor mijn zoon en de onterechte terugvordering op basis van de kostendelersnorm. Gisteren was er een Kamerdebat over de val van het kabinet Rutte door de Toeslagenaffaire. (verhaal *Fraudebeschuldiging*). Pieter Omtzigt (CDA), het geprezen

Tweede Kamerlid, die door vele jaren van strijd en volharding, deze misstanden op de agenda heeft gezet. In zijn pleidooi zei hij bijna hetzelfde wat ik een paar maanden geleden daarvoor al had opgeschreven. Over de belangenorganisaties die gesubsidieerd worden door de overheid, over lijntjes tussen journalisten en politiek, over de waan van de dag, over dat het geluid van de werkvloer niet bij de top terechtkomt. Het was nét of ik mijzelf hoorde spreken óf is het een seintje van 'boven' ter bevestiging?

Niet denken vanuit de letter van de wet, maar in geest van de wet

27 januari 2021. Er staat een interview in de krant met de gemeentesecretaris. Dat is uniek, want als het goed is speelt een gemeentesecretaris zijn functie op de achtergrond. Vanaf zijn aantreden hebben we regelmatig contact over de misstanden in het Sociaal Domein. Door het drama aanvraag thuislozenuitkering voor mijn zoon en de onterechte beschuldiging dat ik niet aan mijn informatieplicht voldeed inzake kostendelersnorm heb ik een verhaal met hem gedeeld. Een noodgreep, hiermee maakte ik de gemeente bekend dat ik mijn boek aan het schrijven ben. Via zijn reactie voelde ik betrokkenheid en schaamte dat dit in de praktijk onder zijn leiding gebeurt.

Het hele drama omschreef ik als: op de rand van het ravijn, ook naar hem toe. Hij vraagt steeds om namen te noemen van ambtenaren en dat knaagt aan mijn geweten. In mijn hele verhalenboek noem ik geen namen of fictieve namen. Ik kan de schade die namen te noemen niet overzien. Mijn naam staat al onder een vergrootglas bij diverse ambtenaren en zij hebben de macht in handen. Dat heb ik in de loop der jaren wel moeten ondervinden. Ik zit erg in twijfel om nú toch namen te

gaan noemen. Aan de andere kant denk ik, dat ik in de loop der jaren genoeg signalen heb gegeven dat hij zelf de namen kan koppelen. Of toch niet? Zijn de hoofdrolspelers zó geraffineerd, zulke wolven in schaapskleren, dat hij dat (nog steeds) niet door heeft? In het interview staat de volgende uitspraak: *“Mijn stelling: is laat regels los waar ze niet nodig zijn en handel naar de geest van de wet en niet naar de letter. Zorg dat je als organisatie naar buiten bent gericht. Dat wil zeggen: geen ‘nee’ verkopen. En als iets écht niet kan, samen kijken wat wel mogelijk is.”*

Ik heb hem een appje gestuurd: *“Wijze woorden!”* Maar helaas is hem dit na 5 jaar nog niet gelukt. We hebben beiden dezelfde leeftijd, nog vijf jaar om het tij te keren in de ambtelijke organisatie... maar dat is toch niet mijn taak? Óf is het een seintje van ‘boven’?

Niet normaal gaan vinden wat niet normaal is!

Een uitspraak van de koning op 4 mei 2020. *“Niet normaal gaan vinden wat niet normaal is!”* Deze zin heb ik gebruikt op de achterzijde van mijn boek *Met dank, door Mijn Overheid bij de Voedselbank*. Het is vandaag 31 januari 2021. ‘Per ongeluk’ zet ik de tv aan, met de bedoeling naar *Buitenhof* NPO1 te kijken. Maar op dat moment is er de uitzending Nationale Holocaust Herdenking in Amsterdam, 76 jaar ná het eindigen van de Tweede Wereldoorlog. Ik blijf halverwege te zijn ingeschakeld. De tweede spreker gebruikte in zijn speech de zin *“Niet normaal gaan vinden wat niet normaal is”*. Die kwam bij mij even binnen. Ik wil per se geen vergelijking maken tussen mijn verhalenboek en de Tweede Wereldoorlog. Misschien is mijn bijdrage een promille van ‘niet normaal gaan vinden wat niet normaal is’. Weer een seintje van ‘boven’? Het geeft mij wel weer een boost om door te gaan met mijn strijd.

27. TIPS AND TRICKS VAN EEN ERVARINGSDESKUNDIGE

Ik wil niet zeggen dat ik de wijsheid in pacht heb. Maar er zit vaak een groot verschil tussen het advies dat een bijstandsgerechtigde krijgt van gemeente en instanties en de realiteit. Alleen al op het gebied van goedbedoelde adviezen over hoe je met geld moet omgaan, budgetbeheer, hoe voorkom je schulden, enzovoort, gaan mijn haren vaak recht overeind staan. Of men weet niet waar men over praat of de overheid/gemeente is zelf de veroorzaker van financiële problemen.

Vanuit mijn ervaringen heb ik 30 tips op een rijtje gezet, misschien zit er een tussen waarvan je denkt: Daar had ik nooit aan gedacht!

1. Je pinpas is je 'vijand'. Banken promoten op allerlei manieren hoe makkelijk het is alles via de bankpas te betalen. Te makkelijk betalen. Mijn tip: neem per week of per maand contant op wat je mag besteden aan variabele uitgaven. Iets contant betalen doet meer 'pijn' dan pinnen. Is het contante geld op, dan is het op!
2. Een bekende maar wel een belangrijke: ga nooit boodschappen doen met een lege maag. Automatisch koop je teveel. Wanneer mogelijk laat je (kleine) kinderen thuis. Het is voor beiden niet leuk om steeds nee te moeten horen. Vaak ga je overstag omdat je geen discussie wilt in een winkel.
3. Aanbiedingen besparen veel geld, maar bedenk wel of je het écht nodig hebt. 3 halen 2 betalen klinkt leuk, maar als de derde in de vuilnisbak terecht komt heb je er niets aan.

4. Reclamefolders. Als je iedere euro moet omdraaien zijn reclamefolders aan de ene kant noodzaak, aan de andere kant een verleiding. Als ik iets in een folder zie wat mij wel leuk lijkt, laat ik de folder een paar dagen op tafel liggen. Meestal koop ik het dan toch maar niet. Dus: bezint voor ge begint.
5. Ben je 'alleen op de wereld', doe dagelijks je boodschappen en loop dan tevens een blokje om. Het maakt sociale contacten en het breekt je dag.
6. Er zijn producten genoeg die weinig kosten, maar wel de maag vullen. Helaas vaak minder gezond. Een pan macaroni kost weinig. Een zak spekkies voor de kinderen kost bijna niets, goedkoper dan een chocolade verrassingsei. Een kinderhand moet ook gevuld worden.
7. Kietel jezelf. Als je iets lekker vindt, al is het maar één keer per maand, gewoon doen. Ik vind roomboter (wat ik eigenlijk niet mag) op een sneetje witbrood met suiker of hagelslag of aardbeien heerlijk, dus ja, één per maand een pakje roomboter.
8. Uiterlijke verzorging. Laat je omgeving niet zien dat je arm bent of in de bijstand zit. Een onverzorgd uiterlijk houdt mensen op afstand. Er leuk en netjes uitzien is ook goed voor je eigenwaarde. En hoeft niet veel te kosten. Zelf zou ik nooit ongeschoren op straat lopen, je weet maar nooit wie je tegenkomt!
9. Woon in je eigen paleisje. Mensen in de bijstand of die leven in armoede hebben vaak maar een kleine sociale omgeving. Erop uit is te duur. Verenigingsleven is duur.

Daarom ben je vaak binnenshuis. Maak het gezellig in huis, planten, bloemetje, muziekje et cetera. Verander je inrichting, zet een stoel op een andere plek, hang een ander schilderij op, leg een ander kleed op je versleten bank. Je kan bij de Kringloop hele leuke dingen kopen, die geen droppie kosten. Leef in jouw paleisje.

10. Wat eten we vandaag? Bepaal dat zoveel mogelijk in de winkel. Misschien ligt er vlees met 50% korting of is er een aanbieding.
11. Zorg altijd dat je een achterdeurtje hebt. Probeer altijd geld achter de hand te hebben in een ouwe sok. Liever nog een spaarpot die je kapot moet slaan. Dat is je noodrantsoen. Stel: een kind of je moeder moet met spoed naar het ziekenhuis en je hebt een taxi nodig. Die ouwe sok voorkomt stress.
12. Als de gemeente jou een brief stuurt (een beschikking) en je bent er het totaal niet mee eens, bezwaarschrift schrijven! Bij een beschikking moet je binnen zes weken reageren met een schriftelijk bezwaar. Deze óf aangetekend versturen óf afgeven aan de balie en vragen om een bewijs van ontvangst. Meestal heeft een gemeente een hekel aan bezwaarschriften. Ze bellen jou normaal waarschijnlijk nooit, maar dan wel. Is het probleem door dit telefoontje opgelost, zullen ze altijd vragen of je je bezwaar wilt intrekken. Dit alleen doen wanneer de oplossing zwart op wit staat. Mondelinge toezeggingen hebben geen waarde. Ben je het er alsnog niet mee eens, je bezwaar handhaven en laat het maar voorkomen bij de bezwarencommissie.

Iedere gemeente is wettelijk verplicht een onafhankelijke cliëntondersteuner te hebben. Vaak huren ze deze in via een andere organisatie. Deze onafhankelijke cliëntondersteuner is er voor jou (tenminste: zo hoort het te zijn). Vraag aan de gemeente wie dat is en maak een afspraak. Deze cliëntondersteuner behandelt het gehele Sociale Domein, dus WMO-zaken, Jeugdzorg, maar ook Werk & Inkomen. Bedenk wel (niet hardop zeggen) dat een onafhankelijke cliëntondersteuner betaald wordt door de gemeente. Dus, onbedoeld, kan er een belangenverstrengeling zijn.

13. Blijf altijd vriendelijk en correct. Beter met stroop dan met azijn. Maar als het bloed je onder de nagels wordt gehaald, schriftelijk een klacht indienen. Als jij vindt onheus te worden behandeld of afspraken worden niet nagekomen of de uitvoering is anders dan afgesproken, is dit een reden tot een klacht. Veel gemeenten gebruiken bij misstanden het argument: "O, maar daar hebben we nog nooit een klacht over ontvangen." Natuurlijk niet, want de meeste mensen zijn bang. Een klacht dient altijd behandeld te worden en op papier gezet. Hier hebben gemeenten een vreselijke hekel aan en zullen er alles aan doen om de klacht van tafel te krijgen. Mijn levensmotto is: ze kunnen over me lopen, maar niet heen en weer.
14. Informatieplicht. Je hebt altijd informatieplicht (Google maar eens). Dat betekent dat iets wat met jouw uitkering te maken zou kunnen hebben, je dit altijd moet melden. Ook wanneer men er niet om vraagt.

Bijvoorbeeld: je krijgt een teruggave van de Belastingdienst. Meld het maar, want *Big Brother is watching you*. Ze komen er toch achter en jij krijgt een sanctie door schending van de informatieplicht. Ze weten meer over jou, dan jij over jezelf.

15. Maak al je financiën verklaarbaar. Bij een controle moet je niet alleen je inkomsten kunnen verklaren, maar ook je (extreme) uitgaven. Stel: je koopt een autootje van € 750,00, de gemeente wil weten waar die € 750,00 vandaan komt. Is je antwoord: “gekregen van...”, dan wordt dat gezien als gift en wordt dus van je uitkering afgehaald.
16. In principe is alles wat jij via de bank ontvangt inkomen. Ook die € 25,00 die oma maandelijks overmaakt voor haar kleinkind. En ook die € 50,00 die jij hebt gekregen van je broer voor je verjaardag. De ene gemeente gaat hier soepeler mee om dan de andere. Speel het safe, eventuele ‘extraatjes’ moeten (helaas) altijd contant.
17. Begroting. Natuurlijk moet je weten wat erin komt en wat eruit gaat. Maar laat je jezelf hierdoor niet gek maken. Jaren en jaren maakte ik maandelijks een Excel-blad, omdat ik diverse inkomsten had. Zeer frustrerend. Ik wist toch al tevoren wat de uitkomst was... negatief. Ik weet hoeveel ik kan besteden en wanneer ik rood sta weet ik hoe dat komt. Inzicht in je financiën moet, maar voorkom slapeloze nachten.
18. Wanneer, wat. Voor veel mensen bestaat het inkomen uit vele stukjes: uitkering, salaris, toeslagen, alimentatie, et cetera. Ik ken een moeder met twee kleine kinderen en zij heeft acht soorten inkomen per maand en (natuurlijk) op diverse ontvangstdatums.

Bepaal voor jezelf, via telebankieren, wat het juiste moment is om te betalen. Bijvoorbeeld: op de 20ste van de maand komen alle toeslagen binnen, daarvan betaal je A,B,C, op de 28^e komt de uitkering binnen, daarvan betaal je D. Alles in de automatische betaling zetten, dan heb je er geen omkijken meer aan.

19. Toeslagen. Toeslagen zijn een voorschot. Controleer regelmatig of jouw ontvangen toeslagen kloppen met jouw inkomen van dat moment. Als je teveel ontvangt, moet je vroeg of laat terugbetalen. Inmiddels is het geld op en jij hebt een schuld.
20. Voorkom schulden. Dat klinkt eenvoudiger dan het is. Roodstaan is schuld, de wasmachine op afbetaling is schuld, teveel ontvangen toeslagen is schuld, enzovoort. Er zijn maar weinig mensen in Nederland die schuldvrij zijn. Misschien een goede les van de oudere generatie: je kunt niet uitgeven, wat je niet ontvangen hebt!
21. Schuldsanering. Mocht je (eindelijk) in de schuldsanering zitten, voorkom te allen tijde nieuwe schulden. Je wordt eruit geflikkerd en het kan wel zes tot acht jaar duren voordat je weer aan de beurt bent. Met alle ellende van deurwaarders en dergelijke van dien. Een nieuw telefoonabonnement met een 'gratis' telefoon is een schuld.
22. Verleden tijd. In het levenspad probeert iedereen steeds hoger op de berg te komen. De ene komt niet verder dan de voet van de berg, de andere halverwege en sommigen bereiken de top. Onderweg word je ingehaald, maar je ziet ook dat er mensen naar beneden lopen en sommigen donderen naar beneden.

Hoe ouder je wordt, hoe moeilijker de klim. Misschien ben je al een keer boven geweest: goedbetaalde baan, mooi huis, auto van de zaak enzovoort. De grootste fout die mensen kunnen maken, is volgens mij teveel blijven 'hangen' in vroeger. Vroeger is verleden tijd. Mensen die nu in de bijstand zitten en het altijd 'goed' hebben gehad, hebben het vaak moeilijk. Wees blij wanneer jouw leven ups en downs heeft gekend. Zij zijn jouw trapeuning om weer naar boven te klimmen.

23. *Good memories*. Ieder mens heeft zijn goede herinneringen. Vaak vind je die in je eigen fotoboeken. Een fotoboek vertelt nooit de waarheid. Achter iedere lach zit misschien ook een traan. Maar af en toe terugkijken wat leuk was, zijn van die vreugdemomentjes.
24. Ik ben zelf opgevoed met de wijze les 'Kijk altijd naar mensen die het minder hebben.' Of de standaarduitspraak van mijn oma, wanneer de kinderen iets te klagen hadden: 'En als je dan niet poepen ken' Voor mij is geluk, ondanks alles, simpel tevreden zijn. Ik weet zeker dat mensen die ondanks al hun rijkdom nooit tevreden zijn, nooit gelukkig zullen zijn.
25. Wie goed doet goed ontmoet. We leven in een IK-maatschappij, van geld en macht. Honderdduizenden mensen, vooral jongeren, zijn depressief, hebben een burn-out, zitten aan de Prozac. Hoe kan dat nou? Geld zat, kansen genoeg, veel van de wereld kunnen zien, eten/drinken, vrede en ga zo maar door. Een Belgische psycholoog heeft daar, naar mijn idee, een simpele verklaring voor. "We zijn vergeten het gevoel van goed doen.

” Simpel. Iemand ergens mee geholpen te hebben, geeft een beter gevoel dan twee weken naar een tropisch eiland of het nieuwe bankstel. Het is bewezen dat het goede gevoel bij de aanschaf van een nieuwe auto, nieuw huis, een dure vakantie van korte duur is. Na een paar maanden vinden we het alweer normaal. Iemand die jou om hulp vraagt, geeft een goed gevoel voor langere termijn. Maar... te koop lopen met jouw ‘goedheid’ heeft geen of averechts effect. Kijk maar naar al die filantropische miljardairs. Zodra goed doen jou geen moeite kost, heeft het voor jezelf weinig waarde. Goed doen is van jou en dat hoeft de rest van de wereld niet te weten.

26. Soort zoekt soort. Vermijd de ‘wereld der rijken’. De rijkdom van anderen kan voor jou confronterend zijn en je in de war brengen. Het is fijn om even uit je dagelijkse sleur en zorgen te zijn. Maar niet te lang. Je moet weer terug. Concentreer je op doelen die met enige inzet bereikbaar zijn, onbereikbare doelen zijn deprimerend. En daar schiet je niets mee op.
27. ‘Wie het kleine niet eert is het grote niet weerd.’ Als je weinig hebt, is dit een moeilijk spreekwoord, maar ik denk een grote waarheid. Gelukkig kan ik tijdens een wandeling of fietstochtje genieten van bloemen, bomen, vogeltjes, de natuur.
- Op het graf van onze ouders staat het volgende gedicht:

Leer mij, om blij te zijn met ieder vrolijk woord
Geef mij wat vrolijkheid, van binnen en van
buiten
En leer mij luisteren, tot mijn hart u hoort
In 't fluisteren van de wind, in 't vogelfluiten.

Leer mij, om blij te zijn met 't bloeien van een roos.

Met zoveel mooie, goede herinneringen

Leer mij gelukkig zijn in 't werk dat mij koos

En vul mijn hand met kleine dingen.

28. Durf te vragen. Een groot probleem in onze maatschappij is: we durven elkaar niet meer om hulp te vragen. Dit kan een instantie zijn, de gemeente, maar ook de buurvrouw. Bedenk wel: onze cultuur is 'voor wat hoort wat.' Dat is goed, denk ik. Als jij voor de buurvrouw de heg knipt, mag jij best vragen of zij je broek wil repareren. Het barst in Nederland van de hulporganisaties, betaalde krachten en/of vrijwilligers die jou willen helpen. Maar vraag wel of één persoon de regie wil nemen. Hij/zij is jouw vraagbaak. Anders heb je binnen de kortste keren 15 hulpverleners op de stoep staan. Allemaal goed bedoeld, maar op een bepaald moment weet de linkerhand niet meer wat de rechter doet. Jij wordt gillend gek en van probleem oplossen komt niets terecht.
29. Even een gewetensprobleempje. Nederland hangt van de vrijwilligers aan elkaar. Zonder vrijwilligers zou ons land niet kunnen functioneren. Wel merk ik steeds meer dat vrijwilligerswerk het verdienmodel van organisaties aan het worden is. De organisatie drijft op vrijwilligers, maar de bestuurder(s) gaan maandelijks met een vet salaris naar huis. Voor mij is dit een gewetensprobleem. Vooral als bijstandsgerechtigden verplicht vrijwilligerswerk moeten doen als tegenprestatie. Vaak zijn het organisaties/bedrijven die hangen aan het subsidie-infuus van de gemeente. Mijn

tip: lees het jaarverslag eens van deze vrijwilligersorganisatie. Als er tonnen aan salarissen op de begroting staan en jij krijgt als vrijwilliger nog geen euro vrijwilligersvergoeding, dan.....

Dom... ik vergeet bijna mijn belangrijkste tip:

30. NEEM EEN HOND. Ik heb nu ruim 10 jaar Monthy, een Boomer. In eerste instantie toen bedoeld voor mijn zoontje. Het zou voor hem, toen 12 jaar, goed zijn een kameraadje te hebben. Daarnaast heeft Monthy een hoog knuffelgehalte. De praktijk is vaak dat de hond voor de kinderen is, maar vader en/of moeder moeten er voor zorgen.

Nu beide kinderen het huis uit zijn, ben ik steeds blijer met Monthy. Wie laat wie nu uit? Monthy verplicht mij naar buiten te gaan. Ongemerkt maak je contacten, een praatje. Mensen spreken je aan: "Wat een leuk hondje."

Iedereen gaat je de aanschaf van een hond afraden, je familie, de gemeenteambtenaar, noem maar op.

Argument: "Een huisdier kost geld."

Dat klopt, maar dat stukje leven in jouw leven is onbetaalbaar. De kosten? Die heb je zelf in de hand.

Hoe groter de hond, hoe duurder. Daarbij leven kleine honden langer dan grote. Achteraf heb ik bij de aanschaf van Monthy één foutje gemaakt. Een Boomer moet iedere twee maanden naar de kapper... en dat is een dure liefhebberij. Maar ik zou haar voor geen goud willen missen.

Zit je hierover zwaar in twijfel? Ga naar een asiel, vraag eerlijk over het verleden van de hond, zijn gezondheid en de kosten. Neem alsjeblieft geen probleemhond uit

medelijden, want dan heb jij er een probleem bij. Spreek een proeftijd van bijvoorbeeld twee maanden af. Het asiel zal hier alleen maar blij mee zijn, de bedoeling is dat hun huisdieren in het juiste gezin geplaatst worden.